Tillväxt- och regionplaneförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-04

TRN 2020–0219

Handläggare:
Matilda Rehn

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Läget i Stockholmsregionen 2020 – Uppföljning av RUFS 2050

Ärendebeskrivning

Den 12 juni 2018 fick tillväxt- och regionplanenämnden i uppdrag att, i samråd med regionstyrelsen, under 2019–2026 följa upp RUFS 2050 och att årligen rapportera till regionfullmäktige (LS 2015–0084, LS 2018–0279). Rapporten *Läget i Stockholmsregionen 2020 – Uppföljning av RUFS 2050* har sammanställts i samarbete med regionledningskontoret. Uppföljningsrapporten skickas vidare till regionstyrelsen inför beslut i regionfullmäktige.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande
Läget i Stockholmsregionen 2020 – Uppföljning av RUFS 2050
Läget i Stockholmsregionen – Fakta- och analysunderlag
Stockholmsregionens utveckling i spåren av covid-19, TRN 2020–0148

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

1. Läget i Stockholmsregionen 2020 – Uppföljning av RUFS 2050, TRN 2020–0219, godkänns och överlämnas till regionstyrelsen.

2. Regionstyrelsen föreslås att föreslå regionfullmäktige att godkänna Läget i Stockholmsregionen 2020 – Uppföljning av RUFS 2050, TRN 2020–0219.

3. Paragrafen justeras omedelbart.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Tillväxt- och regionplanenämnden har i uppdrag att, i samråd med regionstyrelsen, under 2019 - 2026 årligen följa upp RUFS 2050. 2020 års uppföljning har sammanställts i rapporten *Läget i Stockholmsregionen 2020 – Uppföljning av RUFS 2050*.

Stockholmsregionen utvecklar sig i både positiv och negativ riktning i förhållande till vision, målen, regionala prioriteringar och ambitionerna vad gäller hållbar utveckling i RUFS 2050. Uppföljningen av genomförandet av de regionala prioriteringarna inkluderar över 250 insatser som genomförts med koppling till Region Stockholms ansvarsområden under 2020.

Coronapandemin har slagit mycket hårt mot Stockholmsregionen. Dess effekter har i viss mån inkluderats i analysen och slutsatser, utifrån vad som var känt under slutet av 2020. Stockholmsregionens läge var gott vid pandemins start, vilket sammantaget visar att det finns gynnsamma förutsättningar för att kunna ta sig an de utmaningar som Stockholmsregionen har, och möjligheterna till återhämtning efter Coronapandemin är goda.

Ingen aktör är ensam ansvarig eller har egen rådighet över Stockholmsregionens utveckling, därför behöver regionens aktörer tillsammans driva på och skapa förutsättningar för regionens återhämtning och fortsatta utveckling. Tre prioriterade områden beskrivs i uppföljningen som nödvändiga att tackla för att gå stärkta ur krisen och hålla i arbetet med att nå Stockholmsregionens långsiktiga mål fram till 2030:

- Stärk kompetens- och bostadsförsörjningen för Stockholmsregionens invånare
- Stärk Stockholmsregionens tillgänglighet genom grön omställning
- Stärk Stockholmsregionens internationella ställning och attraktionskraft

Bakgrund

I beslutet om antagandet av den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen RUFS 2050 fick nämnden i uppdrag att, i samråd med regionstyrelsen, under 2019 - 2026 följa upp RUFS 2050 och att årligen rapportera till regionfullmäktige (LS 2015–0084, LS 2018–0279). I beslutet om nämndens målmodell anges att uppföljning av den regionala utvecklingsplanen ska kopplas till uppföljning av nämndens mål (TRN 2016–0104). Regionfullmäktige beslutade den 19 november 2019 att anta RUFS 2050 som regional utvecklingsstrategi enligt bestämmelserna för regionala utvecklingsstrategier i förordningen (2017:583) om regionalt

tillväxtarbete, RS 2019–0533. Förvaltningen har i beredningen av ärendet samarbetat med regionledningskontoret.

Överväganden
Den oförutsedda Coronapandemin har drabbat Stockholmsregionen mycket hårt under 2020. I bedömningen av vad Region Stockholm och Stockholmsregionens aktörer fortsatt behöver fokusera på har framtidsanalysen (TRN 2020–0148) bidragit till analysen av uppföljningen av RUFS 2050. Som en bilaga till rapporten finns fakta- och analysunderlag presenterat i en egen rapport, Läget i Stockholmsregionen 2020 – fakta- och analysunderlag. Även framtidsanalysen inkluderas som en bilaga till rapporten.

Måluppfyllelse av delmålen
Uppföljningen av delmålen visar en övervägande positiv utveckling, exempelvis vad gäller andelen som bor i de relativt mest tillgängliga lägena, medellivslängden samt andelen med tillgång till snabbt bredband. För några av delmålen behöver utvecklingen vändas, det gäller exempelvis bostadsbyggande, kollektivtrafikens andel av motoriserade resor samt antalet nystartade företag.

Stockholmsregionens ställning i ett internationellt och europeiskt perspektiv
Vad gäller den europeiska jämförelsen med tio storstadsregioner inom Europa placerar sig Stockholmsregionen fem gånger mellan plats 1–3: sysselsättningsgrad, andel med högre utbildning, investeringar i FoU, utsläpp av växthusgaser samt andel förnybar energi. Två gånger hamnar Stockholmsregionen på en placering mellan plats 8–11: Det är lätt att hitta bostad till ett acceptabelt pris samt arbetslöshet bland unga 15–24 år.

I den internationella utblicken har Stockholmsregionens placering enligt elva olika internationella rankingar och index undersökts. Syftet är att identifiera regionens styrkor och möjligheter, samt hur dessa förhåller sig till visionen att bli Europas mest attraktiva storstadsregion. I tio rankningar och index placerar sig Stockholmsregionen i den högsta 10-percentilen. Sammantaget har Stockholmsregionen många kvaliteter som även i ett internationellt perspektiv står sig mycket starka.

Stockholmsregionens hållbara utveckling i relation till Agenda 2030
I rapporten redovisas sammanfattningsvis hur utvecklingen för RUFS-målen indikerar Stockholmsregionens bidrag till måluppfyllelse av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. De delmål som har en negativ utveckling påverkar även Stockholmsregionens bidrag till måluppfyllelse av de globala målen. Det inkluderar delmålen om bostadstillskott, trafikbuller,

oro, nystartade företag, investeringar i FoU, utsläpp av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv samt kollektivtrafikens andel av motoriserade resor.

Genomförandet av de regionala prioriteringarna
Flera förvaltningar inom Region Stockholm har bidragit till uppföljningen av genomförandet av de regionala prioriteringarna. Över 250 insatser har identifierats som har koppling till Region Stockholms ansvarsområden. Majoriteten av insatserna genomförs i samverkan med andra aktörer, vilket är en avgörande förutsättning då ingen enskild aktör ensam har rådighet över de beslut och åtgärder som krävs för ett samlat genomförande.

Tre områden att kraftsamla kring
Utvecklingen av Stockholmsregionen är en långsiktig process där enstaka år blir en del i en större helhet. Delmålens utveckling kan uppfattas gå långsamt, men det sker till stor del i en positiv riktning. De delmål som inte har utvecklats i rätt riktning eller i tillräckligt snabb takt, behöver prioriteras. I årets uppföljning framstår detta med extra skärpa i och med den kraftfulla kris Coronapandemin lett till. I arbetet med återhämtningen från Coronapandemins negativa effekter på Stockholmsregionen kan en grön återhämtning utgöra en möjlighet att både bidra till att komma ur krisen, och samtidigt bidra till att ta steg framåt inom samhällsutmaningar så som sysselsättning, transporter och klimat. Det är angeläget att krisen inte bidrar till ökade klyftor i regionen. För att återhämta och få fart på den regionala tillväxten behöver Stockholmsregionens aktörer därför kraftsamla för att:

- Stärka kompetens- och bostadsförsörjningen för Stockholmsregionens invånare
- Stärka Stockholmsregionens tillgänglighet genom grön omställning
- Stärka Stockholmsregionens internationella ställning och attraktionskraft

I sin verksamhetsplan för 2021, TRN 2020–0009, har nämnden tagit beslut om uppdrag, verksamhet och prioriterade områden för verksamhetsåret 2021. Förvaltningen bedömer att nämndens planerade verksamhet för 2021 kommer att bidra till att stärka genomförandet av de regionala prioriteringarna i RUFS 2050. För verksamhetsåret 2021 har nämnden tagit beslut om fyra prioriterade områden:

- Näringslivsutveckling och regionalt tillväxtarbete.
- Den regionala kompetensförsörjningen.
- Regional fysisk planering.
- Den regionala bostadsförsörjningen.

Uppföljningssystem och lärande
I samband med beslut om 2018 års uppföljning av RUFS 2050 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att utveckla och implementera uppföljningssystemet för RUFS 2050 (TRN 2018–0137). Som ett resultat av detta arbete används 13 indikatorer från RUFS 2050 för att följa upp Region Stockholms budget 2021. Budget 2021 visar därmed tydligt att Region Stockholms verksamhet bidrar till måluppfyllelse i RUFS 2050 som övergripande styrdokument.

Region Stockholm avser framöver att fördjupa och förstärka analysen av regionens utveckling och skapa förutsättningar för att andra verksamheter inom Region Stockholm ska kunna bidra till denna analys. Eftersom tillväxt- och regionplaneförvaltningen och regionledningskontoret ska slås samman till en förvaltning finns goda förutsättningar för ett än mer effektivt arbetet framöver. I samband med genomförandet av de regionala prioriteringarna ska det undersökas om förutsättningar kan skapas för regionala aktörer att bidra till den årliga analysen av regionens utveckling för att stärka det gemensamma lärandet i regionen.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet
Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm. Insatser för att stärka genomförandet av de fem föreslagna regionala prioriteringarna i RUFS 2050 för 2021–2022 kommer att ske inom ramen för nämndens budget för respektive verksamhetsår.

Miljökonsekvenser av beslutet
I enlighet med Region Stockholms miljöpolitiska program, Miljöprogram 2017–2021 har hänsyn till miljön beaktats och det bedöms att en särskild miljökonsekvensbedömning i detta ärende inte är relevant.

Hanna Wiik
Förvaltningschef

Matilda Rehn
Regionplanerare

Läget i Stockholmsregionen 2020 – Uppföljning av RUFS 2050

Innehåll

Introduktion 3

Stockholmsregionen utvecklas positivt, men inte inom alla områden 4

Läget i Stockholmsregionen 4

Positiv utveckling för flera delmål, men… 5

… för vissa delmål behöver utvecklingen vändas 5

Stockholmsregionen är en attraktiv region i världen 5

Stockholmsregionen bidrar till Agenda 2030 6

Utvecklingen under 2020 7

Det arbetas med de regionala prioriteringarna 7

Coronapandemin har lett till en avstannad utveckling 7

Stockholmsregionen behöver kraftsamla 9

Stärk kompetens- och bostadsförsörjningen för Stockholmsregionens invånare 10

Stärk Stockholmsregionens tillgänglighet genom grön omställning 11

Stärk Stockholmsregionens internationella ställning och attraktionskraft 13

Uppföljning av RUFS 2050 15

Uppfyllelse av delmålen 15

Stockholmsregionen i en internationell jämförelse 19

Stockholmsregionens utveckling i relation till Agenda 2030 23

Genomförande av de regionala prioriteringarna 26

Introduktion

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, är Stockholms läns regionplan (LS 2015–0084, 2018–0279) och regionala utvecklingsstrategi (RS 2019–0533). Att utvecklingen i Stockholmsregionen går i rätt riktning är avgörande för såväl Stockholmsregionen som för hela Sverige. Tillväxt- och regionplanenämnden följer årligen upp RUFS 2050 och återrapporterar till Region Stockholms regionfullmäktige. Syftet är att ge en bild av Stockholmsregionens utveckling, hur regionens gemensamma arbete med att utveckla Stockholmsregionen går och kring vilka frågor Stockholmsregionen behöver kraftsamla för att uppnå regionala mål och ambitioner i enlighet med bland annat RUFS 2050.

Uppföljningen bygger på såväl måluppfyllelse i RUFS 2050 och Stockholmsregionens ställning i ett internationellt och europeiskt perspektiv, som hållbar utveckling i relation till Agenda 2030. Hur genomförandet av de regionala prioriteringarna i RUFS 2050 går är också en viktig del av uppföljningen.

Utvecklingen av Stockholmsregionen är en långsiktig process där enstaka år blir en del i en större helhet. Delmålens utveckling går ofta långsamt, men till stor del i en positiv riktning. De flesta indikatorer för att följa delmålen har använts sedan 2010 i samband med uppföljningen av RUFS 2010. Uppföljningen avser år 2019, därför visas utvecklingen till och med 2019 för en majoritet av indikatorerna. Stockholmsregionens långsiktiga utveckling påverkades 2020 av den oförutsedda coronapandemin. För att analysera den långsiktiga utvecklingen utifrån det aktuella läget inkluderas en framtidsanalys från hösten 2020 över regionens utveckling i förhållande till den pågående pandemins effekter.

2020 års uppföljning av RUFS 2050, tillsammans med slutsatser från framtidsanalysen gällande coronapandemins effekter, visar att Region Stockholm och Stockholmsregionen gemensamt behöver prioritera de kommande åren. I kapitlet *Stockholmsregionen behöver kraftsamla* beskrivs tre kraftsamlingsområden som är nödvändiga att tackla för att gå stärkta ur krisen och hålla i arbetet med att nå Stockholmsregionens långsiktiga mål fram till 2030 och år 2050.

Rapporten inleds med en sammanfattning av hur utvecklingen sett ut i Stockholmsregionen fram till 2019, även hur det gått under 2020 med tanke på coronapandemin. Därefter beskrivs vilka kraftsamlingsområden som är nödvändiga. Rapporten avslutas med en genomgång av uppföljningen av RUFS 2050.

Stockholmsregionen utvecklas positivt, men inte inom alla områden

Läget i Stockholmsregionen

Stockholmsregionen utvecklar sig både i positiv och negativ riktning i förhållande till vision, målen, regionala prioriteringar och ambitionerna vad gäller hållbar utveckling i RUFS 2050.

Uppföljningen visar att det finns många styrkor som skapar gynnsamma förutsättningar för att kunna ta sig an de utmaningar som Stockholmsregionen har generellt, och nu förstärkta i samband med coronapandemins effekter. Ingen aktör är ensam ansvarig eller har egen rådighet över Stockholmsregionens utveckling. Därför behöver regionens aktörer arbeta tillsammans för att driva på och skapa goda förutsättningar för regionens utveckling, bland annat genom att föra dialog med nationell nivå gällande nödvändiga lag- och regelförändringar.

Vid slutet av 2019 och därmed även i början av coronapandemin i mars 2020 hade Stockholmsregionen ett relativt starkt utgångsläge och ställning även i ett europeiskt perspektiv. Som tjänsteintensiv region har pandemins effekter slagit hårt mot Stockholmsregionens näringar, vilket har accentuerat flera av de frågor och utmaningar som lyfts fram i uppföljningar tidigare år. Sysselsättning framstår till exempel som en av de viktigaste frågorna för regionens aktörer att kraftsamla kring.

Tillväxt- och regionplanenämnden har tagit fram framtidsanalysen *Stockholmsregionens utveckling i spåren av covid-19* (TRN 2020–0148) gällande risker och möjligheter för regionens näringsliv, kompetensförsörjning och trafikmönster. I framtidsanalysen anges följande områden som särskilt viktiga att löpande bevaka i relation till dess effekter på Stockholmsregionens långsiktiga utveckling: segregation och folkhälsa, digitalisering och innovation, hållbar kompetensförsörjning, internationell tillgänglighet samt bidra till goda finansiella förutsättningar. Dessa områden är i stora drag överensstämmande med de indikatorer som i uppföljningen haft en negativ utveckling, samt vad som förändrats under året på grund av coronapandemins effekter. Pandemins effekter och omfattning saknar motstycke. Förmår Stockholmsregionen kraftsamla inom de mest angelägna frågorna, vilket är helt nödvändigt för återhämtningen, finns förutsättningar att vända krisen till möjligheter att stärka det goda läge Stockholmsregionen befann sig i när krisen slog till.

Positiv utveckling för flera delmål, men…

För flertalet av delmålen är utvecklingen positiv och går i rätt riktning. Till exempel ökar andelen som bor i de relativt mest tillgängliga lägena[1] i regionen. Detta skapar goda förutsättningar för en hållbar utveckling vad gäller exempelvis resmönster, tillgång till utbildnings- och arbetsplatser och därmed en möjlighet att försörja sig, samt tillgången till snabbt bredband. Dessutom har medellivslängden kontinuerligt ökat i Stockholmsregionen fram till 2019, dessvärre med stora inomregionala och inomkommunala skillnader. Förvärvsintensitet har ökat och ligger nu över målvärdet om 80 procent. Dock är nivån något lägre för kvinnor och det finns fortfarande ett stort gap mellan inrikes och utrikesfödda (16,8 procentenheter) trots att gapet har minskat successivt under de senaste åren.

… för vissa delmål behöver utvecklingen vändas

Enligt framtidsanalysen finns anledning att övervaka de inomregionala skillnader som kan ses i flertalet uppföljningsområden och som accentuerats under rådande coronapandemi. En prognos från SCB anger dessutom att medellivslängden i Stockholmsregionen från 2020 kan komma att sjunka på grund av covid-19. Det råder skillnader i invånarnas möjligheter och förutsättningar att leva hälsosamma liv och att försörja sig själva. Dessutom skiljer sig tillgängligheten till bostäder och utbildnings- och arbetsplatser med kollektivtrafik, gång och cykel åt mellan olika geografiska områden inom Stockholmsregionen.

Delmålen för bostadsbyggandet, kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna samt cykeltrafikens andel och kollektivtrafikens konkurrenskvot gentemot biltrafik visar en mindre gynnsam utveckling. Från en toppnotering i bostadsbyggandet 2017 har antalet färdigställda bostäder vänt nedåt igen. Detsamma gäller för investeringar i FoU som andel av bruttoregionalprodukten (BRP) och utvecklingen av nystartade företag, som fortsätter att minska. Under 2020 har dock en ökning i antalet nystartade företag skett. För att vända utvecklingen är det viktigt att Region Stockholm tillsammans med Stockholmsregionens aktörer fortsätter att prioritera dessa områden i sitt arbete att utveckla Stockholmsregionen.

Stockholmsregionen är en attraktiv region i världen

Visionen om att vara Europas mest attraktiva storstadsregion kräver en internationell jämförelse. Sammantaget har Stockholmsregionen många kvaliteter i den internationella jämförelse och de internationella rankningar

[1] *Delmålet i RUFS 2050 är att "Minst 95 procent av ny bebyggelse bör tillkomma i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen" och avser regionala stadskärnor, strategiska stadsutvecklingslägen, primära bebyggelselägen och landsbygdsnoder på plankartan.*

som kopplar till genomförandet av RUFS 2050. Det handlar exempelvis om att Stockholmsregionen är en innovativ och konkurrenskraftig region. Samtidigt identifieras också områden där mer fokus behövs för att öka attraktiviteten, exempelvis avseende trygghet och klimatpåverkande utsläpp. Det är för tidigt att analysera hur coronapandemin kommer att påverka dessa rankningar då pandemin sannolikt kommer att ge olika effekter i olika regioner beroende på varje regions egna styrkor och utmaningar.

Jämförelsen med tio andra europeiska storstadsregioner visar att Stockholmsregionen placerar sig i topp tre vad gäller sysselsättningsgraden och andel av befolkning med högre utbildning 2019, och andel förnybar energi 2018, i enlighet med uppföljningen av delmålen. Stockholmsregionen ligger också bra till i ett europeiskt perspektiv vad gäller investeringar i FoU under 2017 och utsläpp av växthusgaser 2018, trots att nivåerna inte når uppsatta delmål i RUFS 2050.

Bostadsbyggandet i Stockholmsregionen når inte upp till delmålet, och det är fortsatt svårt att hitta en bostad till en acceptabel kostnad under 2019, liksom i flera av jämförelseregionerna. I jämförelsen om arbetslösheten för 15–24-åringar och om andelen som anser att platsen är bra för utrikesfödda att bo på, placerar sig Stockholmsregionen bland de sista av jämförelseregionerna år 2019. Dessa indikatorer visar sammantaget på utmaningen att skapa goda förutsättningar för en betydande del av Stockholmsregionens invånare att etablera sig på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden.

Att långsiktigt följa och analysera Stockholmsregionens placering i internationella rankingar och att jämföra med andra storstadsregioner är en viktig del av ett lärande, och en motor för att fortsätta driva utvecklingen i en riktning som leder till toppnoteringar för Stockholmsregionen inom fler områden.

Stockholmsregionen bidrar till Agenda 2030

Med utgångspunkt i utvecklingen av delmålen och den internationella jämförelsen, tillsammans med Sveriges höga levnadsstandard och höga teknologiska nivå, har Stockholmsregionen generellt sett ett mycket bra utgångsläge för hållbar utveckling inom samtliga 17 globala hållbarhetsmål. Utveckling utifrån delmålen i RUFS 2050 och den internationella jämförelsen indikerar en övervägande hållbar utveckling, men de delmål som har en negativ utveckling får även en påverkan på möjligheterna till en långsiktigt hållbar utveckling.

Utvecklingen under 2020

Den oförutsedda coronapandemin har drabbat Stockholmsregionen mycket hårt under 2020 utifrån flera aspekter. Pandemins effekter på utvecklingen kommer dock att synas först i nästa års uppföljning av RUFS 2050 när delmålen kan uppdateras med 2020 års värden. Flera regionala aktörers arbeten med att utveckla Stockholmsregionen pågick trots allt under 2020 och är delvis identifierade inom ramen för arbetet med genomförandet av de regionala prioriteringarna under 2020.

Det arbetas med de regionala prioriteringarna

I 2020 års uppföljning har omkring 250 insatser identifierats inom Region Stockholms ansvarsområden som genomförs av såväl Region Stockholm som flera andra regionala aktörer och som bedöms bidra till genomförandet av de regionala prioriteringarna. De identifierade insatserna spänner över fälten kunskapsuppbyggnad, dialog med samverkansaktörer, bevakning och genomförande vilket visar på de olika behov som finns inom respektive regional prioritering. Generellt gäller för de redovisade insatserna att de genomförs i samverkan och bedömningen är att Stockholmsregionens olika aktörer arbetar aktivt med insatser som stärker genomförandet av de regionala prioriteringarna och därmed bidrar till måluppfyllelse av delmålen samt genomförandet av RUFS 2050.

Eftersom ingen enskild aktör har rådighet över de beslut och åtgärder som krävs för ett samlat genomförande av de regionala prioriteringarna är samverkan, helhetsperspektiv och aktiviteter från flertalet aktörer en kritisk framgångsfaktor. Kommuner, näringsliv, myndigheter, akademin och intresseorganisationer i regionen spelar en nyckelroll i genomförandet varför Region Stockholms samverkan med dessa aktörer, och samverkan aktörerna emellan, är central för att stärka genomförandet av de regionala prioriteringarna. Genomgående kan Region Stockholm bidra med en arena för dialog, samverkan och samordning samt kunskapsutveckling, utöver de konkreta insatser och verksamheter som bedrivs inom och av Region Stockholm. Inom flera regionala prioriteringar har Region Stockholm en ledande roll och har därmed aktivt bidragit till genomförandet av de regionala prioriteringarna. För en mer utförlig redovisning av Region Stockholms insatser hänvisas till *Läget i Stockholmsregionen 2020 – Fakta- och analysunderlag*.

Coronapandemin har lett till en avstannad utveckling

I det nuvarande läget med en ekonomisk lågkonjunktur, där många företag har drabbats hårt av coronapandemins effekter, är en av de viktigaste prioriteringarna i det regionala utvecklingsarbetet att återstarta

Stockholmsregionens ekonomi och tillväxt. Enligt framtidsanalysen öppnar den digitala omställningen upp för utveckling av nya teknologier, innovationer och företag i Stockholmsregionen, vilket innebär nya konkurrensfördelar och affärsmöjligheter.

Den positiva utvecklingen under de senaste åren med en allt högre andel sysselsatta i Stockholmsregionen riskerar att stanna av. Under coronapandemin har många blivit arbetslösa, men det har också uppstått nya möjligheter till ingångsjobb för lågkvalificerad arbetskraft. Trots stora utmaningar för de tjänsteintensiva näringarna på grund av coronapandemins effekter, konstaterar framtidsanalysen sammantaget att en grön omställning, teknikutveckling och ökad digitalisering kan skapa nya möjligheter på arbetsmarknaden, vilket blir viktigt för Stockholmsregionens aktörer att ta tillvara.

Stockholmsregionen behöver kraftsamla

För att återhämta och få fart på den regionala tillväxten behöver Stockholmsregionen kraftsamla och stärka förutsättningarna för alla invånare, för ökad tillgänglighet och internationell attraktionskraft för att nå en hållbar regional utveckling. EU-kommissionen vill att arbetet med att få Europas ekonomi på fötter efter coronapandemin ska utgå från den gröna given och vara förenligt med EU:s klimatmål.

Stockholmsregionens möjligheter att snabbare och säkrare nå de nationella och regionala klimatmålen ökar om regionens aktörer i detta krisläge klarar av att ytterligare öka takten i den gröna omställningen och anlägga ett klimatperspektiv på såväl sysselsättning och innovation som hur tillgängligheten i regionen stärks. De europeiska stimulanspaketen kommer att verka för att göra industrier klimatneutrala och EU-kommissionen vill undvika subventionering av kolintensiv verksamhet. I arbetet med återhämtningen från coronapandemins negativa effekter på Stockholmsregionens utveckling kan en grön återhämtning utgöra den röda tråden.

Utvecklingen av Stockholmsregionen är en långsiktig process där enstaka år blir en del i en större helhet. Delmålens utveckling går ofta långsamt, men till stor del i en positiv riktning. De delmål som inte har utvecklats i rätt riktning eller i tillräckligt snabb takt, behöver ett extra fokus. Det finns risker med att utvecklingen av medellivslängd, sysselsättning och kollektivtrafikandelar stannar av eller till och med minskar som en konsekvens av coronapandemin.

I 2019 års uppföljning drogs slutsatsen att det fanns ett behov att fokusera på att stärka genomförandet av tre regionala prioriteringar i RUFS 2050 för att Stockholmsregionen ska utvecklas i rätt riktning: *öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer*, *styra mot ett transporteffektivt samhälle* samt *ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden*. Dessa regionala prioriteringar bedöms vara fortsatt viktiga att ha fokus på. Framtidsanalysen om coronapandemins effekter anger dock områden som folkhälsa och segregation, digital omställning, finansiella förutsättningar och internationell tillgänglighet som områden att fortsatt bevaka extra noga framöver i det regionala utvecklingsarbetet.

Coronapandemins effekter på Stockholmsregionens utveckling visar på utmaningar som berör flera regionala prioriteringar i RUFS 2050 vilket gör att det är viktigt att fokusera på framtidsanalysens utmaningar i genomförandet av de regionala prioriteringarna. Kraftsamling behövs inom

tre prioriterade områden, där flera regionala prioriteringar bedöms ha en direkt koppling.

Stärk kompetens- och bostadsförsörjningen för Stockholmsregionens invånare

Sedan tidigare råder olika förutsättningar för Stockholmsregionens invånare att tillgodogöra sig de möjligheter som finns för att ha en inkomst och leva hälsosamma liv. Invånarnas utbildnings- och inkomstnivå skiljer sig åt mellan olika geografiska områden och har stor påverkan på möjligheterna att efterfråga bostäder och få ett jobb, men också en direkt påverkan på folkhälsan inklusive medellivslängden.

Dessutom har covid-19 hittills drabbat en del sociodemografiska grupper hårdare än andra, specifikt äldre personer, män, individer med sämre socioekonomiska förutsättningar, individer födda i vissa länder och boende i vissa bostadsområden, enligt framtidsanalysen. Analyser från Region Stockholms Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin visar att inkomst var den socioekonomiska variabel som förklarade mest variation i covid-19-dödlighet i befolkningen i Stockholms län under våren 2020. Detta accentuerar utmaningen vad gäller den ojämlika utvecklingen som finns i Stockholmsregionen vad gäller just socioekonomiska faktorer som påverkar invånarnas olika livsförutsättningar.

<u>Regionala prioriteringar i fokus</u>

- ta till vara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden
- öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer

För att folkhälsoläget inte ska förvärras och segregationen inte ska öka behöver bostads- och kompetensförsörjningsfrågorna fortsatt stå i fokus i det regionala utvecklingsarbetet. Coronapandemin har slagit hårt mot Stockholmsregionens tjänsteintensiva näring, varför kraftsamlingen kring att skapa nya jobb och säkra en hållbar kompetensförsörjning är central. Genom det regionala arbetet med kompetens- och bostadsförsörjning bör förutsättningar för genomförandet av den regionala prioriteringen att *nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet*. För den långsiktiga kompetensförsörjningen är det även av stor vikt att beakta genomförandet av den regionala prioriteringen att *stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete.*

Ett centralt verktyg i kompetensförsörjningsarbetet kommer att vara genomförandet av den regionala handlingsplanen för Europeiska

Socialfonden, ESF+, i den kommande programperioden. I arbetet med kompetensförsörjning bör särskilt fokus vara på att ta tillvara utrikes föddas kompetens och arbetskraft samt att skapa nya möjligheter till ingångsjobb för lågkvalificerad arbetskraft, liksom att dra nytta av digitaliseringens möjligheter till en omställning av arbetsmarknaden. Etableringen av Stockholmsregionens Kompetensråd och kompetensarena, som mobiliserar regionala aktörer kring de viktigaste utmaningarna för Stockholmsregionens arbetsmarknad och kompetensförsörjning, kommer att ha stor betydelse för att förstärka möjligheterna till arbete och försörjning i regionen.

Det är nödvändigt med samsyn bland Stockholmsregionens aktörer gällande vad som krävs för att öka invånarnas möjligheter att exempelvis efterfråga bostäder efter behov. De regionala bostadssamtalen bidrar till att komma framåt i frågan för att uppnå gemensamma positioner om Stockholmsregionens bostadssituation.

Region Stockholm har i sin budget 2021 prioriterat arbetet med den regionala bostadsförsörjningen med fokus på ökad samsyn och samhandling med kommuner, statliga myndigheter och byggbranschen samt arbetet med den regionala kompetensförsörjningen med fokus på kompetensutveckling och att underlätta matchningen på arbetsmarknaden.

Stärk Stockholmsregionens tillgänglighet genom grön omställning

I en europeisk jämförelse ligger Stockholmsregionen bra till vad gäller tillgången till kollektivtrafik för att nå studie- och arbetsplatser, samtidigt som det finns goda möjligheter att arbeta hemifrån med bra uppkoppling. Men eftersom transportsektorn är en av de största klimatutmaningarna för Stockholmsregionen är det viktigt att fortsätta utveckla såväl kollektivtrafiken, som cykelstråk och goda digitala möjligheter. När det gäller den gröna omställningen som behövs har Stockholmsregionen här en unik chans att uppnå klimatmålen. Viktiga insatser handlar bland annat om att verka för en ökad elektrifiering av transporter.

I det nya läge som Stockholmsregionen befinner sig i finns möjligheter att använda innovation för att bredda utvecklingen av vad god kollektivtrafik och tillgänglighet kan vara framöver. Uppföljningen visar att andelen kollektivtrafikresor av alla motoriserade resor i regionen har minskat sedan 2015, och att andelen cykeltrafik inte har ökat i den takt som är nödvändig för att nå måluppfyllelse. Framtidsanalysen konstaterar dessutom att coronapandemin påverkar människors rörelse- och boendemönster med

bland annat ökat digitalt distansarbete och ett förändrat resande, vilket intensifierar trender med bäring på digitalisering, transportsektor, fastighets- och bostadsmarknad.

Regionala prioriteringar i fokus

- styra mot ett transporteffektivt samhälle
- öka de eldrivna person- och varutransporterna

Givet den globala prägeln på Stockholmsregionens ekonomi behöver även den internationella tillgängligheten prioriteras för att konkurrenskraften ska kunna bibehållas och stärkas i återstarten av ekonomin. Om Stockholmsregionen kan utnyttja möjligheterna som finns till att ställa om transportsystemen i ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv i en klimatsmart riktning kommer Stockholmsregionen kunna komma ut starkare efter krisen.

Utvecklingen av Stockholmsregionens transportsystem ska bidra till en hållbar och resurssmart bebyggelseutveckling i de regionala stadskärnorna och strategiska stadsutvecklingslägena, primära stadsutvecklingslägena, landsbygdsnoder, serviceorter och kärnöar och behöver ha bland annat en fokus på grön omställning och underlätta för invånare att ta sig till utbildning och arbete på ett hållbart sätt. I detta sammanhang är även genomförandet av den regionala prioriteringen att *utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor* av stor vikt.

Att stärka Stockholmsregionens tillgänglighet innebär också en fortsatt stärkt genomförande av den regionala cykelplanen. Arbetet med att genomföra landsbygds- och skärgårdsstrategin är viktigt i detta sammanhang för att fortsätta bidra till en levande landsbygd och skärgård, samt stärka kopplingarna mellan land och stad för att öka tillgängligheten av Stockholmsregionens landsbygd och skärgård.

Arbetet med och lärdomar från EU-Interreg projekten EV-Energy (hållbara energi- och eldrivna transportsystem i tätort) och Smart Edge (klimatsmarta och hållbara lösningar i stadskärnor utanför de stora citykärnorna) är viktiga i detta sammanhang.

Region Stockholm har i sin budget 2021 prioriterat arbetet med regional fysisk planering med fokus på transport och trafikplanering för att styra mot ett hållbart och transporteffektivt samhälle.

Stärk Stockholmsregionens internationella ställning och attraktionskraft

Uppföljningen av RUFS 2050 visar att Stockholmsregionen vid ingången av 2020 var attraktiv i den globala ekonomin med en stor tjänstesektor och en hög sysselsättningsnivå. Samtidigt är tjänstesektorn en av de hårdast drabbade under 2020. Därmed är sysselsättningen en av Stockholmsregionens viktigaste utmaningar att hantera för att Stockholmsregionen ska kunna behålla sin internationella ställning och vara en attraktiv plats att bo på. EU:s gröna giv och omställningspaket är en möjlighet för att snabbt återta en hög sysselsättningsgrad.

Regionala prioriteringar i fokus

- stärka strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer
- stärka den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel

I ett läge där högspecialiserad forskning är allt mer efterfrågat är det viktigt att vända utvecklingen med en minskad andel privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling i Stockholmsregionen. Regionfullmäktige kommer att ta beslut om en regional näringslivs- och tillväxtstrategi under 2021 efter att strategin har varit på remis. I och med coronapandemin har nulägesanalysen för strategin aktualiserats. Utifrån strategin ska bland annat påbörjas att arbete för att identifiera, undersöka och kommunicera lämpliga instanser, och därtill motverka regleringar, lagar och förordningar som hindrar, dämpar eller försvårar tillväxt, bostadsbyggande, innovation, infrastrukturutveckling och företagande i Stockholmsregionen.

De stora kliv som coronapandemin leder till inom digitalisering, särskilt på arbetsmarknaden, är av stor vikt att fortsätta utveckla och stimulera. Det kan exempelvis göras genom genomförandet av det regionala programmet för europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) för programperioden 2021 – 2027. Programmet kommer att kunna stödja utvecklingsprojekt som stärker forskningsstråk och innovationsmiljöer och verka för en digital omställning för nya teknologier, innovationer och företag. Men även genomförandet av den regionala handlingsplanen för ESF+ är av vikt för att initiera projekt för att höja den digitala kompetensen som en del i den regionala kompetensförsörjningen.

En fortsatt stärkt kraftsamling kring Stockholmsregionens styrkeområden, exempelvis genom den regionala exportsamverkan inom Stockholm Global, i genomförandet av projektet Fordonsdalen Stockholm samt att fortsätta

med projekt och insatser för krisdrabbade företag inom besöksnäringen, är åtgärder som ska bidra i arbetet med att stärka den internationella attraktionskraften. I detta sammanhang är det även av stor vikt att landsbygdens och skärgårdens näringsliv stärks och utvecklas för att bidra till en levande landsbygd och skärgård.

Region Stockholm har i sin budget 2021 prioriterat det regionala arbetet med näringslivsutveckling och regionalt tillväxtarbete med fokus på att stärka Stockholmsregionens internationella ställning.

Uppföljning av RUFS 2050

Uppfyllelse av delmålen

I detta avsnitt studeras Stockholmsregionens utveckling utifrån de fyra målen i RUFS 2050 genom att redovisa utvecklingen för respektive mätbara delmål. De inledande tabellerna för varje mål redovisar det senast tillgängliga utfallet, pilen indikerar en utveckling jämfört med det föregående utfallet. I flera fall tillgängliggörs statistik årligen, i andra fall med större intervall.

En tillgänglig region med god livsmiljö

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Minst 22 000 bostäder per år behöver tillkomma	16 700	2019	↘
Kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor, och till Arlanda flygplats, ska vara konkurrenskraftig med bilens restid[2]	konkurrenskvot på 0,4–1,8	2019	
Andelen av länets invånare som upplever besvär av trafikbuller och dålig luftkvalitet ska inte öka	trafikbuller: 19,4 % luftkvalitet: 7,3 %	2015	↘ ↗
Minst 95 procent av ny bebyggelse bör tillkomma i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen	befintlig bebyggelse 78 % befolkning 81,1 %	2015 2019	 ↗

Positiv riktning: *Luftkvalitet, befolkning i tillgängliga lägen*
Negativ riktning: *Tillskott av bostäder, trafikbuller*

Bostadsbyggandet tillsammans med trafikbullernivåer och kollektivtrafikens konkurrenskraft mellan de regionala stadskärnorna utgör de områden som kräver ett fortsatt fokus för uppnå en tillgänglig region med god livsmiljö. Utfallet av färdigställda bostäder för 2019 uppnår inte målet och enligt Länsstyrelsen Stockholms prognos för 2020 kommer nivån ytterligare att sjunka på grund av coronapandemins effekter. Region Stockholm har tagit fram en rapport som visar att regionens hushåll har en ekonomisk möjlighet och en vilja att endast efterfråga omkring 15 000 bostäder per år[3] vilket ytterligare förstärker behovet av att jobba med fler lösningar för att nå målet.

I dagsläget nås målet om en konkurrenskraftig restid, konkurrenskvot, i tre av tolv reserelationer mellan de regionala stadskärnorna på den södra halvan och en av tolv på den norra halvan av länet. Till Arlanda bedöms

[2] *På grund av metodutveckling finns endast ett värde och därmed ingen utveckling*

[3] *Efterfrågan på nya bostäder i Stockholmsregionen, Region Stockholm, 2020*

dock kollektivtrafiken vara konkurrenskraftig från samtliga regionala stadskärnor söder om Saltsjö-Mälarsnittet.

Sett till hela länet har andelen invånare som exponeras av trafikbuller ökat. Under våren 2020 när coronapandemin ledde till att fler stannade hemma minskade dock bullernivåerna tillfälligt. I Stockholmsregionen har luftkvaliteten förbättrats de senaste åren, det finns dock en stor variation i vilka delar av länet som påverkas av luftföroreningar.

Andelen invånare som bor i de relativt sett mest tillgängliga lägena har ökat något de senaste åren vilket skapar goda förutsättningar för en hållbar utveckling vad gäller exempelvis resmönster, tillgång till utbildnings- och arbetsplatser och därmed en möjlighet att försörja sig. I flera kommuner pågår en förtätning i centrala lägen och en utglesning i mer perifera lägen samtidigt. För att uppnå delmålet behöver utglesningen minskas.

En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika socioekonomiska grupper och kommuner i länet ska minska och medellivslängden ska öka för samtliga	84,8 år för kvinnor 81,3 år för män	2019	↗
Förvärvsfrekvensen hos befolkningen mellan 20–64 år ska vara väl över 80 procent för både kvinnor och män och gapet mellan inrikes- och utrikes födda ska minska	79,5 % för kvinnor 81,5 % för män	2018	↗
Andelen gymnasieelever som inom tre år fullföljer utbildningen och får en gymnasieexamen ska vara högre än 80 procent, och skillnaderna mellan gymnasieskolorna och länets olika kommuner ska minska	74,5 %	2016/17	↗
Andelen som känner tillit till sina grannar ska öka samt otrygghetens påverkan på livskvaliteten och invånares utsatthet för våldsbrott ska minska	tillit: 87,1 % oro: 10 % utsatthet för brott: misshandel: 4,1 % hot: 10,5 % sexualbrott: 6,0 % personrån 1,9 %	2019 2020 2019	↗ ↘ →

Positiv riktning: *Medellivslängd, förvärvsfrekvens, gymnasieexamen*
Negativ riktning: *Oro*

Allt fler lever längre, men som en konsekvens av rådande covid-19-pandemi finns en risk att medellivslängden i Sverige minskar under 2020, även i Stockholmsregionen. Utbildningsnivå och inkomst är bland de mest betydande förklaringsvariablerna till skillnader i medellivslängd.

Förvärvsfrekvensen ökar på en regional nivå och ligger 2018 över 80 procent bland män, däremot finns det betydande inomregionala skillnader mellan och inom kommuner.

Fler gymnasieelever får sin gymnasieexamen inom tre år från påbörjat läsår men även inom detta område finns skillnader mellan gymnasieskolor och kommuner. Fler invånare upplever att de kan lita på sina grannar men även att de upplever oro som påverkar livskvaliteten negativt. Utsattheten för våldsbrott är på samma nivå som året innan.

En ledande tillväxt- och kunskapsregion

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Andelen sysselsatta med högre utbildning, respektive sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken ska vara minst 55 procent för både kvinnor och män	högre utbildning: 51,5 % kunskapsintensiv: 51,7 %	2018 2018	↗ →
Antalet nystartade företag ska öka till 18 per 1 000 invånare	13,7	2019	↘
Privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling (FoU) ska uppgå till minst 4,5 procent av bruttoregionalprodukten	3,4 %	2019	↘
Samtliga invånare, företagare och offentlig sektor ska ha tillgång till fast och mobil bredbandsuppkoppling med höga överföringshastigheter	94,4 % av hushållen 92 % av arbetsställen	2019	↗

Positiv riktning: *Sysselsatta med högre utbildning, tillgång till bredband*
Negativ riktning: *Nystartade företag, FoU-investeringar*

Andelen sysselsatta med högre utbildning ökar, men minskar inom kunskapsintensiva yrken. Den teknikdrivna strukturomvandlingen kommer förmodligen att accelerera på grund av coronapandemins effekter på arbetsmarknaden. För att möta det uppkomna behovet är det viktigt att fortsatt arbeta för att höja kompetensen på arbetsmarknaden, särskilt inom yrken där teoretisk specialistkompetens på högskolenivå är ett krav samt att öka möjligheterna till livslångt lärande.

Antal nystartade företag har minskat något. Investeringar i FoU minskar något i absoluta tal samtidigt som bruttoregionalprodukten ökar. Därmed minskar även det relativa talet något. Stockholmsregionen har en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur, men det finns stora skillnader mellan länets tätbebyggda och glesbebyggda områden. Post och telestyrelsen bedömer att utbyggnaden kommande år kan påverkas av att kostnaderna ökar längre ut i glesbefolkade områden. Kostnaderna kan komma att påverka investeringsvilja och betalningsvilja hos slutkunder.

En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
De årliga direkta utsläppen av växthusgaser ska vara mindre än 1,5 ton per invånare och utsläppen av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv ska halveras	2,4 ton CO_2/capita	2018	↘
	8,87 ton CO_2/capita (konsumtion och nationell nivå)	2017	↗
Den årliga energianvändningen per invånare ska minska kontinuerligt till under 16 MWh, och regionens energiproduktion ska vara 100 procent förnybar	21,6 MWh per capita	2018	↘
	78,6 % förnybara källor	2018	↗
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka med fem procentenheter jämfört med 2015 och minst 70 procent av alla resor inom länet ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik, och cykelandelen ska vara 20 procent i enlighet med den regionala cykelplanen	kollektivtrafik: 47 %	2019	↘
	kollektivtrafik, gång eller cykel: 57 %	2019	↗
	cykel: 7%	2019	→
Hushållsavfallet ska ha minskat till högst 360 kilo per person och år och minst 70 procent, inklusive matavfallet, ska materialåtervinnas	440 kg per capita	2019	↘
	32 % materialåtervinns	2019	→

Positiv riktning: *Energianvändning, färdmedelsandelar för kollektivtrafik, gång och cykel, hushållsavfall*
Negativ riktning: *Utsläpp ur konsumtionsperspektiv, kollektivtrafikandel av motoriserade resor*

De direkta utsläppen av växthusgaser minskar något och andelen förnybar energi ökar. Minskningen är liten i förhållande till målet varför utökade insatser behövs, framför allt inom transportsektorn. En fortsatt överflyttning från icke-förnybara till förnybara källor behövs för att länets energiproduktion ska baseras på 100 procent förnybara källor till år 2030.

Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna har minskat något jämfört med 2015, och andelen cykelresor har inte utvecklats i den takt som behövs, trots att en stor andel av befolkningen bor i de relativt mest tillgängliga lägena. I Stockholmsregionen arbetar cirka 500 000 personer inom yrken där de potentiellt kan arbeta hemifrån. Det har lett till ett minskat resande med kollektivtrafiken under coronapandemin, och för de som behöver resa har en del valt att gå, cykla eller köra egen bil.

Det insamlade hushållsavfallet per person har minskat samtidigt som de totala avfallsmängderna har ökat i regionen. Andelen avfall som går till materialåtervinning ligger stabilt på 32 procent, långt ifrån målet om 70 procent. Exempelvis ansvarar kommunerna för insamling och behandling av matavfall, samtliga 26 kommuner i regionen erbjuder insamling av matavfall.

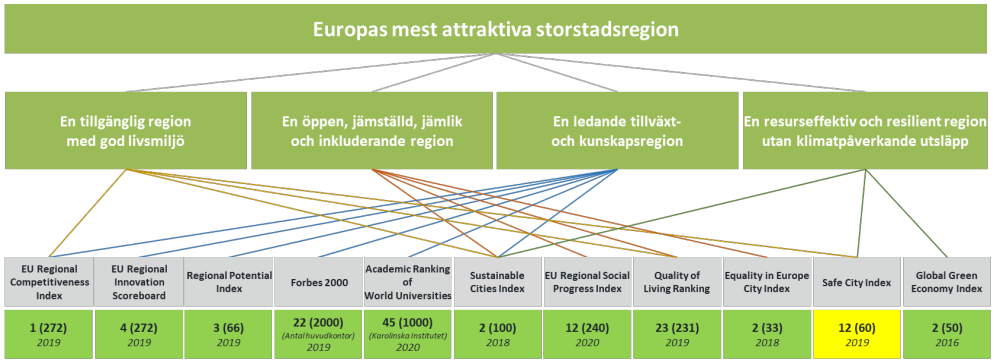
Stockholmsregionen i en internationell jämförelse

Visionen i RUFS 2050 anger att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. För att mäta detta har Stockholmsregionens placering i olika internationella rankingar kartlagts och analyserats utöver en jämförelse av utvalda indikatorer mellan tio andra storstadsregioner i Europa. Jämförelsen är även ett sätt att sätta utvecklingen av delmålen i en internationell kontext.

Stockholmsregionens utveckling i ett globalt perspektiv

Syftet med att kartlägga Stockholmsregionens placering enligt olika rankingar och index har varit att identifiera regionens styrke- och utvecklingsområden, samt hur dessa förhåller sig till visionen att bli Europas mest attraktiva storstadsregion och de fyra övergripande mål som anges i RUFS 2050.

Totalt redovisas elva rankingar som utifrån olika perspektiv belyser regioners eller städers styrkor och utvecklingsområden. I figuren nedan illustreras kopplingarna mellan de övergripande målen och det urval av rankingar som har gjorts, samt vilket år rankingen eller indexet publicerades. Grön färg indikerar en placering i den översta 10-percentilen, röd färg indikerar en placering i den lägsta 10-percentilen och gul färg indikerar en placering däremellan.

Styrkor: *Regional konkurrenskraft (EU), innovation (EU), hållbara städer, antal internationella huvudkontor*
Förbättringsområden: *Säkra städer*

I de elva rankingar som redovisas är det påtagligt hur högt Stockholmsregionen placerar sig, i alla utom en i den högsta 10-percentilen, att jämföra med nio föregående år.

Stockholmsregionen utmärker sig främst inom två av de övergripande målen - *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp* och *En ledande tillväxt- och kunskapsregion* i RUFS 2050. Det som bidragit till Stockholmregionens höga placering inom dessa målområden är främst det faktum att regionen är framstående inom innovation, har hög utbildningsgrad, en makroekonomisk stabilitet samt är framstående inom grön ekonomi och indikatorer kopplade till miljö och resiliens. Det är egentligen enbart vad gäller koldioxidutsläpp som Stockholmsregionens utveckling inte är lika positiv.

Överlag är Stockholmsregionen på rätt väg mot att nå målet om *En öppen, jämlik och inkluderande region*. Samtidigt finns det utvecklingspotential inom vissa områden. Rankningar som kopplar till målet *En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region* i RUFS 2050 visar att Stockholmsregionen ligger bra till inom jämställdhet och jämlikhet, men får lägre poäng avseende HBTQI-tolerans.

Avseende målet *En tillgänglig region med god livsmiljö* i RUFS 2050, presterar Stockholmsregionen bra i de respektive rankingarna, men får en relativt sett lägre placering i Quality of Living Ranking, möjligtvis på grund av de höga trösklar som råder på bland annat bostadsmarknaden.

Stockholmsregionens utveckling i ett europeiskt perspektiv
Syftet med att jämföra Stockholmsregionens utveckling i förhållande till europeiska storstadsregioner är att synliggöra vilka styrkor Stockholmsregionen har som behöver förvaltas, samt vad som behöver förbättras för att uppnå visionen om att vara Europas mest attraktiva storstadsregion.

Stockholmsregionens ställning i ett europeiskt perspektiv är beroende av vad som jämförs och med vilka storstadsregioner. Jämförelsen bygger på data från Eurostat och det senaste publicerade värdet för indikatorerna, som varierar utifrån variabler. Genomgående för alla indikatorer och Stockholmsregionens placering är att den är beroende av både hur utvecklingen ser ut i Stockholmsregionen och hur utvecklingen ser ut i övriga regioner.

Den europeiska jämförelsen med koppling till visionen åskådliggörs med elva indikatorer hur Stockholmsregionen presterar i relation till tio andra storstadsregioner i Europa: Amsterdam, Barcelona, Berlin, Dublin, Helsingfors, Köpenhamn, Milano, München, Oslo och Paris.

EUROPEISK JÄMFÖRELSE	UTFALL	År	PLATS
Mål: En tillgänglig region med god livsmiljö			
Det är lätt att hitta bostad till ett acceptabelt pris	9,0 %	2019	8 ⇨ 8
Mål: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region			
Förväntad medellivslängd	83 år	2018	5 ⇨ 5
Sysselsättningsgrad	84,9 %	2019	1 ⇨ 1
Arbetslöshet 15–24 år	19,9 %	2019	8 ⇩10
Unga som varken arbetar eller studerar	5,0 %	2019	4 ⇨ 4
Staden du bor i är en bra plats för utrikesfödda att bo på[4]	80 %	2019	7
Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion			
Bruttoregionalprodukt	50 500 PPS	2018	6 ⇨ 6
Andel befolkning med högre utbildning, 25–64 år	53 %	2019	2 ⇩3
Investeringar i FoU som andel av BRP	3,8 %	2017	3 ⇨ 3
Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion			
Utsläpp av växthusgaser, Sverige	5,4 ton/capita	2018	1 ⇨ 1
Andel förnybar energi i slutkonsumtion, Sverige	54,6 %	2018	2 ⇨ 2

Positiv riktning: *Sysselsättningsgrad, utsläpp av växthusgaser, förnybar energi*
Negativ riktning: *Arbetslöshet 15–24 år, Lätthet att hitta en bostad till acceptabelt pris, staden du bor i är en bra plats för utrikesfödda att bo på*

Delmålet gällande bostadstillskott nåddes inte under 2019 vilket kan vara en delförklaring till att endast nio procent av de tillfrågade i Eurostats undersökning instämmer med att *det är lätt att hitta bra bostäder till ett acceptabelt pris*. De flesta jämförelseregionerna uppvisar liknande andel, endast Barcelona sticker ut med 30 procent som instämmer.

Medellivslängden i Stockholmsregionen sticker inte ut som särskilt hög eller låg i ett europeiskt perspektiv. Stockholmsregionen uppvisar en hög andel sysselsatta i befolkningen både vad gäller i förhållande till delmålet i RUFS 2050 och i ett europeiskt perspektiv, vilket tyder på en god etablering på arbetsmarknaden bland både män och kvinnor. Bland unga ser utvecklingen dock inte lika positiv ut. Utvecklingen av andelen unga som varken arbetar eller studerar står ganska stilla och 2019 placerade sig regionen på en fjärdeplats bland de jämförda regionerna.

Stockholmsregionen hade 2018 fortfarande den sjätte högsta bruttoregionalprodukten (BRP) i jämförelsen. Amsterdam, Köpenhamn och Oslo har alla liknande BRP och utveckling, vilket innebär att placeringen kan öka eller minska snabbt.

[4] *På grund av förändrad fråga i enkätundersökning är en jämförelse med tidigare år inte möjlig*

Vad gäller andelen högutbildade hamnade regionen på en tredjeplats, vilket bekräftar den positiva bild som uppföljningen av delmålet visar. Andelen FoU-utgifter som andel av BRP är i ett europeiskt perspektiv högt, trots en viss minskning de senaste åren och att det inte når upp till delmålet i RUFS 2050.

Sverige hade 2018 det lägsta koldioxidutsläppet i jämförelsen, 5,4 ton per år och invånare och hade 2017 den näst högsta andelen förnybar energi i den totala energikonsumtionen, 54,6 procent. Inom dessa områden redovisas endast statistiken på nationell nivå, Sverige står sig här starkt, endast Norge uppvisade en högre andel. Trots detta krävs åtgärder inom området för att minska de klimatpåverkande utsläppen mer och i snabbare takt för att nå regionala, nationella och globala klimatmål.

Stockholmsregionens utveckling i relation till Agenda 2030

Det är på den regionala och lokala nivån som de flesta kontakterna mellan det offentliga och invånare, näringslivet och civilsamhället finns. Det är även på den regionala och lokala nivån som många nationella mål, globala åtaganden, EU-rätt och nationell lagstiftning omsätts i praktisk handling. I princip samtliga mål i Agenda 2030 kan anses ha koppling till den verksamhet som bedrivs på regional och lokal nivå. Stockholmsregionens aktörers delaktighet och engagemang är därför centralt för att nå målen.

Regioner och kommuner bär en stor del av ansvaret för att genomföra Agenda 2030, med möjlighet att definiera och prioritera genomförandet utifrån sina egna förutsättningar och utmaningar. I regioners och kommuners grunduppdrag ingår till exempel vård, skola, omsorg, samhällsplanering, kollektivtrafik och regionalt utvecklingsansvar som är direkt eller indirekt relaterade till genomförandet av agendans delmål. Av lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar framgår bland annat att insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling är en integrerad del i regionernas uppdrag att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling.

Inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret arbetar Region Stockholm integrerat med Agenda 2030 både på övergripande nivå och i verksamheterna var för sig. Den regionala utvecklingsplanen tillika utvecklingsstrategin, RUFS 2050, har Agenda 2030 som en av utgångspunkterna. Dimensionerna miljö-, social, och ekonomisk hållbarhet genomsyrar hela RUFS 2050 och förhållningssättet som tillämpas i strategin stämmer väl överens med Agenda 2030. Genomförandet av RUFS 2050 blir därför en central del i det regionala genomförandet och bidrar till måluppfyllelse av Agenda 2030

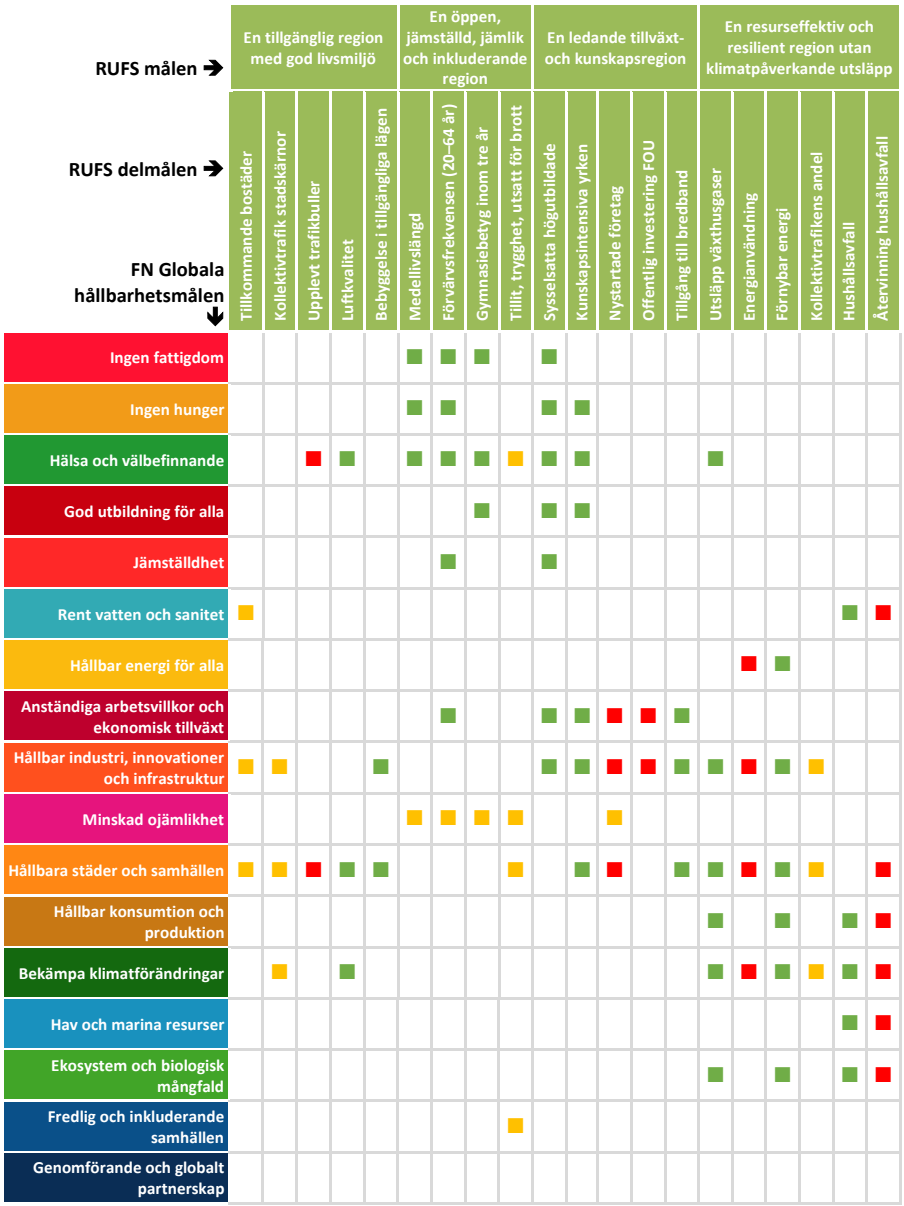
Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen[5] ger ett ramverk och en strategisk inriktning för hur klimatomställningen i Stockholmsregionen ska genomföras. Klimatfärdplanen är också ett viktigt verktyg för regionens aktörer att hitta de mest kostnadseffektiva och lämpliga insatserna för sina egna organisationer. En hållbarhetspolicy med Agenda 2030 som utgångspunkt tas fram som ett led i budgetuppdraget om att hållbarhetsperspektivet ska genomsyra hela Region Stockholms arbete och

[5] Klimatfärdplan 2050, Region Stockholm, 2019

verksamheter samt beaktas i beslutsfattandet. Detta visar regionens förhållningssätt till hållbar utveckling.

I figuren nedan redovisas huruvida utvecklingen av delmålen i RUFS 2050 bidrar till måluppfyllelse för respektive globalt hållbarhetsmål.

- delmålens utveckling bidrar till en positiv utveckling,
- delmålens utveckling bidrar till en negativ utveckling,
- delmålens utveckling påverkar inte utvecklingen.

För målet *En tillgänglig region med god livsmiljö* i RUFS 2050 är utvecklingen varken positiv eller negativ i förhållande till Agenda 2030. Två av fem indikatorer, luftkvalitet och bebyggelse i tillgängliga lägen, visar en positiv utveckling vilket bedöms bidra till måluppfyllelse för fyra globala mål. Om fler nya bostäder tillkommer, andelen utsatta för trafikbuller minskar och konkurrenskvoten för kollektivtrafiken mellan regionala stadskärnor förbättras framöver stärks den hållbara utvecklingen.

För målet *En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region* i RUFS 2050 pekar utvecklingen i positiv riktning i förhållande till Agenda 2030. Tre av fyra indikatorer, medellivslängd, förvärvsfrekvens och andelen med gymnasieexamen inom tre år, visar en positiv utveckling och bedöms bidra till måluppfyllelse för fem globala mål. Indikatorn för upplevd trygghet och tillit samt utsatthet för brott visar såväl en positiv som en negativ utveckling vilket kan äventyra en socialt hållbar utveckling på längre sikt. Ojämlikheten mellan olika socioekonomiska grupper och mellan olika geografiska områden har accentuerats under pågående coronapandemi och behöver ett förstärkt fokus för att utvecklingen ska kunna vända och bli socialt hållbar.

För målet *En ledande tillväxt- och kunskapsregion* i RUFS 2050 pekar utvecklingen i en övervägande positiv riktning i förhållande till Agenda 2030. Tre av fem indikatorer, andel sysselsatta med högre utbildning eller inom kunskapsintensiva yrken och tillgång till bredband, visar en positiv utveckling och bedöms bidra till måluppfyllelse för åtta globala mål. Indikatorn för antal nystartade företag respektive offentliga investeringar inom FoU visar dock en negativ utveckling som kan utgöra en risk för ekonomisk hållbar utveckling på längre sikt.

För målet *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp* i RUFS 2050 pekar utvecklingen i en övervägande positiv utveckling i förhållande till Agenda 2030. Tre av sex indikatorer, utsläpp av växthusgaser, andel förnybar energi och minskningen av hushållsavfall, visar en positiv utveckling och bedöms bidra till måluppfyllelse för åtta globala hållbarhetsmål. Indikatorn för kollektivtrafikens andel motoriserade resor har minskat något. Energianvändningen har ökat marginellt och återvinning av hushållsavfall har minskat vilket kan utgöra en risk för ekologisk hållbarbarhet på längre sikt.

Genomförande av de regionala prioriteringarna

Utifrån Region Stockholms ansvarsområden har omkring 250 insatser identifierats som bedöms bidra till genomförandet av de regionala prioriteringarna under 2020. Insatser som genomförs av andra regionala och lokala aktörer, och som bidrar till genomförandet av de regionala prioriteringarna, är inte inkluderade i årets uppföljning. För en mer utförlig redovisning av insatser som bidrar till genomförandet av de regionala prioriteringarna hänvisas till *Läget i Stockholmsregionen 2020 – Fakta- och analysunderlag*.

Ökat bostadsbyggande och skapa attraktiva livsmiljöer:

Exempel från 44 identifierade insatser:

Bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen / Dialog inför riktlinjer för bostadsförsörjning / Platsverkstan / Analys av efterfrågan på nya bostäder i Stockholmsregionen / Bostadsbranschnätverket / BoTryggt2030 / Regionala bostadsgruppen / Regionala bostadssamtal / Idrotts- och friluftslivsstrategi / Tillfälliga konstutställningar i tunnelbanan / Utbyggnad av tunnelbanan

Identifierade insatser sker huvudsakligen genom att stärka regionens samlade kunskap om bostadsbehov, bostadsmarknad och kollektivtrafiknära och resurseffektiv markanvändning. Det sker genom dialog och samverkan med nyckelaktörer, där länets kommuner och branschernas aktörer spelar en huvudroll. Region Stockholm bidrar med en arena för dialog, och samordning kring gemensamma insatser samt bidra aktivt med kunskapsutveckling.

Många utmaningar kvarstår för Stockholmsregionens aktörer i att gemensamt skapa attraktiva livsmiljöer i en växande storstadsregion, bidra till fler invånares möjligheter att efterfråga en lämplig bostad och hur vi kan stärka regionens samlade finansiella resurser för att arbeta med hållbar stadsutveckling. Utmaningar handlar bland annat om att enas kring vad en god stadsmiljö är, vilka byggstenar det innehåller och hur vi gemensamt skapar attraktiva livsmiljöer i en starkt växande storstadsregion.

Styra mot ett transporteffektivt samhälle:

Exempel från 26 identifierade insatser:
Regional mobilitets- och trafikutvecklingsrapportering / Den regionala cykelplanen samt cykelbokslut / Fordonsdalen Stockholm / Bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen / Kollektivtrafikplan för Stockholms län / Länsplan för regional transportinfrastruktur / Utbyggnad av tunnelbana och Spårväg Syd enligt Sverigeförhandlingen och Stockholmsförhandlingen / Framkomlighetskommissionen / ÅVS-arbeten / Sjötrafikutredningen / Innovationsfonden

Identifierade insatser handlar exempelvis om genomförande i form av utbyggnad av tunnelbana och Spårväg Syd och kunskapsuppbyggnad i form av åtgärdsvalsstudie för framkomlighet av stombuss samt revidering och genomförande av cykelplan. Region Stockholms arbete med länsplanen för regional transportinfrastruktur och regionalt trafikförsörjningsprogram bidrar till långsiktiga förutsättningar för genomförandet av denna regionala prioritering.

Ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden:

Exempel från 14 identifierade insatser:
Kompetensarena Stockholm / Teknikcollege / Bazaren 2020 / Bidragsgivning till folkbildningens aktörer / Praktikjobb vid utbyggnaden av tunnelbanan / Folkbildningsstrategi / Plattformen Hållbart arbete, Nod Mellansverige / Samverkan med regionens lärosäten inom utbildningsområdet / Regional handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021–2027 (ESF+)

Pågående insatser genomförs delvis i form av strukturfondsprojekt med finansiering av den europeiska socialfonden (ESF), men även av aktörer inom Stockholmsregionen. För att uppnå ett varaktigt och långsiktigt genomförande av prioriteringen finns ett tydligt behov av ökad regional samordning mellan branschorganisationer och utbildningsanordnare inom strategisk kompetensförsörjning vilket har varit upphovet till att lansera Kompetensarena Stockholm.

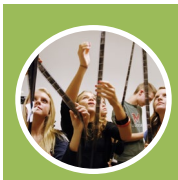
Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet:

Exempel från 69 identifierade insatser:
Utvecklat regionalt folkhälsoarbete / Folkhälsopolicy / Origo / Bazaren 2020 / Forum för regionplanering / Strategi för främjande av psykisk hälsa och förebyggande av psykisk ohälsa / Bullernätverket i Stockholms län / Guide för hälsofrämjande samhällsplanering / Framtidens hälso- och sjukvård (genomförande) / Folkhälsopilot / Hälsofrämjande arbetsliv / Kilsamverkan / Friluftslivsstrategi / Familjecentraler / Digital Demo Stockholm / Elevhälsoportalen / Rörelseprojektet / Hälsoobligationer

Pågående insatser genomförs främst i form av projekt eller framtagande av strategier och kunskapsunderlag. Det är svårt att bedöma om de redovisade insatserna på kort sikt kan bidra till att nå en jämlik och förbättrad folkhälsa men de bedöms skapa förutsättningar för att uppnå resultat på längre sikt. Region Stockholm har, utifrån sitt ansvar för hälso- och sjukvård, en självklar roll i att bidra till en ökad samordning för genomförandet av denna regionala prioritering. Dessutom arbetar Region Stockholm för att bidra till en god folkhälsa inom ansvarsområdena regional kompetensförsörjning, fysisk planering och god bebyggd miljö.

Stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete:

Exempel från 10 identifierade insatser:
Samverkan för ökad skolnärvaro / Getting ready 4 leaving care / Första steget mot ett ekologiskt Science center / Jobba frisk / Främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro / Forskningsfinansiering / Kunskapsstyrning / Förstudie kring etablering av Fritidsbanken i Stockholmsregionen / Rörelseprojektet / Gemensam gymnasieregion

Kommuner har ansvar för utbildning av barn och unga. Regionens kommuner har inte tillfrågats att redovisa insatser i årets uppföljning av de regionala prioriteringarna och pågående insatser på lokal nivå ingår därför inte i redovisningen. En ökad kunskap om ungas livsvillkor generellt men också i den regionala kontexten är viktigt för ett stärkt genomförande.

Stärka strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer:

Exempel från 24 identifierade insatser:
Näringslivs- och tillväxtstrategi / DigiMission / Life Science strategi / Stockholm Science City / Urban ICT Arena / Scale-Up / Utveckling av den regionala stadskärnan Flemingsberg / Frontrunners for sustainable innovation / Karolinska Trial Alliance / Regional digitaliseringskoordinator / OpenLab / Utveckling av Norra Hagastaden / Innovationsstrategi / Innovationssprint Hitta rätt

Fokus för insatserna inom denna prioritering är vidareutveckling av de regionala stadskärnornas olika forsknings- och innovationsmiljöer. För att bidra till genomförandet är det viktigt att fortsatt stärka utvecklingen av regionala innovationsmiljöer liksom samverkan mellan de olika innovationsmiljöerna i regionen. En central utgångspunkt i detta är Region Stockholms arbete är den kommande näringslivs- och tillväxtstrategin och forsknings- och innovationsstrategin för smart specialisering. Det är vidare viktigt att arbetet för att stärka det regionala tillväxtarbetet liksom forskning, utveckling och innovation i regionen fortsätter.

Stärka den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel:

Exempel från 22 identifierade insatser:
Affärsutvecklingscheckar Internationalisering / Connect Sweden / STING / CPMR, Baltic Sea Commission, Maritima arbetsgruppen / STHLM GLOBAL / Stockholm Archipelago / Projekt för att stötta regional besöksnäring / Forsknings- och utvecklingsstrategi / Stockholm Business Alliance / Navigera och Parera / Det globala Stockholm / Evolve / BioEurope / Fordonsdalen Stockholm

De redovisade insatserna har en bra spridning inom flera avgörande områden, särskilt när det gäller insatser för att ytterligare positionera Stockholmsregionen internationellt. Det finns dock ett fortsatt behov av förstärkta insatser för att stärka rekryteringen av spetskompetens och talanger till Stockholmsregionen som behöver adresseras i det regionala kompetensarbetet. Stödjande insatser behövs för näringslivets omställning i spåren av pandemin samt insatser för att säkerställa bibehållen och stärkt internationell tillgänglighet.

Öka de eldrivna person- och varutransporterna:

Exempel från 17 identifierade insatser:

Fossilfritt 2030 / EV Energy / Fixa laddplats / Elvägspilot på väg 73 / Bredda elektrifiering av busstrafiken / Utbyggnad av laddinfrastruktur på sjukhusområdena / Stärkta fysiska samband / Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel / Reel / Elektrifierade transporter Stockholm Syd / MEISTER / Godsstrategi för Stockholmsregionen

Flera insatser som redovisas indikerar att arbetet med att öka de eldrivna person- och varutransporterna har intensifierats och gått från planerings- och policyfas till test- och genomförandefas. För ett mer effektivt genomförande bedöms att den befintliga samverkan behöver utvecklas, där fler berörda aktörer bör inkluderas. Vidare behövs en ökad grön upphandling, där offentlig sektor effektivt kan stärka efterfrågan och ställa krav på exempelvis elfordon i offentliga upphandlingar av fordon och transporttjänster.

Utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor:

Exempel från 26 identifierade insatser:

Nätverket för regionala stadskärnor / SmartEdge / ÖMS-nodstadsuppdraget / Uppdaterad näringslivsstatistik i de regionala stadskärnorna / Forum för regionplanering / Bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen / Bikeable city – Barkarby / Vision Kista 5.0 / ÅVS Bytespunkt Flemingsberg / Arninge Resecenter / EKLIPS / Statsmiljöavtal

Det sker många insatser rörande flera av de regionala stadskärnorna, särskilt i kommunerna. Ett samlat och systematiskt arbetssätt krävs för ökat genomslag och effekt. Arbetet med att utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor behöver stärkas för att få en ytterligare kraftsamling i det korta perspektivet och därmed bidra till att nå de regionala målen i RUFS 2050.

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen

UPPFÖLJNING RUFS 2050
2021-02-04

Diarienummer
TRN 2020–0219

Läget i Stockholmsregionen 2020 – Fakta och analysunderlag

Innehåll

Inledning ... 3
Metod och läshänvisning ... 4
Måluppfyllelse av RUFS 2050 ... 6
Mål 1 En tillgänglig region med god livsmiljö ... 6
Mål 2 En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region ... 9
Mål 3 En ledande tillväxt- och kunskapsregion ... 13
Mål 4 En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp ... 16
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion ... 20
Stockholmsregionen i internationella rankningar ... 20
Stockholmsregionen jämfört med europeiska regioner ... 23
Stockholmsregionens hållbara utveckling ... 28
Genomförande av de regionala prioriteringarna ... 33
Pågående arbete ... 33
Bilaga 1 Diagrambilaga ... 44
Bilaga 2 Insatser kopplade till genomförandet av de regionala prioriteringarna ... 60
Bilaga 3 Uppföljning av tillhörande strategier ... 104

Inledning

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen RUFS 2050 är Stockholms läns regionplan och regionala utvecklingsstrategi. Denna fakta- och analysunderlagsrapport har tagits fram inom ramen för tillväxt- och regionplanenämndens uppdrag att årligen följa upp RUFS 2050 och återrapportera till Region Stockholms regionfullmäktige. Syftet är att ge en bild av Stockholmsregionens utveckling och hur det gemensamma arbetet med att utveckla Stockholmsregionen går.

Den långsiktiga utvecklingen i Stockholmsregionen följs upp med hjälp av drygt 40 indikatorer. Dessa indikatorer har använts under en lång tid och innefattar tidsserier med statistik som oftast sträcker sig fram till 2019.

Uppföljningen bygger på fyra delar: måluppfyllelse (i relation till delmålen i RUFS 2050), Stockholmsregionens ställning i ett internationellt och europeiskt perspektiv (i relation till visionen i RUFS 2050 att vara Europas mest attraktiva storstadsregion), Stockholmsregionens hållbara utveckling (i relation till Agenda 2030) samt genomförandet av RUFS 2050 (i relation till de regionala prioriteringarna i RUFS 2050).

Figur 1: Vision, mål, delmål och regionala prioriteringar för RUFS 2050

Metod och läshänvisning

Rapporten inleds i kapitel två med uppföljningen av delmålen från RUFS 2050. Uppföljningen visar ett kvantitativt utfall från det senaste tillgängliga året indikatorn mätts. Regional utveckling är en långsam process som sällan påvisar stora förändringar år till år. Viss statistik samlas in och publiceras av ansvariga myndigheter årligen, annan statistik mer sällan eller med eftersläpning. Till nästa års uppföljning kommer mätmetoder och indikatorer att utvecklas för att kunna göra tätare uppföljningar där så är möjligt.

I kapitel tre görs en internationell jämförelse som kopplas till visionen i RUFS 2050 och åskådliggör hur regionen utveckling står sig i relation till tio andra storstadsregioner i Europa. Jämförelsen kompletteras med en kartläggning av Stockholmsregionens placering utifrån elva internationella rankingar och index. Syftet är att identifiera regionens styrkor och möjligheter och hur dessa förhåller sig till visionen att bli Europas mest attraktiva storstadsregion samt de fyra övergripande målen som anges i RUFS 2050.

Kapitel två innehåller en analys som visar på hur planens måluppfyllelse bidrar till en hållbar regional utveckling. I arbetet med framtagandet av RUFS 2050 breddades miljökonsekvensbeskrivningen[1] till att utöver miljöaspekter även beskriva sociala och ekonomiska aspekter av en hållbar utveckling. Den regionala utvecklingens hållbarhet följs årligen upp genom att koppla delmålen till de globala målen i Agenda 2030 och på så sätt visa hur planens måluppfyllelse bidrar till en hållbar utveckling enligt Agenda 2030.

För varje mål finns även regionala prioriteringar (totalt nio) som är viktiga för regionens utveckling. En förutsättning för genomförandet av de regionala prioriteringarna är nära samverkan med flera olika aktörer, från internationell nivå till statlig, regional och lokal nivå. Genomförandet av de regionala prioriteringarna redovisas i kapitel fem. I årets rapport följs de regionala prioriteringarna upp utifrån Region Stockholms ansvar för kärnområdena hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling och kultur. Det har genomförts en inventering av pågående insatser som bedöms bidra till genomförandet av respektive regional prioritering (se bilaga 2).

[1] *Enligt miljöbalken (1998:808) ska planens betydande miljöpåverkan följas upp*

En viktig faktor för att stärka genomförandet av planen är lärande för att säkerställa erfarenhets- och kunskapsbaserade regionala utvecklingsprocesser. I RUFS 2050 beskrivs att lärande ska ske genom att systematiskt och löpande följa utvecklingen inom planens prioriterade områden samt löpande samla information från arenor där regionens aktörer träffas och utbyter erfarenheter. Denna rapport är en del av lärandet.

Måluppfyllelse av RUFS 2050

Mål 1 En tillgänglig region med god livsmiljö

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Minst 22 000 bostäder per år behöver tillkomma	16 700	2019	↘

Under 2019 påbörjades 13 700 bostäder, vilket var något fler än året innan. Prognosen för 2020 är att 11 000 bostäder påbörjas i år. [2] Till följd av stora osäkerheter i omvärlden är prognosen osäker. När det gäller färdigställda bostäder tillkom 2019 ca 16 700 bostäder varav ca 1 600 utgjordes av ombyggnationer och permanentning av fritidshus.[3]

Bostadsbyggandet sker på en marknad med många aktörer och olika drivkrafter. Kommunerna och staten skapar både ramar och förutsättningar för byggande, genom bland annat planering, lagstiftning och grundförutsättningar för finansiering. Byggföretagen verkar på en efterfrågestyrd marknad där mark- och byggkostnader, möjlighet till finansiering, betalningsvilja och konjunkturläget, påverkar byggandet. I januari 2020 färdigställde Region Stockholm en studie över hushållens möjligheter och vilja att efterfråga nyproducerade bostäder. Studien visar att hushållens köpkraftiga efterfrågan ligger på omkring 15 000 nya bostäder per år, givet de omvärldsförutsättningar som rådde när studien genomfördes.

Bostadsförsörjning är en viktig förutsättning för den regionala tillväxten genom att det behöver finnas bostäder för den som vill bo, arbeta och studera i Stockholmsregionen. Samtidigt ska det skapas attraktiva livsmiljöer för alla invånare i Stockholmsregionen. Den pågående utbyggnaden av tunnelbana och andra planerade investeringar i kollektivtrafik, som ett resultat från Stockholms- och Sverigeförhandlingen, bidrar till att skapa attraktiva kollektivtrafiknära bostadsområden vilket borde skapa gynnsamma förutsättningar för bostadsbyggandet under 2020-talet.

[2] *Länsstyrelsen Stockholm. Läget i Länet, 2020*
[3] *Nybyggnad av bostäder, Statistikdatabasen, Statistiska centralbyrån, 2020*

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor, och till Arlanda flygplats, ska vara konkurrenskraftig med bilens restid[4]	konkurrenskvot på 0,4–1,8	2019	

I en tillgänglig storstadsregion har kollektivtrafiken en central ställning och det är av stor vikt att kollektivtrafiken är konkurrenskraftig gentemot biltrafiken vad gäller bland annat tid och kostnad. Ett sätt att mäta konkurrenskraften är med konkurrenskvot, som innefattar komponenter som gångtid, frekvens, kostnad och parkering. En konkurrenskvot under 1,1 är till kollektivtrafikens fördel medan en kvot över 1,1 är till biltrafikens fördel.

Till Arlanda flygplats bedöms kollektivtrafiken vara konkurrenskraftig från samtliga regionala stadskärnor söder om Saltsjö-Mälarsnittet. Medan samtliga av de regionala stadskärnorna på den norra sidan har en konkurrenskvot över 1,1, vilket till en stor del beror på att resor med bil är relativt korta eftersom framkomligheten på väg från de norra regionala stadskärnorna till Arlanda är god.

Enligt en analys från 2019 nås målet om godtagbar till bra konkurrenskvot i tre av tolv reserelationer mellan de regionala kärnorna på den södra sidan och en av tolv på den norra sidan. I genomsnitt är konkurrenskvoten högre mellan regionala stadskärnor på den norra sidan än på den södra sidan. På den södra sidan utmärker sig reserelationen Södertälje – Haninge med bra konkurrenskvot. På den norra sidan är konkurrenskvoten bra/godtagbar i reserelationen Arlanda-Märsta – Barkarby-Jakobsberg.

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Andelen av länets invånare som upplever besvär av trafikbuller och dålig luftkvalitet ska inte öka	trafikbuller: 19,4 % luftkvalitet: 7,3 %	2015	↘ ↗

En relativt stor andel av länets befolkning utsätts för buller som kan vara negativt för hälsa och välbefinnande. Inga nya data för år 2020 finns tillgängliga vid tidpunkten för uppföljningen men mellan de senaste mätningarna som genomfördes, år 2010 och år 2015, ökade andelen av länets invånare som är exponerade för trafikbuller över 55 dB.[5]. Ökningen över tid beror framförallt på en ökning av buller från vägtrafik. Invånarna i Stockholms län besväras mer av buller än i landet som helhet. De finns också inomregionala skillnader då invånare i mer centralt belägna kommuner störs mer av buller än i kommuner längre ut i regionen. Det finns även skillnader i olika grupper av befolkningen, exempelvis är yngre

[4] På grund av metodutveckling finns endast ett värde och därmed ingen utveckling

[5] Region Stockholm (2017) Miljöhälsorapport Stockholms län

ofta mer utsatta än äldre personer.[6] Som en följd av rådande Covid19-pandemin minskade störningarna från trafikbuller tillfälligt under våren år 2020.[7]

I och med de förändringar som genomförts av höjda riktvärden för trafikbuller för nybyggnation finns en risk att andelen som utsätts för trafikbuller i befolkningen kommer att öka. En omställning till fossilfria fordon och annan teknikutveckling skulle dock kunna möjliggöra en minskning av störningar och hälsoeffekter av buller.

Enligt den senaste mätningen som genomfördes i miljöhälsoenkäten år 2015 uppgav 7,3 procent att luftkvalitén var dålig eller mycket dålig.[8] I Stockholms län är den långsiktiga trenden att luftkvaliteten har förbättrats mycket de senaste åren. Trots denna gynnsamma utveckling förekommer fortfarande luftföroreningar som partiklar av olika storlek, kväveoxider, ozon och vissa organiska kolväten som kan ge upphov till negativa hälsoeffekter. Det finns dock stor variation kring vilka delar av länet som påverkas av utsläppen. I den centrala stadskärnan uppger fler att de upplever att luftkvaliteten är dålig jämfört med personer boende i övriga länet. Partiklar (PM10) och kvävedioxid är de luftföroreningar som har de högsta nivåerna i Stockholms län i jämförelse med de lagstadgade miljökvalitetsnormerna (MKN). MKN för årsmedelvärdena för partiklar och kvävedioxid klarades däremot för samtliga av Stockholms stads mätstationer i innerstaden år 2019.[9] Endast vid Essingeleden överskreds miljökvalitetsnormen. För Hornsgatan var det första gången sedan mätningarna påbörjades som MKN klarades vilket tyder på en tydlig förbättring av luftkvaliteten. Den förbättrade luftkvaliteten tros bero på teknikutvecklingen med bland annat färre diesel- och bensinbilar och fler elbilar samt minskning av utsläpp från den tunga trafiken. Strängare utsläppskrav på fordon och industrier, införandet av miljözoner för tunga fordon, trängselskatt och dubbdäcksförbud är ytterligare åtgärder som tros bidragit till förbättringen av luftkvalitén.[10]

---

[6] Region Stockholm (2020) Trafikbuller i befolkningen - Exponering, utsatta grupper och besvär

[7] Ny Teknik 2020-09-11, KTH:s bullermätning: Stockholm tystnade under epidemin, https://www.nyteknik.se/samhalle/kth-s-bullermatning-stockholm-tystnade-under-epidemin-7000969

[8] Region Stockholm (2017) Miljöhälsorapport Stockholms län

[9] Stockholms stad (2019) Miljöbarometern

[10] Stockholms stad & SBL analys (2020) Luften i Stockholm Årsrapport 2019

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Minst 95 procent av ny bebyggelse bör tillkomma i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen	befintlig bebyggelse 78 % befolkning 81,1 %	2015 2019	↗

Den strategiska inriktningen för bebyggelse är att den bör tillkomma i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen. Dessa pekas ut på plankartan och benämns i RUFS 2050 som den centrala regionkärnan, regionala stadskärnor, strategiska stadsutvecklingslägen, landsbygdsnoder och primära bebyggelselägen. Att bygga i dessa lägen bidrar till ett hållbart samhälle ur ett miljö-, socialt och ekonomiskt perspektiv.

Vid tidpunkten för denna uppföljning saknas aktuella fastighetsdata för 2020. Uppföljningen kompletteras därför med en beräkning av befolkningsstorleken i dessa lägen. Andelen boende i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen har ökat från 80,9 procent till 81,1 procent under perioden 2017–2019.

Nära 19 procent av länets befolkning bor utanför de mest tillgängliga lägena. Studier som Region Stockholm låtit göra visar att redan täta kommuner förtätas medan kommuner som är glesa, glesas ut ytterligare. Det finns dock stora variationer i regionen. I flera kommuner pågår samtidigt en förtätning i centrala lägen och utglesning i perifera lägen. För att nå målet krävs en gemensam ambition om att följa plankartan och att utglesningen i regionen minskar.

Mål 2 En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika socioekonomiska grupper och kommuner i länet ska minska och medellivslängden ska öka för samtliga	84,8 år för kvinnor 81,3 år för män	2019	↗

Den förväntade medellivslängden bland nyfödda i Stockholmsregionen är omkring ett halvår längre än i riket som helhet. Den förväntade medellivslängden har sedan 2007 ökat med 1,6 år till 84,8 år för kvinnor och med 2,7 år till 81,3 år för män. Den förväntade medellivslängden varierar med en rad faktorer enligt Folkhälsokollen, exempelvis kön, bostadsort, utbildning och inkomst. Den förväntade medellivslängden har ökat snabbare för män än för kvinnor, vilket främst förklaras av en snabbare minskning av dödligheten bland män.

Trots att medellivslängden ökar i länet finns fortfarande betydande inomregionala skillnader mellan olika socioekonomiska grupper och kommuner. Medellivslängden är 2,7 år högre för kvinnor i kommunen med högst medellivslängd jämfört med kommunen med lägst medellivslängd, motsvarande siffra för män är 4,5 år. För att medellivslängden ska öka krävs att invånarna har förutsättningar för att leva hälsosamma liv med fokus på hälsofrämjande faktorer som exempelvis utbildning, inkomst och boendesituation. Men även den fysiska utformningen, livsmiljön och tillgängligheten till samhällsservice och grönytor spelar stor roll för möjligheterna att leva hälsosamt längre.

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Förvärvsfrekvensen hos befolkningen mellan 20–64 år ska vara väl över 80 procent för både kvinnor och män och gapet mellan inrikes- och utrikes födda ska minska	79,5 % för kvinnor 81,5 % för män	2018	↗

Förvärvsfrekvensen för de som bor i regionen var 80,5 procent år 2018 och är därmed högre än riksgenomsnittet på 79,5 procent. Inom regionen finns det betydande skillnader i förvärvsfrekvens, mellan kommuner, mellan kvinnor och män samt mellan svensk- och utrikes födda. Över tid har inrikes födda män och kvinnor haft en relativt stark ställning på arbetsmarknaden med en genomsnittlig förvärvsfrekvens över 80 procent under den senaste tioårsperioden.

Inom regionen finns en skillnad i andelen förvärvsarbetande både för inrikes och utrikes födda. Den är större bland utrikes födda än för inrikes födda. Ingen kommun uppvisar en förvärvsfrekvens över 80 procent för utrikes födda. I enbart sju kommuner var förvävsintensiteten högre än 70 procent för utrikes födda kvinnor. I en rapport från 2018 skriver Statskontoret att utrikes födda kvinnor har väsentligt lägre arbetskraftsdeltagande än både utrikes födda män och inrikes födda kvinnor. Ytterligare faktorer som spelar roll är att det finns ett gap mellan arbetsmarknadens krav och utbildningsnivån hos många av kvinnorna och att avsaknaden av nätverk med inrikes födda begränsar förutsättningarna för etablering. Dock ökar sysselsättningen betydligt ju längre de har varit i Sverige.[11]

[11] *Sammanställning av kunskap om utomeuropeiskt födda kvinnor som står utanför arbetskraften (2018:3), Statskontoret*

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Andelen gymnasieelever som inom tre år fullföljer utbildningen och får en gymnasieexamen ska vara högre än 80 procent, och skillnaderna mellan gymnasieskolorna och länets olika kommuner ska minska	74,5 %	2016/17	↗

Utvecklingen går i rätt riktning, för de som påbörjade gymnasieskolan läsåret 2011/12 var det 66,4 procent av gymnasieelever som inom tre år fullföljde utbildningen och tog en gymnasieexamen, för de som påbörjade gymnasieskolan läsåret 2016/2017 var det 74,5 procent. Skillnaden är dock stor mellan regionens kommuner där Värmdö kommun hade högst andel elever (85,1 procent) och Järfälla kommun hade lägst andel elever (51,5 procent) som inom tre år tog sin gymnasieexamen.

Enligt en studie av SCB är andelen med gymnasieexamen lägre bland ungdomar med svaga resultat i grundskolan, ungdomar med föräldrar som endast har gymnasial eller förgymnasial utbildningsnivå samt ungdomar med utländsk bakgrund.[12] De som slutar gymnasiet utan slutbetyg är en heterogen grupp där vissa endast saknar några poäng till behörighet medan andra inte börjat på ett nationellt program. På högskoleförberedande program uppnår kvinnor, i högre grad än män, examen inom tre år. På yrkesprogrammen är könsskillnaderna mindre. Skolarna har ett långtgående ansvar att anpassa utbildningen till varje elevs förutsättningar och behov då en slutförd gymnasieutbildning på många sätt är en avgörande faktor för ungdomars etablering på arbetsmarknaden och övergång till fortsatta studier.

Skillnader mellan kommuner när det gäller elevernas skolresultat har många olika orsaker. Skolans organisation i form av god ledning, bra lärare och en trygg studiemiljö liksom elevsammansättningen är alla faktorer som påverkar resultatet.[13]

---

[12] Unga utanför? – Så har det gått på arbetsmarknaden för 90-talister utan fullföljd gymnasieutbildning. Temarapport 2017:4, SCB

[13] Öppna jämförelser gymnasieskola 2018, Sveriges kommuner och landsting

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Andelen som känner tillit till sina grannar ska öka samt otrygghetens påverkan på livskvaliteten och invånares utsatthet för våldsbrott ska minska	tillit: 87,1 % oro: 10 % utsatthet för brott: misshandel: 4,1 % hot: 10,5 % sexualbrott: 6,0 % personrån 1,9 %	2019 2020 2019	↗ ↘ →

Enligt den medborgarundersökning som Länsstyrelsen Stockholm genomför vartannat år sedan 2011 har andelen som uppger att de inte litar på de som bor i sitt område varierat mellan 16 och 19 procent, vilket kan tolkas som att 84–89 procent anser att de kan lita på de som bor i sitt område. I 2019 års undersökning uppgav 12,9 procent att de inte litade på de som bor i sitt område, 87,1 procent kan anses lita på de som bor i sitt område.

Lite mindre än hälften (49 procent) av befolkningen, 16–84 år, uppgav 2020 att de har mycket eller ganska stort förtroende för rättsväsendet och de enskilda myndigheterna som helhet, vilket är på ungefär samma nivå som 2019, då andelen var 48 procent.[7] Andelen med stort förtroende var relativt stabil fram till och med 2016, följt av en minskning 2017. Därefter har nivåerna ökat igen, vilket innebär att andelarna är tillbaka på samma eller till och med högre nivåer än tidigare.

Tillit i regionens lokala samhällen påverkas av omvärlden, Stockholmsregionen har under de senaste åren upplev incidenter som bland annat har sin grund i våldsbejakande extremism. Brottsförebyggande rådet, BRÅ, gör en årlig Nationell trygghetsundersökning som visar att vid 2020 års mättillfälle uppgav lika många respondenter att oron påverkade livskvaliteten jämfört med 2019, åtta procent. Upplevelsen av otrygghet och oro varierar med bakgrundsfaktorer som till exempel ålder, härkomst, tidigare erfarenhet av brott och förtroende för rättsväsendet. Det är dock ingen skillnad i årets resultat mellan män och kvinnor. De som bor i storstäderna upplever en något större otrygghet, tio procent, än boende i mindre kommuner eller landsbygd, åtta procent.[14]

BRÅs Nationella trygghetsundersökning visar att färre anger att de har blivit utsatt för sexualbrott. Personrån, utsattheten för misshandel och allvarlig misshandel ligger kvar på samma nivå som föregående år. Andel

[14] *Nationella trygghetsundersökningen 2020, rapport 2020:8, Brottsförebyggande rådet*

som anger sig ha blivit utsatt för hot har under 2019 minskat obetydligt till 10,5 procent mot 10,7 procent 2018.

Mål 3 En ledande tillväxt- och kunskapsregion

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Andelen sysselsatta med högre utbildning, respektive sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken ska vara minst 55 procent för både kvinnor och män	högre utbildning: 51,5 % kunskapsintensiv: 51,7 %	2018 2018	↗ →

Andel sysselsatta med högre utbildning fortsätter utvecklas i rätt riktning under de senaste tio åren från 45,3 procent 2008 till 51,5 procent 2018. Kvinnor har under en längre tid haft en högre genomsnittlig utbildningsnivå än män, både i Stockholmsregionen och i riket. Av andelen sysselsatta kvinnor hade 56,6 procent en högre utbildning och av andel sysselsatta män hade 46,9 procent en högre utbildning i Stockholmsregionen 2018 vilken är en smärre ökning från 2017. Skillnaden i utbildningsnivå mellan män och kvinnor har ökat över tid. Rapporten *Kompetensförsörjning i Stockholmsregionen 2050*[15] tar upp framtida arbetskrafts- och kompetensbehov, rekryteringsbehov per yrke och tillgång samt utbud och efterfrågan på högutbildade. Sysselsättningen drivs delvis av den demografiska utvecklingen, vilket exempelvis betyder att utbildning samt vård och omsorg tillhör de branscher som växer mest.

Stockholm har en kunskapsintensiv arbetsmarknad med en stor andel av arbetskraften sysselsatt i kunskapsintensiva yrken.[16] En hög andel sysselsatta i kunskapsintensiva yrken korresponderar mot att en hög andel av de sysselsatta har en högre utbildning. Under 2018 uppgick andelen sysselsatta i kunskapsintensiva yrken till 51,7 procent vilket är en minskning om 0,1 procentenheter jämfört med året innan. Det finns inga större skillnader mellan kvinnor och män. Utfallsperiodens längd innebär att det inte går att uttala sig om en trendmässig utveckling. I riket är drygt 42 procent sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken. Studien *Strukturomvandlingens geografi i Stockholmsregionen – vad växer var?*[17] visar på två tydliga trender: konsument- och kontorstjänster dominerar och ökar i Stockholmsregionen och centraliseringen har förstärkts sedan år 2000. De kunskapsintensiva verksamheterna söker sig till täta och differentierade urbana miljöer.

[15] *Kompetensförsörjning i Stockholms län 2050 (2018:8), Stockholms läns landsting*
[16] *Kunskapsintensiva yrken definieras som yrken med krav på eftergymnasial utbildning, inklusive chefsyrken. Kategoriseringen avser SSYK12-kod 111 – 352*
[17] *Strukturomvandlingens geografi i Stockholms län (2016:10), Stockholms läns landsting*

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Antalet nystartade företag ska öka till 18 per 1 000 invånare	13,7	2019	↘

Antalet nystartade företag per 1 000 invånare 16–64 år i Stockholmsregionen uppgick 2019 till 13,7, vilket är marginellt lägre än 2018 fast högre jämfört med riket som ligger på 10,7 startade företag per 1 000 invånare.

De senaste åren har dock nyföretagandet minskat; 2011 startades i snitt 17,2 företag per 1 000 invånare i Stockholms län och fyra kommuner låg över det regionala målet (Danderyds kommun, Stockholms stad, Lidingö stad och Vaxholms stad). Ingen kommun uppfyllde målet om antalet nystartade företag 2019. Den negativa trenden gäller för de flesta av länets kommuner, 19 av 26. Det går samtidigt att se skillnader mellan kommungrupper.

Stockholmsregionen har flera aktörer som bidrar till att ytterligare förbättra nyföretagandet och därmed starkt bidra till delmålets realiserande som exempelvis STING, Nyföretagarcentrum och Almi Stockholm Sörmland AB som Region Stockholm är delägare i. För att Stockholmsregionen även fortsättningsvis ska vara en dynamisk och innovativ region behöver det också finnas förutsättningar för befintliga företag att växa.

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling (FoU) ska uppgå till minst 4,5 procent av bruttoregionalprodukten	3,4 %	2019	↘

I Sverige bedrivs merparten av den totala FoU-verksamheten i de tre storstadsregionerna Stockholm, Västra Götaland och Skåne, varav Stockholmsregionen har de största FoU-investeringarna. De regioner som har de högsta FoU-investeringarna har både större lärosäten och ett större antal stora (globala) företag.

År 2019 investerades 56 miljarder kronor i FoU i Stockholmsregionen, varav 70 procent var företagsinvesteringar och 25,7 procent offentliga investeringar. Som andel av bruttoregionalprodukten motsvarar detta 3,4 procent. I absoluta tal ökar investeringarna men då även bruttoregionalprodukten ökar så har det relativa talet under de senaste tio åren varit tämligen konstant.

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Samtliga invånare, företagare och offentlig sektor ska ha tillgång till fast och mobil bredbandsuppkoppling med höga överföringshastigheter	94,4 % av hushållen 92 % av arbetsställen	2019	↗

Stockholmsregionen har en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur, men det finns stora skillnader mellan länets tätbebyggda och glesbebyggda områden vad gäller tillgången till snabbt bredband (100 Mbit/s eller mer). Andelen hushåll och arbetsställen som har tillgång till snabbt bredband har ökat och drygt 94 procent av hushållen och 92 procent av arbetsställena i regionen hade tillgång till snabbt bredband 2019.

En ökad tillgång till bredband har en positiv effekt på regional tillväxt och även en positiv effekt på lokala ekonomier. Vad gäller lokala ekonomier varierar dock effekten mellan olika typer av företag, anställda och områden.[18]

Andelen hushåll och arbetsplatser med tillgång till snabbt bredband i länets glesbebyggda områden har ökat relativt mycket under de senaste åren. I jämförelse med resten av länet är dock nivån fortfarande att betrakta som låg.[19] Investeringarna i fast nätinfrastruktur under 2019 fortsatte, likt året innan, att minska nationellt med ytterligare tio procent.[20] Enligt Post och Telestyrelsens, PTS, bedömning kommer utbyggnadstakten sannolikt fortsätta avta kommande år. En påverkansfaktor är att kostnaderna ökar ju längre ut man når i glesbefolkade områden. Kostnaderna kan sedan påverka investeringsvilja och betalningsvilja hos slutkunder.

De som saknar snabbt bredband i Stockholmsregionen är många till antal, men geografiskt utspridda. För sammanhängande områden på landsbygden behöver offentlig medfinansiering säkerställas. Efteranslutningar i tätort kan hanteras genom samordnade kampanjer mellan kommun och nätägare. Efteranslutningar utanför tätorterna är mer komplexa och varierar i svårighetsgrad från fall till fall. I samtliga fall behövs en aktiv dialog som möjliggör samordning mellan Region Stockholm, kommun och berörda marknadsaktörer. Regeringen har annonserat ett nytt statligt bredbandsstöd, men endast budgeterat för en del av behoven. Region Stockholm har en viktig roll att avgöra det samlade behovet. I lokala fall kan trådlösa alternativ, inklusive 5G bidra till delmålen i RUFS 2050, men det

---

[18] Nyttoeffekter av bredband – hur påverkar bredband regional tillväxt (2015), PTS

[19] Andelen arbetsställen och hushåll med tillgång till snabbt bredband i glesbebyggda områden minskar mellan 2015 och 2016. Det beror på att SCB:s glesbygdsindelning uppdateras var femte år. I det här fallet kan det vara så att enheter som tidigare bedömdes tillhöra glesbebyggda områden tilldelas status som tätbebyggt område

[20] Uppföljning av regeringens bredbandsstrategi 2020 (2020), PTS

är ingen heltäckande lösning för de områden som ännu saknar snabbt bredband. Trådlös uppkoppling kräver noggrann planering för fri sikt eller tätare utbyggnad av sändare och mottagare, för att tillförlitligt medge höga hastigheter. Bredband via fiber är fortsatt efterfrågat och i fokus på både kommunal och nationell nivå.

Mål 4 En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
De årliga direkta utsläppen av växthusgaser ska vara mindre än 1,5 ton per invånare och utsläppen av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv ska halveras	2,4 ton CO_2/capita	2018	↘
	8,87 ton CO_2/capita (konsumtion och nationell nivå)	2017	↗

De direkta växthusgasutsläppen per person i Stockholmsregionen har tidigare gått ner kraftigt men minskningen har stagnerat sedan 2012. Senast tillgängliga data (2018) visar att utsläppen har sjunkit till 2,4 ton per person. Det betyder att det finns behov av kraftfulla åtgärder för att målet 2030 ska nås. Den minskning som kan noteras beror både på att energianvändningen per person i Stockholmsregionen har minskat under perioden, men också på att den el som används produceras med allt mindre fossilbränsle (beräknat utifrån nordisk medelelmix). Detta är i sig positivt, men ligger egentligen utanför Stockholmsregionens direkta rådighet. En tydlig minskning i utsläppen motverkas av att utsläppen från transporter, som är den största utsläppskällan, ökade mellan 2016 och 2018.

En annan faktor som påverkar utvecklingen är att fossila bränslen har fasats ut från de olika uppvärmningssystemen i länet. I synnerhet har fjärrvärmebranschens stora omställning, från olja och kol till förnybar och återvunnen energi, bidragit. Sedan april 2020 är kolkraftvärmeverket i Värtan stängt, vilket kommer ha en positiv påverkan på andelen förnybar energi. En ytterligare bidragande och positiv faktor är att utsläppen har sänkts per capita trots befolkningstillväxten.

Att följa upp utsläppen av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv syftar till att visa på de utsläpp som sker globalt till följd av den konsumtion som sker i regionen. Det saknas i dagsläget tillförlitliga data för att kunna redovisa utsläpp av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv på regional nivå med utvecklingen följs upp på nationell nivå och används som en indikation för utvecklingen i Stockholmsregionen. Utsläppen till följd av svensk konsumtion har sedan början av 1990-talet legat på en nästan konstant nivå runt 12 ton per invånare. Under samma tid har landet också

haft en relativt hög tillväxt. Från år 2008 till 2017 har dock utsläppen minskat från 10,72 ton per capita till 8,87 ton per capita.

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Den årliga energianvändningen per invånare ska minska kontinuerligt till under 16 MWh, och regionens energiproduktion ska vara 100 procent förnybar	21,6 MWh per capita	2018	↘
	78,6% förnybara källor	2018	↗

År 2018 uppgick energianvändningen i regionen[21] till 21,6 MWh per person. Energianvändningen sjunker inom bebyggelsesektorn trots att fastighetsytan har blivit större. Ökad effektivitet kan vara en trolig orsak till detta, men det finns även en stor årlig variation på grund av att vintrar är olika kalla. Transporternas energianvändning har minskat på tio år, vilket delvis beror på en sjunkande genomsnittlig förbrukning hos nyregistrerade bilar. Utfallet för 2018 visar dock en viss ökning i transportsektorns energianvändning, med en samtida ökning av antalet registrerade bilar och lätta lastbilar med ca 2,5 respektive 11,5 procent under samma period.

Stockholmsregionen ska vara en resurseffektiv region, vilket kräver en övergång från ändliga till förnybara energikällor. Energiproduktionen inom regionen ska senast år 2030 ske till 100 procent med förnybara bränslen. År 2018 uppgick andelen förnybara källor i Stockholmsregionens energiproduktion till 78,6 procent. Det sker en kontinuerlig utveckling för ökad andel förnybar energi i regionen, till exempel i form av investeringar i solceller, industriella satsningar på biodrivmedel och bioeldad fjärrvärme, och genom frikyla från vattendrag. Regionens elproduktion från vindkraft, lokalt producerade biobränslen och lokalt använd solenergi har ökat markant de senaste åren.

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka med fem procentenheter jämfört med 2015 och minst 70 procent av alla resor inom länet ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik, och cykelandelen ska vara 20 procent i enlighet med den regionala cykelplanen	kollektivtrafik: 47%	2019	↘
	kollektivtrafik, gång eller cykel: 57%	2019	↗
	cykel:7%	2019	→

Kollektivtrafiken har idag och kommer i ännu större utsträckning framöver att ha en avgörande roll för invånarnas mobilitet. Av de motoriserade färdmedlen utgör resor med kollektivtrafik 47 procent av de totala resorna under vardagar vilket är en något lägre andel jämfört med 2015. Resterande andel utgörs av bilresor.

---

[21] *Detta är baserat på SCB:s regionala statistik, med komplettering baserat på tidigare års värden. Luckor för år 2014 fanns för: Vindkraft som kompletterades med värde från Holmen energi. Flytande (förnybara) inom sektorn Transporter där 2013 års uppgift har använts*

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet för Stockholmsregionen[22] omfattar tre mål: ökat kollektivt resande, smart kollektivtrafik och attraktiv region. En utmaning är att analysera, hantera och planera för hur de olika typer av resor kan tillgodoses av icke-motoriserade resor i relation till bland annat bebyggelseutvecklingen.

Under 2019 genomfördes 57 procent av samtliga resor i länet med gång, cykel eller kollektivtrafik, vilket är en ökning med tre procentenheter från år 2015. Kollektivtrafiken har starkast ställning när det gäller vardagsresor till och från arbete medan bilen används mer frekvent på fritiden samt vid tjänsteresor. Totalt utgör cykelns andel av de regionala resorna sju procent, att jämföra med målet om 20 procent. Att resa med cykeln är vanligast vid resor till och från arbetet. Kollektivtrafiken har förhållandevis stark ställning för arbetspendlingen i länet, särskilt i och nära regioncentrum.

Vad gäller utvecklingen av cykeltrafik finns mycket som talar för att andelen cykelresor kommer att öka de kommande åren. Cykelbokslutet för år 2019 visar att 28 kilometer av det regionala cykelvägnätet byggdes ut eller åtgärdades under året.[23] En hög andel av väghållarna i länet uppfyller riktlinjerna för drift och underhåll och antalet väghållare som använder sopsaltning fortsätter att öka. Säkra skolvägar och informationskampanjer är de vanligaste cykelfrämjande åtgärderna.

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Hushållsavfallet ska ha minskat till högst 360 kilo per person och år och minst 70 procent, inklusive matavfallet, ska materialåtervinnas	440 kg per capita	2019	↘
	32% materialåtervinns	2019	→

Det insamlade hushållsavfallet i regionens kommuner har kontinuerligt sjunkit de senaste åren och uppgick år 2019 till 440 kg per invånare. Den totala avfallsmängden i regionen har dock ökat.

Idag kan hushållsavfallet i sin helhet ses som en resurs. En del av matavfallet rötas och rötresten återförs till jordbruket, medan resterande del av hushållsavfallet utgör bränsle för fjärrvärme- och elproduktion. Kommunerna ansvarar för ett relativt avancerat system för insamling och behandling. Ökad materialåtervinning och biologisk återvinning är en tydlig trend i Sverige. Samtliga 26 kommuner i regionen erbjuder insamling av matavfall.

Andelen avfall som går till materialåtervinning 2019 står stilla på 32 procent och det är långt kvar tills målet om 70 procent nås. I

[22] *Regionala trafikförsörjningsprogrammet 2017, Stockholms läns landsting*
[23] *Regionalt cykelbokslut 2019, Region Stockholm*

Stockholmsregionen ökar insamlingen av matavfall och mängden matavfall som rötas till biogas. När det gäller hushållsavfall samlas främst förpacknings- och tidningsfraktionerna, visst farligt avfall samt elavfall in för återvinning. Textil tillhör det materialslag där det pågår mest innovation och teknikutveckling för att öka materialåtervinningen.

Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion

Stockholmsregionen i internationella rankningar

För att identifiera Stockholmsregionens styrkor och utmaningar i förhållande till andra storstadsregioner i världen har elva rankingar och index analyserats. Dessa är utvalda för sin koppling till vision och mål i RUFS 2050. Stockholmsregionen placeras påtagligt högt i rankingarna, i den högsta 10-percentilen i tio av elva rankingar och index, och strax utanför i ett index.

En tillgänglig region med god livsmiljö

Inom ramen för delmålet *En tillgänglig region med god livsmiljö* lyfts i de olika rankingarna perspektiv på transport och tillgänglighet utifrån indikatorer som mäter infrastruktur, tillgänglighet och anslutbarhet. Inom ramen för infrastruktur mäts transportinfrastruktur såväl som infrastrukturrelaterad säkerhet, digitala nätverk och digital säkerhet. Inom ramen för tillgänglighet mäts tillgång till rekreation, bostadsmarknad, ekonomisk utveckling, dagligvaruhandel, offentlig service och transporter.

EU Regional Competitiveness Index	1 (av 272)
Sustainable Cities Index	2 (av 100)
Quality of Living Ranking	23 (av 231)
Safe City Index	12 (av 60)

Stockholmsregionen befinner sig i den tionde percentilen i tre av fyra rankingar relaterad till målet. Stockholm utmärker sig särskilt positivt med perspektiv på hälsa, tillgänglighet och anslutbarhet men får en relativt sett lägre placering i Quality of Living Ranking,[24] möjligtvis på grund av höga kostnader på exempelvis bostadsmarknaden. Den relativt låga placering i Safe City Index[25] påverkas främst av jämförelse i infrastrukturrelaterad säkerhet (ex. gångvänlighet, trafikrelaterade dödsolyckor).

En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region

Inom ramen för delmålet *En öppen, jämställd och inkluderande region* relaterar rankingarna till exempelvis politisk och socio-kulturell miljö samt förutsättningar för välmående. I rankingarna mäts faktorer kopplat till trygghet och säkerhet såsom intern stabilitet, brottslighet, effektivitet i

[24] *Mercers (2019). Quality of Living Ranking. Hämtad 2020-10-09 från https://mobilityexchange.mercer.com/Insights/quality-of-living-rankings*
[25] *The Economist Intelligence Unit (2019). Safe City Index. Hämtad 2019-11-13 från https://safecities.economist.com/wp-content/uploads/2019/08/Aug-5-ENG-NEC-Safe-Cities-2019-270x210-19-screen.pdf*

rättssystemet, polisnärvaro, begränsning i personlig frihet i vilken Stockholmsregionen utmärker sig särskilt positivt. Vidare har frihet mätts med perspektiv på såväl personlig frihet som pressfrihet.

Sustainable Cities Index	2 (av 100)
EU Regional Social Progress Index	12 (av 240)
Quality of Living ranking	23 (av 231)
Equality in Europe City Index	2 (av 33)

Grundläggande mänskliga behov och mänskliga rättigheter inkluderas i rankingarna.[26] Bland dessa mäts tillgång till vatten och sanitet, skola och utbildning, hälsa och sjukvård samt möjligheter till inkludering. Ytterligare mätningar som gjorts och kan kopplas till målområdet är jämlikhet och jämställdhet såsom sysselsättningsgrad och lönegap mellan kvinnor och män samt kvinnlig representation inom politiken, HBTQI-acceptans, tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, acceptans för migranter samt mänskliga rättigheter.[27]

Stockholmsregionen befinner sig inom den tionde percentilen i alla fyra rankingar relaterat till målet och utmärker sig särskilt positivt inom sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män, acceptans för migranter, jämlikhet i inkomst samt politiska och mänskliga rättigheter.

En ledande tillväxt- och kunskapsregion

EU Regional Competitiveness Index	1 (av 272)
EU Regional Innovation Scoreboard	4 (av 272)
Regional Potential Index	3 (av 66)
Forbes 2000	22 (av 2000)
Academic Ranking of Word Universities	45 (av 1000)
Sustainable Cities Index	2 (av 100)

Delmålet *En ledande tillväxt- och kunskapsregion* ekonomisk utveckling analyseras med rankingar/index som omfattar indikatorer kopplade till arbetsmarknad såsom sysselsättning och förutsättningar för näringsliv i form av sysselsättningsgrad, makroekonomisk stabilitet och arbetsmarknads- och ekonomisk potential, grad av innovation och FoU-utgifter, patentansökningar samt demografisk potential.[28] Ett annat område som mätts inom ramen för rankingarna är utbildning bland annat genom andel grund- och högskoleutbildade, livslångt lärande, utländska doktorander samt universitetens ranking.

---

[26] *Spotahome (2019). Equality in Europe City Index. Hämtad 2019-11-13 från https://www.spotahome.com/equality-europe-city-ranking*
[27] *EU (2020). Regional Social Progress Index. Hämtad 2021-01-22 från https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/social_progress*
[28] *EU (2019). Regional Competitiveness Index. Hämtad 2019-11-13 från https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/#4*

I listorna placerar sig Stockholmsregionen mycket högt: på plats ett i Nordregios Regional Potential Index[29] respektive andra plats i EU:s Regional Innovation Scoreboard[30] inom EU men på fjärde plats när europeiska länder som inte är med i EU inkluderas. För de olika universiteten/högskolorna råder dock ett stort spann, Karolinska Institutet utmärker sig positivt och tar hem den 45:e platsen av totalt 1 000.[31] Stockholmsregionen har också en särställning i Norden vad gäller globala huvudkontor och utmärker sig genom att husera 22 huvudkontor som finns med på Forbes Global 2 000-lista.[32]

En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp

De relaterade rankingarna som avser delmålet *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp* omfattar faktorer som har mätts med perspektiv på i huvudsak tre områden: CO2-utsläpp och avfall, resiliens samt grön ekonomi. Inom ramen för det första området har bland annat graden av CO2-utsläpp, luftföroreningar, förnybar energi, avfallshantering samt ledarskap och klimatförändringar mätts. Inom det andra området ligger fokus på miljökvalitet, grönyta, dricksvatten- och luftkvalitet samt miljörelaterade risker. Inom det tredje området lyfts effektiva sektorer, marknad och investeringar, innovation inom clean-tech och företagsrelaterad hållbarhet.

Sustainable Cities Index	2 (av 100)
Safe City Index	12 (av 60)
Global Green Economy Index	2 (av 50)

Stockholmsregionen utmärker sig särskilt positivt inom grön ekonomi och ligger på andra plats i Global Green Economy Index[33] liksom i Sustainable

[29] *Nordiska Ministerrådet (2020). State of the Nordic Region. Hämtad 2020-10-09 från https://pub.norden.org/nord2020-001/#18421*

[30] *EU (2019). Regional innovation Scoreboard. Hämtad 2019-11-13 från https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ce38bc9d-5562-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-99532255 respektive https://ec.europa.eu/growth/sites/growth/files/ris2019.pdf*

[31] *Shanghai Ranking (2020). Academic Ranking of World Universities. Hämtad 2020-10-09 från http://www.shanghairanking.com/ARWU2020.html*

[32] *Forbes (2020). The World's Largest Public Companies. Hämtad 2020-10-09 från https://www.forbes.com/global2000/list/ samt Region Stockholm (2020). Det globala Stockholm. Hämtad 2020-10-09 från http://www.rufs.se/publikationer/2020/globalasthlmrapporten/*

[33] *Dual Citizen LLC (2016). Global Green Economy Index. Hämtad 2019-11-13 från https://dualcitizeninc.com/GGEI-2016.pdf*

Cities Index.[34] I rankingen med fokus på resiliens, Safe Cities Index, ligger Stockholmsregionen trots hög placering i de andra rankingarna, på 12:e plats, vilket förklaras av bristande resiliens inom infrastruktursystemet.

Stockholmsregionen jämfört med europeiska regioner

Den europeiska jämförelsen med koppling till visionen åskådliggörs med elva indikatorer hur Stockholmsregionen presterar i relation till tio andra storstadsregioner i Europa: Amsterdam, Barcelona, Berlin, Dublin, Helsingfors, Köpenhamn, Milano, München, Oslo och Paris.

Mål: En tillgänglig region med god livsmiljö	UTFALL	ÅR	PLATS
Det är lätt att hitta bostad till ett acceptabelt pris	9 %	2019	8 ⇨ 8

Eurostats *Urban Audit Perception Survey* är en intervjuundersökning som syftar till att fånga invånarnas uppfattning om livskvalitet i sina respektive städer. År 2019 instämde nio procent av invånarna i Stockholm (staden) i påståendet: *Det är lätt att hitta bra bostäder till ett acceptabelt pris*. Det är två procentenheter högre än 2015, men en procentenhet lägre än 2012. Paris och Köpenhamn placerar sig sist, där 6,1 respektive 8,8 procent instämmer i påståendet. Bilden stämmer överens med bostadssituationen i Stockholmsregionen. För att Stockholmsregionen på sikt ska få en bättre placering i denna europeiska jämförelse är genomförandet av den regionala prioriteringen *Öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer* av stor betydelse.

Mål: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region	UTFALL	ÅR	PLATS
Förväntad medellivslängd	83,0 år	2018	5 ⇨ 5

Stockholmsregionen låg 2018 precis under toppskiktet, på en femteplats, bland jämförelseregionerna vad gäller förväntad medellivslängd (83 år). Paris hade den högsta (84,5 år) och Berlin den lägsta (80,8 år). Den beräknade medellivslängden i Stockholmsregionen har ökat med knappt två år mellan 2006 och 2018. Ökningen har varit relativt jämn över hela den observerade perioden, dock med en avmattning den sista perioden. Trots att det finns en del mer eller mindre kraftiga fluktuationer mellan åren är trenden positiv för samtliga regioner i jämförelsen. Det finns en risk att

[34] *Arcadis (2016). Sustainable Cities Index. Hämtad 2020-10-09 från* *https://www.arcadis.com/en/global/our-perspectives/sustainable-cities-index-2018/citizen-centric-cities/*

dödligheten i samband med Covid19 kommer att ha negativa effekter på medellivslängden i Europa.

Mål: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region	UTFALL	ÅR	PLATS
Sysselsättningsgrad	84,9 %	2019	1 ⇨ 1

I jämförelse med de europeiska storstadsregionerna har Stockholmsregionen under den senaste tioårsperioden legat med i toppskiktet vad gäller sysselsättningsgrad. Särskilt kvinnors sysselsättningsgrad sticker ut där Stockholmsregionen har presterat väl under en längre tid. Stockholmsregionen har tillsammans med regionerna München, Köpenhamn, Amsterdam och Oslo en sysselsättningsgrad över 80 procent. Mellan åren 2008 och 2010 sjönk sysselsättningsgraden med drygt två procentenheter i Stockholmsregionen, därefter har utvecklingen varit god. Under perioden 2010–2019 ökade sysselsättningsgraden för kvinnor i Stockholm med 4,9 procentenheter och för män med 2,7 procentenheter. Förutom konjunkturläget kan sysselsättningsgraden påverkas av befolkningens åldersfördelning, hur många som deltar i gymnasial eller eftergymnasial utbildning, hur väl arbetsmarknaden fungerar och hur olika arbetsmarknadspolitiska program är utformade. Jämförelser länder emellan ska göras med viss försiktighet då exempelvis en del av dem som deltar i arbetsmarknadspolitiska program räknas som sysselsatta i Sverige, vilket inte är fallet i alla länder.[35]

Mål: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region	UTFALL	ÅR	PLATS
Arbetslöshet 15–24 år	19,9 %	2019	8 ⇩ 10

Bland unga i Stockholmsregionen, 15–24 år, var arbetslösheten 19,9 procent 2019, vilket placerar Stockholmsregionen näst sist bland jämförelseregionerna. Endast Barcelona (26,2 procent), presterar sämre än Stockholm. Det går inte att skönja ett entydigt mönster i utvecklingen av ungdomsarbetslöshet bland regionerna. Vissa regioner drabbades hårt av finanskrisen 2008. Här sticker Barcelona och Dublin ut med stora nedgångar, för Stockholmsregionens del kom nedgången istället några år senare.

Mål: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region	UTFALL	ÅR	PLATS
Unga som varken arbetar eller studerar	5,0 %	2019	4 ⇨ 4

Stockholmsregionen har haft en hög tillväxt och således är det anmärkningsvärt att arbetslösheten bland unga vuxna, trots en nedåtgående trend, fortfarande är på en relativt hög nivå. Dock kan det vara så att fler som studerar i Stockholmsregionen, i jämförelse med övriga

[35] www.ekonomifakta.se

regioner, väljer att söka jobb vid sidan av studierna och därmed finns med i arbetslöshetsstatistiken. Detta kan beaktas genom att studera andelen unga som varken arbetar eller studerar. I Stockholmsregionen uppgår andelen unga som varken arbetar eller studerar till fem procent 2019, den fjärde lägsta andelen, vilket är lägre än 2017 (5,8 procent). Det är också markant lägre än den uppmätta arbetslösheten för gruppen.

Mål: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region	UTFALL	ÅR	PLATS
Staden du bor i är en bra plats för utrikesfödda att bo på[36]	80%	2019	7

I den senaste enkäten Quality of Life in European Cities[37] från Eurostat 2019 svarar nära 80 procent ja på påståendet om *staden du bor i är en bra plats att bo på för utrikes födda?* Stockholm placeras på sjunde plats, framför enbart Berlin, Köpenhamn och Paris (Milano var inte med i jämförelsen). I Quality of Life in European Cities[38] från 2015 låg Stockholm på tionde plats vad gäller påståendet, *utrikes födda (foreigners) som bor i staden är välintegrerade*, med 38 procent som instämmer med påståendet, sist i jämförelsen. Sverige och Stockholmsregionen har under de senaste åren tagit emot en relativt större andel flyktingar jämfört med andra europeiska länder och regioner. I en europeisk jämförelse är utmaningen att få ett inkluderande samhälle därmed relativt större i Stockholmsregionen. Som en konsekvens av de restriktioner som införts med anledning av Covid-19 har ett försämrat arbetsmarknadsläge i Sverige och Stockholmsregionen uppstått. Detta har haft, och kommer att ha, negativa konsekvenser för en stor andel utrikes födda då gruppen är överrepresenterad bland de som redan innan pandemin hade en svag koppling till arbetsmarknaden.

Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion	UTFALL	ÅR	PLATS
Bruttoregionalprodukt	50 500 PPS	2018	6 ⇨ 6

Bruttoregionalprodukt (BRP) är ett mått på den totala ekonomiska aktiviteten i en region under en tidsperiod, vanligen ett år. En hög BRP per capita är en indikation på en hög produktivitet i regionen. Det kan uttryckas som värdet av total konsumtion av varor och tjänster, bruttoinvesteringar samt export minus import. När BRP ökar är det en indikation på ekonomisk tillväxt i regionen. Stockholmsregionen har i jämförelsen den sjätte högsta bruttoregionalprodukten per capita där Dublin följt av München och Paris

[36] *På grund av förändrad fråga i enkätundersökning går ej att jämföra med tidigare år*
[37] *Quality of Life in European Cities 2020*
[38] *Quality of Life in European Cities 2015*

intar de tre topplaceringarna. Stockholm placeras något efter Köpenhamn men före Oslo och Helsingfors.[39]

Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion	UTFALL	ÅR	PLATS
Andel befolkning med högre utbildning, 25–64 år	53 %	2019	2 ⇩ 3

En hög andel högskoleutbildade ökar en regions attraktionskraft och är en viktig förutsättning för att företag och organisationer ska stanna kvar eller välja att etablera sig i en region. I Stockholmsregionen var 53 procent av 25–64-åringarna högutbildade år 2019. Stockholm närmar sig Oslo som har högst andel högutbildade, snittet för EU-27 var 31,6 procent. Andelen högutbildade kvinnor i regionen är högre än andelen högutbildade män. Betydelsen av att ha en hög andel högskoleutbildade kommer sannolikt även fortsättningsvis vara en faktor för Stockholmsregionens attraktivitet. Med många kunskapsintensiva företag inom en rad olika branscher kommer en ökad andel högskoleutbildade vara avgörande för konkurrenskraft och tillväxt i Stockholmsregionen.

Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion	UTFALL	ÅR	PLATS
Investeringar i FoU som andel av BRP.	3,8 %	2017	3 ⇨ 3

Enligt EU:s 2020-strategi ska FoU-investeringar som andel av BRP uppgå till minst tre procent. FoU-investeringarna i Stockholmsregionen har under en längre tid uppfyllt detta mål. Region Stockholm har i RUFS 2050 satt upp ett mål om att privata och offentliga investeringar i FoU ska uppgå till minst 4,5 procent av BRP år 2030. 2017 uppgick investeringarna på 3,7 procent, vilket gav Stockholms län en tredjeplats i jämförelsen, efter Köpenhamn på 4,8 procent och München på 4,1 procent. Dublin ligger sist på listan med 0,5 procent. Köpenhamn och München har toppat listan varje år sedan 2007.

Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion	UTFALL	ÅR	PLATS
Utsläpp av växthusgaser, Sverige	5,4 ton/capita	2018	1 ⇨ 1

De siffror som är tillgängliga och kan användas för europeiska jämförelser är framtagna per land och inte per region. Vid jämförelse med övriga länder, i vilka de storstadsregioner som Stockholmsregionen jämförs med ligger, hade Sverige år 2018 det lägsta koldioxidutsläppet (5,4 ton per år och invånare) jämfört med Irland som hade det högsta (13,3 ton per år och invånare). Sedan år 2010 har Sveriges koldioxidutsläpp minskat med ca 23 procent. Trots att Sverige och Stockholmsregionen har förhållandevis låga

[39] *I jämförelsen används PPS (power purchasing standard), en artificiell valuta för att jämföra regionernas BNP*

utsläpp i en europeisk jämförelse krävs dock ett kraftfullt fortsatt arbete för att nå de uppsatta nationella och regionala klimatmålen.

Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion	UTFALL	ÅR	PLATS
Andel förnybar energi i slutkonsumtion, Sverige	54,6 %	2018	2 ⇨ 2

När Sverige jämförs med de länder i vilka jämförelseregionerna är hemmahörande uppvisas stora skillnader vad gäller andelen förnybar energi i förhållande till respektive länders totala energiförbrukning. Andelen förnybar energi av den totala energiförbrukningen har dock ökat i samtliga länder sedan år 2008. Norge har den högsta andelen förnybar energi och Sverige har under perioden 2008 – 2018 legat på andra plats. För 2018 uppgick andel förnybar energi i Sverige till 54,6 procent. Det är främst de nordiska länderna som visar på hög andel av förnybar energi i slutkonsumtionen.

Stockholmsregionens hållbara utveckling

Vid FN:s toppmöte 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer Agenda 2030 med dess 17 globala mål för hållbar utveckling. Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid, att utrota fattigdom och hunger överallt, att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder, att bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen, att förverkliga de mänskliga rättigheterna och främja jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Omställningen till ett mer hållbart samhälle pågår över hela landet. Kommuner och regioner satsar på en hållbar samhällsutveckling. Stora delar av näringslivet ser hållbarhet som en konkurrensfördel och många företag har gjort ett gemensamt åtagande om att bidra till att uppfylla agendans mål. Civilsamhället visar vägen genom egna insatser och genom att påverka beslutsfattare. Ett stort antal myndigheter har enats om en gemensam avsiktsförklaring för agendan. Universitet och högskolor bidrar med ledande forskning för hållbar utveckling. Allt fler människor i Sverige uppger att hållbarhet påverkar deras konsumtionsbeslut. Många svenska samhällsaktörer bidrar även till en hållbar utveckling globalt och till omställning runt om i världen. Agenda 2030 är en universell och odelbar agenda som inrymmer 17 globala mål för hållbar utveckling med 169 delmål och 230 indikatorer. Av de 169 delmålen bedöms cirka 90 delmål ha relevans för regional och lokal nivå. De övriga delmålen har ett större fokus på den globala nivån och mellanstatliga förhållanden. I bilden redovisas de 17 globala målen med en kort beskrivning.

I tabellen nedan redovisas sammanfattningsvis hur delmålens utveckling ger en indikation för Stockholmsregionens bidrag till måluppfyllelse av respektive globalt hållbarhetsmål.

Globalt mål	Utveckling utifrån RUFS 2050:s delmål
	Fattigdom i svenskt sammanhang ska relateras till den svenska levnadsstandarden. En ökad förvärvsfrekvens och en större andel elever som får gymnasiebetyg inom tre år innebär viktiga förutsättningar för att fler kan försörja sig själv. Att invånare blir äldre är en indikation på bättre hälsa. Däremot finns inomregionala skillnader vad gäller medellivslängden.
	Utifrån individens perspektiv är egen försörjning viktigt som ekonomisk förutsättning för att kunna köpa livsmedel. Indikatorerna visar en positiv utveckling för andel förvärvsarbetande. Medellivslängden ökar jämfört med föregående år och är en indikation på att invånare har tillgång till mat med bra nutritionsvärden.
	Tio delmål i RUFS 2050 har en koppling till några av de hälsofrämjande faktorerna. Indikatorer för utbildning, arbete, luftkvalitet, medellivslängd, växthusgaser visar en positiv utveckling som förutsättningar för god hälsa. Upplevelsen av otrygghet och oro varierar med bakgrundsfaktorer som till exempel ålder, bakgrund, tidigare erfarenhet av brott och förtroende för rättsväsendet.
	Målen i RUFS 2050 gällande utbildningsnivå hos befolkningen har haft en positiv trend de senaste åren. Fler unga fullföljer gymnasiet med en godkänd gymnasieexamen och andelen sysselsatta med högre utbildning ökar. Sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken är även den hög men har minskar något.
	Sverige är på många sätt ett av de mest jämställda länderna i världen. Dock finns skillnader i förutsättningar för män och kvinnor. Förvärvsfrekvensen för utrikes födda kvinnor är markant lägre än för utrikes födda män. För RUFS delmål om andelen sysselsatta med högre utbildning uppfyller kvinnor målet, men inte män.

Globalt mål	Utveckling utifrån RUFS 2050:s delmål
	De som har bostad har tillgång till vatten och sanitet. Ökat bostadsbyggande säkerställer därmed tillgång till vatten och sanitet. Husavfallet minskar vilket ger förutsättningar för en bra sanitet. Det insamlade hushållsavfall per person minskar samtidigt som totala avfallsmängderna har ökat i regionen. Andelen avfall som går till materialåtervinning ligger stabilt på 32 procent, vilket är långt ifrån målet om 70 procent.
	År 2018 uppgick energianvändningen i regionen till 21,6 MWh per person. Energianvändningen sjunker inom bebyggelsesektorn trots att fastighetsytan har blivit större. Transporternas energianvändning har minskat på tio år, men utfallet för 2018 visar en viss ökning i transportsektorns energianvändning. Andel förnybara källor i Stockholmsregionens energiproduktion år 2018 uppgick till 78,6 procent. Regionens elproduktion från vindkraft, lokalt producerade biobränslen och lokalt använd solenergi har ökat markant de senaste åren.
	Arbetsvillkoren bedöms vara anständiga med rådande lagstiftning och regelverk. Förvärvsfrekvensen, andel sysselsatta med högre utbildning samt andel sysselsatta i kunskapsintensiva yrken är hög men minskar något. Antal nystartade företag har minskat, här följs trenden i riket. Etableringsfrekvensen för nystartade företag var 2019 högst i Stockholms län med 13,7 företag per 1 000 invånare. Tillgång till bredband har ökat. Regionens insatser riktade till näringslivet ökar konkurrenskraften och näringslivets hållbara tillväxt.
	Delmålen om kollektivtrafik visar små ändringar, under 2019 genomfördes 57 procent av samtliga resor i länet med kollektivtrafik, cykel eller gång – en ökning med tre procentenheter år 2015. Antal nystartade företag och offentliga investeringar i FoU har minskat och energianvändningen har ökat vilket påverkar måluppfyllelse negativt. Utvecklingen för högutbildade sysselsatta, andel sysselsatta i kunskapsintensiva yrken är hög men når inte till ambitionerna i RUFS. Tillgång till bredband har ökat.
	Det finns en skillnad i förvärvsfrekvensen för utrikes födda och inrikes födda. Gapet har dock minskat under de senaste åtta åren och förvärvsfrekvensen har ökat för utrikes födda. Delmålen för bland annat medellivslängd, gymnasieexamen, tillit och nystartade företag visar en ojämlik fördelning mellan länets kommuner.

Globalt mål	Utveckling utifrån RUFS 2050:s delmål
	Bostadsbyggandet har saktat av vilket får konsekvenser för den sociala hållbarheten. Den tidigare nedåtgående trenden för utsattheten för brott har avstannat. Tillgången till bredband i regionen samt andelen förnybara källor i energiproduktionen har ökat. Andelen av hushållsavfallet som återvinns har minskat. Genom identifierade insatser kopplade till de regionala prioriteringarna arbetar Stockholmsregionen för att skapa attraktiva livsmiljöer, länka samman och skapa fler stadsmiljöer, bostäder för alla oavsett inkomst och främja innovativ och hållbar industrialisering.
	Det är enbart möjligt att följa upp utsläpp till följd av konsumtion på nationell nivå. Sedan början av 1990-talet har utsläpp till följd av konsumtion legat relativt konstant under en period med relativt hög tillväxt. Hushållsavfall är en resurs och energiråvara, andelen insamlat avfall har de senaste åren varit stabil men långt ifrån det regionala målet.
	Regionen har generellt en god tillgänglighet med kollektivtrafik, och kollektivtrafiken är i några fall konkurrenskraftig med bilen. Andelen förnybara källor i energiproduktionen är 78,6 procent och ökar. Andelen av hushållsavfallet som samlats in för återvinning ligger minskar per person.
	I RUFS 2050 finns inga specifika delmål för att mäta utvecklingen av hav och marina resurser. Mängden av hushållsavfall kan ses som en indikation på föroreningar i hav och vatten. Mängden av hushållsavfall per person har minskat vilket är positivt, dock har andel av hushållsavfallet som återvinns inte ökat i den takt som krävs för att nå målet.
	Fjärrvärmebranschens stora omställning, från olja och kol till förnybar och återvunnen energi är ett sätt att värna naturens resurser. Ett annat är att öka andelen materialåtervinning. Insamlingen av matavfall och mängden matavfall som rötas till biogas har ökat.
	För att uppnå målet på global nivå bör även människor på regional nivå känna trygghet och tillit. Delmålet om tillit, trygghet och utsatthet för brott visar dock att utvecklingen har stannat av och ligger på samma nivå som föregående år. Lite mindre än hälften (49 procent) av befolkningen 16–84 år uppger 2020 att de har mycket eller ganska stort förtroende för rättsväsendet och de enskilda myndigheterna som helhet, vilket är på ungefär samma nivå som 2019.

Globalt mål	Utveckling utifrån RUFS 2050:s delmål
	Detta delmål handlar framförallt om globalt partnerskap och är snarare ett mål på hur Agenda 2030 genomförs. Region Stockholm är en av 16 regioner som deltar i det treåriga projektet Glokala Sverige, vilket drivs av Svenska FN-förbundet och SKR. Deltagandet bidrar till måluppfyllelse genom erfarenhetsutbyte av implantering av Agenda 2030. Stockholm som Sveriges tillväxtmotor har en ledande roll och möjlighet att utbyta erfarenhet och kompetens.

Genomförande av de regionala prioriteringarna

Drygt 250 insatser har identifierats inom Region Stockholms ansvarsområden som bedöms bidra till genomförandet av de regionala prioriteringarna i RUFS 2050. Den övergripande bilden visar på ett mycket stort engagemang från hela Stockholmsregionen.

Pågående arbete

Intensivt arbete pågår inom alla nio regionala prioriteringar bland aktörer i Stockholmsregionen. Samverkan och samordning är nycklar för att stärka genomförandet då ingen aktör ensam är varken ansvarig eller har möjlighet att göra hela jobbet. Såväl offentlig som privat sektor bidrar för att bidra till en hållbar utveckling av Stockholmsregionen genom stora som små insatser för såväl individer, grupper som hela regionens invånare, miljö och ekonomiska utveckling.

Regional Prioritering 1: Öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer

De identifierade insatserna som kopplar till denna regionala prioritering sker främst genom kunskapsuppbyggnad och dialog, men även genomförande i form av konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer, utbyggnad av tunnelbana samt finansiering av Konserthuset och Kungliga filharmonikerna.

Regionens olika aktörer träffas regelbundet i olika sammanhang för att diskutera aktuella frågeställningar, men även för att gemensamt landa i vilka utmaningar som finns på dagens bostadsmarknad och hur de olika aktörerna kan bidra utifrån sina mandat. Samverkan sker även med Region Skåne, Västra Götalandsregionen och Göteborgsregionen. Såväl Regeringskansliet som Boverket bedriver en mängd olika utredningar som har bäring på den regionala prioriteringen och som följs. En mängd kunskapsunderlag har tagits fram under året.

Region Stockholm har 2020 fortsatt bedrivit regionala bostadssamtal med Storsthlm, Stockholms stad och Botkyrka kommun. Dessa samtal syftar till att få en regional samsyn kring vilka utmaningar som finns inom Stockholmsregionen och vad som behöver tillkomma för att trygga en hållbar bostadsförsörjning. Region Stockholm medverkar även på möten

med kommunerna i tidiga planeringsskeden som Länsstyrelsen anordnar i samband med kommunernas arbeten med riktlinjer för bostadsförsörjning.

Flertalet insatser relaterar till att skapa attraktiva livsmiljöer genom bland annat utreda hur bebyggelseutvecklingen kan ske i kollektivtrafiknära lägen, utbyggnad av tunnelbana, digitalisering och tillgängliggörande av upplevelsevärden av de gröna kilarna. Det handlar också om att studera trafikbullersituationen och utomhusluften i regionen och att öka kunskaperna om klimatanpassning och hur ett förändrat klimat påverkar livsmiljön.

Offentlig konst, konst i vårdmiljöer och i kollektivtrafiken samt att erbjuda upplevelser med hjälp av VR-teknik är andra områden som stärker livsmiljön i Stockholmsregionen. Att dokumentera människors vardag i de åtta regionala stadskärnorna syftar till att synliggöra och öka förståelsen av hur det är att leva, verka och besöka Stockholmsregionen.

En attraktiv livsmiljö omfattar många olika insatsområden såsom trygghet, tillgång till bostäder, arbetsplatser, utemiljöer, service, kollektivtrafik, arkitektur och störningsfriamiljöer. De redovisade insatserna är därför diversifierade och bidrar på olika sätt till att öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer. Länets kommuner och branschens aktörer spelar en nyckelroll inom denna prioritering och Region Stockholm kan bidra med en arena för dialog och nätverkande, samverkan och samordning samt kunskapsutveckling. Många utmaningar kvarstår, så som att enas kring vad en god stadsmiljö är, vilka byggstenar det innehåller och hur vi gemensamt skapar attraktiva livsmiljöer i en starkt växande storstadsregion.

Styra mot ett transporteffektivt samhälle

De identifierade insatserna handlar om genomförande och kunskapsuppbyggnad i form av utbyggnad av tunnelbana och Spårväg Syd, ÅVS framkomlighet stombuss samt revidering och genomförande av cykelplan. Specifika projekt och utredningar så som Fordonsdalen, Elvägspilot på väg 73 och forskningssamarbete med KTH ökar bredden, kunskapen och möjliggör genomförande framöver. Gemensamt kan dessa insatser styra mot ett transporteffektivt samhälle på flera nivåer. Det bygger på att insatserna fortsätter att genomföras.

Godsstrategin behandlar hanteringen av gods- och nyttotrafik. Inom detta område finns potential att samverka regionalt för att få till stånd en

överflyttning av gods från väg till järnväg, att effektivisera godshanteringen såväl som att öka framkomligheten för nyttotrafiken.

Fortsatt samverkan mellan flera olika förvaltningar inom Region Stockholm, kommunerna och akademin kan öka möjligheterna och potentialen i kollektivtrafiknära bebyggelseutveckling. Det finns många och stora vinster i att utveckla såväl bostadsbebyggelse som arbetsplatser och fritidsaktiviteter kollektivtrafiknära. Samtidigt som kollektivtrafiken behöver mark och utrymme att utvecklas, behövs en fördjupad dialog och samverkan kring markanvändning.

Övriga insatser som bidrar till genomförandet av denna prioritering handlar om en ökade satsningar för cykel i form av det årliga cykelbokslutet, medlemskap i Svenska cykelstäder samt arbetet med att integrera cykel i kollektivtrafiken. Utbyggnadstakten av det regionala cykelvägnätet ökar vilket bidrar till ökade möjligheter till aktiv mobilitet och kombinationsresor.

Region Stockholm kan fortsatt erbjuda en arena för dialog och kunskapsutbyte som i sin tur kan leda till en ökad regional samordning för genomförandet av denna regionala prioritering på flera olika nivåer. Region Stockholms arbete med länsplanen för regional transportinfrastruktur och regionalt trafikförsörjningsprogram bör kunna skapa långsiktiga förutsättningar för genomförandet av denna regionala prioritering.

Ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden

Pågående insatser kopplade till den regionala prioriteringen genomförs delvis i form av strukturfondsprojekt med finansiering av den europeiska socialfonden (ESF), men även från aktörer inom Stockholmsregionen. De redovisade projekten samlar många relevanta aktörer i regionen som kommuner, Arbetsförmedlingen, samordningsförbund, sociala entreprenörer, företag, arbetsgivare, med flera.

Ett förslag till regional handlingsplan för Europeiska socialfonden 2021–2027 (ESF+) har tagits fram för att ge den nationella planen en regional prägel, beslut om handlingsplanen förväntas tas i början av 2021. Förslag till utlysningar och principer för prioritering kommer att tas fram för att öka möjligheterna att beviljade ansökningar verkligen leder till regional nytta med kopplingen till målen och regionala prioriteringar i RUFS 2050.

Bazaren har genomförts två gånger under året, en i februari och en digital i december. Detta bidrar på ett direkt och konkret sätt till att människor i Stockholmsregionen får ett jobb och kan försörja sig själva. Andra åtgärder så som Kompetensarena Stockholm, samverkan mellan Region Stockholm och Karolinska institutet samt medverkan i En Bättre Matchning ökar den regionala samsynen och kunskapen. Kompetensarena Stockholm ska skapa förutsättningar för en ökad regional samordning för genomförandet av denna regionala prioritering. Region Stockholm tillsammans med regionala aktörer tar fram en förstudie för att kartlägga behov och intressen för att starta ett teknikcollege i första hand med fokus på yrkesinriktad utbildning för vuxna.

Region Stockholm delar årligen ut bidrag till folkbildningens aktörer vilka spelar en viktig roll för kompetens-, kunskaps-, kultur- och demokratiutveckling för regionens invånare. Dessutom ska en Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen beslutas under 2021. Region Stockholm deltar i Stockholms stads arbetet med att erbjuda praktikjobb inom tunnelbaneprojekten, samt yrkesmentorsprogram inom byggsektorn liksom fortbildning inom vården. Allt för att öka invånarnas möjligheter till att nå sin fulla potential inom arbetslivet.

För att uppnå ett varaktigt och långsiktigt genomförande av prioriteringen finns ett tydligt behov av ökad regional samordning. Det regionala strukturfondspartnerskapet och förvaltande myndigheter för ESF-rådet bedöms ha en nyckelroll i för denna prioritering. En fortsatt mobilisering och systematisk dialog och samverkan med nyckelaktörer i regionen för att stärka samsynen på mål och möjliga vägar för att möta utmaningarna krävs. Var och en utifrån sina respektive uppdrag och roller kan då med ökad kraft ta ansvar för, eller identifiera gemensamma regionalt prioriterade insatser som kan genomföras i samverkan.

Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet

Pågående insatser kopplade till denna regionala prioritering genomförs främst i form av projekt eller framtagande av strategier och kunskapsunderlag. Det är svårt att bedöma om de redovisade insatserna på kort sikt kan bidra till att nå en jämlik och förbättrad folkhälsa men de bedöms skapa förutsättningar för att uppnå resultat på längre sikt. Region Stockholms genomförandet av Framtidens hälso- och sjukvård samlar främst vårdgivare och samverkar

bland annat med länets kommuner för få till stånd hög tillgänglighet, god kvalitet och delaktighet samt hög effektivitet.

Region Stockholm har under året arbetat med framtagande av en modell för att stärka det strategiska folkhälsoarbetet i Stockholmsregionen. Modellen ska revideras och konkretiseras tillsammans med regionens aktörer under 2021 för att få största möjliga genomslag. Länsstyrelsen i Stockholm har fått ett regeringsuppdrag 2019–2021 som handlar om att utveckla metoder och arbetssätt för samordning av regionalt arbete för en god och jämlik folkhälsa utifrån de åtta nationella målområdena för folkhälsoarbetet. Som första aktör i Sverige har Region Stockholm infört Hälsoobligationer i syfte att förebygga uppkomsten av diabetes typ 2 genom nya finansiella lösningar.

Den gestaltade miljön såväl som möjligheten att göra aktiva resval har en stor påverkan på folkhälsan. Detta gäller såväl i den offentliga miljön, i vårdmiljöer som i bostadsområden och i hemmet. Flertalet insatser handlar därför om kunskapsutveckling, bidragsgivning och dialoger kring dessa utmaningar. Framtagandet av policys och strategier, så som Folkhälsopolicy, Hållbarhetsstrategi, Idrottsstrategi, Skogsstrategi och Livsmedelsstrategi syftar till att öka förutsättningar för ett hållbart liv i Stockholmsregionen.

Arbetet inom Kilsamverkan handlar om att öka invånarnas tillgång till de gröna kilarna i länet, revideringen, genomförandet av den regionala cykelplanen handlar om att skapa förutsättningar för ett ökat cyklande i regionen och kartläggningen och analysen av tillgången till olika typer av samhällsservice pågår. Som ett led i att sprida kunskap kring folkhälsa i samhällsplanering anordnar Region Stockholm Forum för regionplanering med tema hälsosam planering.

Ett flertal listade insatser handlar om punktinsatser inom ett specifikt område såsom ANDT, Cannabisbruk, psykisk hälsa, ofrivillig ensamhet, HIV, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relationer. Dessa insatser är viktiga ur ett individperspektiv och samlat även ur ett regionalt folkhälsoperspektiv. Många insatser fokuserar på preventiva åtgärder, för att förhindra ohälsa såväl som att öka kunskapen om folkhälsoläget så som Folkhälsokollen.

Region Stockholm har, utifrån sitt ansvar för hälso- och sjukvård, en självklar roll i att erbjuda en ökad samordning för genomförandet av denna regionala prioritering. Dessutom arbetar Region Stockholm brett i frågan

inom ansvarsområdena regional kompetensförsörjning, fysisk planering och god bebyggd miljö. Det är viktigt att kompetens på arbetsmarknaden tillvaratas genom jobbmatchning för att öka andelen individer som är aktiva i arbetslivet.

Stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete

Kommuner har ansvar för utbildning av barn och unga. Regionens kommuner har inte tillfrågats att redovisa insatser i uppföljningen av denna regionala prioritering och redovisningen av pågående insatser är därmed något missvisande för genomförandet. De redovisade insatserna är till stora delar projekt som drivs med stöd av den europeiska socialfonden (ESF), statsbidrag eller Region Stockholms hållbarhets- och skärgårdsanslag.

De listade insatserna handlar om att öka möjligheterna för unga att få behörighet till gymnasieskolan genom att bland annat främja skolnärvaro, öka kunskaperna kring unga som av hälsoskäl har svårt att vara på plats i skolan. Det handlar också om att öka möjligheterna till forskning på området och att stärka samverkan inom regionen i dessa frågor.

Länets kommuner samt Håbo kommun samverkar i en Gemensam gymnasieregion. Att gå gymnasiet är en förutsättning för att gå en högre utbildning och komma in på arbetsmarknaden. Genom en gemensam gymnasieregion ges Stockholmsregionens elever ökade möjligheter till likvärdig gymnasieutbildning.

Förstudie kring etablering av Fritidsbanken i Stockholmsregionen är ett samarbete som fått medel för att tillhandahålla sportutrustning för utlåning riktat till barn och unga. Region Stockholm samverkar med Stockholms stad och Karolinska institutet för att alla barn ska få tillräcklig fysisk aktivitet i ett projekt som heter Rörelseprojektet. Ett aktivt fritidsliv främjar förutsättningarna för att gå vidare till studier och arbete.

En dialog bör föras med länets kommuner och Storsthlm för att få en bättre bild om vilka insatser som pågår inom ramen för denna regionala prioritering innan en analys kan göras om en ökad regional samordning behövs för genomförandet, och i så fall på vilket sätt och med vilka aktörer. En ökad kunskap om ungas livsvillkor generellt, men också i den regionala kontexten, är dock avgörande för ett stärkt genomförande. Ungdomsperspektiv i verksamheter leder till målgruppsanpassade insatser.

Inflytande och delaktighet från de unga själva behövs för att insatser ska bli relevanta.

Stärka strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer

Fokus inom den här prioriteringen riktas särskilt mot insatser och vidareutveckling av de regionala stadskärnornas olika forsknings- och innovationsmiljöer. Denna bredd innefattar ett stort antal sak- och forskningsområden samt projekt som kan bidra till att etablera kluster, testbäddar och andra insatser i linje med målet att säkerställa Stockholmsregionen som en ledande tillväxt- och kunskapsregion. De redovisade insatserna ligger väl i linje med att stärka strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer, även om fördjupade insatser behöver göras för att uppnå nödvändig kompetens i den regionala tillväxtpolitiken inom vilket forskningsstråk och innovationsmiljöer är en avgörande prioritering.

Stockholm Life Tech, Stockholm Science City, Norra Hagastaden, Digital Demo Stockholm och OpenLab är exempel på samverkansprojekt mellan ett stort antal aktörer på regional och lokal nivå inklusive kommuner, näringsliv och akademin. Den regionala digitaliseringskoordinatorn har i uppdrag att samordna relevanta aktörer för att främja digitala arbetssätt.

En viktig insats för att åstadkomma ett samordnat genomförande är Region Stockholms arbete med att ta fram en regional näringslivs- och tillväxtstrategi som innefattar områdena forskning och innovation. Arbetet med att ta fram strategin har genomförts i bred samverkan av regionala aktörer och leds av en politisk styrgrupp med representanter från kommunal och regional nivå samt med representation från Handelskammaren. Strategin är inte enbart ett avgörande verktyg för denna regionala prioritering, utan även för genomförandet av RUFS 2050 som helhet. Även Region Stockholms Life Science-strategi bidrar till genomförandet av denna regionala prioritering. Denna långsiktiga strategi konkretiserar hur utvecklingen kan drivas framåt i bred samverkan och hur regionen ska vara ledande inom life science.

För att stärka genomförandet av denna prioritering är det mycket viktigt att fortsatt koordinera samarbete mellan regionala innovationsmiljöer med utgångspunkt i näringslivs- och tillväxtstrategin och forsknings- och innovationsstrategin för smart specialisering. Det är vidare mycket viktigt att det interna arbetet för att stärka det regionala tillväxtarbetet, forskning,

utveckling samt innovation fortsätter. Region Stockholm deltar i många olika samarbeten i regionen. Det behövs därför en prioritering och ökat fokus i sådan samverkan.

Stärka den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel

De redovisade insatserna har en bra spridning inom flera avgörande områden, särskilt mot insatser för att ytterligare positionera Stockholmsregionen internationellt. Det handlar om företagens globalisering och ökad export, att vara ett internationellt centrum för forskning och en attraktiv besöksdestination. Insatser inom dessa fokusområden ska bidra till att säkerställa Stockholm som en ledande tillväxt- och kunskapsregion.

Viktiga verktyg för att stärka besöksnäringen inom Stockholmsregionen är Stockholm Archipelago, projekt för att stötta regional besöksnäring som på grund av Corona arbetar för att uppmuntra till regional turism samt arbetet inom Connect Sweden som syftar till att öka den internationella tillgängligheten.

Som ett led i arbetet med att öka exporten från Stockholmsregionen som att locka internationella företag att etablera sig i Stockholmsregionen ingår Region Stockholm i en exportsamverkan, STHLM GLOBAL samt har kartlagt förekomsten av multinationella företags huvudkontorsetableringar. Små- och medelstora företag kan söka finansiering från affärsutvecklingscheckar och syftet är att främja för företags möjligheter att nå nya marknader.

Den befintliga samverkan inom Stockholm Business Alliance bidrar till ett samlad regionalt genomförandet av denna prioritering vad gäller investeringsfrämjande, internationell marknadsföring och näringslivsservice. En viktig insats för att skapa förutsättningar för ett samordnat genomförande av denna prioritering är Region Stockholms arbete med framtagandet av en regional näringslivs- och tillväxtstrategi.

De redovisade insatserna ligger i linje med prioriteringens fokusområden. Det finns dock ett fortsatt behov av fördjupade insatser för att stärka rekryteringen av spetskompetens och talanger till Stockholmsregionen. Den internationella tillgängligheten är av stor betydelse för genomförandet av den regionala prioriteringen. Begränsad tillgänglighet kan påverka Stockholmsregionens attraktionskraft för etableringar, besök och investeringar negativt. Begränsad tillgänglighet via bland annat flyg har

bland annat begränsat antalet utländska besökare vilket påverkar företagen inom besöksnäringen hårt. I och med att industrin förväntas leda återhämtningen efter pandemin är det av största vikt att godstransporter fungerar och de globala värdekedjorna kan hållas ihop. Stödjande insatser behövs för näringslivets omställning i spåren av pandemin samt insatser för att säkerställa stärkt och bibehållen tillgänglighet. Även tydliga och konkreta handlingsplaner kopplade till strategier är nödvändiga.

Öka de eldrivna person- och varutransporterna

Flera insatser som redovisats indikerar att arbetet med att öka de eldrivna person- och varutransporterna har intensifierats och gått från planerings- och policyfas till test- och genomförandefas. Satsningar har gjorts för att underlätta utbyggnaden av laddplatser, dels genom vägledning hur man aktivt går tillväga dels genom verktyg som visar var de mest lämpligt kan uppföras. Det pågår också en faktisk utbyggnad, både offentlig och privat. Hos vissa kommuner pågår ett praktiskt genomförande med att understödja utvecklingen av laddinfrastruktur på gatumark och i publika garage. Genom projektet Fossilfritt 2030 har flera kommuner ett aktivt arbete för att hitta möjligheter till ökad elektrifiering av fordonsflottan. Klimatkansliet inom Region Stockholm arbetar aktivt inom flera frågor kopplade till elektrifiering.

Det finns dock behov av att den pågående teknikutvecklingen upprätthålls och intensifieras. Flera av de redovisade insatserna påvisar att det finns ett fortsatt utrymme och engagemang för att planera för ökad elektrifiering, och flera insatser syftar till att skapa förutsättningar för en mer effektiv och snabbare omställning till eldrivet. I Interreg Europe-projektet EV Energy har samverkan särskilt främjats inom ramarna för denna regionala prioritering, vilket underlättat framtagandet av en regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon under 2020. Bland annat har en pilotstudie gjorts för att testa elväg i Stockholm, och planering pågår för ökad elektrifiering av kollektivtrafiken. Förberedelser pågår för regionalt samverkansprojekt kring hållbart resande samt fordon, drivmedel och infrastruktur med syfte att regionen ska kunna nå 2030-målet där projektmedel söks från den europeiska regionalutvecklingsfonden (ERUF).

För att öka de eldrivna varutransporterna pågår också insatser som handlar om att samla logistik, lastbilstillverkare, åkare och liknande för att testa och utveckla elektrifiering av tunga transporter i praktiken.

Frågan om övergång till eldrivna person- och varutransporter är sammantaget något som fortsatt behöver utvecklas för att den regionala prioriteringen ska bidra till att nå de regionala målen i RUFS 2050. Det pågår dock regional samverkan kopplat till elektrifieringen av fordonsflottan, mellan flera olika regionala aktörer. För ett mer effektivt genomförande bedöms att den befintliga samverkan behöver utvecklas och att dialogen utökas, där fler berörda aktörer inkluderas. Vidare behövs grön upphandling, där offentlig sektor effektivt kan öka efterfrågan och ställa krav på elfordon i offentliga upphandlingar av fordon och transporttjänster.

Utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor

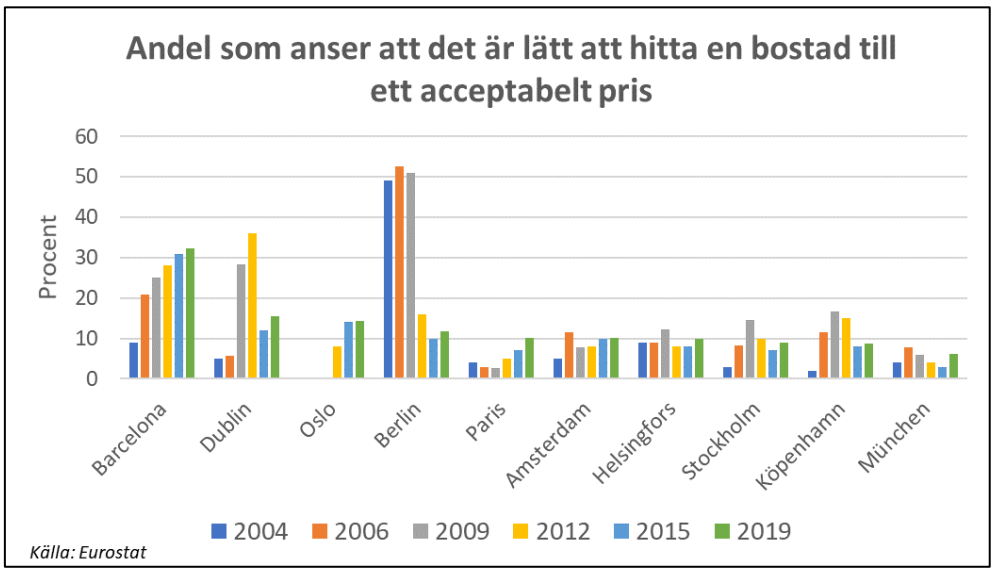
Det sker många insatser rörande flera av de regionala stadskärnorna, särskilt i kommunerna. För bäst genomslag och effekt behövs ett samlat och systematiskt arbetssätt som kan säkerställa att de nya regionala stadskärnorna blir hållbara samt klimat- och resurseffektiva. Interreg Europe-projektet SmartEdge har den regionala prioriteringen om att utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor som utgångspunkt och är en drivkraft. Ytterligare en drivande kraft är Nätverket för regionala stadskärnor, som syftar till regional samverkan för utvecklingen av de regionala stadskärnorna. Det finns dock stor potential och ett behov av att nätverkets arbete utvecklas och blir en stadig plattform för att sprida innovation, kunskap och goda exempel mellan stadskärnorna för att öka drivkraften till omställning.

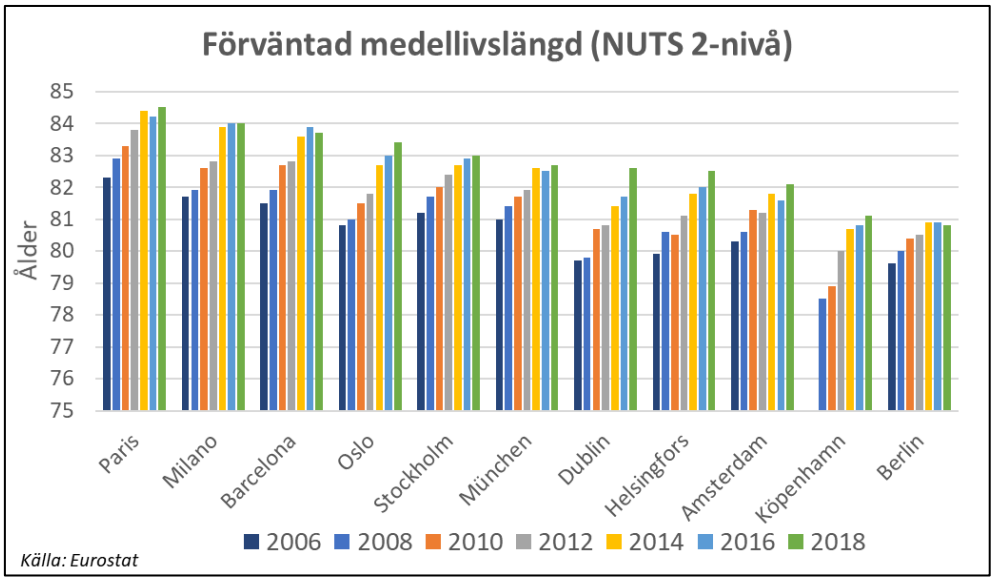
Ett mer samlat arbete i syfte att genomföra denna prioritering skulle skapa förutsättningar för de insatser som görs att bättre kunna kopplas till tillhörande fokusområden. SmartEdge har haft som ambition att lyfta frågan om att arbeta med de regionala stadskärnorna som testbäddar för omställningen, men har inte nått så långt. ÖMS-nodstadsprojektet har stadsutveckling och attraktiva stadsmiljöer på agendan, likaså har de berörda kommunerna. De aktörer som i nuläget är aktiva i insatsområdena är framför allt Region Stockholm och kommunerna som har en regional stadskärna, men flera andra aktörer medverkar också i exempelvis nätverket för regionala stadskärnor. Samverkan med näringsliv och akademi behöver utvecklas för genomförandet av denna prioritering. För att få en mer samordnat genomförande av denna prioritering behöver befintliga samverkansformer utvecklas och vid behov utökas mellan aktörer som är beredda att ta ansvar och driva prioriteringen i en tydlig process.

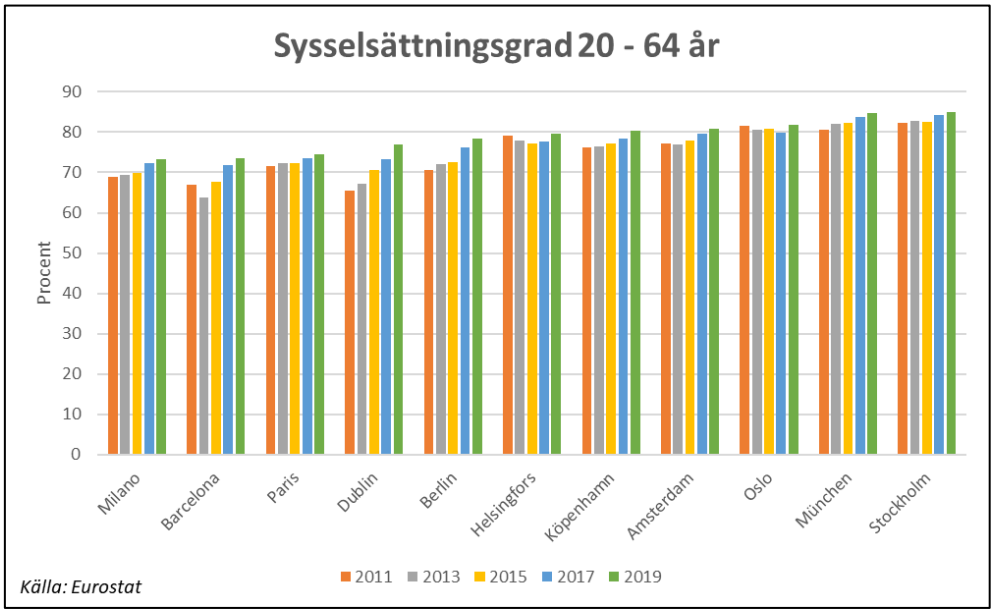
Frågan om att utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor kan stärkas för att få en kraftsamling i det korta perspektivet och bidra till att nå de regionala målen som beskrivs i RUFS 2050. En sådan samverkan som utpekas i RUFS 2050 har inte utvecklats ännu, men det finns stor potential för att använda nätverket för regionala stadskärnor i större omfattning och med ett tydligare fokus.

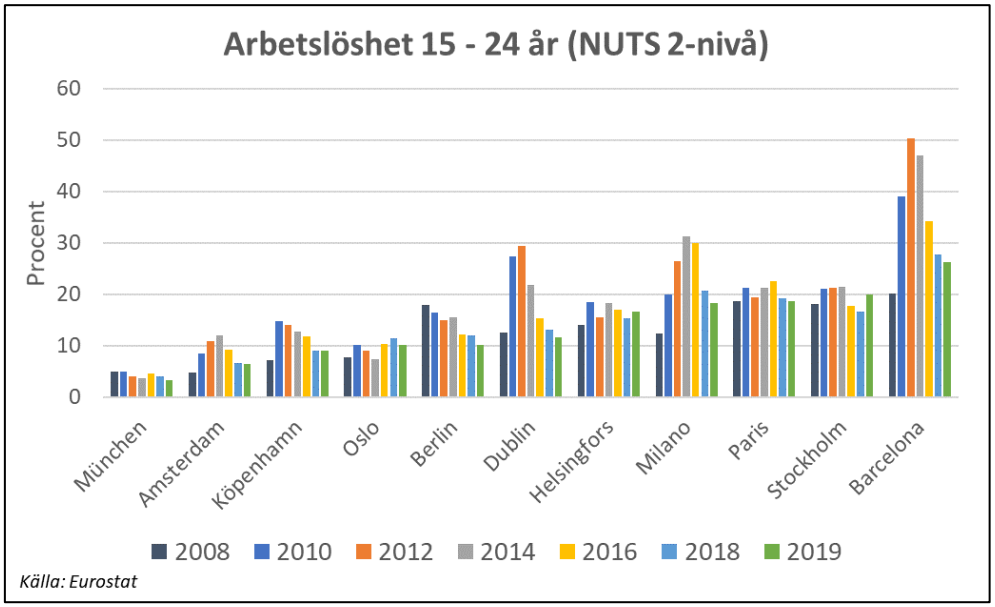
Bilaga 1 Diagrambilaga

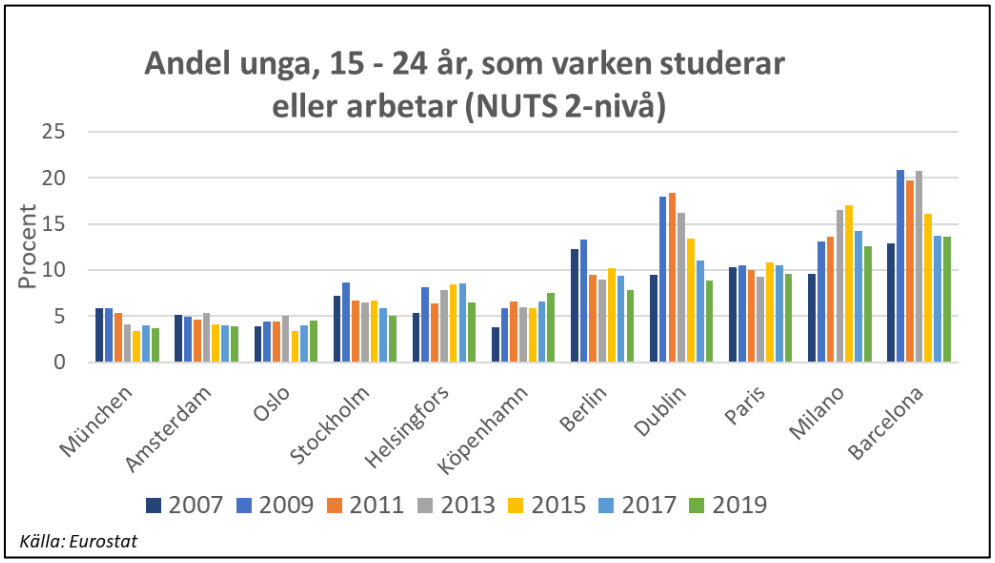
EU-jämförelse

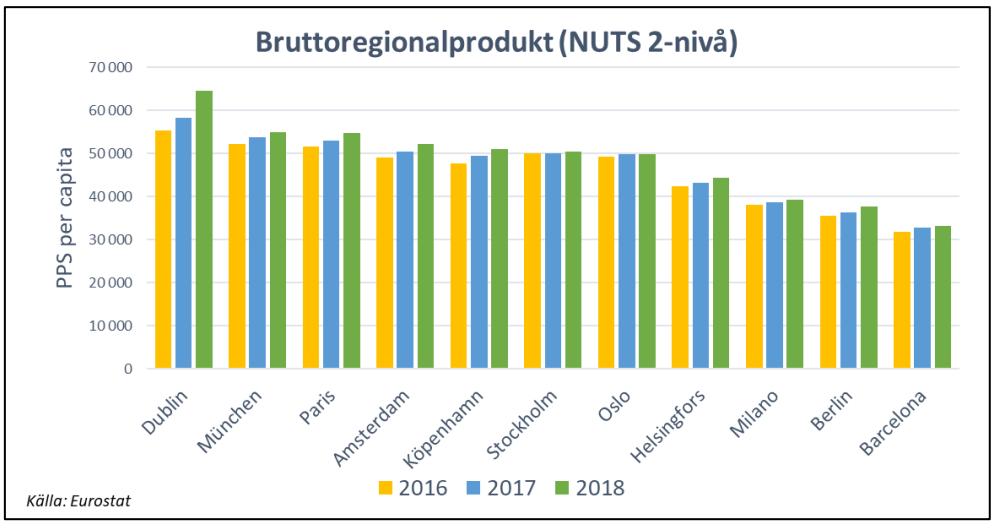

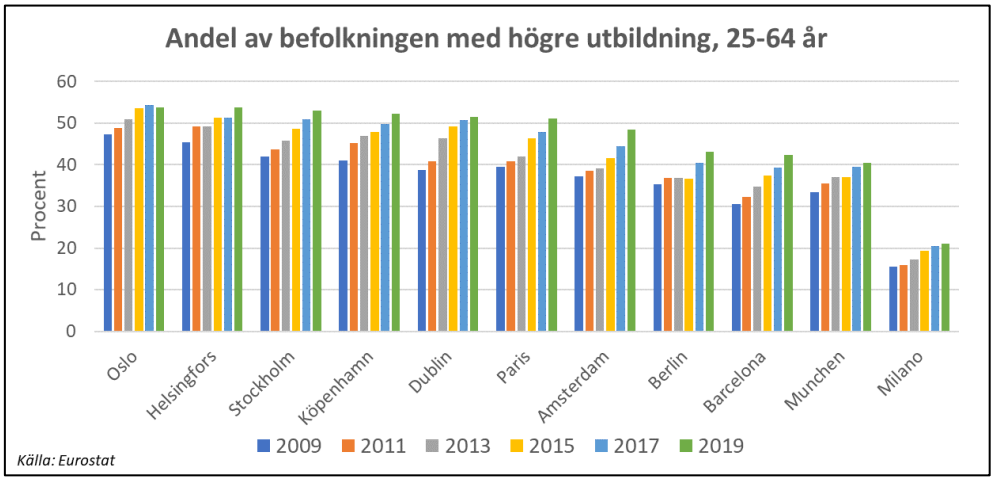

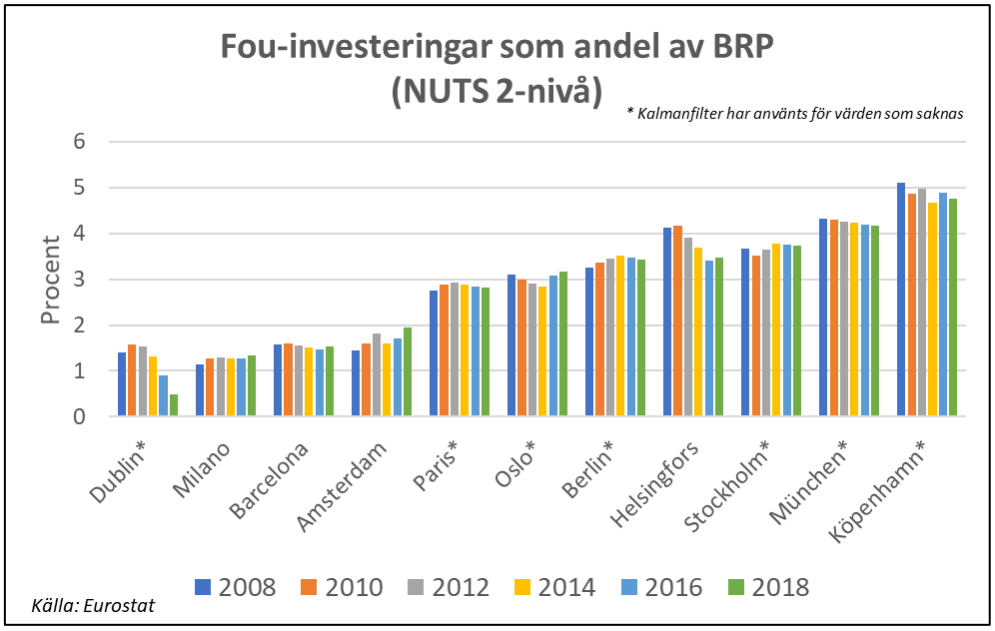

Sysselsättningsgrad 20 - 64 år
Procent
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
Milano
Barcelona
Paris
Dublin
Berlin
Helsingfors
Köpenhamn
Amsterdam
Oslo
München
Stockholm
2011
2013
2015
2017
2019
Källa: Eurostat

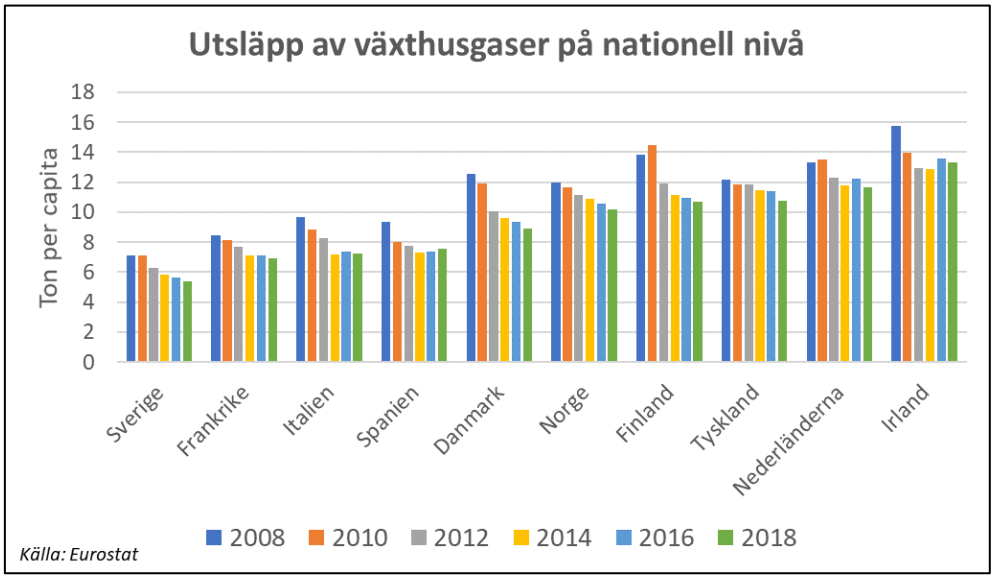

Arbetslöshet 15 - 24 år (NUTS 2-nivå)
Procent
60
50
40
30
20
10
0
München
Amsterdam
Köpenhamn
Oslo
Berlin
Dublin
Helsingfors
Milano
Paris
Stockholm
Barcelona
2008
2010
2012
2014
2016
2018
2019
Källa: Eurostat

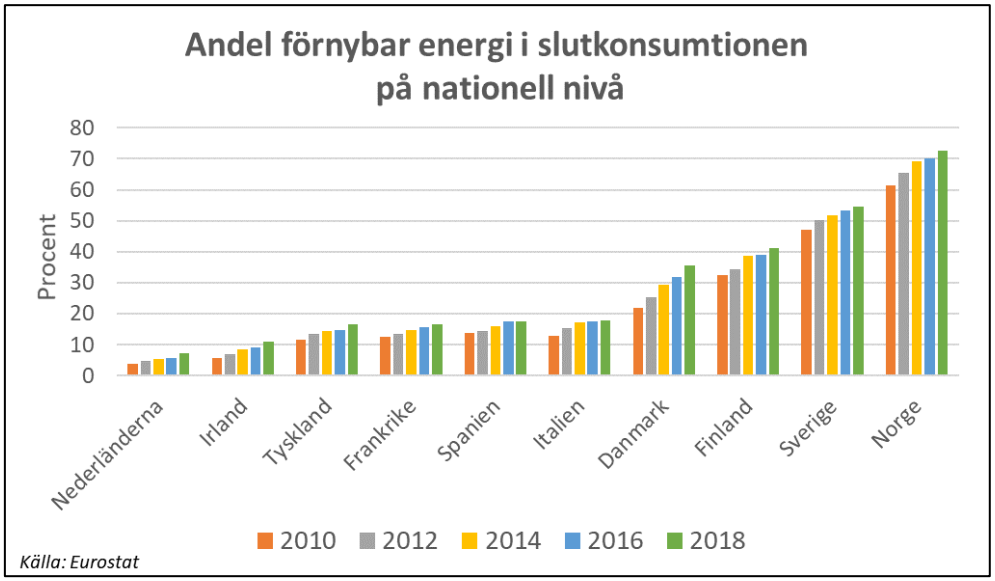

Andel unga, 15 - 24 år, som varken studerar eller arbetar (NUTS 2-nivå)
Procent
25
20
15
10
5
0
München
Amsterdam
Oslo
Stockholm
Helsingfors
Köpenhamn
Berlin
Dublin
Paris
Milano
Barcelona
2007 2009 2011 2013 2015 2017 2019
Källa: Eurostat

Bruttoregionalprodukt (NUTS 2-nivå)
PPS per capita
70 000
60 000
50 000
40 000
30 000
20 000
10 000
0
Dublin
München
Paris
Amsterdam
Köpenhamn
Stockholm
Oslo
Helsingfors
Milano
Berlin
Barcelona
2016 2017 2018
Källa: Eurostat

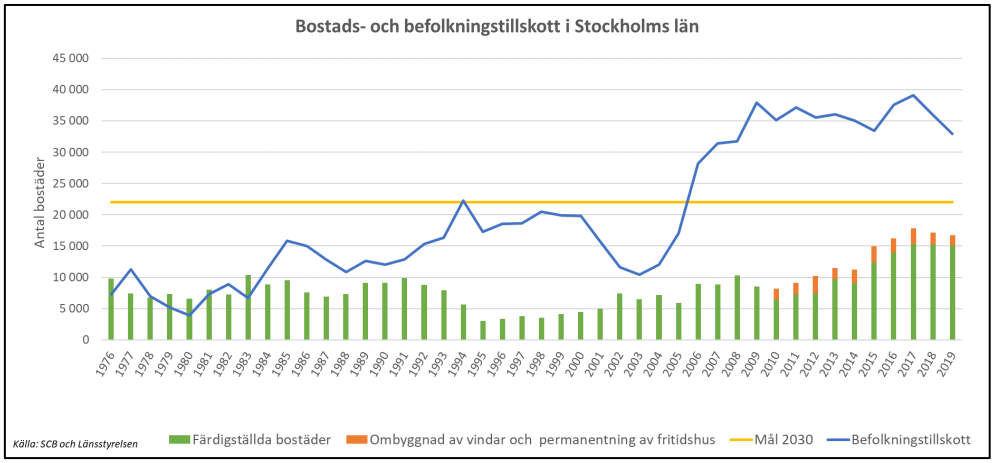

Andel av befolkningen med högre utbildning, 25-64 år
Procent
60
50
40
30
20
10
0
Oslo
Helsingfors
Stockholm
Köpenhamn
Dublin
Paris
Amsterdam
Berlin
Barcelona
Munchen
Milano
2009
2011
2013
2015
2017
2019
Källa: Eurostat

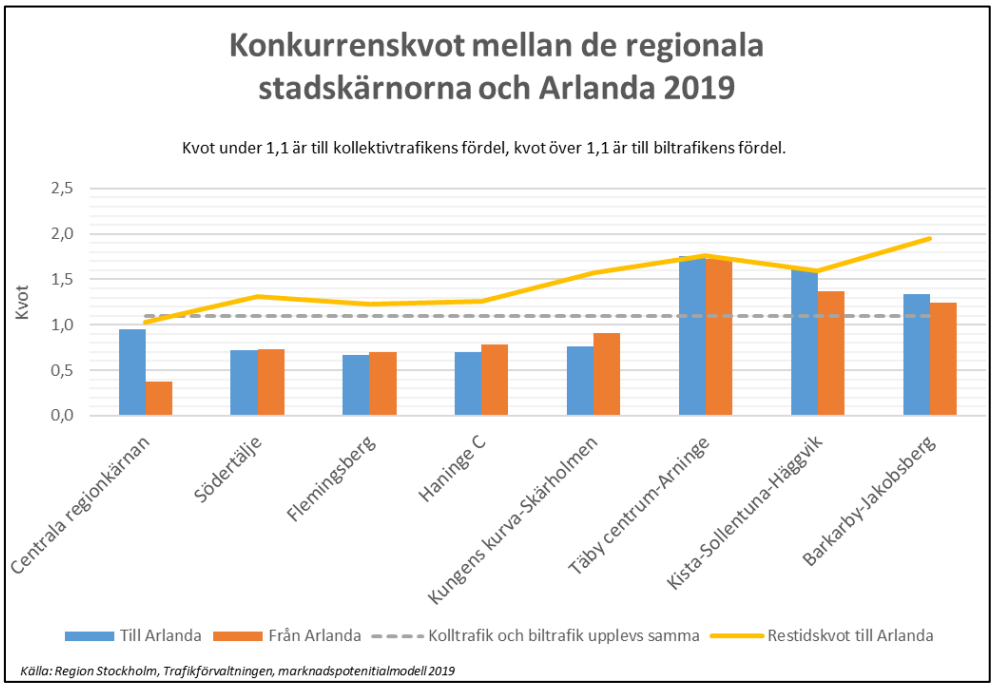

Fou-investeringar som andel av BRP
(NUTS 2-nivå)
* Kalmanfilter har använts för värden som saknas
Procent
6
5
4
3
2
1
0
Dublin*
Milano
Barcelona
Amsterdam
Paris*
Oslo*
Berlin*
Helsingfors
Stockholm*
München*
Köpenhamn*
2008
2010
2012
2014
2016
2018
Källa: Eurostat

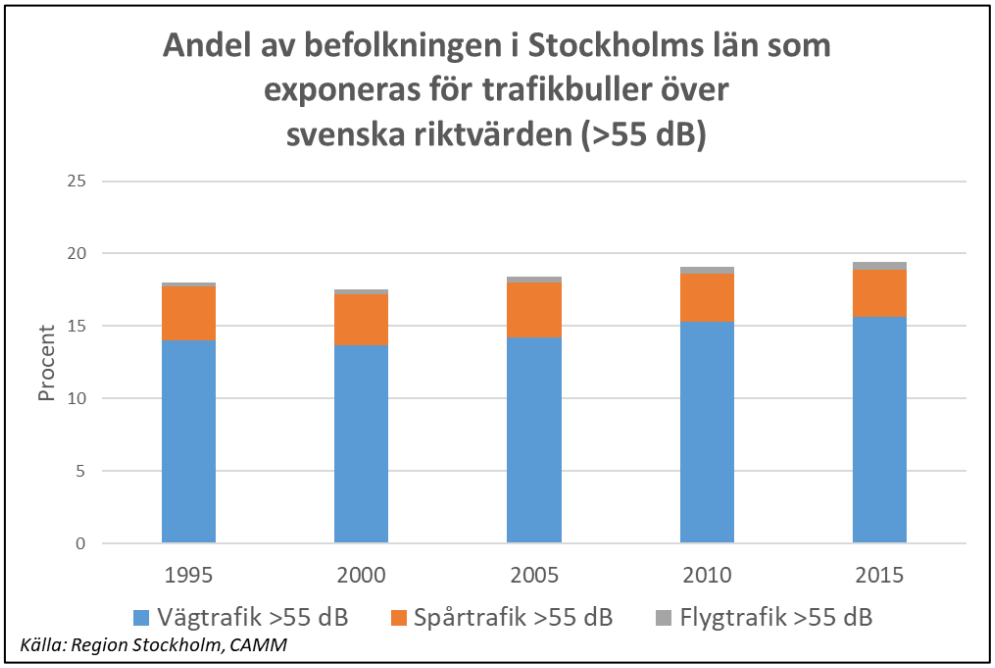

Utsläpp av växthusgaser på nationell nivå
Ton per capita
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
Sverige
Frankrike
Italien
Spanien
Danmark
Norge
Finland
Tyskland
Nederländerna
Irland
2008
2010
2012
2014
2016
2018
Källa: Eurostat

Andel förnybar energi i slutkonsumtionen
på nationell nivå
Procent
80
70
60
50
40
30
20
10
0
Nederländerna
Irland
Tyskland
Frankrike
Spanien
Italien
Danmark
Finland
Sverige
Norge
2010
2012
2014
2016
2018
Källa: Eurostat

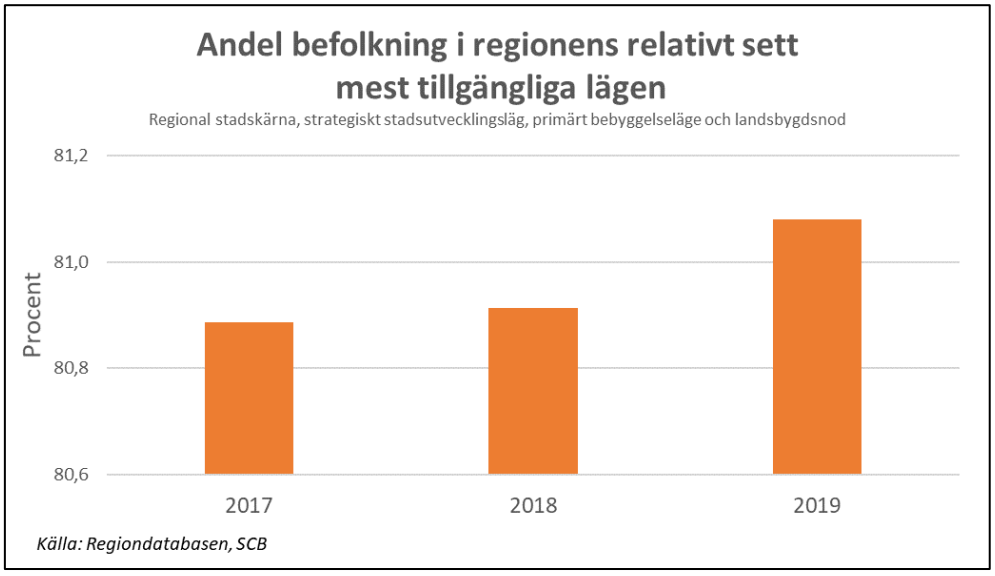
Måluppfyllelse i RUFS 2050

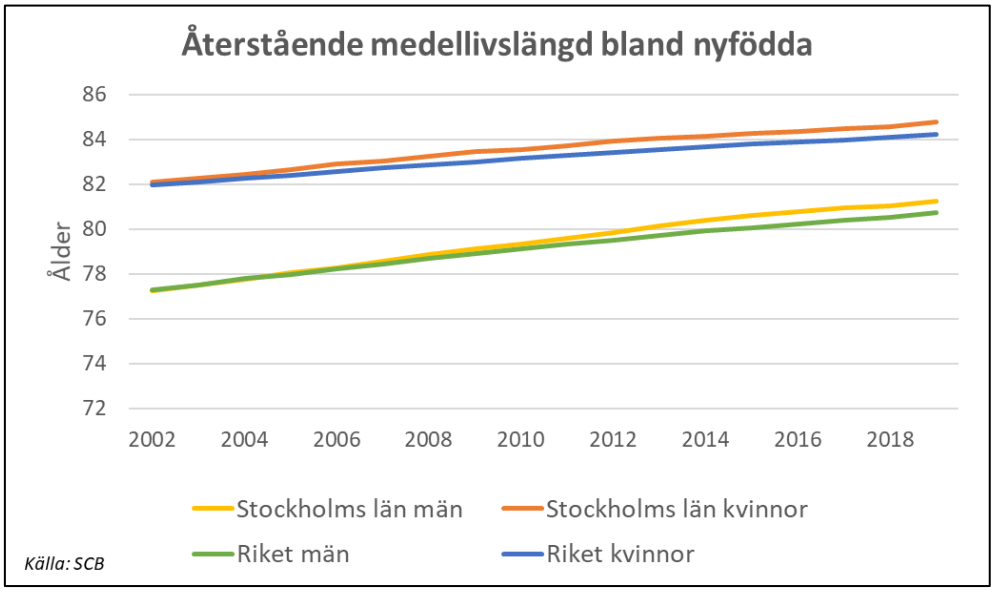

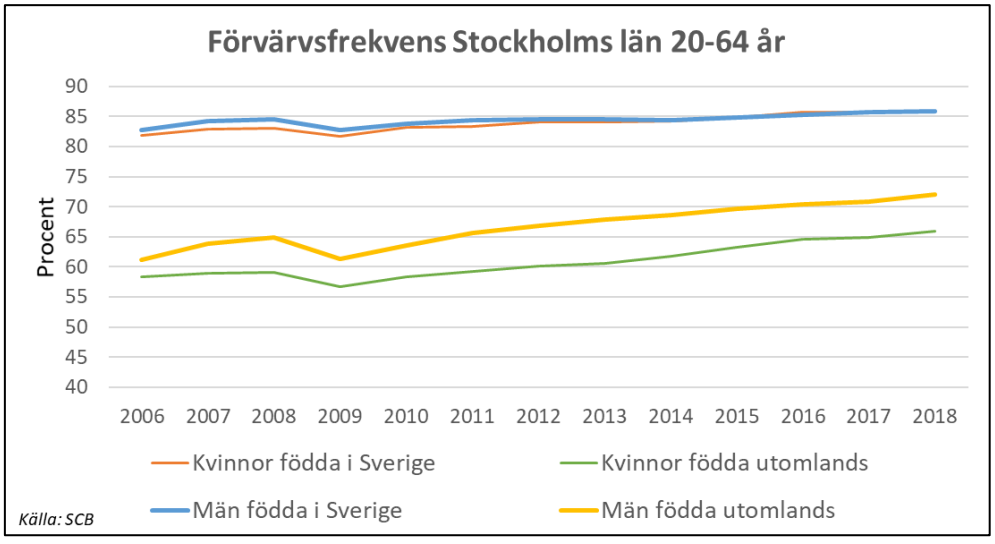

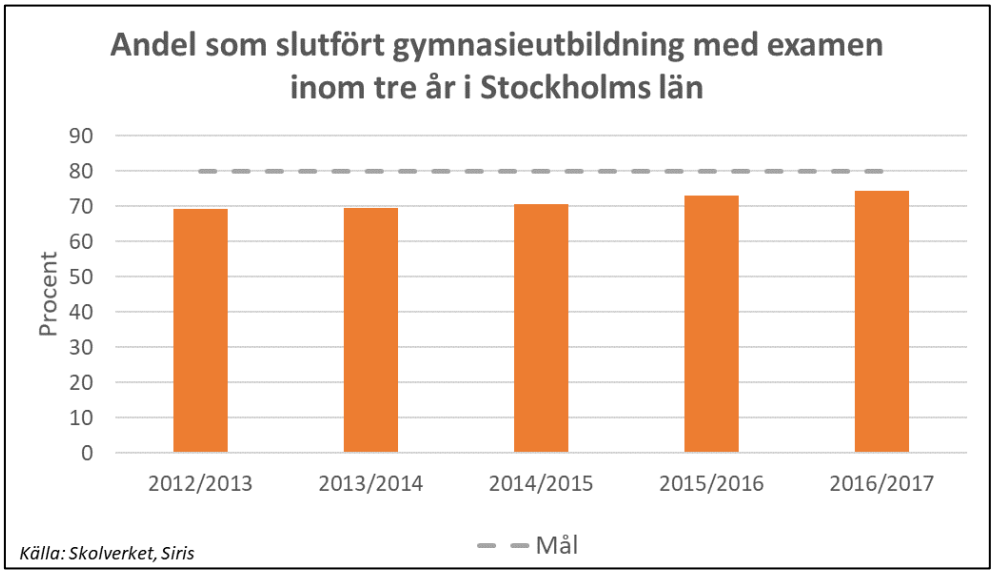
Källa: Region Stockholm, CAMM

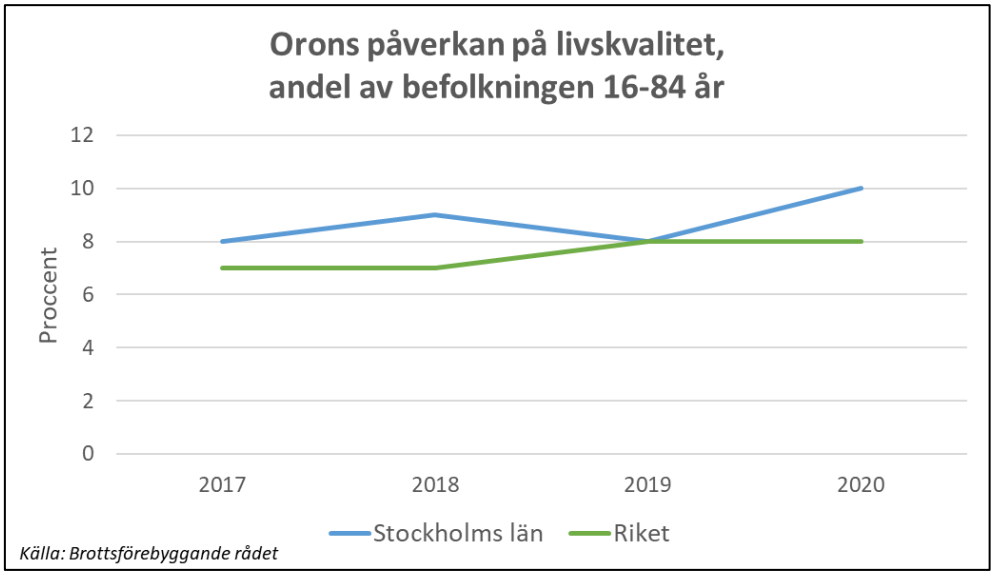

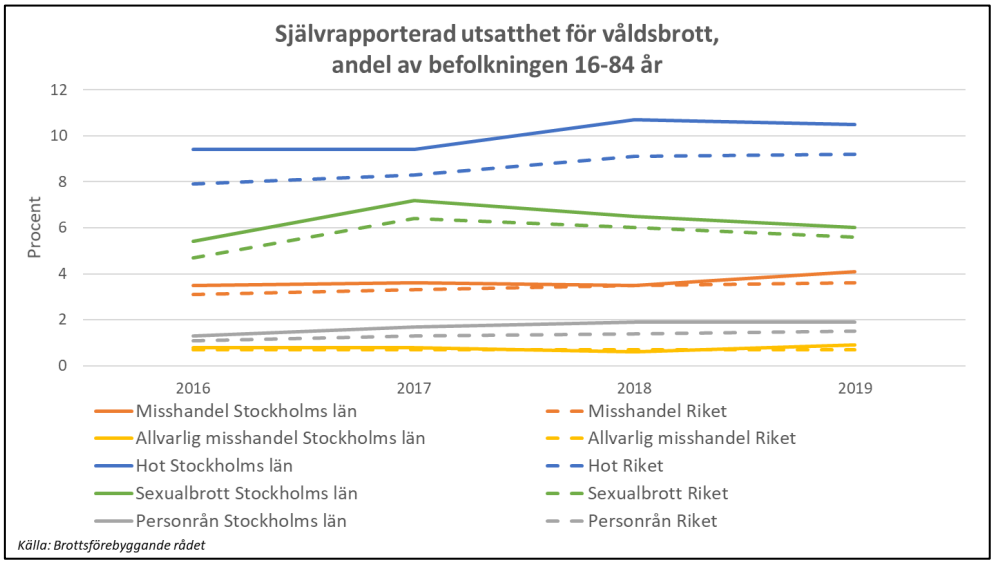
Källa: Regiondatabasen, SCB

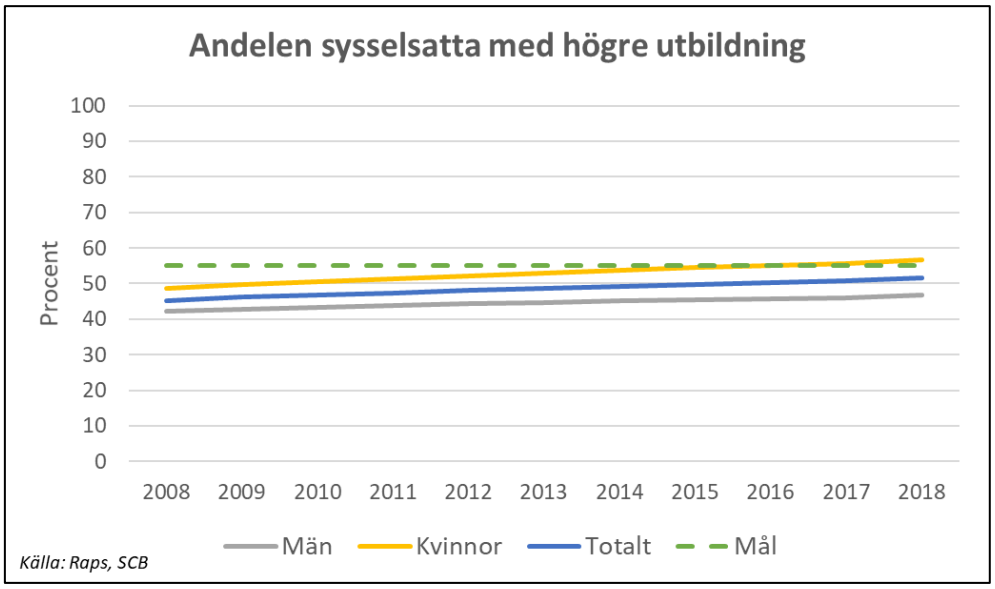

Återstående medellivslängd bland nyfödda
Ålder
86
84
82
80
78
76
74
72
2002
2004
2006
2008
2010
2012
2014
2016
2018
Stockholms län män
Stockholms län kvinnor
Riket män
Riket kvinnor
Källa: SCB

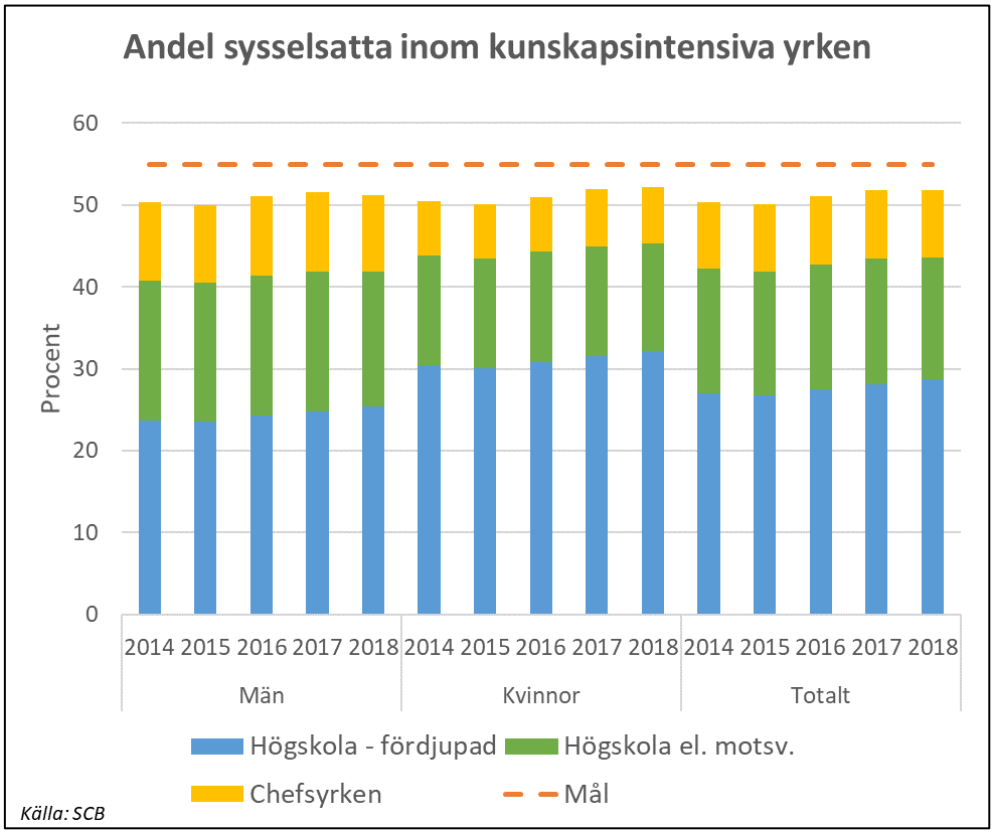

Förvärvsfrekvens Stockholms län 20-64 år
Procent
90
85
80
75
70
65
60
55
50
45
40
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
Kvinnor födda i Sverige
Kvinnor födda utomlands
Män födda i Sverige
Män födda utomlands
Källa: SCB

Andel som slutfört gymnasieutbildning med examen inom tre år i Stockholms län
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
Procent
2012/2013
2013/2014
2014/2015
2015/2016
2016/2017
Mål
Källa: Skolverket, Siris

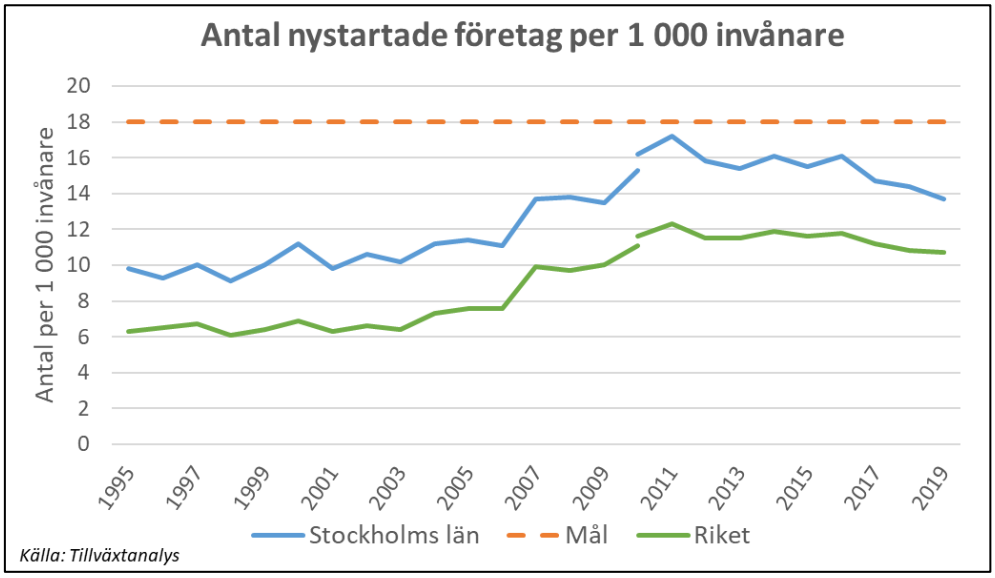

Orons påverkan på livskvalitet, andel av befolkningen 16-84 år
12
10
8
6
4
2
0
Proccent
2017
2018
2019
2020
Stockholms län
Riket
Källa: Brottsförebyggande rådet

Självrapporterad utsatthet för våldsbrott,
andel av befolkningen 16-84 år
Procent
12
10
8
6
4
2
0
2016
2017
2018
2019
Misshandel Stockholms län
Misshandel Riket
Allvarlig misshandel Stockholms län
Allvarlig misshandel Riket
Hot Stockholms län
Hot Riket
Sexualbrott Stockholms län
Sexualbrott Riket
Personrån Stockholms län
Personrån Riket
Källa: Brottsförebyggande rådet

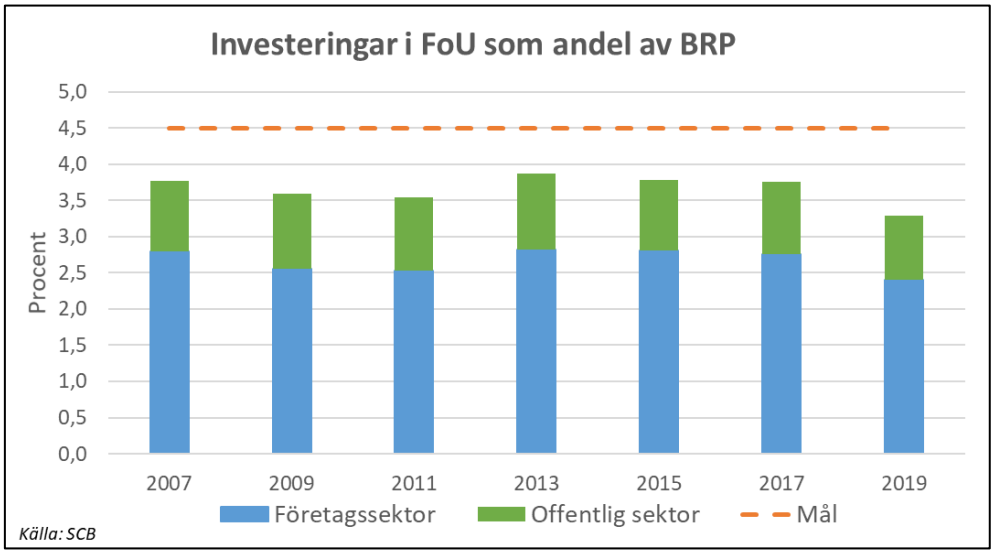

Andelen sysselsatta med högre utbildning
Procent
100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
Män
Kvinnor
Totalt
Mål
Källa: Raps, SCB

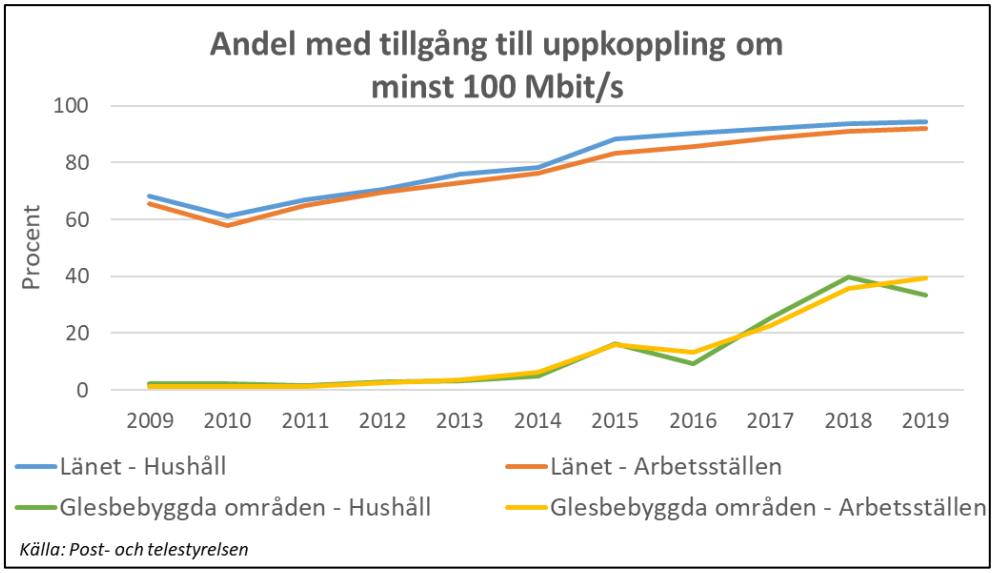

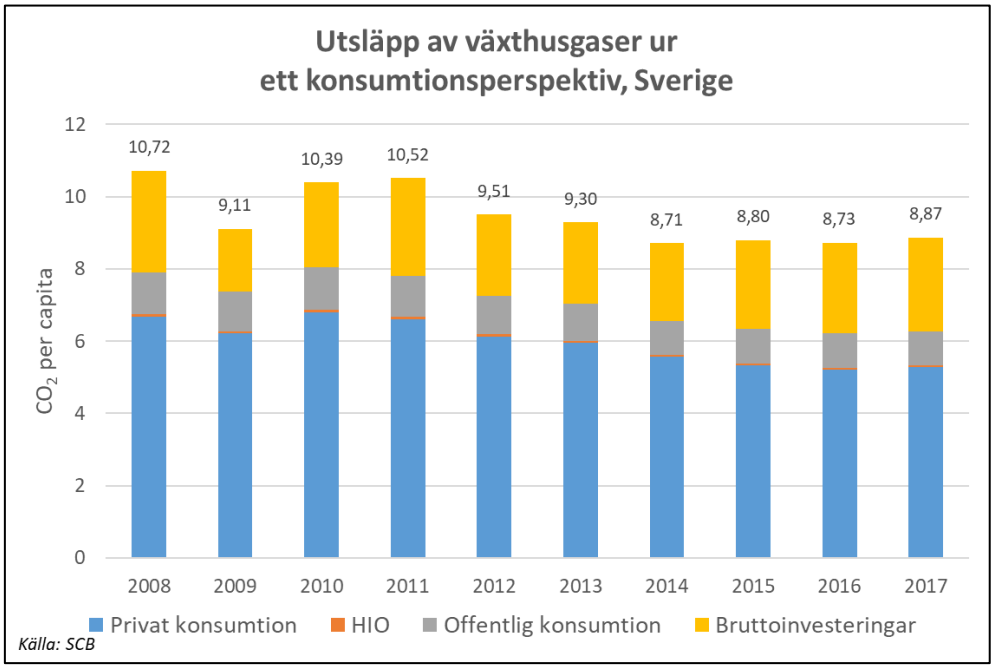
Källa: SCB

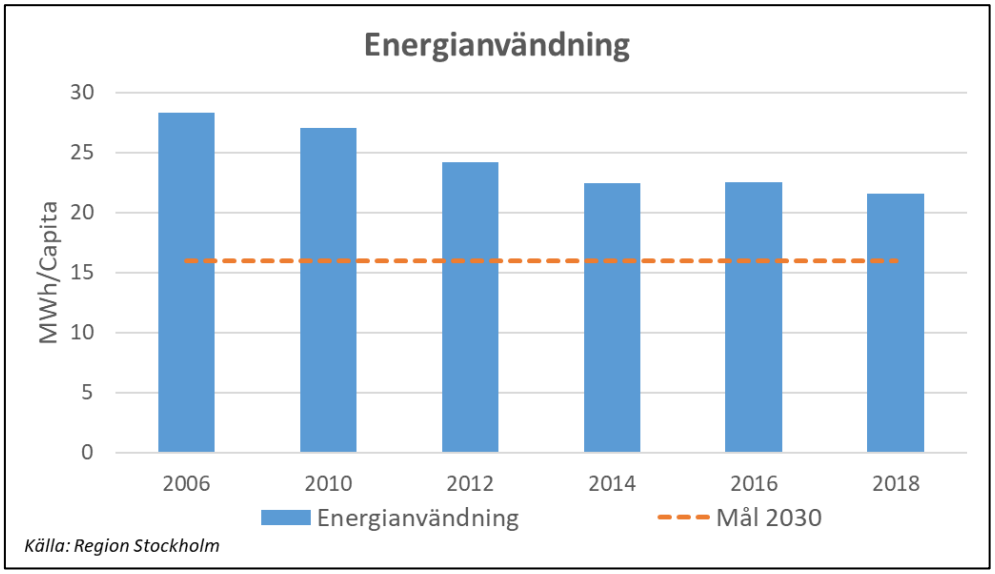
Källa: Tillväxtanalys

Investeringar i FoU som andel av BRP
Procent
5,0
4,5
4,0
3,5
3,0
2,5
2,0
1,5
1,0
0,5
0,0
2007
2009
2011
2013
2015
2017
2019
Företagssektor
Offentlig sektor
Mål
Källa: SCB

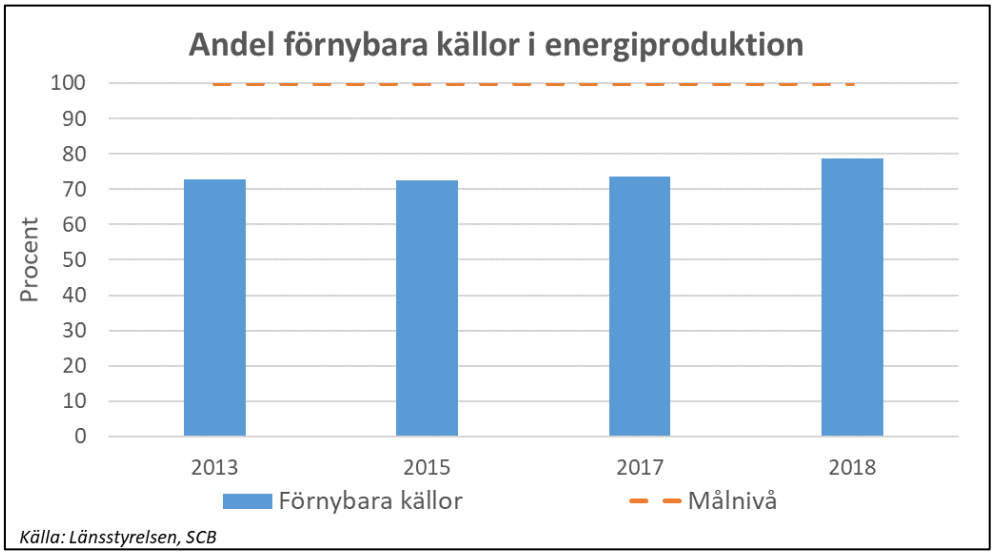

Andel med tillgång till uppkoppling om minst 100 Mbit/s
Procent
100
80
60
40
20
0
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
Länet - Hushåll
Länet - Arbetsställen
Glesbebyggda områden - Hushåll
Glesbebyggda områden - Arbetsställen
Källa: Post- och telestyrelsen

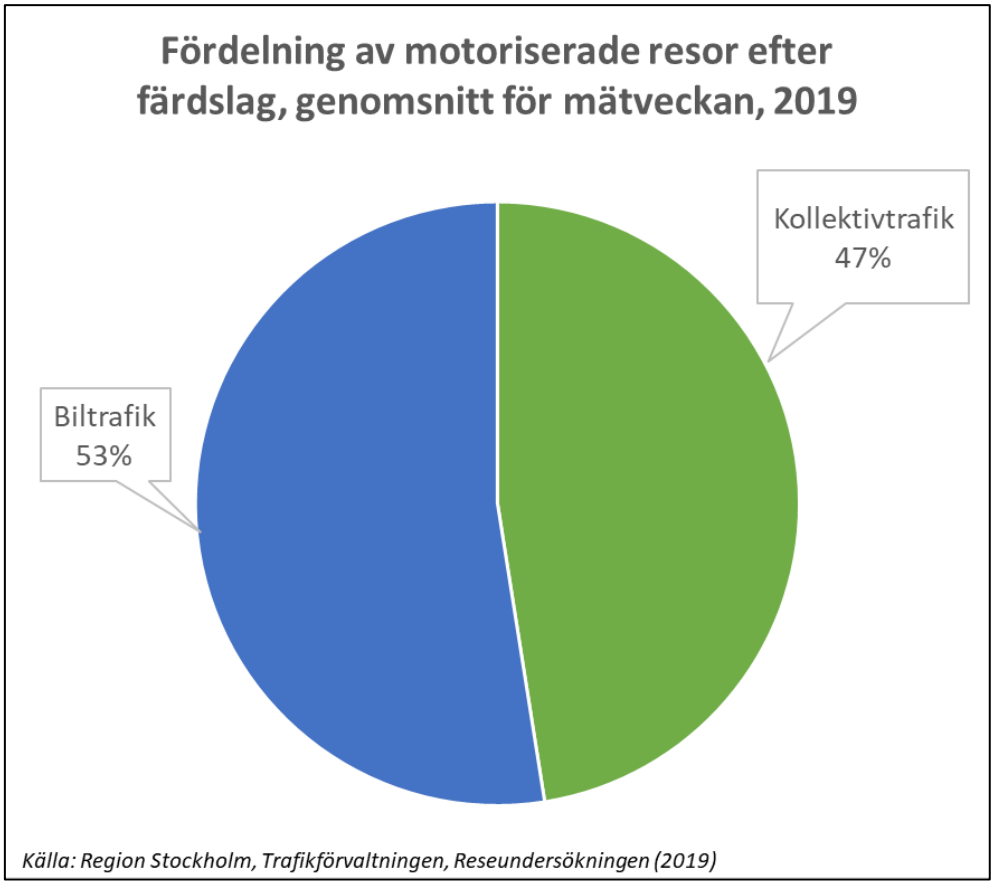
Källa: SCB

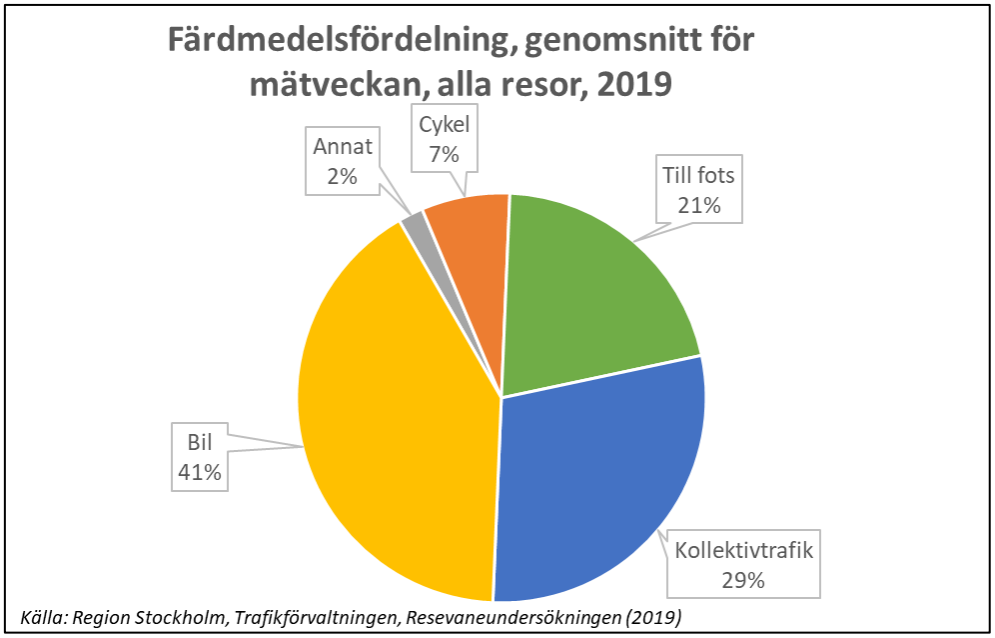
Källa: Region Stockholm

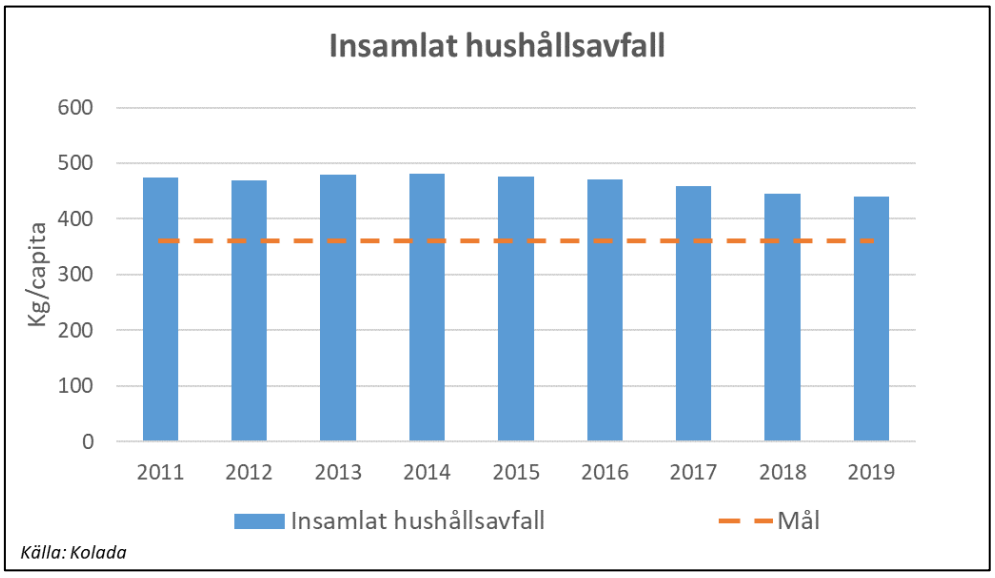
Källa: Länsstyrelsen, SCB

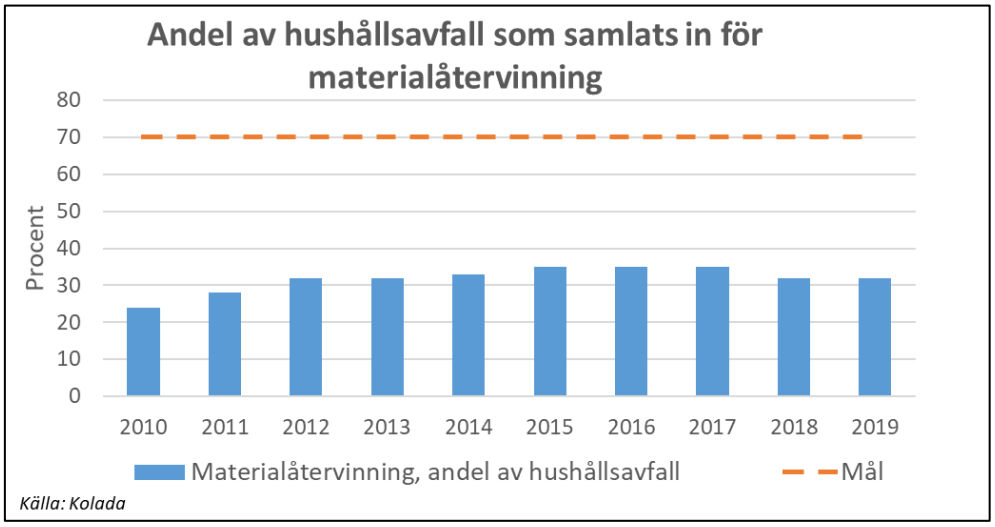
Källa: Region Stockholm, Trafikförvaltningen, Reseundersökningen (2019)

Källa: Region Stockholm, Trafikförvaltningen, Resevaneundersökningen (2019)

Källa: Kolada

Källa: Kolada

Bilaga 2 Insatser kopplade till genomförandet av de regionala prioriteringarna

1. Öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Forum för regionplanering *Start av ett nytt mötesforum för alla som arbetar med fysisk planering inom översiktsplanering och strategisk samhällsplanering på kommun, inom Länsstyrelsen Stockholm, Trafikverket Stockholm och Region Stockholm.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner*
Stads- och bebyggelseplanering samt genomförande *Syfte: Skapa och säkra tillgången till bostäder för alla, oavsett inkomst, liksom ett utbud av bostäder som passar i livets olika skeden. Bidra till en hållbar stadsutveckling där flera beståndsdelar ingår för att skapa attraktiva livsmiljöer.* *Finansiering: Kommuner och byggmarknadens aktörer*	**Regionens kommuner** *Byggbolag, fastighetsägare, investerare m fl*
Bostadspolitiska samtal *Syfte: Hitta gemensamma politiska positioner för att öka bostadsbyggandet och trygga bostadsförsörjningen.* *Finansiering: -*	**Region Stockholm tillsammans med Storsthlm, Stockholms stad och Botkyrka kommun**
Samverkan med Region Skåne och Västra Götalandsregionen, Göteborgsregionen med fokus på bostadsfrågor *Syfte: Identifiera gemensamma utmaningar, möjliga samverkansprojekt, kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Allt i syfte att öka kunskaperna kring bostadsmarknadens funktionssätt och möjliga lösningar.* *Finansiering: -*	**Region Stockholm, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Göteborgsregionen**
Efterfrågan på nya bostäder i Stockholmsregionen *Syfte: Ökad kunskap kring hushållens möjligheter och vilja att efterfråga nyproducerade bostäder. Ökar kunskapen kring förutsättningarna att bygga nyproducerade bostäder.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Metod för att studera flyttkedjor på regional nivå *Syfte: Undersöka hur befintlig statistik kan användas för att kartlägga flyttkedjor i en region. Bättre kunskap kring hur flyttkedjor fungerar skulle förbättra arbetet med bostadsförsörjning.* *Finansiering: Region Stockholm, Region Skåne och Göteborgsregionen*	**Region Stockholm, Region Skåne, Göteborgsregionen**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Hushållens möjligheter att efterfråga bostäder efter behov *Syfte: Öka kunskapen kring hushållens möjligheter att efterfråga bostäder, identifiera vilka verktyg och åtgärder som kan öka hushållens möjligheter att tillgodose sina bostadsbehov.* *Finansiering: Delegationen mot segregation (Delmos)*	**Region Stockholm** *Danderyds kommun, Upplands-Bro kommun, Huddinge kommun, Haninge kommun, Tyresö kommun, Länsstyrelsen Stockholm*
Regionala bostadsgruppen *Syfte: Dialog mellan Region Stockholm, Länsstyrelsen Stockholm, Storsthlm, Stockholms stad kring nuläge och pågående insatser med avseende på bostadsbyggande och bostadsförsörjning.* *Finansiering: -*	**Länsstyrelsen Stockholm, Storsthlm, Region Stockholm, Stockholms stad**
Bygg- och bostadsnätverk *Syfte: Dialog kring läget på bostadsmarknaden, kunskapsutbyte mellan bransch och offentliga aktörer.* *Finansiering: -*	**Länsstyrelsen Stockholm** *Region Stockholm, bygg- och bostadsaktörer*
Pågående statliga utredningar *Syfte: Dessa utredningar är tillsatta med utgångspunkten att öka bostadsbyggandet:* *• En socialt hållbar bostadsförsörjning Fi 2020:06* *• Typhusutredningen Fi 2019:04* *• Bygglovsutredningen Fi N 2017:08* *• Samordning för bostadsbyggande Fi 2017:08* *• Översyn av strandskyddet M 2019:01* *• Riksintresseuppdrag (uppdrag till flera myndigheter)* *• Mer effektiva hyresförhandlingar* *• Fri hyressättning i nyproduktion* *• Läge och kvalitet i hyressättningen* *Finansiering: Regeringskansliet*	**Regeringskansliet**
Boverkets uppdrag *Syfte: Boverket arbetar med ett antal uppdrag med koppling till ökat bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer, b la:* • *uppbyggnad av webbplats med information för utländska byggherrar och byggföretag om de svenska bostads- och byggmarknaderna* • *Kompetensinsatser kring plan- och bygglagen* • *Översyn av myndighetens bygg- och konstruktionsregler* • *Utreder enkelt avhjälpta hinder mot tillgänglighet* • *Mått på bostadsbristen, Kunskapsunderlag och beräkningsmodell om bostadsbristens storlek* • *Förstärka arbetet med god inomhusmiljö*	**Boverket**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
• *Motverka diskriminering av romer på bostadsmarknaden* • *Analysera risker för diskriminering och hinder på bostadsmarknaden* *Finansiering: Boverket*	
Läget i Länet *Syfte: Årlig kartläggning och nulägesbild av bostadsmarknaden i Stockholmsregionen* *Finansiering: Länsstyrelsen*	**Länsstyrelsen Stockholm**
Kunskapsunderlag - Aktiv medverkan till bosättning i annan kommun *Syfte: En kartläggning hur kommuner aktivt medverkar till att personer som behöver ekonomiskt bistånd för att lösa sin boendesituation flyttar till en annan kommun.* *Finansiering: Statskontoret*	**Statskontoret**
Bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen *Syfte: utreda och utveckla arbetssätt och metoder för att möjliggöra bebyggelseutveckling och tätare stadsstrukturer integrerat med utveckling av kollektivtrafikens bytespunkter och terminaler* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Arbetsmodellen SVA – socialt värdeskapande analys *Syfte: underlätta för exploaterings- och planprojekten att nå stadens mål om social hållbarhet genom att tillämpa ett socialt värdeskapande perspektiv i stadsbyggnadsprocessens alla skeden.* *Finansiering: Stockholm stad med samarbetspartners*	**Stockholms stad**
Inrättande av Region Stockholms trygghetskommission *Syfte: Kommissionen ska undersöka och ge förslag på trygghetsskapande åtgärder samt identifiera om det finns vita fläckar inom det trygghetsskapande arbetet i Stockholmsregionen och hur det arbete som redan finns kan utvecklas för att täcka dessa vita fläckar.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
BoTryggt2030 *Syfte: Handboken för planering av säkra och trygga livsmiljöer* *Finansiering: Stiftelsen Tryggare Sverige*	**Tryggare Sverige 2020**
Digitalisering och tillgängliggörandet av Upplevelsevärden *Syfte: Tillgängliggöra information och kunskap för att fortsätta arbeta med att stärka samverkan mellan kommunerna gällande de gröna kilarna.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Vägledning för Grön Infrastruktur *Syfte: Vägledning för fysisk planering. Utredning av ekologiskt spridningsanalyser i fysisk planering, Strategi för ekmiljöer.* *Finansiering: Länsstyrelsen Stockholm*	**Länsstyrelsen Stockholm** *Region Stockholm*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
RIK - Regional tillgång till Idrotts-anläggningar och Kulturskola *Syfte: Genom smarta lösningar över kommungränserna kan utbudet av aktiviteter förbättras så att fler kan delta i det de vill, där de vill. Projektet har pågått 2016–2019 och är formellt avslutat. Nu finns en plattform för samverkan över kommungränser som är färdig att användas. Plattformen för samarbetet förvaltas av kulturförvaltningen, Region Stockholm. I framtiden kan samverkan troligen växa också till andra områden; bibliotek, museer, scener m m.* *Finansiering: Regionens kommuner tillsammans med Region Stockholm, Stockholmsidrotten, Vinnova och Allmänna Arvsfonden*	**Region Stockholm** *Föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer (FSKF), regionens kommuner, SKR, Kulturskolerådet*
Idrotts- och friluftsstrategi *Syfte: Under 2020 har planeringen för arbetet med att ta fram en Idrotts- och friluftslivsstrategi påbörjats. Det ska främja samarbeten och skapa en bred samsyn och en gemensam målbild i regionen som kan skapa de bästa förutsättningarna för ett rikt idrotts- och friluftsliv för regionens invånare, inte minst för barn och unga.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Kulturlots i Region Stockholm *Syfte: att möta det stora behovet av nya konstnärliga produktionsplatser och andra miljöer för konst och kultur med regional attraktionskraft* *Finansiering: Region Stockholm och Stockholms stad*	**Region Stockholm och Stockholms stad**
Driftskostnad per förskoleplats och friytans del av kostnadsbilden *Syfte: Visa på konsekvenser för barns hälsa, pedagogisk kvalitet, bieffekt ekosystemtjänster och sociala konsekvenser* *Finansiering: Botkyrka kommun*	**Botkyrka kommun**
HS 2040 långtidsutredningen *Syfte: En pågående utredning om framtidens hälso- och sjukvård. Huvudfrågor är framtida utmaningar, konsekvenser och vägval för att nå uppsatta mål om framtida tillgång till Hälso- och sjukvård.* *Finansiering; Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Statistik till kommunfördjupningarna om näringsliv och arbetsmarknad-bilaga till Corona-veckorapporten - tillgång till arbetsplatser *Syfte: Underlag för kommunal planering och tillgång till arbetsplatser* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
”Miljöhälsa Online” - ett digitalt verktyg *Syfte: Verktyget ska på ett lättillgängligt sätt presentera relevant information om miljöhälsoläget i Stockholms län, som underlag för strategiska beslut på kommunal och regional nivå men också öka förståelsen av omgivningsmiljöns betydelse för hälsan.*	**Region Stockholm**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Region Stockholm	
Studie om trafikbuller i befolkningen - Exponering, utsatta grupper och besvär *Syfte: Klargöra hur många som utsätts för trafikbuller i länet samt om det finns grupper inom befolkningen som är särskilt utsatta. Studien undersökte även sambandet mellan trafikbuller och livskvalitet samt olika former av besvär kopplat till bullerstörning.* *Finansiering: Naturvårdsverket*	**Region Stockholm**
Studie om utomhusluften i Stockholms län - exponering, utsatta grupper och besvär. *Syfte: Undersöker skillnader i exponering för luftföroreningar inom befolkningen i länet avseende olika sociodemografiska faktorer samt om det finns skillnader i livskvalitet och besvär kopplat till luftföroreningar inom befolkningen avseende dessa sociodemografiska faktorer.* *Finansiering: Naturvårdsverket*	**Region Stockholm**
Klimatanpassning *Syfte: flertalet studier, rapporter, checklistor och vägledningar har tagits fram i övergripande syfte att hantera förväntade effekter av ett förändrat klimat, som påverkar livsmiljön.* *Finansiering: Länsstyrelsen m fl*	**Länsstyrelsen Stockholm**
Arkitekturuppdraget *Vägledningar och rapporter kopplade till Politik för gestaltad livsmiljö 2020 såsom kartläggning av Regionala insatser, ARKDes uppföljning och medskick etc.* *Finansiering: Regeringsuppdrag*	**Boverket**
Utvecklade upplevelser med hjälp av VR-teknik *Syfte: Film Stockholm har utvecklat möjligheten till upplevelser av olika miljöer med hjälp av VR-kamerateknik. Detta har tillämpats och kan tillämpas på flera sätt. Bland annat har platsdokumentation gjorts i samverkan med Stockholms Läns Museum inom ”Platsverkstan”. Andra tillämpningar har varit att VR-filma stängda miljöer, sådana med ”förbjudet tillträde”, samt att VR-filma olika slags föreställningar och även att filma Kungliga Filharmoniska orkestern under konserter, ”inifrån orkesterns mitt”.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Stockholms Läns Museum, KTH, Konserthuset/Filharmonikerna , Dans Cirkus Stockholm m fl.*
Platsverkstan – Stockholms Läns Museum *Syfte: Sedan 2016 driver Stockholms läns museum projektet Platsverkstan. Syftet är att undersöka och dokumentera människors vardagsliv på de åtta olika platserna i regionen som pekats ut som regionala stadskärnor*	***Stockholms Läns Museum*** *som från och med år 2021 går in som en del av*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Stockholms läns museum i samverkan med kommunerna och Film Stockholm.	*kulturförvaltningen, Region Stockholm,* *Film Stockholm och aktuella kommuner*
Bidragsgivning till det fria kulturlivet och finansiering av Konserthuset och Kungliga filharmonikerna *Syfte: Stockholmsregionens kulturliv är mångfacetterat och rikt, med ett omfattande fritt kulturliv. Kunämndens bidragsgivning, som spänner från verksamhetsstöd, scenkonststöd till projektstöd, till kulturaktörer ska verka för ett konstnärligt och innehållsmässigt kvalitativt och angeläget utbud med både spets och bredd, bidra till en regional spridning för barn och unga samt sträva efter att återspegla bredden av konstformer. Stödgivningen bidrar på så sätt till att göra kulturupplevelser tillgängliga för regionens invånare.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Statens kulturråd, regionens kommuner, regionens fria kulturliv*
Länskulturfunktionernas ordinarie arbete *Syfte: Länskulturfunktionernas löpande arbete handlar om att främja kulturutveckling och utveckling av upplevelser i hela regionen. Aktivt arbete pågår med detta inom alla verksamhetsfält tillsammans med kommunerna i regionen och med aktörer inom kulturområdet.* *Finansiering: Kulturnämndens egen finansiering.*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner och kulturaktörer*
Årlig dialog och samverkan med kulturlivets aktörer *Syfte: Med Kulturstrategi för Stockholmsregionen följer ett ansvar för kulturnämnden att samordna insatser inom kulturområdet med både kulturaktörer och kommuner i länet. En struktur för dialog med det regionala kulturlivet har implementerats 2019 och breddas och utvecklas under 2020. Dialogerna utgör en viktig förutsättning för att skapa delaktighet och förankrade prioriteringar med det regionala kulturlivet i genomförandet av den regionala kulturstrategin. Strukturen för dialoger ska skapa en förutsägbarhet och bidra till en gemensam utveckling av kulturområdet inom regionen.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner och det fria kulturlivet representerat av KLYS (Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsorganisation), Ideell kulturallians och de konstnärliga centrumbildningarna*
Kartläggning av kulturmiljöområdets aktörer i regionen *Syfte: Länets kulturmiljöer kan användas för att stärka identiteten hos såväl platser som människor samt bidra till besöksnäringens utveckling. Som ett led i arbetet med konkretiseringen av Kulturstrategi för Stockholmsregionen samt som följd av den samordnade rollen inom kulturmiljöområdet behöver olika aktörers roller förtydligas och former för samverkan och erfarenhetsutbyte främjas. Under 2020 genomförs en kartläggning av roller*	**Region Stockholm** *Länsstyrelsen Stockholm, regionens kommuner, länsmuseet och Stockholms stadsmuseum*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
och ansvar, en kartläggning som kommer utgöra grunden för fortsatt arbete. *Finansiering: Region Stockholm*	
Kunskapsunderlag kring konstnärliga produktionsplatser och pilotprojekt i samverkan med Stockholms stad *Syfte: Behovet av fler konstnärliga produktionsplatser är stort i regionen, vilket tydliggjordes i en rapport som kulturförvaltningen låtit ta fram. I samverkan med Järfälla kommun, Huddinge kommun och Haninge kommun och deras regionala stadskärnor genomfördes under 2020 ett pilotprojekt med kulturlots enligt modell från Stockholms stad. Fortsatta insatser inom området följer under 2021.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Huddinge kommun, Haninge kommun och Järfälla kommun*
Konstväxlingar – tillfälliga utställningar i tunnelbanan *Syfte: Regionens invånare möts inom ramen för Konstväxlingar av angelägna konstverk med stor variationsrikedom vilket både skapar en inblick i samtidskonsten och en utblick mot andra möjliga världar, och ger ett ökat mervärde av att vara resenär i kollektivtrafiken.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Konstnärliga gestaltning i vårdmiljö *Syfte: Genom den stora och pågående utbyggnaden av länets sjukhus investerar regionen i konst med syftet att berika människors möten med vården. Arbetet med konsten görs i nära samverkan med såväl beställaren Locum som berörd vårdverksamhet för att den ska bli hållbar och värdefull för människor som vistas där.* *Finansiering: Procentregeln, Region Stockholm*	**Region Stockholm och vårdgivare**
Medverka till ökat bostadsbyggande *Syfte: Genom att avyttra icke strategiska fastigheter inom Region Stockholms fastighetsbestånd möjliggörs ett ökat bostadsbyggande i centrala attraktiva lägen. För närvarande pågår avyttring av S:t Eriks Ögonsjukhus med plan för bostadsbyggnation samt utveckling av det gamla sjukhusområdet i Solna (GKS) och Sabbatsbergs sjukhusområde som båda kommer att resultera i stora bostadsexploateringar.* *Finansiering: Bostadsbyggnationen finansieras av de externa köparna.*	**Region Stockholm** *Solna stad och Stockholms stad*
Utbyggnad av tunnelbanan enligt 2013 år Stockholmsförhandling *Syfte: Utbyggnad av tunnelbanan till Nacka kommun, söderort, Arenastaden och Barkarby för att möjliggöra 78 000 nya bostäder* *Finansiering: Region Stockholm, berörda kommuner och staten enligt avtal om 2013 års Stockholmsförhandling*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Solna stad, Nacka kommun, Järfälla kommun samt staten.*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Utbyggnad av tunnelbana till Älvsjö, Roslagsbanan till City, Spårväg syd och tunnelbanestation Hagalund enligt Sverigeförhandlingen 2017 *Syfte: Utbyggnad av spårinfrastruktur för att möjliggöra 100 000 nya bostäder.* *Finansiering: Region Stockholm, berörda kommuner och staten enligt avtal om Sverigeförhandlingen 2017.*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Solna stad, Täby kommun, Vallentuna kommun, Österåkers kommun, Huddinge kommun samt staten.*
Samarbete Region Stockholm-KTH *Syfte: Ta tillvara den kompetens som finns inom lärosätet för att stärka utvecklingen i regionen. Forskningsmedel kan sökas inom området trafik och region. Två projekt har blivit beviljade som har anknytning till denna prioritering.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Sthlm i samverkan med KTH**
Styrgrupper på olika nivåer och arbetsgrupper inom Stockholms-/Sverigeförhandlingen *Syfte: Samplanering för att fullfölja avtalat inom genomförd förhandlingsplanering gällande 178 000 bostäder och kraftigt utbyggd kollektivtrafik.* *Finansiering: Enligt avtalen*	**Avtalsparter, Trafikverket**

2. Styra mot ett transporteffektivt samhälle

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Regional mobilitets- och trafikutvecklingsrapportering *Syfte: Kartlägga länets transporter ur ett systemperspektiv samt invånarnas och företagens mobilitets- och transportbehov.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen *Syfte: Utreda och utveckla arbetssätt och metoder för att möjliggöra bebyggelseutveckling och tätare stadsstrukturer integrerat med utveckling av kollektivtrafikens bytespunkter och terminaler* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Den regionala cykelplanen samt cykelbokslut *Syfte: Bidra till ökad cykling i länet och att skynda på utbyggnaden av det regionala cykelvägnätet.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner och Trafikverket*
Kollektivtrafikplan 2050 för Stockholms län *Syfte: Att ge en tydlig målbild för kollektivtrafikens utveckling i Stockholms län, bidra till ökad kunskap om kollektivtrafikens behov, vilka omvärldsfaktorer som påverkar kollektivtrafikens utveckling och vilka*	**Region Stockholm** ***Trafikverket, regionens kommuner***

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
konsekvenser som planeringen medför samt bidra till en målstyrd planering av trafikförvaltningens verksamhet, men även tydliggöra roller och ansvar för andra planeringsaktörer. *Finansiering: Region Stockholm*	
Länsplan för regional transportinfrastruktur *Syfte: Länsplanen är en del av den statliga infrastrukturplaneringen och handlar om investeringar i det regionala transportsystemet, det vill säga det statliga länsvägnätet samt medfinansiering kollektivtrafik. I länsplanen ingår åtgärder som förbättrar framkomlighet och bostadsbyggande i Stockholms län.* *Finansiering: Merparten statliga medel, men även samverkansparter genom medfinansieringsavtal*	**Region Stockholm** *Trafikverket, regionens kommuner, Mälardalsrådet, andra statliga myndigheter, trafikaktörer m.fl.*
Godsstrategi för Stockholmsregionen *Syfte: Genomförande av strategin och strategiska insatsområden.* *Finansiering: Samverkansparter*	**Region Stockholm** *Regionala aktörer*
Fordonsdalen Stockholm *Syfte: Bidra till nationell utveckling av fordonsindustrin samt skapa förutsättningar för fordonsindustrin att åstadkomma en snabb och effektiv transformation mot fossilfritt, klimatneutralt och cirkulärt – med digitalisering som ett viktigt verktyg. Det övergripande målet är att utveckla fordonsindustrin i regionen och säkra dess tillväxt och internationella konkurrenskraft.* *Finansiering: ERUF, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Region Stockholm** *KTH*
Medlemskap i Svenska cykelstäder *Syfte: Medlemskapet i Svenska Cykelstäder ger tillgång till ett bra forum för informationsspridning och erfarenhetsutbyte. Genom Svenska Cykelstäder får regionen möjlighet att samverka genom nätverksträffar och studiebesök. Medlemskapet ger också möjlighet till påverkan gentemot politiken på nationell nivå.* *Finansiering: Medlemsavgift från Region Stockholm*	**Svenska Cykelstäder** *Kommuner, regioner och andra aktörer*
Adjungerad styrelsemedlem i bolaget Oslo-Sthlm 2:55 *Syfte: Goda tågförbindelser mellan Stockholm och Oslo främjar regionens utveckling. Regionens aktiva deltagande i arbetet Oslo-Stockholm 2.55 AB kan gynna utvecklingen för stråket och bidra till större tyngd för bolagets påverkan gentemot andra parter såsom Trafikverket.* *Finansiering: Huvudmännen. Region Stockholm betalar för tillfället ingen medlemsavgift.*	**Oslo-Sthlm 2.55 AB** *Västerås stad, Region Västmanland, Örebro kommun, Region Örebro län, Karlstad kommun och Region Värmland*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Elvägspilot på väg 73 *Syfte: Utreda förutsättningarna samt lämpligheten för att bygga elväg längs väg 73.* *Finansiering: Trafikverket, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Trafikverket** *Region Stockholm, Scania, KTH, Stockholms hamnar, Nynäshamns kommun, Haninge kommun m.fl.*
En digital samordning av mindre passagerarbåtar i skärgården *Syfte: Ett pilotprojekt för att utveckla och sjösätta en digital lösning samt undersöka hur drift och ägande av den digitala lösningen kan se ut efter projekttiden.* *Finansiering: Region Stockholms Regionala hållbarhets- och skärgårdsanslag samt huvudman och samverkansparter.*	**Visit Stockholm** *Region Stockholm, Skärgårdsstiftelsen, Österåker kommun, Vaxholm kommun, Norrtälje kommun, Haninge kommun, Nynäshamns kommun och Värmdö kommun*
Samverkan för att effektivisera transporter av överskottsmassor (berg och jord) från tunnelbyggande genom deltagande i expertgruppen för cirkulär anläggningsindustri *Syfte: Att minimera transporterna och så långt som möjligt använda bergmassor lokalt till exempelvis bostadsprojekt.* *Finansiering: -*	**Regeringen och Tillväxtverket** *Trafikverket med flera*
Utbyggnad av tunnelbanan enligt 2013 år Stockholmsförhandling *Syfte: Utbyggnad av tunnelbanan till Nacka kommun, söderort, Arenastaden och Barkarby för att möjliggöra 78 000 nya bostäder och hållbara och effektiva transporter* *Finansiering: Region Stockholm, berörda kommuner och staten enligt avtal om 2013 års Stockholmsförhandling*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Solna stad, Nacka kommun, Järfälla kommun samt staten.*
Utbyggnad av tunnelbana till Älvsjö, Roslagsbanan till City, Spårväg syd och tunnelbanestation Hagalund enligt Sverigeförhandlingen 2017 *Syfte: Utbyggnad av spårinfrastruktur för att möjliggöra 100 000 nya bostäder och hållbara och effektiva transporter.* *Finansiering: Region Stockholm, berörda kommuner och staten enligt avtal om Sverigeförhandlingen 2017.*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Solna stad, Täby kommun, Vallentuna kommun, Österåkers kommun, Huddinge kommun samt staten.*
Forskningssamarbete Region Stockholm-KTH *Syfte: Ta tillvara den kompetens som finns inom lärosätet för att stärka utvecklingen i regionen. Forskningsmedel kan sökas inom området trafik och region. Två projekt har blivit beviljade inom nyttjande av vattenvägar och användandet av självkörande fordon* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm i samverkan med KTH**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Innovationsfonden *Syfte: Ett nytt innovationsfondsprojekt är finansierat som syftar till ökad trafikmobilitet. Även kopplat till masterarbete inom OpenLab.* *Finansiering: Region Stockholms Innovationsfond*	**Region Stockholm**
Sektorsutredningar *Syfte: Visa hur kollektivtrafiksystemet behöver utvecklas delregionalt i sektorer med avseende på markanvändning, anläggningar och trafikering* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Kommuner i berörd sektor*
EBS – En bättre sits – sammankallande för grupp storregional kollektivtrafik *Syfte: Transportpolitiskt samarbete mellan 7 län för en sammanhållen och hållbar region.* *Finansiering: Samverkan*	**Mälardalsrådet** *Regioner och kommuner i Stockholms län, Uppsala län, Västmanlands län, Sörmlands län, Östergötlands län, Örebro län och Gotland.*
ÅVS Framkomlighet stombuss *Syfte: Utifrån stomnätsplan utreda sträckning och identifiera framkomlighetsökande åtgärder för busstrafiken för en effektiv och attraktiv trafikering* *Finansiering: Region Stockholm och Trafikverket*	**Region Stockholm och Trafikverket** *Berörda kommuner*
Kommundirektörsmöten *Syfte: Skapa förståelse och ha god dialog om varandras behov och nyttor i samhällsutvecklingsprocessen* *Finansiering: -*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner*
Planeringsmöten *Syfte: Att i god dialog samplanera bostadsbyggande och kollektivtrafikförsörjning utifrån kommunernas ÖP och DP-arbete* *Finansiering: -*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner*
Framkomlighetskommissionen *Syfte: Gemensamt arbete för en ökad framkomlighet för busstrafiken* *Finansiering: Region Stockholm samt samfinansiering av vissa utredningar*	**Region Stockholm** *Stockholm stad, Trafikverket*
Integrera cykel i kollektivtrafiken *Syfte: att utveckla metod och indikatorer för uppföljning av kombinationsresor då detta ligger väl i tid för att stödja regionens arbete med att revidera cykelplanen och cykelbokslutet. Samt att verka för implementering av cykelperspektiv i trafikförvaltningens styrande och stödjande dokument.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
ÅVS-arbeten *Syfte: Att med berörda parter, ofta TRV och kommuner förutsättningslöst se över hur möta transport- och mobilitetsbehov utifrån olika parametrar som t ex exploatering av bostäder, kontor, skola, kapacitetsbrister i transportsystemet m.m.* *Finansiering: Trafikverket eller Region Stockholm, alternativt samfinansierat av deltagande aktörer*	**Trafikverket eller Region Stockholm** *Regionens kommuner*
Utreda kollektivtrafikförsörjning till nybyggnadsområde Norra Djurgårdsstaden *Syfte: att tillsammans med Stockholms stad och Lidingö stad studera kollektivtrafikförsörjningen av området på kort och lång sikt utifrån planerad utveckling av området med målet att föreslå lösningar som grund för beslut om inriktning.* *Finansiering: Samfinansiering*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Lidingö stad*
Sjötrafikutredning *Syfte: Strategiskt utreda hur framtidens skärgårdstrafik ska se ut. Utredningen ska omfatta både trafikens upplägg, finansiering och framtidens tonnage. Framtidens tonnage omfattar även frågor kring pendelbåtstrafiken.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Kommuner, boende och näringsidkare i skärgården, intresseorganisationer för skärgården och skärgårdstrafiken*

3. Ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Bazaren februari 2020 *Syfte: Att skapa möten som på olika sätt leder vidare in på arbetsmarknaden. Att lyfta fram och synliggöra den rika och till stor del outnyttjade internationella kompetens som finns i Stockholms län för arbetsgivarna. Bazaren är ett samarbete mellan privat och offentlig sektor samt den akademiska världen.* *Finansiering: Region Stockholm, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, Stockholms stad, Nyföretagarcentrum, Arbetsförmedlingen, utställaravgifter*	**Region Stockholm** *Länsstyrelsen Stockholm, Arbetsförmedlingen, Stockholms stad, Nyföretagarcentrum*
Digitala Bazaren december 2020 *Syfte: Ambitionen är att skapa en digital mötesplats med fokusområdena omställning på arbetsmarknaden, rådande utbildnings- och kompetensförsörjningsbehov i spåren av Covid-19 och matchning. Mötesplatsen ligger på en digital plattform där det finns möjligheter för*	**Region Stockholm** *Länsstyrelsen Stockholm, Arbetsförmedlingen, Stockholms stad, Nyföretagarcentrum*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
individer som är i behov av jobb eller omställning att få vägledning till utbildningar samt arbetsgivare som är i behov av arbetskraft. *Finansiering: Region Stockholm*	
Kompetensarena Stockholm *Syfte: Att etablera en hållbar modell (struktur och arbetssätt) för en kunskapsbaserad dialog kring regionens kompetensförsörjning, med fokus på yrkesinriktad vuxenutbildning. Projektets långsiktiga effekter är att metoder, strategier och arbetssätt på en regional nivå har utvecklats för att möta Stockholmsregionens kompetensförsörjning på kort och lång sikt. Under året har förberedelser gjorts för att ta över kompetensarenan i ordinarie arbete och inbjudan har gått ut till politik, offentliga aktörer och arbetsmarknadensparter att ingå i Stockholmsregionens kompetensråd på ledningsnivå.* *Finansiering: Region Stockholm, ESF*	**Region Stockholm** *Storsthlm, Arbetsförmedlingen, Stockholms stad, Byggnadsföretagen, Teknikföretagen, Industriföretagen, IF metall Transportarbetsgivarna, Visita och Handelsrådet*
Teknikcollege *Syfte: Förstudie för att mobilisera och kartlägga behov och intresse att starta ett Teknikcollege i Stockholms län i första hand med fokus på primärt yrkesinriktad vuxenutbildning och arbetsmarknadsutbildningar och andra eftergymnasiala yrkesutbildningar.* *Finansiering: Samverkansparter, Anslag 1:1 regionala tillväxtåtgärder*	**Region Stockholm**, *Huddinge kommun, Södertälje kommun, Teknikföretagen, industriarbetsgivarna, IF metall, IKEM, Industrirådet, Arbetsförmedlingen, Riksföreningen Teknikcollege Sverige.*
Regional handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021-2027 (ESF+) *Syfte: En regional handlingsplan har tagits fram för att ge det nationella programmet för Europeiska Socialfonden 2021-2027 en regional prägel och knyta Socialfondens mål till de regionala utmaningarna, målen och prioriteringarna i den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050. Förslag till utlysningar har tagits fram för den första tiden under den nya socialfondsperioden och likaså har förslag till principer för Strukturfondsparterskapets prioriteringar av ESF projekt tagits fram.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Kommuner, myndigheter, akademin, arbetsmarknadens parter och civilsamhälle.*
Plattformen Hållbart arbete, Nod Mellansverige *Syfte: Stärka samverkan mellan forskningsmiljöer i Sverige och övriga Europa samt fördjupa samarbetet mellan arbetsmarknadens parter och forskningsanvändare. Arbeta för att forskningsområdet får större utrymme inom Horisont 2020 och att svenska forskare med denna kompetens blir drivande i det europeiska samarbetet. Plattformen ska fungera som mötesplats för svenska och europeiska forskare.* *Finansiering: Vinnova*	**Lunds universitet** *Region Stockholm, Lunds tekniska högskola, Karolinska institutet, Umeå universitet m.fl.*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Bidragsgivning till folkbildningens aktörer *Syfte: Folkbildningens aktörer med ekonomiskt stöd från Region Stockholm spelar en viktig roll och bidrar till kompetens-, kunskaps-, kultur- och demokratiutveckling samt bildning. Via folkhögskolorna kan medborgare skaffa sig en yrkesutbildning, få behörighet till högre studier eller fördjupa ett intresse. Folkhögskolorna har en viktig roll att erbjuda förberedande kurser till dem som vill studera högre konstnärliga utbildningar. Studieförbunden är en mötesplats för skapande, bildning och kultur samt fungerar som bildningscenter, kulturarenor och demokratiska möjliggörare och bidrar till länsinvånarnas livslånga lärande.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Folkhögskolor i regionen, studieförbunden, Stockholms läns bildningsförbund*
Fortbildningsstrategi för Stockholmsregionen *Syfte: Region Stockholm ska ta fram en folkbildningsstrategi som ska färdigställas under 2021.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Motverka kompetensbrister och utveckla kompetensförsörjningen *Syfte: För att säkra långsiktig kompetensförsörjning samarbetar Locum med högskolor och universitet i syfte att skapa intresse för Region Stockholm och Locum som arbetsgivare. Alltifrån deltagande vid mässor och arbetsmarknadsdagar till anordnande av studiebesök och praktikplatser, sommarjobb samt uppsatsskrivande.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *KTH, Chalmers, Högskolan i Gävle*
Möjliggöra för praktikjobb i entreprenader vid utbyggnaden av tunnelbanan *Syfte: Att ge möjlighet till praktikjobb för arbetssökande inom tunnelbaneprojekten. I förfrågningsunderlagen till större entreprenadupphandlingar anges att entreprenören ska ge möjlighet till praktikjobb.* *Finansiering: Stockholms stad*	**Stockholms stad** *Region Stockholm*
Deltagande i yrkesmentorprogram för nyanlända med utbildning eller yrkeserfarenhet inom byggsektorn *Syfte: Att medverka till att nya på svenska arbetsmarknaden får ökade möjligheter att etablera sig.* *Finansiering: -*	**Stockholms stad** *Region Stockholm*
Samverkan med regionens lärosäten inom utbildningsområdet Regionen samverkar framförallt med Karolinska Institutet när det gäller vårdutbildning. Regionen erbjuder praktikplatser för ett mycket stort antal studenter varje år, både på grundläggande nivå och specialistnivå, och har en kontinuerlig dialog med lärosätena om volymer, inriktning mm.	**Karolinska Institutet (i viss mån även KTH och SU)** *Region Stockholm*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Gemensamma satsningar med flera universitet inblandade förekommer också (t ex gemensam masterutbildning KTH, SU och KI, gemensamma doktorandkurser) Finansiering: -	
Fortbildning *Syfte: Kontinuerlig kompetensutveckling av personal inom vården (pågår och anpassas ständigt i inriktning och volym). Även mycket metodutveckling inom fortbildning, t ex utveckling av distansutbildningar för personal och hur dessa görs mer effektiva (pågår på t ex Kompetenscentrum för psykoterapi och Akademiskt primärvårdscentrum)* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Interna enheter ansvarar (t ex FoU-centra som bedriver omfattande volym fortbildning)*
EBM – En Bättre Matchning *Syfte: Bidra till ökad samordning och en bred förankrad samsyn i kompetensförsörjningsfrågor, som bidrar till att stärka Stockholm-Mälarregionen som kunskapsregion och till regionens hållbara utveckling och tillväxt.* *Finansiering: Samverkan*	**Mälardalsrådet** *Regioner och kommuner i Stockholms län, Uppsala län, Västmanlands län, Sörmlands län, Östergötlands län, Örebro län och Gotland.*

4. Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Bullernätverket i Stockholms län *Syfte: Öka den regionala kompetensen inom bulleområdet och att skapa förutsättningar för att miljömålen för buller ska uppnås.* *Finansiering: Samverkansparter*	**Länsstyrelsen Stockholm** *Region Stockholm, Stockholms Stad, Storsthlm*
Folkhälsopilot - Utveckla regional samverkan för god och jämlik hälsa (Se HSF) *Syfte: Sedan februari 2019 har länsstyrelsen ett tvåårigt pilotuppdrag om folkhälsa som förlängts tom 2021. Uppdraget handlar om att utveckla metoder och arbetssätt för samordning av ett regionalt arbete för en god och jämlik folkhälsa utifrån de åtta nationella målområdena för folkhälsoarbetet.* *Finansiering: Länsstyrelsen Stockholm*	**Länsstyrelsen Stockholm** *Folkhälsomyndigheten, SKR, Storsthlm, Region Stockholm, RISE, Karolinska institutet, Regeringskansliet, regionens kommuner*
Förstudie kring etablering av Fritidsbanken i Stockholmsregionen *Syfte: Förstudien syftar till att utreda förutsättningar för samordning och etablering i Stockholms län. Fritidsbanken Sverige ideell förening samlar in och lånar gratis ut sport- och friluftsartiklar i syfte att alla ska ha samma förutsättningar att utöva och prova på olika fysiska aktiviteter.*	**Fritidsbanken Sverige ideell förening** *Stockholms stad, Skärholmens stadsdelsförvaltning, Sollentuna kommun, Tyresö*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Samverkansparter, Hållbarhets- och skärgårdsanslag	*kommun, Folksam Skanstull, Sörab, Upplands Väsb kommun y, Botkyrka kommun, Svenska Turistföreningen*
Framtidens hälso- och sjukvård (genomförande) *Syfte: Planering och genomförande av framtidsplanen har skett stegvis sedan planen beslutades 2011. Genomförandet av planen sträcker sig fram till och med 2025 och sker i nära samverkan mellan vårdgivarna, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, regionledningskontoret, Locum, kommunerna i länet och många fler aktörer.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm** *Vårdgivarna, regionens kommuner, invånare m.fl.*
Utvecklat regionalt folkhälsoarbete *Syfte: Den regionala prioriteringen om att minska hälsoklyftor i RUFS 2050 är ett gemensamt ansvar för många aktörer i länet. Inom Region Sthlm har Tillväxt- och regionplanenämnden och Hälso- och sjukvårdsnämnden ett särskilt ansvar att samverka med varandra och gemensamt samarbeta med kommunerna för att fånga både de hälsovårdsrelaterade och samhällsplaneringsbetingade aspekterna av prioriteringen.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm** *Region Stockholm, regionens kommuner, Länsstyrelsen, SKR m.fl.*
Guide för hälsofrämjande samhällsplanering *Syfte: Inventera om och hur aspekter av jämlik hälsa beaktas i samhällsplaneringen och vilka behov som finns av kunskapsstöd och verktyg inom området. Under det kommande året ska en guide tas fram för hälsofrämjande samhällsplanering inom ramen för det EU-projekt som Folkhälsomyndigheten är engagerade i.* *Finansiering: Folkhälsomyndigheten*	**Folkhälsomyndigheten** *Kommuner, regioner och andra relevanta aktörer med kunskap om en hälsofrämjande och jämlik samhällsplanering*
Hälsofrämjande arbetsliv *Syfte: Att med den organisatoriska plattformen bidra till ett hållbart arbetsliv där fler är friska och kan arbeta kvar längre i arbetslivet. Genom en god hälsa får de anställda på så sätt en stärkt ställning på arbetsmarknaden.* *Finansiering: Samverkansparter, ESF*	**Nynäshamn kommun** *Järfälla kommun, Region Stockholm, Samordningsförbundet Östra Södertörn och centrala fackliga samverkansorganen*
Nätverk för hälsa *Syfte: Skapa regelbundna träffar för informations- och erfarenhetsutbyte, samordning och vid behov gemensamt utvecklingsarbete kring vissa sakfrågor eller aktiviteter.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Strategi för främjande av psykisk hälsa och förebyggande av psykisk ohälsa *Syfte: Utveckla en strategi enligt integrerad ledning och styrningsmodellen för Region Stockholms alla verksamheter och i deras olika roller. Strategin avser stärka ett integrativt perspektiv där psykisk hälsa genomsyrar beslutsfattande inom många olika områden.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Kommuner, civilsamhälle, näringsliv och akademi*
Framtagande av folkhälsopolicy *Syfte: Policyn ska stärka den strategiska styrningen av Region Stockholms folkhälsoarbete och bidra till en för regionkoncernen samlad styrning inom folkhälsoområdet. Policyn ska bidra till att bättre kunna förebygga psykisk ohälsa samt främja psykisk hälsa. Tre huvudområden; Stärk vardagsmiljöerna så att de är hälsofrämjande, Agera tidigt, Sluta behandlingsgapen* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Framtagande av hållbarhetsstrategi *Syfte: För att Region Stockholm ska fortsätta vara ledande inom hållbarhet ska regionstyrelsen utarbeta en hållbarhetspolicy och ett hållbarhetsprogram, i vilket miljöprogrammet inkorporeras. Det ska möjliggöra ett sammanhållet arbete med regionens ambitioner när det gäller ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. Målen ska tydligt kopplas till aktuella regionala, nationella och globala mål som RUFS 2050, FN:s Agenda 2030 och Klimatavtalet från Paris* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Nationell samordnare ökad fysisk aktivitet – arbetsgrupp *Syfte: En särskild utredare, som ska fungera som nationell samordnare, har getts i uppdrag att genom ett utåtriktat arbete dels öka den allmänna kunskapen om de positiva effekterna som fysisk aktivitet bidrar till för den enskilde individen, dels mobilisera och engagera relevanta aktörer i samhället. Region Stockholm medverkar i en arbetsgrupp kring samhällsplanering och infrastruktur.* *Finansiering: Regeringskansliet*	**Regeringskansliet** *VINNOVA, White arkitekter, Region Stockholm m fl.*
Revidering av den regionala cykelplanen *Syfte: Påskynda genomförandet av den regionala cykelplanen. Åstadkomma ökad cykling i länet och att skynda på utbyggnaden av det regionala cykelvägnätet. Folkhälsa är ett av de ämnen som berörs i revideringsarbetet.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner och Trafikverket*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Kompetensarena Stockholm *Syfte: Att etablera en hållbar modell (struktur och arbetssätt) för en kunskapsbaserad dialog kring regionens kompetensförsörjning, med fokus på yrkesinriktad vuxenutbildning. Projektets långsiktiga effekter är att metoder, strategier och arbetssätt på en regional nivå har utvecklats för att möta Stockholmsregionens kompetensförsörjning på kort och lång sikt. Under året har förberedelser gjorts för att ta över kompetensarenan i ordinarie arbete och inbjudan har gått ut till politik, offentliga aktörer och arbetsmarknadensparter att ingå i Stockholmsregionens kompetensråd på ledningsnivå.* *Finansiering: Region Stockholm, ESF*	**Region Stockholm** *Storsthlm, Arbetsförmedlingen, Stockholms stad, Byggnadsföretagen, Teknikföretagen, Industriföretagen, IF metall Transportarbetsgivarna, Visita och Handelsrådet*
Bazaren februari 2020 *Syfte: Att skapa möten som på olika sätt leder vidare in på arbetsmarknaden. Att lyfta fram och synliggöra den rika och till stor del outnyttjade internationella kompetens som finns i Stockholms län för arbetsgivarna. Bazaren är ett samarbete mellan privat och offentlig sektor samt den akademiska världen.* *Finansiering: Region Stockholm, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, Stockholms stad, Nyföretagarcentrum, Arbetsförmedlingen, utställaravgifter*	**Region Stockholm** *Länsstyrelsen Stockholm, Arbetsförmedlingen, Stockholms stad, Nyföretagarcentrum*
Digitala Bazaren december 2020 *Syfte: Ambitionen är att skapa en digital mötesplats med fokusområdena omställning på arbetsmarknaden, rådande utbildnings- och kompetensförsörjningsbehov i spåren av Covid-19 och matchning. Mötesplatsen ligger på en digital plattform där det finns möjligheter för individer som är i behov av jobb eller omställning att få vägledning till utbildningar samt arbetsgivare som är i behov av arbetskraft.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Länsstyrelsen Stockholm, Arbetsförmedlingen, Stockholms stad, Nyföretagarcentrum*
Idrotts- och friluftsstrategi *Syfte: Under 2020 har planeringen för arbetet med att ta fram en Idrotts- och friluftslivsstrategi påbörjats. Det ska främja samarbeten och skapa en bred samsyn och en gemensam målbild i regionen som kan skapa de bästa förutsättningarna för ett rikt idrotts- och friluftsliv för regionens invånare, inte minst för barn och unga.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Berörda aktörer*
Friluftslivsstrategi för Stockholms län *Syfte: Att skapa förutsättningar för att stärka genomförandet av den nationella friluftslivspolitiken i Stockholms län. Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser.* *Finansiering: Länsstyrelsen Stockholm*	**Länsstyrelsen Stockholm** *Skogsstyrelsen, regionens kommuner, Region Stockholm, Skärgårdsstiftelsen, Naturskyddsföreningen,*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
	Friluftsfrämjandet, Svenska Turistföreningen m.fl. intresseorganisationer och berörda aktörer
RIK - Regional tillgång till Idrotts-anläggningar och Kulturskola *Syfte: Genom smarta lösningar över kommungränserna kan utbudet av aktiviteter förbättras så att fler kan delta i det de vill, där de vill. Projektet har pågått 2016–2019 och är formellt avslutat. Nu finns en plattform för samverkan över kommungränser som är färdig att användas. Plattformen för samarbetet förvaltas av kulturförvaltningen, Region Stockholm. I framtiden kan samverkan troligen växa också till andra områden; bibliotek, museer, scener m m.* *Finansiering: Regionens kommuner tillsammans med Region Stockholm, Stockholmsidrotten, Vinnova och Allmänna Arvsfonden*	**Region Stockholm** *Föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer (FSKF), regionens kommuner, SKR, Kulturskolerådet*
Utveckling av idrottsanläggningar *Syfte: Regeringen har beslutat att ge Boverket i uppdrag att ta fram ett underlag om hur kunskap om anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid kan utvecklas, samlas och förmedlas. En av utmaningarna för idrottsrörelsen idag är den bristande tillgången till anläggningar.* *Finansiering: Boverket*	**Boverket** *Folkhälsomyndigheten, Utredningen om främjande av ökad fysisk aktivitet, Riksidrottsförbundet, Svenskt Friluftsliv, SKR och andra relevanta aktörer*
Kommunernas och länsstyrelsernas arbete med plan- och bygglagen utifrån barnkonventionen *Syfte: Boverket har fått i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera kommunernas och länsstyrelsernas arbete med plan- och bygglagen utifrån barnkonventionen.* *Finansiering: Boverket*	**Boverket** *Länsstyrelser och kommuner i landet*
Kilsamverkan inom Angarnkilen, Bogesundskilen och Rösjökilen *Syfte: De gröna kilarna har en avgörande betydelse för att säkerställa viktiga naturfunktioner, rekreationsvärden samt historiska och pedagogiska värden. De ger också förutsättningar till de ekosystemtjänster som samhället är beroende av. Samverkan syftar till att stärka helhetssynen och höja de rekreativa och biologiska värdena i regionen. Därmed har en ökad potential för naturturism och rekreation för kommunernas invånare och besökare skapats.* *Finansiering: De samverkande kommunerna*	**Danderyd kommun, Sigtuna, Sollentuna kommun, Täby kommun, Upplands Väsby kommun, Vallentuna kommun, Vaxholm kommun och Österåker kommun** *Region Stockholm, Naturskyddsföreningen m.fl. intresseorganisationer och föreningar*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Gröna kilarnas dag – Utflykter och aktiviteter för länets invånare *Syfte: För vikten av det gröna bjuds invånarna i länet in för att uppleva och manifestera den natur som är så viktig att bevara och utveckla på ett hållbart sätt.* *Finansiering: Naturskyddsföreningen med samverkansparter*	**Naturskyddsföreningen** *Miljö- och friluftsorganisationer i regionen*
Forum för regionplanering - Att planera för människors hälsa i en växande region *Syfte: Sprida kunskap om vikten av att planera för människors hälsa i en växande region. Hur folkhälsoperspektivet kan och bör integreras i den fysiska planeringen.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Länsstyrelsen Stockholm och Botkyrka kommun*
Genomförandeplan primärvårdsstrategin *Syfte: Konkretisera genomförandet av primärvårdsstrategin som beslutades 2019. Målet för primärvården i Region Stockholm är ”en tillgänglig och nära vård för en jämlik och förbättrad hälsa hos invånarna”.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner, vårdgivare, profession, invånare*
Kunskapsstyrning sjukvårdsregion Stockholm-Gotland *Syfte: I alla sjukvårdsregioner finns kunskapsorganisationer med uppdrag att initiera frågor för den nationella samverkan, anpassa och omsätta den kunskap som tas fram nationellt samt säkra att kunskapen når till mötet mellan vårdgivare och patient.* *Finansiering: Region Stockholm och Region Gotland*	**Region Stockholm och Region Gotland** *Vårdgivare, USV-enheter, regionernas kommuner, akademi*
Överenskommelse hälsa, vård och omsorg *Syfte: En övergripande överenskommelse som reglerar samverkan mellan region och kommuner inom hälsa, vård och omsorg har påbörjats under 2020, utifrån en förstudie som genomfördes 2018.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm och Storsthlm** *Regionens kommuner, vård- och omsorgsgivare*
Epidemiologiska analyser och kunskapsspridning *Syfte: Under 2020 har en stor del av den epidemiologiska bevakningen och spridningen av kunskap fokuserat på covid-19; dess riskfaktorer, folkhälso- och samhällskonsekvenser.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Länsstyrelsen Stockholm, vårdgivare, kommuner, andra regioner, myndigheter*
Covid-19 i mångspråkiga områden *Syfte: Informations- och kommunikationsinsats för att sprida information om covid-19 i områden där många olika språk talas.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Södertälje kommun, Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning*
Hälsofrämjande befolkningsinriktat uppdrag till husläkarmottagningar *Syfte: Husläkarmottagningar i de mest socialt och ekonomiskt utsatta områdena i Stockholms län har fått uppdraget att ge ett utökat*	**Region Stockholm** *Berörda kommuner, civilsamhälle, lokalt näringsliv*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
hälsofrämjande stöd till invånarna. Uppdraget ska bidra till att ge bättre förutsättningar för en god och jämlik hälsa och målet är att fysisk och psykisk hälsa ska förbättras hos invånarna. *Finansiering: Region Stockholm*	
Utökat hembesöksprogram *Syfte: I uppdraget ingår att tillsammans med socialtjänsten erbjuda och genomföra fem extra hembesök för nyfödda barn till samtliga förstagångsföräldrar. Gäller enbart BVC som uppfyller kriterierna bl.a. utifrån socioekonomiska variabler.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm** *Berörda kommuner*
Familjecentraler *Syfte: På familjecentralerna samverkar socialtjänst, barnmorskemottagning, barnavårdscentral och öppen förskola under samma tak. Under året har fler familjecentraler startat upp i länet.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm** *Berörda kommuner*
Bidrag till ideella organisationer *Syfte: Vikten av det civila samhällets insatser och arbete för hälsa understryks genom att Region Stockholm stöder organisationers verksamhet med resurser. Region Stockholm delar ut medel till organisationer som kompletterar hälso- och sjukvård.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Civilsamhälle*
Uppdrag psykisk hälsa Stockholms län *Syfte: Stödja och stärka utvecklingsarbetet på regional och lokal nivå på området psykisk hälsa. Utförs ofta genom projekt, utbildningar och kunskapsspridning.* *Finansiering: Statsbidrag*	**Region Stockholm & Storsthlm** *Regionens kommuner, NSPH Stockholms län, SKR, civilsamhälle*
Elevhälsoportalen *Syfte: Sprida evidensbaserade metoder att arbeta med rörande övergripande hälsoarbete, fysisk aktivitet, psykisk hälsa, mat, ergonomi, allergier, buller, tobak, alkohol inom skola och förskola.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Folkhälsokollen *Syfte: Webbportal för sammanställning av folkhälsodata på kommunal och regional nivå.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
ANDT-strategi för Stockholms län 2017-2020 *Syfte: Att peka ut en riktning och gemensamt lyfta fram utvecklingsområden för länet vad gäller alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT).*	**Länsstyrelsen Stockholm** *Region Stockholm, Polismyndigheten, Storsthlm,*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Respektive aktör ansvarar inom sitt verksamhetsområde	*Tullverket, Kriminalvården, Stockholms stad*
Operation kvinnofrid *Syfte: Samverkansplattform mellan myndigheter och organisationer som kommer i kontakt med våldsutsatta vuxna och barn samt personer som utövar våld i nära relation i regionen. Under året har en ny strategi för att förebygga och bekämpa våld tagits fram (2020-2026).* *Finansiering: Respektive aktör ansvarar inom sitt verksamhetsområde*	**Länsstyrelsen Stockholm** *Stockholms stad, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten, Storsthlm, Region Stockholm, Kriminalvården*
Stärkt arbete mot våld i nära relationer *Syfte: Bidra till att utveckla och stärka Region Stockholms strukturerade arbete mot våld i nära relationer hos vårdgivare för arbete mot våld i nära relationer m.m. Aktiviteterna omfattar kunskapshöjande insatser riktade till personalen inom vården samt utredning och behandling av personer med erfarenhet av sex mot ersättning och sex som självskada.* *Finansiering: Utvecklingsmedel Socialstyrelsen*	**Region Stockholm**
Origo *Syfte: Regionalt resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.* *Finansiering: Region Stockholm, Polismyndigheten och regionens kommuner*	**Stockholm stad** *Region Stockholm, Polismyndigheten, regionens kommuner*
Preventhiv *Syfte: Nätverk och samarbete mellan regionala aktörer som arbetar med hivprevention och behandling i regionen. Till årets digitala Pride-festival arrangerades en annonskampanj istället för att, som tidigare år, vara på plats för att erbjuda syfilis- och hivtestning.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Smittskydd Stockholm, Civilsamhälle*
Rörelseprojektet *Syfte: Bidra till att alla barn ska få tillräcklig fysisk aktivitet och utevistelse, oberoende av faktorer som storlek på förskolgård, kön eller socioekonomiska förhållanden. Projektet undersöker om en strategi för fysisk aktivitet har inverkan på hur mycket förskolebarnen rör på sig.* *Finansiering: Region Stockholm, Stockholms stad*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Karolinska institutet*
Pilotprojekt Motverka ofrivillig ensamhet *Syfte: En metod utvecklas som stöd för primärvården att identifiera och, i samverkan med civilsamhället och kommunerna, på ett tryggt sätt hänvisa dem som riskerar att drabbas av ofrivillig ensamhet vidare.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Upplands Väsby kommun, Nacka kommun, Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, civilsamhälle*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Youth aware of mental health (YAM) *Syfte: En hälsofrämjande och preventiv insats i skolan med syftet att förbättra psykisk hälsa och minska suicidhandlingar hos skolelever. Region Stockholm erbjuder en central pool av instruktörer som stödjer implementering.* *Finansiering: Region Stockholm och statsbidrag*	**Region Stockholm** *Storsthlm, regionens kommuner*
Självmord, yrke, arbetsförhållanden och arbetslöshet - kan självmord förebyggas genom arbetslivsåtgärder? *Syfte: Kartlägga hur suicidtankar, suicidförsök och suicid hänger samman med yrke och arbetsrelaterade förhållanden samt utveckla stöd och rekommendationer till arbetsgivare, vårdgivare och samhället i stort.* *Finansiering: Statsbidrag*	**Region Stockholm**
Swelife – Frisk Risk Sjuk Prevention barnfetma *Syfte: Minskad övervikt och fetma för barn 0-6 års ålder år 2030 i Sverige. Projektet består av nationellt drivna arbetspaket som syftar till att ta fram skalbara lösningar, strategier och insatser. Inom projektet bedrivs inga operativa insatser inom hälso- och sjukvården. Föreslagna insatser kommer prioriteras och finansieras av regionerna.* *Finansiering: Vinnova och respektive aktör inom sitt verksamhetsområde.*	**Swelife** *Region Stockholm, andra regioner, livsmedelsföretagen, Ica, Lunds universitet, Stockholms universitet och Uppsala universitet, Generation Pep, RISE, Livsmedelsverket, Socialstyrelsen m.fl.*
Cannabisbruk bland unga vuxna *Syfte: Fylla viktiga kunskapsluckor kring cannabis och formulera förslag till åtgärder för att förebygga cannabisbruk och dess skadliga konsekvenser för individ och samhälle.* *Finansiering: Forte*	**Region Stockholm** *Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Polismyndigheten, Länsstyrelsen Stockholm, KTH:s nätverk Säkra platser*
Hälsokommunikatörer *Syfte: främja hälsa och förebygga ohälsa genom att utbilda nyanlända och andra personer med migrationsbakgrund om hälsa och levnadsvanor på deras eget språk. Under 2020 startades även en nationell telefontjänst för frågor gällande covid-19 på ett antal språk.* *Finansiering: Region Stockholm. Respektive region finansierar personal som arbetar på telefonlinjen och Folkhälsomyndigheten ansvarar för innehåll och samverkan.*	**Region Stockholm** *Berörda kommuner, civilsamhälle, Folkhälsomyndigheten, Region Östergötland, Region Värmland, Västra Götalandsregionen, Karolinska Institutet*
Livsmedelsstrategi i Stockholms län *Syfte: Gemensamt underlätta arbetet för ett stärkt och hållbart livsmedelssystem.* *Finansiering: Länsstyrelsen Stockholm, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling*	**Länsstyrelsen Stockholm** *Region Stockholm, LRF Mälardalen*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Mitt Brännpunktsamtal *Syfte: Stödja Elevhälsans arbete med att främja goda mat- och rörelsevanor och förebygga övervikt hos barn i skolåldern. Stödet ges genom utbildning och handledning i metoden Mitt brännpunktsamtal samt genom att tillhandahålla material till invånare och professionella.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Brännpunkten Ideell Förening** *Region Stockholm*
Hälsofrämjande ledningsstöd till kommunala och fristående huvudmän för förskola *Syfte: Verksamhetsnära stöd till länets förskolelledningar i arbetet med att främja goda matvanor och öka fysisk aktivitet. Anpassat stöd för att implementera nationella styrdokument för förskolans måltider och utemiljö från Livsmedelsverket och Boverket samt öka kännedomen om förekomsten av övervikt och fetma hos 4-åringar i kommunen.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Wikland Rörelse** *Region Stockholm, kommunala och fristående huvudmän för förskola*
Utbildning i föräldrastöd *Syfte: Förebygga ohälsosamma mat- och rörelsevanor genom utbildning i föräldrastöd och samverkan mellan husläkarmottagning och elevhälsa. Utbildningen är utvecklad med syfte att möjliggöra samverkan i det geografiska närområdet och en sammanhållen vårdkedja.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner*
Vårdutveckling med hjälp av VR-teknik *Syfte: Film Stockholm har tillsammans med flera partners utvecklat olika VR-kameraburna tillämpningar för olika vårdsituationer. Resultat har nåtts inom bland annat äldrevård/demensvård där VR-upplevelser har givit tydligt positiva resultat. VR har också framgångsrikt tillämpats inom KBT-terapi för att motverka olika slags fobier. Framsteg har även gjorts där man upptäckt att VR-teknik i vissa lägen kan förbättra synen märkbart hos ett flertal personer med synnedsättningar.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *KTH, 10100 Norrtälje samt flera olika vårdinrättningar.*
Kompetenscentrum för kultur och hälsa *Syfte: Inriktningen för Kompetenscentrum för kultur och hälsa är att främja uppbyggnad av strukturerade arbetssätt med kultur som därmed bildar en grund för en hållbar integrering av kultur inom vård och äldreomsorg. Kompetenscentrum för kultur och hälsa ska därför samla, sprida och främja forskning och bidra till metod- och kompetensutveckling både riktat mot vården och kulturaktörer, bland annat genom följeforskning. Genom projektstöd kultur och hälsa får patienter som vistas en längre tid i vården tillgång till kulturupplevelser.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Vårdgivare, akademi, kulturaktörer och patienter*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Framtagande av idrottsstrategi *Syfte: Framtagande av en strategi med syfte att stärka regionens idrotts- och friluftsliv påbörjas under 2020 i samverkan med relevanta regionala aktörer.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Stockholms Idrotten, Friluftsfrämjandet*
Bidragsgivning till idrott- och friluftslivets aktörer på distriktsnivå *Syfte: Regions Stockholms stödgivning till Stockholms Idrottens och Friluftsfrämjandets distriktsorganisationer bidrar till ökad folkhälsa, inte minst för barn och unga.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Stockholms Idrotten, Friluftsfrämjandet*
Bidragsgivning till föreningslivets distriktsorganisationer *Syfte: Ett levande föreningsliv är en av flera faktorer som utgör en grund för regionens sociala hållbarhet, liksom till en god hälsa och ett rikare liv för invånarna i Stockholmsregionen. Ungdomsorganisationer, pensionärsorganisationer samt idrotts- och friluftsförbund på distriktsnivå är alla bärare av ett ekonomiskt stöd från Region Stockholm. Kriterierna för dessa stöd behöver förhålla sig till de utmaningar som regionen står inför och skapa utrymme för utveckling.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Ungdoms- och pensionärsorganisationer på distriktsnivå*
Konstvandringar för mental och fysisk aktivitet *Syfte: Det finns ett ökat intresse för att använda sig av konst som en kompletterande resurs för vård och rehabilitering – inte minst inom geriatrisk vård. Genom en utarbetad metod som kan användas av vårdpersonal kan konsten bidra till social samvaro, aktivering av minne, fysisk träning och intellektuell stimulans.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm och vårdgivare**
Satsning på konstkollektioner för att förbättra särskilt behövande vårdmiljöer *Syfte: Skillnaderna ökar mellan nybyggda respektive äldre vårdmiljöer som inte kommit ifråga för ombyggnation. Genom att skapa nya konstkollektioner med befintlig konst kan miljöerna bli mer inspirerande och omhändertagande för patienter och personal.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm och vårdgivare**
Konstnärliga gestaltning i vårdmiljö *Syfte: Genom den stora och pågående utbyggnaden av länets sjukhus investerar regionen i konst med syftet att berika människors möten med vården. Arbetet med konsten görs i nära samverkan med såväl beställaren Locum som berörd vårdverksamhet för att den ska bli hållbar och värdefull för människor som vistas där.*	**Region Stockholm och vårdgivare**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Procentregeln, Region Stockholm	
En jämlik och god tillgänglighet till hälso- och sjukvård *Syfte: Samarbetet med funktionshindersorganisationerna innebär bland annat att vi kan testa olika utformningar och produkter tillsammans med samverkansrådet. På så vis kan vi komma fram till hur det ska skapas tillgängliga och användbara miljöer på ett snabbare och mer effektivt sätt.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Samverkansrådet för fysisk tillgänglighet med rådsmedlemmar från funktionshindersorganisationerna*
Gestaltning av den byggda miljön *Syfte: Styrdokument för utformning av universella vårdlokaler tas fram i samverkan med andra regioner i forumet PTS. För att skapa långsiktigt hållbara vårdfastigheter med en god inomhusmiljö används bland annat Byggvarubedömningen och certifiering enligt Miljöbyggnad.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *PTS (Program för teknisk standard), Chalmers Tekniska högskola, SGBC, Byggvarubedömningen*
Forskningsfinansiering i samverkan med regionens lärosäten *Syfte: Forskningsmedel som Regionen lyser ut i samarbete med de tre universiteten (KI, KTH och SU). Ett flertal beviljade forskningsprojekt berör de stora folksjukdomarna. Ett av årets teman har varit psykisk ohälsa och åtta projekt har beviljats inom området.* *Finansiering: Statliga ALF-medel samt Region Stockholms avsatta medel för forskning*	**Region Stockholm i samverkan med KTH, KI och SU**
Hälsoobligationer *Syfte: Stärka folkhälsoarbetet med hjälp av nya finansiella lösningar. Patienter i riskgrupp att utveckla diabetes får särskilt stöd (särskilda insatser) i förebyggande syfte.* *Finansiering: Externa näringslivspartners*	**Region Stockholm** *Skandia, SEB*
Digital Demo Stockholm *Syfte: Projekt inom DDS ”Digital distans REHAB” som syftar till att förbättra möjligheter till rehabilitering för grupper som annars har svårt att få tillgång till sådant stöd* *Finansiering: Samfinansiering*	**Partnerskap mellan Region Stockholm, ABB, Skanska, Ericsson, KTH, Stockholms stad, Telia, Stockholms universitet, Karolinska Institutet**
Innovationsfonden *Syfte: Ett flertal beviljade projekt med anknytning till området: Användardriven utveckling av AlltidÖppet, identifiering av diabetes vid besök hos Folktandvården, Implementering av evidensbaserad psykologisk behandling för PTSD med hjälp av digitalt stöd, Olika modeller för personcentrerad vård med stöd av teknik (t ex vård i hemmet för patienter med hjärtsvikt), Digital tilläggsbehandling för psykisk ohälsa och beroende, Digital hemsjuksköterkska mm*	**Region Stockholm**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Region Stockholms Innovationsfond	
Kommundialog genom kontinuerliga planeringsmöten *Syfte: Gemensam planering för att underlätta för gång, cykel och kollektivtrafik. Bidrar till den viktiga vardagsmotionen.* *Finansiering: -*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner*
Samverkan med fastighetsägare och kommuner för tryggare miljöer *Syfte: Att åstadkomma trygga och attraktiva kollektivtrafikresor.* *Finansiering: Respektive ansvarig för åtgärd*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner och fastighetsägare*
Ta fram sociala konsekvensbeskrivningar som beslutsunderlag inför alla strategiska kollektivtrafikinvesteringar *Syfte: Beskriva sociala aspekter inför investeringsbeslut.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**

5. Stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Samverkan för ökad skolnärvaro *Syfte: Detta projekt ska utveckla och pröva samverkansstrukturer och metoder för att möjliggöra att fler uppnår utbildningens mål i grundskolan, får behörighet till gymnasiet och därigenom ökade möjligheter att få fäste på arbetsmarknaden.* *Finansiering: ESF, Stockholms stad*	**Stockholms stad**
Getting ready 4 leaving care *Syfte: Metodutvecklande projekt som syftar till att på ett holistiskt sätt stärka unga care leavers (16-23 år), som nyligen har lämnat, eller som står inför att inom kort lämna, samhällsvård i Sverige.* *Finansiering: ESF, SOS barnbyar*	**SOS barnbyar**
Första steget mot ett ekologiskt Science center *Syfte: Att etablera ett ekologiskt Science Center i samverkan med Uppsala universitets limnologiska fältstation Erkenlaboratoriet belägen vid sjön Erken, norr om Färsna gård. Projektet syftar till att genomföra en fördjupad förstudie för att se om det är möjligt att utveckla verksamheten till ett ekologiskt Science center. Om centret etableras kommer det vara ett stort fokus på barns utveckling och lärande kopplat till natur.* *Finansiering: Region Stockholms Regionala hållbarhets- och skärgårdsanslag*	**Norrtälje Naturvårdsstiftelse**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro *Syfte: Att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro är angeläget för flera av de verksamheter som träffar barn och unga, och kopplingen till psykisk hälsa är stark. I arbetet sammanställs och sprids evidens, goda exempel samt utbildningar erbjuds.* *Finansiering: Statsbidrag psykisk hälsa*	**Uppdrag psykisk hälsa Stockholms län (Region Stockholm & Storsthlm)** *Regionens kommuner, Länsstyrelsen Stockholm, SKR*
Jobba frisk *Syfte: Extra vägledning till studenter, yrkesvägledare och föräldrar gällande studie- och yrkesval till elever med t.ex. eksem eller astma. Utveckling även kring andra svårigheter som kan vara bra att tänka på vid studie- och yrkesval.* *Finansiering: Region Stockholm, statsbidrag*	**Region Stockholm** *Referensgrupper med skolelever, skolpersonal och representanter från Arbetsförmedlingen och Arbetsmiljöverket.*
Forskningsfinansiering *Syfte: Ansvara för utlysning av forskningsmedel som Region Stockholm lyser ut i våra samarbeten med KI, KTH och SU. Ett flertal beviljade forskningsprojekt berör området barn och ungas fysiska och psykiska hälsa.* *Finansiering: Statliga ALF-medel samt Region Stockholms avsatta medel för forskning*	**Region Stockholm i samverkan med KTH, KI och SU**
Kunskapsstyrning *Syfte: Stärka samverkan inom regionen (mellan vårdgivare, mellan region och akademi) i syfte att bästa möjliga kunskap ska tillämpas i varje möte med patient/klient* *Finansiering: Region Stockholm och kommun via statsbidrag men också via interna resurser*	**Regionen och inom vissa områden även kommuner**
Förstudie kring etablering av Fritidsbanken i Stockholmsregionen *Syfte: Förstudien syftar till att utreda förutsättningar för samordning och etablering i Stockholms län. Fritidsbanken Sverige ideell förening samlar in och lånar gratis ut sport- och friluftsartiklar i syfte att alla ska ha samma förutsättningar att utöva och prova på olika fysiska aktiviteter.* *Finansiering: Samverkansparter, Hållbarhets- och skärgårdsanslag*	**Fritidsbanken Sverige ideell förening** *Stockholms stad, Skärholmens stadsdelsförvaltning, Sollentuna kommun, Tyresö kommun, Folksam Skanstull, Sörab, Upplands Väsb kommun y, Botkyrka kommun, Svenska Turistföreningen*
Gemensam gymnasieregion *Syfte: Utan gymnasium är det svårt att komma in på arbetsmarknaden. Genom den gemensamma gymnasieregionen erbjuds Stockholmsregionens elever utbildning av hög kvalitet med fokus på fritt val, ökad måluppfyllelse och likvärdighet.*	**Storsthlm** *Regionens kommuner och Håbo kommun*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Storsthlm	
Rörelseprojektet *Syfte: Bidra till att alla barn ska få tillräcklig fysisk aktivitet och utevistelse, oberoende av faktorer som storlek på förskolgård, kön eller socioekonomiska förhållanden. Projektet undersöker om en strategi för fysisk aktivitet har inverkan på hur mycket förskolebarnen rör på sig.* *Finansiering: Region Stockholm, Stockholms stad*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Karolinska institutet*

6. Stärka strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Framtagande av Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen *Syfte: Kraftsamling och samordning kring näringslivsfrågor. Strategin innefattar områdena forskning och innovation samt innehåller en forsknings- och innovationsstrategi för smart specialisering.* *Finansiering: Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Region Stockholm** *Regionala aktörer*
Utveckling av den regionala stadskärnan Flemingsberg *Syfte: Utveckla den regionala stadskärnan till en innovativ och dynamisk stadskärna som är attraktiv att etablera sig i för forskning och företag samt förverkliga målen och vision i beslutat utvecklingsprogram.* *Finansiering: Huddinge kommun, Botkyrka kommun och Region Stockholm*	**Huddinge kommun, Botkyrka kommun och Region Stockholm**
Utveckling av Stockholmsregionens innovationsmiljöer *Syfte: Bidra till att säkerställa att Stockholmsregionens innovationsmiljöer är samspelande miljöer för innovation, näringslivsutveckling, tillväxt och näringslivsetableringar.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Utveckling av innovativa tillväxtföretag i Stockholm *Syfte: Insatsen ska bidra till att internationalisera fler innovationsbolag och utöka antalet affärs- och investerarkontakter i olika länder.* *Finansiering: Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**STING**
Life Science-strategi *Syfte: Region Stockholm arbetar för att regionen ska vara ledande inom life science. En långsiktig life science-strategi som konkretiserar hur utvecklingen kan drivas framåt i bred samverkan fastställs under 2020.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm** *Regionala aktörer*
Regional digitaliseringskoordinator *Syfte: Med beaktande av de regionala förutsättningarna, bidra till övergripande och strategisk samordning och samverkan mellan relevanta*	**Region Stockholm** *Andra regioner*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
aktörer i de av regeringen utpekade digitaliseringsfrågor samt inom ramen för detta främja användningen av digitala arbetssätt, verktyg och tjänster. *Finansiering: Region Stockholm, Tillväxtverket*	
DigiMission *Syfte: Projektet förväntas resultera i ett bättre och mer sammanhållet stöd till industriella företag som ger företagen ökad förändringskraft och innovationsförmåga, vilket i sin tur bidrar till ökad konkurrenskraft.* *Finansiering: Samverkansparter, Tillväxtverket, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Mälardalen Industrial Technology Center (MITC)** *Södertälje Science Park, Eskilstuna Fabriksförening, MDH Living Lab, Stiftelsen för Svensk Industridesign*
Karolinska Trial Alliance (KTA) *Syfte: Karolinska Trial Alliance (KTA) är ett professionellt kliniskt forskningscenter som utför och är specialiserade på kliniska studier. KTA arbetar för att underlätta genomförandet av kliniska studier och skapar samtidigt möjlighet för patienter och friska att delta i studier. KTA är en del av Karolinska Universitetssjukhuset, men erbjuder stöd till aktörer i hela regionen* *Finansiering: Karolinska universitetssjukhuset*	**Karolinska universitets-sjukhuset**
Digital Demo Stockholm *Syfte: Är ett samarbete som ska lösa samhällsutmaningar genom digitala innovationer.* *Finansiering: Samfinansiering*	**Partnerskap mellan Region Stockholm, ABB, Skanska, Ericsson, KTH, Stockholms stad, Telia, Stockholms universitet, Karolinska Institutet**
Frontrunners for sustainable innovation *Syfte: Projektets övergripande mål är att bidra till att fler test-och demomiljöer blir tillgängliga för små- och medelstora företag för att öka möjligheten till deltagande i FoU, innovationsinriktade upphandlingar, som leder till nya produkter och tjänster som kommersialiseras samt också när en exportmarknad.* *Finansiering: EU*	**Kista Science City, Södertälje Science Park, Openlab och KTH.**
Fordonsdalen Stockholm *Syfte: Bidra till nationell utveckling av fordonsindustrin samt skapa förutsättningar för fordonsindustrin att åstadkomma en snabb och effektiv transformation mot fossilfritt, klimatneutralt och cirkulärt – med digitalisering som ett viktigt verktyg. Det övergripande målet är att utveckla fordonsindustrin i regionen och säkra dess tillväxt och internationella konkurrenskraft.* *Finansiering: ERUF, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Region Stockholm** *KTH*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Urban ICT Arena *Syfte: En öppen arena i Kista för medskapande projekt mellan företag, offentlig sektor och akademi. Samlar projekt som drar nytta av och vidareutvecklar lösningar ovanpå en testbädd av olika digitala infrastrukturer.* *Finansiering: Stiftelsen Electrum, STING, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Stiftelsen Electrum, STING** *Olika företag, offentliga aktörer och akademin*
Stockholm Science City *Syfte: Arbetar behovsdrivet för att stärka Stockholms konkurrenskraft inom life science. Vi utvecklar koncept, skapar relationer och sprider kunskap* *Finansiering: Stockholm Science City*	**Stockholm Science City (KI, KTH, SU, Stockholms stad, Solna stad och Region Stockholm)**
RISE-Kemisk och farmaceutisk toxikologi 2019 – 2022 *Syfte: Uppbyggnad av enhet för kemisk och farmaceutisk toxikologi inom RISE så att den kompetens och erfarenhet inom området som tidigare låg hos Karolinska Institutet fortsatt kan tillgodogöras på nationell och internationell nivå samt utvecklas för att möta framtida behov av toxikologiska säkerhetsutvärderingar för samhälle, akademi och industri.* *Finansiering: Vinnova, Karolinska Institutet, RISE, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**RISE** *Karolinska Institutet*
Distansanslutning av datorer för anställda i Region Stockholm *Syfte: Möjliggöra för medarbetare i Region Stockholm att arbeta på distans trots pandemin* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Utveckling av Norra Hagastaden *Syfte: Utvecklingen av det gamla sjukhusområdet i Solna i enlighet med den inriktning som fastställts i visionen för området kommer genom det sammanhängande akademiska stråket att bidra till att stärka samspelet mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor.* *Finansiering: Finansiering via kommande försäljningsintäkter för byggrätter.*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, Solna stad, Karolinska institutet, Akademin m fl*
Innovationssprint Hitta rätt *Syfte: Genomförande av en pilotstudie som syftar till att ta fram en digital lösning som för att underlätta för patienter och besökare att hitta rätt på sjukhusen.* *Finansiering: Vinnova.*	**Region Stockholm** *Sjukhusen*
Digital Demo Stockholm på Danderyds sjukhus *Syfte: Samarbete för att förbättra energianvändningen och inomhusklimatet i hälso- och sjukvården.* *Finansiering: Särskilda projektmedel.*	**Danderyds sjukhus AB** *Region Stockholm, KTH m fl*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Effektivare lokalutnyttjande *Syfte: Utreda om redan befintliga sensorer och annan teknisk utrustning kan användas för att mäta nyttjandegraden i vårdlokaler. Målsättningen är att kunna effektivisera lokalanvändningen.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Sjukhusen*
Ny innovationsstrategi *Syfte: Tydlig plan för att stärka den innovativa kraften inom regionens verksamheter. Fyra inriktningar: Integrerat innovationsarbete, internt utvecklingsarbete, testmiljöer, innovation och inköp.* *Med stöd av strategin har nu ett Samordningsråd Innovation skapats där alla nämnder och bolag är representerade, ett arbete med innovativa upphandlingar är inlett samt tät samverkan med övriga samverkansplattformar/science parks/inkubatorer och liknande för öka tillgången till testmiljöer* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Stärkta fysiska samband *Syfte: Skapa en attraktiv miljö som stärker life science klustret i Hagastaden via förbättrad kollektivtrafik, utvecklade gång och cykelvägar* *Finansiering: In kind (påverkansarbete mm)*	**Stockholm Science City** *Region Stockholm, SU, KI, KTH, Solna Stad, Stockholms Stad*
OpenLab *Syfte: Ta tillvara kompetensen hos de olika parterna genom gemensamma innovationsmiljöer. Detta sker genom gemensam masterutbildning, gemensamma doktorandkurser, gemensamma utvecklingsprojekt.* *Finansiering: Gemensam finansiering av de ingående parterna.*	**Region Stockholm och Stockholms Stad** *KTH, KI, SU och Södertörns högskola*
Stockholm Life Tech Syfte: Accelerera en hållbar tillväxt hos regionens små och medelstora företag (SMF) inom Life Science-sektorn. Attrahera investeringar i Sthlm, attrahera kompetens. Finansiering: ERUF	**Region Stockholm** *KI, Akademiska Hus, Stockholm Science City, KI Science Park, Flemingsberg Science*
Scale Up Syfte: Skapa plattform till stöd för små och medelstora företag (SMF) inom Life Science Finansiering: ERUF	**Region Stockholm** *Fem små och medelstora företag* *(nära samverkan med Stockholm Life Tech)*

7. Stärka den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Connect Sweden *Syfte: Att gemensamt verka för att förbättra internationella flygförbindelser till Stockholm och Sverige* *Finansiering: Samfinansiering*	**Swedavia** *Region Stockholm, Stockholm Business Region (Visit Stockholm och Invest Stockholm).*
1:1 projekt Connect Sweden *Syfte: Detta projekt avser att förstärka Connect Swedens verksamhet med anledning av Coronapandemins effekter. Målsättningen är att få internationella flygbolag att prioritera Stockholm när de återupptar flygtrafik till Skandinavien.* *Finansiering: Samfinansiering, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Swedavia** *Region Stockholm, Stockholm Business Region (Visit Stockholm och Invest Stockholm)*
Stockholm Archipelago *Syfte: Att samverka på regional nivå för att stärka besöksnäringen i Stockholms skärgård.* *Finansiering: Hållbarhets- och skärgårdsanslaget, samfinansiering, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Visit Stockholm** *Haninge kommun, Nacka kommun, Norrtälje kommun, Nynäshamns kommun, Vaxholms kommun, Värmdö kommun, Österåkers kommun, Östhammars kommun, Stockholms stad, Region Stockholm, Länsstyrelsen Stockholm och Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län*
STHLM GLOBAL - Regional exportsamverkan i Stockholms län *Syfte: Regional exportsamverkan utgör en del av den nationella export- och investeringsstrategin och syftar till att underlätta för företag som vill växa på en internationell marknad att hitta relevant stöd, för att därigenom stärka företagens internationella konkurrenskraft och bidra till att öka exporten, vilket i sin tur bidrar till ökad tillväxt och fler arbetstillfällen.* *Finansiering: Tillväxtverkets nationella program för Regional Exportsamverkan, Samverkansparter*	**Region Stockholm** *Tillväxtverket, Almi Stockholm Sörmland, Business Sweden, Connect Sverige Region Öst, Exportkreditnämnden, Svensk Exportkredit, Stockholms Handelskammare, Enterprise Europe Network via RISE och Företagarna.*
Affärsutvecklingscheckar Internationalisering *Syfte: Affärsutvecklingschecken syftar till att stärka konkurrenskraften och tillväxten i små- och medelstora företag som vill nå nya marknader.* *Finansiering: Affärsutvecklingscheckar, Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Almi Företagspartner Stockholm Sörmland, Business Sweden, Exportkredit-nämnden, Enterprise Europe*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
	Network Företagarna, RISE, Tillväxtverket
Det globala Stockholm - En kartläggning av multinationella företag med huvudkontor i Norden och Stockholmsregionen *Syfte: En kartläggning och analys av multinationella företag med huvudkontor i Norden och Stockholmsregionen undersöker placeringen av huvudkontor tillhörande multinationella företag verksamma i Norden* *Finansiering: Region Stockholm, Stockholm Business Region*	**Region Stockholm och Stockholm Business Region**
Navigera och Parera samt Evolve *Syfte: Navigera och Parera innefattar ett stödprogram riktat till små-och medelstora företag för att ställa om och anpassa verksamheten på grund av Covid19* *Finansiering: Tillväxtverket (ERUF), Connect Sverige Region Öst, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Connect Sverige Region Öst**
Evolve *Syfte: Att främja internationell expansion och öka små- och medelstora företags förståelse för och arbete med hållbarhet.* *Finansiering: Tillväxtverket (ERUF), Connect Sverige Region Öst, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Connect Sverige Region Öst**
Internationell marknadsföring av Region Stockholms Life Science kluster under BioEurope *Syfte: Projektet syftar till att stärka förutsättningarna för regionens life science-företag genom att förstärka förutsättningarna för långsiktig finansiering i regionen genom att marknadsföra regionen som värddestination av BIO Europé.* *Finansiering: Invest Stockholm Business Region, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Invest Stockholm Business Region**
Elevate – Hållbarhetsprogram för scale-ups *Syfte: Genom nätverksprogrammet Elevate ska företag erbjudas spetskompetens inom hållbarhet och olika områden av vikt för företagens affärsutveckling, nätverk mellan företag och nya ingångar till Stockholms innovationssystem.* *Finansiering: Kista Science City, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Kista Science City** *Södertälje Science Park*
Fordonsdalen Stockholm *Syfte: Bidra till nationell utveckling av fordonsindustrin samt skapa förutsättningar för fordonsindustrin att åstadkomma en snabb och effektiv transformation mot fossilfritt, klimatneutralt och cirkulärt – med digitalisering som ett viktigt verktyg. Det övergripande målet är att utveckla*	**Region Stockholm** *KTH*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
fordonsindustrin i regionen och säkra dess tillväxt och internationella konkurrenskraft. *Finansiering: ERUF, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	
STING *Syfte: Att både stimulera och bidra till en höjd ambitionsnivå hos små innovationsföretag och att konkret hjälpa dem med internationella investerarkontakter från hela världen.* *Finansiering: Stiftelsen Electrum, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**STING**
Seminarieserie – Att gå stärkta ur krisen *Syfte: De 3–5 seminarierna vänder sig till regionens små- och medelstora tillverkande och ICT-företag, med ambitionen att de ska stå bättre rustade inför den nya ekonomiska verkligheten under och efter pandemin.* *Finansiering: Södertälje Science Park, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Södertälje Science Park** *Kista Science City*
CPMR, Baltic Sea Commission, Maritima arbetsgruppen *Syfte: Inom medlemskapet för Baltic Sea Commission och CPMR arbetar Region Stockholm i Baltic Sea Commission Maritime Working Group med fokus på hållbar besöksnäring.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Baltic Sea Commission** *Baltic Sea Commissions medlemsregioner*
Projekt för att stötta regional besöksnäring *Syfte: Kraftsamla och agera efter nya föränderliga förutsättningar för att stimulera besöksnäringen i Stockholmsregionen. Skapa attraktionskraft och marknadsföra Stockholmregionens utbud till i första hand inhemska målgrupper.* *Finansiering: Region Stockholms Regionala hållbarhets- och skärgårdsanslag*	**Visit Stockholm**
Stockholms skärgård, version 2.0 *Syfte: Skapa ett webbinnehåll för Stockholm Archipelago som bygger på marknadsföring av skärgården året runt med vattenlandskapet i fokus* *Finansiering: Region Stockholms Regionala hållbarhets- och skärgårdsanslag*	**Visit Stockholm** *Samverkansparter*
Bildande av ett nytt bolag för att stödja filmproduktion i regionen. *Syfte: Ett aktiebolagsbildande syftar till att i samverkan med Stockholms stad skapa ett bolag som ska bidra till att attrahera till och stödja filmproduktioner som ska/kan spelas in i Stockholm och i regionen. Satsningen kan dels stötta lokala initiativ dels starkt bidra till att internationella aktörer väljer att komma till Stockholmsregionen. Därmed höjs attraktionen Stockholmsregionen blir mer synlig i världen.* *Finansiering: Region Stockholm tillsammans med i första skedet Stockholms stad, som deltar genom ett samverkansavtal.*	**Region Stockholm** *Stockholms stad, filmbranschen i Stockholm och på sikt troligen fler kommuner i regionen samt även andra regioner*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Life Science-strategi *Syfte: Region Stockholm arbetar för att regionen ska vara ledande inom life science. En långsiktig life science-strategi som konkretiserar hur utvecklingen kan drivas framåt i bred samverkan fastställs under 2020.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm** *Regionala aktörer*
En ny Forsknings- och utvecklingsstrategi *Syfte: Att skapa en gemensam tydlig utgångspunkt för region och lärosäten när det gäller hur forskning- och utvecklingskapaciteten i Stockholmsregionen ytterligare ska stärkas. Målet är att stärka attraktionskraften som forsknings- och utvecklingshubb, att locka de bästa studenterna och forskarna till regionen.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Stockholm Life Tech *Syfte: Accelerera en hållbar tillväxt hos regionens små och medelstora företag (SMF) inom Life Science-sektorn. Attrahera investeringar i Sthlm, attrahera kompetens.* *Finansiering: ERUF*	**Region Stockholm** *KI, Akademiska Hus, Stockholm Science City, KI Science Park, Flemingsberg Science*
Scale Up *Syfte: Skapa plattform till stöd för små och medelstora företag (SMF) inom Life Science* *Finansiering: ERUF*	**Region Stockholm** *Fem små och medelstora företag* *(nära samverkan med Stockholm Life Tech)*
Stockholm Business Alliance *Syfte: Ett partnerskap för att attrahera utländska investeringar till regionen genom tre fokusområden investeringsfrämjande, internationell marknadsföring och näringslivsservice.* *Finansiering: Medlemsavgifter från kommunerna*	**Partnerskap mellan 55 kommuner i Stockholms län, Uppsala län, Södermanlands län, Västmanlands län, Örebro län, Gävleborg län, Dalarnas län och Östergötlands län**

8. Öka de eldrivna person- och varutransporterna

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Fixa laddplats *Syfte: Energi- och klimatrådgivningen är en opartisk och kostnadsfri service från kommunerna i syfte att hjälpa till att minska energianvändning och miljöpåverkan. Fixa Laddplats är ett projekt som syftar till att öka antalet laddplatser för elfordon. Under 2020 har bland annat informationskvällar hållits för privatpersoner och bostadsrättsföreningar.*	**Energi och klimatrådgivningen** *Naturvårdsverket, regionens kommuner samt Håbo kommun, HSB och Riksbyggen*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Klimatklivet	
Fordonsdalen Stockholm *Syfte: Bidra till nationell utveckling av fordonsindustrin samt skapa förutsättningar för fordonsindustrin att åstadkomma en snabb och effektiv transformation mot fossilfritt, klimatneutralt och cirkulärt – med digitalisering som ett viktigt verktyg. Det övergripande målet är att utveckla fordonsindustrin i regionen och säkra dess tillväxt och internationella konkurrenskraft.* *Finansiering: ERUF, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Region Stockholm** *KTH*
Godsstrategi för Stockholmsregionen *Syfte: Genomförande av strategin och strategiska insatsområden* *Finansiering: Samverkansparter*	**Region Stockholm** *Regionala aktörer*
MEISTER *Syfte: EU-projektet ”MEISTER” syftar till att demonstrera och utvärdera innovativa lösningar och affärsmodeller som kan påskynda omställningen till eldrivna fordon i europeiska städer. Stockholms stad fokuserar på två delprojekt: att öka andelen elfordon i hemtjänsten samt att kartlägga och utvärdera de friflytande eldrivna mobilitetstjänsterna som under de senaste åren lanserats i staden.* *Finansiering: EU:s program horisont-2020*	**ETRA** *Stockholms stad, Malaga stad, Novadays, Rise, Eon m.fl…*
Eccentric *Syfte: Testa alternativa transporter under fyra år där Stockholms stads miljöförvaltning koordinerar den svenska delen av projektet. Eccentric-projektet ska snabba på marknadsutvecklingen och testa en rad olika koncept för mer hållbara transporter i Stockholm. Fokus ligger på eldrift, laddplatser och ”mobility as a service” – att kombinera exempelvis cykel, kollektivtrafik och bildelning i nya tjänster i mobiltelefonen.* *Finansiering: EU-projektet Civitas Eccentric*	**Stockholms stad** *Städerna Madrid, München, Åbo och Ruse*
Stockholm laddgator *Syfte: Nytt koncept för att hitta platser för var nya laddstolpar lämpligast ansluts till elnätet, vilket möjliggör ett högre tempo i utbyggnaden av laddinfrastruktur. På Stockholms stads laddkarta kan laddoperatörerna se vilka platser som pekas ut av Ellevio som lämpliga för nya laddstolpar. Platserna har valts ut utifrån flera kriterier, var det pågår eller kommer att starta elnätsprojekt samt tillgänglig kapacitet i nätet. Kartan uppdateras kontinuerligt med nya platser.* *Finansiering: Stockholms stad och Ellevio*	**Stockholms stad** *Ellevio*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Elektrifierade transporter Stockholm Syd (ETSS) *Syfte: I Södertälje och Nykvarns pågår utvecklingen av ett stort logistikområde på ca 1 000 ha, Almnäs/Mörby. I projektet ETSS undersöks hur hub2hub-transporterna kan elektrifieras till och från logistikområdet och det närliggande kraftvärmeverket, Igelstaverken.* *Finansiering: Trafikverket genom Tripple-F*	**Trafikverket, Södertälje kommun och Nykvarn kommun** *Scania, KTH, Schenker, Volkswagen m.fl*
Reel *Syfte: Projektet Reel samlar representanter för lastbilstillverkare, elnätsbolag, energiföretag, laddstationsoperatörer, åkare, mottagare av varutransporter och offentliga aktörer. Tillsammans ska de testa och utveckla elektrifiering av regionala transporter med tunga lastbilar i praktiken. Först ut är transporter på upp till 30 mil i Mälardalen och Västra Götaland.* *Finansiering: Energimyndigheten och Vinnova*	**Closer** *Chalmers, Dagab, DHL, EVBox, Göteborg Energi, Scania, Vattenfall, Volvokoncernen.*
Fossilfritt 2030 *Syfte: Fossilfritt 2030 är ett storregionalt samverkansprojekt i sex län som syftar till att på bred front växla upp pågående arbete och initiera nya åtgärder som leder till en snabbare omställning till fossilfria transporter.* *Finansiering: ERUF*	**BioDriv Öst** *Region Stockholm, Länsstyrelsen Stockholm, Stockholms stad, Botkyrka kommun, Haninge kommun, Nacka kommun, Tyresö kommun, Värmdö kommun, Norrtälje kommun, Södertälje kommun, Upplands-Bro kommun, Järfälla kommun, Vallentuna kommun, Nynäshamns kommun, och Energikontoret StorSthlm*
EV Energy *Syfte: Att bidra till omställning av transportsektorn, där projektets kärna handlar om att analysera, initiera och implementera styrmedel som främjar omställningen av vägtransporterna till e-fordon. Erfarenhetsutbyte och lärande av goda exempel är viktiga delar i projektet.* *Finansiering: Interreg Europe*	**Green IT Amsterdam** *Aktörer i Barcelona, Rom, Flevoland (Nederländerna), Kaunas (Litauen) och Stockholmsregionen*
Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel *Syfte: Att ge kunskap om nuläge och vägledning kring hur etablering av publik infrastruktur för förnybara drivmedel bör ske i Stockholms län för att beslutade miljö- och klimatmål ska kunna nås. Utgångspunkten är att de förnybara drivmedel som finns på marknaden idag är de alternativ som främst har möjlighet att bidra till omställningen av länets transportsektor eftersom stora insatser behöver ske i närtid om utsläppen från*	**Länsstyrelsen Stockholm** *BioDriv Öst*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
transporterna ska minska med 70 procent jämfört med 2010 enligt 2030-målet. *Finansiering: Länsstyrelsen Stockholm*	
Elvägspilot på väg 73 *Syfte: Utreda förutsättningarna samt lämpligheten för att bygga elväg längs väg 73.* *Finansiering: Trafikverket, Anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder*	**Trafikverket** *Region Stockholm, Scania, KTH, Stockholms hamnar, Nynäshamn kommun, Haninge kommun m.fl.*
Utbyggnad av laddinfrastruktur på sjukhusområdena *Syfte: Öka tillgängligheten till laddplatser för elfordon för personal inom sjukhusområdet. Locum behöver ha en dialog med sjukhusledningarna om vilket behov av laddplatser respektive sjukhus har. En fullt utbyggd laddinfrastruktur kommer att föra med sig konsekvenser avseende elförsörjning då elbehovet kommer att öka kraftigt.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Sjukhusledningarna*
Utbyggnad av laddinfrastruktur på sjukhusområdena *Syfte: Öka tillgängligheten till laddplatser för elfordon för sjukhusens besökare. Locum ger extern aktör i uppdrag att etablera och förvalta laddplatser.* *Finansiering: Externa aktörer*	**Region Stockholm** *Externa aktörer*
Utbyggnad av laddinfrastruktur på sjukhusområdena *Syfte: Öka tillgängligheten till laddplatser för elfordon för vårdverksamheternas verksamhetsfordon exempelvis SLSO och ASIH.* *Finansiering: Region Stockholm och/eller sjukhusen*	**Region Stockholm** *Sjukhusledningarna inom exempelvis SLSO och ASIH*
Stärkta fysiska samband *Syfte: Skapa en attraktiv miljö som stärker life science klustret i Hagastaden via förbättrad kollektivtrafik, utvecklade gång och cykelvägar* *Finansiering: In kind (påverkansarbete mm)*	**Stockholm Science City** *Region Stockholm, SU, KI, KTH, Solna Stad, Stockholms Stad*
Bredda elektrifieringen av busstrafiken *Syfte: Att förbereda organisationen och regionen för en breddad elektrifiering av kollektivtrafiken och möjliggöra de miljö- och energivinster en sådan utveckling innebär.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**

9. Utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
SmartEdge	**Region Stockholm**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Syfte: Internationellt utbyte och lärande för att driva på arbetet med att utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor. *Finansiering: 85% Interreg-medel och 15% Region Stockholm*	*Nätverket för regionala stadskärnor samt samverkansparter från Akershus, Krakow, Brandenburg, Milano, Barcelona*
Nätverket för regionala stadskärnor *Syfte: Att verka för att utveckla regionala stadskärnor som är klimat- och resurseffektiva, har ett högt innehåll av näringsliv, stadskvaliteter och annan service, samt att verka för att genomföra den rumsliga inriktningen i RUFS 2050.* *Finansiering: Region Stockholm, samverkansparter*	**Region Stockholm** *Sigtuna kommun, Sollentuna kommun, Järfälla kommun, Stockholms stad, Täby kommun, Huddinge kommun, Botkyrka kommun, Haninge kommun, Södertälje kommun, Trafikverket, Länsstyrelsen Stockholm, Storsthlm m fl.*
Forum för regionplanering – Flerkärnighet *Syfte: Sprida kunskapen om och vikten av en flerkärnig bebyggelseutveckling.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen *Syfte: Ta fram arbetssätt och metoder för att möjliggöra bebyggelseutveckling och tätare stadsstrukturer integrerat med utveckling av kollektivtrafikens bytespunkter och terminaler Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Uppdaterad näringslivsstatistik i de regionala stadskärnorna *Syfte: Rapporten ger en samlad statistisk bild av näringslivet i de regionala stadskärnorna och centrala regionkärnan.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
ÖMS – Nodstadsuppdraget *Syfte: Rapporten syftar till att utifrån de strategiska inriktningarna i ÖMS 2050 och den framtida utvecklingen av storregionen skapa en samlad bild och analys av samspelet mellan nodstäderna i ÖMS. Rapporten ökar kunskapen om nodstädernas betydelse och kopplingar mellan varandra samt hur stadsutveckling i strategiska lägen kan bidra till en hållbar bebyggelseutveckling, kompetensförsörjning samt arbets- och studiependling.* *Finansiering: Samarbetet inom östra Mellansverige*	**Samarbetet inom östra Mellansverige (Region Stockholm, Region Gävleborg, Region Uppsala, Region Västmanland, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro Län och Mälardalsrådet)**
Utvecklingsplan för Kungens Kurva, Huddinge kommun	**Huddinge kommun**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Syfte: Huddinge kommun tar fram en utvecklingsplan för Kungens Kurva i syfte att sätta ramarna för utvecklingen av området med sikte på 2050. Utvecklingsplanen ska bland annat skapa förutsättningar för en hållbar och attraktiv stadsmiljö och redogöra för framtida markanvändning, innehåll och struktur. *Finansiering: Huddinge kommun*	*MandaWorks, PE Projektengagemang, Stockholms stad, Fastighetsägare*
Utvecklingsplan för Flemingsberg, Huddinge kommun *Syfte: Huddinge kommun tar fram en utvecklingsplan för Flemingsberg i syfte att sätta ramarna för utvecklingen av området med sikte på 2050. Utvecklingsplanen ska bland annat skapa förutsättningar för en hållbar och attraktiv stadsmiljö och redogöra för framtida markanvändning, innehåll och struktur.* *Finansiering: Huddinge kommun*	**Huddinge kommun** *Botkyrka kommun, Fastighetsägare*
ÅVS Bytespunkt Flemingsberg *Syfte: Med utgångspunkt från den planerade bebyggelseutvecklingen och de planerade infrastruktursatsningarna i området, ta fram förslag på en kombination av åtgärder som möjliggör att en attraktiv, effektiv, trygg och säker bytespunkt utvecklas i Flemingsberg. I projektet ingår att ta hänsyn till den stadsutveckling i Flemingsberg som planeras av Huddinge och att överbrygga de barriärer som infrastrukturen kring stationen skapar utan att försämra kapaciteten för den befintliga infrastrukturen genom Flemingsberg.* *Finansiering: Trafikverket*	**Trafikverket** *Huddinge kommun, Region Stockholm*
Processledare för den regionala stadskärnan Flemingsberg *Syfte: Huddinge kommun tillsätter en processledare för den regionala stadskärnan Flemingsberg för att tillgodose behovet av att leda och samordna det gemensamma arbetet för utveckling av platsen som ökat ytterligare och kräver samordning, gemensam helhetssyn och maximering av den gemensamma nyttan av de aktiviteter som genomförs av aktörerna på platsen.* *Finansiering: Huddinge kommun*	**Huddinge kommun** *Styrgrupp Huddinge kommun, Botkyrka kommun samt Region Stockholm*
Klimatneutrala Barkarbystaden 2019–2021 *Syfte: Projekt som undersöker hur modern mobilitet, digitalisering och samhällsplanering kan bidra till klimatneutralitet i såväl Barkarbystaden som i framtida stadsutvecklingsprojekt.* *Finansiering: Formas, Vinnova, Energimyndigheten 2019-2021*	**Järfälla kommun** *Barkarby Science, NCC, ÅF, Södertörns Högskola och E.ON*
Bikeable city - Barkarby *Innovationsidén innefattar bl a att lösa upp hinder för cykling som dagens motorfordonstrafik skapar med pilotstudie i Barkarbystaden.*	**Trivector**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Vinnova	*Cykelfrämjandet, NCC, KTH, Järfälla kommun och Barkarby science*
Sydlig entré till Häggviks pendeltågsstation *Syfte: Öka tillgängligheten med kollektivtrafik för stadsutvecklingsområdet Södra Häggvik* *Finansiering: Trafikverket, Sollentuna kommun och Region Stockholm*	**Trafikverket** *Sollentuna kommun, Region Stockholm*
Vision Kista 5.0 *Syfte: Öka Kistas attraktionskraft hos verksamheter, boende och besökande relativt konkurrerande områden i Stockholmsregionen.* *Finansiering: fastighetsägare, lokala aktörer i Kista*	**Kista Science City** *Lokalt näringsliv, Stockholms stad, Sollentuna kommun, akademi, Region Stockholm*
Dörr till dörr-lösning för framtidens kollektivtrafik, testpilot i Kista *Syfte: Analysera beteendemönster för samåkningstjänster inom kollektivtrafiken, hitta affärsmodeller och anpassa tekniken.* *Finansiering: Kista Science city AB, Drive Sweden, Urban ICT Arena, Keolis, Ericsson, Telia, Intel*	**Kista Science City** *Drive Sweden, Kista Science city AB, Urban ICT Arena, Keolis, Ericsson, Telia, Intel*
Stockholm Data Parks i Kista och Arlanda/Brista *Syfte: Energiprojekt i Kista där överskottsvärmen från datacenter återförs till fjärrvärmesystemet i syfte att bidra till omställningen till ett fossilfritt Stockholm* *Finansiering: samverkansparter*	**Stockholm Exergi** *Stockholms stad, Ellevio, Stokab*
LONA- Simulering av grönstruktur och ekologiska landskapssamband i det framtida stadsutvecklingsområdet Södra Häggvik *Syfte: Simulering av planerade parker, gatuträd och vegetation för att utvärdera hur de bidrar till att skapa de ekologiska spridningssamband och kopplingar till omgivande grönstruktur enligt planeringen av det framtida området.* *Finansiering: Länsstyrelsen Stockholm genom Naturvårdsverket samt Sollentuna kommun*	**Sollentuna kommun** *Calluna, Naturvårdsverket, Länsstyrelsen Stockholm*
Arninge Resecenter *Syfte: Utbyggnad av bytespunkt mellan cykel, bil, buss och Roslagsbanan vid Arninge station i syfte att öka tillgängligheten till hållbara resval i den regionala stadskärnan.* *Finansiering: Trafikverket, Region Stockholm och Täby kommun*	**Trafikverket, Region Stockholm och Täby kommun**
ÅVS utveckling av pendeltågstrafiken i Stockholm *Syfte: Åtgärdsvalsstudien ger förslag på åtgärder och åtgärdspaket för att kunna nå en kalkylerad kapacitet i ett pendeltågssystem 2030 och kommer*	**Trafikverket** *Region Stockholm, Region Sörmland, Region Uppsala,*

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
att vara ett stöd för Trafikverket och Region Stockholms löpande planeringsarbete *Finansiering: Trafikverket, Region Stockholm*	*Mälardalstrafik, kommunerna med pendeltåg*
Stadsmiljöavtal för utbyggnaden av Tvärspårväg - Kistagrenen *Syfte: Möjliggöra utbyggnaden av Kistagrenen mellan Ulvsunda och Kista* *Finansiering: Trafikverket, Stockholms stad, Sundbybergs stad och Region Stockholm*	**Region Stockholm, Stockholms stad och Sundbybergs stad**
EKLIPS – Energi och Klimat i fysisk Planering genom Lokal och regional Samverkan *Projektet syftar till att lyfta fram betydelsen av att införliva klimat- och energifrågorna i det dagliga planeringsarbetet samt tydliggöra hur klimat- och energifrågorna kan integreras i den fysiska planeringen.* *Finansiering: Energimyndigheten*	**Länsstyrelsen Stockholm** *KTH, regionens kommuner*
Den regionala cykelplanen samt cykelbokslut *Syfte: Bidra till ökad cykling i länet och att skynda på utbyggnaden av det regionala cykelvägnätet.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *Regionens kommuner och Trafikverket*
Kollektivtrafikplan för Stockholms län *Syfte: Att ge en tydlig målbild för kollektivtrafikens utveckling i Stockholms län, bidra till ökad kunskap om kollektivtrafikens behov, vilka omvärldsfaktorer som påverkar kollektivtrafikens utveckling och vilka konsekvenser som planeringen medför samt bidra till en målstyrd planering av trafikförvaltningens verksamhet, men även tydliggöra roller och ansvar för andra planeringsaktörer.* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Distansanslutning av datorer för anställda i Region Stockholm *Syfte: Möjliggöra för medarbetare i Region Stockholm att arbeta trots pandemin* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm**
Utlysning av forskningsmedel *Syfte: Stärka samarbetet KTH- Region Sthlm inom trafik, hållbar utveckling mm. Under 2020 har ett projekt beviljats med fokus på minskning av CO2-utsläpp* *Finansiering: Region Stockholm*	**Region Stockholm** *KTH*
Dialog med de regionala stadskärnorna i Huddinge kommun, Järfälla kommun, Stockholms stad, Haninge kommun, Täby kommun, Sigtuna kommun, Sollentuna kommun och Södertälje kommun *Syfte: Stötta de regionala stadskärnorna med hållbara trafikslag och utveckla stadsmiljön utifrån ytbehov för olika delar.*	**Region Stockholm**

Rubrik *Syfte och finansiering*	**Huvudman** *Samverkansparter*
Finansiering: Region Stockholm	

Bilaga 3 Uppföljning av tillhörande strategier

För att stärka genomförandet av RUFS 2050 har ett flertal strategier tagits fram. Dessa avser att fördjupa området för att öka samverkan i regionen och i förlängningen måluppfyllelse och en hållbar utveckling.

ÖMS 2050

Det strategiska dokumentet ÖMS 2050 antogs samtidigt som RUFS 2050 och redogör för den samverkan som sker kring planering inom östra Mellansverige (Region Gävleborg, Region Uppsala, Region Stockholm, Region Västmanland, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro Län och Mälardalsrådet). Det övergripande målet för det storregionala samarbetet och utvecklingen i ÖMS är: *Stärkt hållbar konkurrenskraft genom effektiv resursanvändning och samverkan i en storregional struktur som främjar den funktionella sammankopplingen inom ÖMS*. En strategisk inriktning har satts som utgör stommen för samarbetet och planeringen och innebär att: *Integrera arbets-, utbildnings- och bostadsmarknaderna, Verka för en koncentrerad, tät och sammanhållen bebyggelse i de bästa kollektivtrafiklägena, Länka samman de storregionala nodstäderna med Stockholm och med varandra genom tvärförbindelser, Stärka ÖMS internationella kopplingar och förbindelser med andra storstadsregioner som Helsingfors, Oslo och Öresund* samt *Säkra en resurseffektiv och hållbar godsförsörjning*. Nio indikatorer har valts ut för att följa utvecklingen, dessa följs upp årligen, med några undantag. Uppföljningen visar på en regionförstoring samt att en stor del av befolkningsutvecklingen sker i de relativt sett mest tillgängliga lägen inom varje region, dock minskar inte transporternas utsläpp av växthusgaser inom storregionen i tillräckligt snabb takt.

Här går att läsa mer om Storregional samverkan inom östra Mellansverige
2019 års nollmätning går att läsa här
2020 års uppföljning publiceras på sll.se/regionstockholm.se i februari 2021.

Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen

Som en del av genomförandet av RUFS 2050 antogs Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen 2019. Syftet är att ge ett ramverk och en strategisk inriktning för hur omställningen ska genomföras. Klimatmålen är satta genom RUFS 2050 och det nationella klimatpolitiska ramverket och anger att: *Regionen ska nå netto-noll-utsläpp senast år 2045, och både de*

direkta och de indirekta utsläppen per invånare ska i princip halveras till 2030 jämfört med 2014. Samtidigt ska energianvändningen effektiviseras och energiproduktionen ska bli helt förnybar. För länets klimatarbete anges fem strategiska insatsområden: *Formalisera och förstärk den regionala samverkan i klimatarbetet, Driv på det internationella och nationella klimatarbetet, Minska utsläppen inom transporterna och bebyggelsen, Värna och stärk regionens konkurrenskraft* samt *Satsa på systemeffektiva åtgärder*. Årets uppföljning anger att utsläppen minskar i regionen, men inte i tillräckligt snabb takt för att nå målen i RUFS 2050 eller de nationella klimatmålen.

Här går att läsa mer om Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen
2020 års nulägesanalys av klimatarbetet i Stockholms län går att läsa här

Godsstrategi för Stockholms län

Som en del av genomförandet av RUFS 2050 antogs Godsstrategi för Stockholms län 2019. Strategin ska vara vägledande för aktörer som verkar i Stockholms län och ska fungera som ett ramverk för fortsatt dialog och samverkan i godsrelaterade frågor mellan regionala och lokala aktörer inom offentlig och privat sektor. Fem insatsområden har identifierats: *Stärk samverkan för effektiv planering och styrning, Säkerställ infrastruktur för gods i hela regionen, Effektivisera användningen av transportsystemet, Stärk Stockholmsregionens roll som ”testbädd”* samt *Öka kunskapen om godstransporter*.

Här går att läsa mer om Godsstrategi för Stockholms län

Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen

Som en del av genomförandet av RUFS 2050 antogs Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen 2018. Syftet med strategin är att ge vägledning för regionplanering och kommunal översiktsplanering, samt att underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala och lokala aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor på landsbygden och i skärgården. Strategin är också ett kunskapsunderlag för landsbygdens och skärgårdens utvecklingspotential, i syfte att främja en positiv utveckling. Fyra insatsområden har identifierats för att utveckla möjligheterna att bo och verka på landsbygden och i skärgården: *Förbättra tillgängligheten, Utveckla attraktiva och livskraftiga lokalsamhällen, Stärka det lokala näringslivet* samt *Utveckla natur-, kultur- och rekreationsvärden*. För att förstärka genomförandet av Landsbygds- och skärgårdsstrategin antogs ett

Handlingsprogram för landsbygds- och skärgårdsstrategin 2020 som gäller 2020-2022. En delrapport ska tas fram 2021 som en del av uppföljningen.

Här går att läsa mer om Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen
Här går att läsa Handlingsprogram för landsbygds- och skärgårdsstrategin – Från strategi till handling 2020–2022

Kulturstrategi för Stockholmsregionen

Som en del i genomförandet av RUFS 2050 antogs Kulturstrategi för Stockholmsregionen 2018. Syftet med strategin är att ge en riktning för det övergripande arbetet med kulturfrågor för Stockholmsregionen. Den avser att både tydliggöra regionens roll som regional kulturpolitisk aktör och peka ut angelägna kulturpolitiska utvecklingsområden, men också fungera som stöd och inspirera kommunernas arbete med långsiktiga planer och kulturutveckling. Strategin ska underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala, lokala och nationella aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor. Fyra målområden har tagits fram som svarar mot de fyra målen i RUFS 2050: *Kulturupplevelser, möten och bildning bidrar till en god livsmiljö i en tillgänglig region, Kulturen stärker demokratin i en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region, Kulturdriven tillväxt och det kreativa företagandet bidrar till en regional utveckling i en ledande tillväxt- och kunskapsregion* samt *Kultur och kulturmiljö bidrar till att skapa en hållbar utveckling i en resurseffektiv och resilient region.* Fyra insatsområden har identifierats för att långsiktigt bidra till strategins övergripande målområden: *Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet, Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling, Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar* samt *Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen.* En del av genomförandet handlar om att genomföra årliga dialoger och samverkan med kulturlivets aktörer, som implementerades under 2019 och som breddats och utvecklats under 2020.

Här går att läsa mer om Kulturstrategi för Stockholmsregionen

Regional cykelplan för Stockholm

Som en del i genomförandet av RUFS 2050 har en reviderad cykelplan tagits fram som ska skickas ut på remiss under januari 2021. Regional cykelplan för Stockholm lanserades 2014. Syftet med den reviderade planen är att påskynda genomförandet av planen och bidra till genomförandet av RUFS 2050. Det övergripande målet är: *cyklingen i länet ska öka markant och att cykelresorna ska stå för 20 procent av alla resor till 2030.* För att

nå målet har fem strategiska insatsområden identifierats: *cykelinfrastruktur, trafikinformation, kommunikation och kampanjer, kombinationsresor* samt *folkhälsa*. Den regionala cykelplanen följs årligen upp genom Regionalt cykelbokslut som sammanställer vad som har genomförts under året och ger en samlad bild av utvecklingen. Cykelbokslutet visar att arbete behöver ske mer aktivt för att nå målet i RUFS om en 20 procentig cykelandel.

Här går att läsa mer om arbetet med Regional cykelplan för Stockholm
Här går att läsa om Regionalt cykelbokslut 2019

Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen

Som en del i genomförandet av RUFS 2050 påbörjades 2019 arbetet med framtagande av Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen, som planeras att antas 2021. Strategin är en konkretisering och operationalisering av RUFS 2050 och innefattar även Stockholmsregionens forsknings- och innovationsstrategi för smart specialisering. Strategin är framtagen i bred samverkan med regionens aktörer genom dialoger, workshops och skriftliga inspel. Strategin ska vara vägledande för arbetet med hållbar regional tillväxt och är ett styrdokument för det regionala utvecklingsarbetet. Den har sin utgångspunkt i globala trender, Stockholmsregionens styrkor och utmaningar och omfattande analyser. Strategin ska visa på vad regionens utvecklingsaktörer måste fokusera kring för att i senare skede ta fram handlingsplaner, genomförandeplaner och utvecklingsprojekt som visar hur utvecklingen ska ske och vem som ska göra det.

Här går att läsa mer om Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen

Mobilitet- och trafikutvecklingsrapport

Som en del i genomförandet av RUFS 2050 tas en årlig mobilitets- och trafikutvecklingsrapport fram. Syftet är att analysera transporterna i Stockholmsregionen ur ett systemperspektiv med särskilt fokus på transporteffektivitet och de rumsliga förutsättningar som påverkar resandet. Rapporten tar sin utgångspunkt i den regionala prioriteringen *Att styra mot ett transporteffektivt samhälle* och redovisar 18 indikatorer inom fyra huvudområden: *Förutsättningar för ökad transporteffektivitet, Trafikutveckling, Transportsektorns klimatomställning* samt *Näringslivets transporter och gods*. Utvecklingen visar att resandet i länet ökar vilket ökar belastningen på transportsystemet. Transportsektorn står

för cirka hälften av länets klimatpåverkan vilket gör at mer kraftfulla åtgärder behövs för att klimatpåverkan ska minska. En ojämn fördelning av arbetsplatser och bostäder, samt ett ökat fritidsresande skapar utmaningar för transporteffektiviteten, trots att en stor andel av regionens befolkning bor i tillgängliga lägen nära kapacitetsstark kollektivtrafik.

Här går att läsa Mobilitets- och trafikutvecklingsrapport 2019

Stockholmsregionens utveckling i spåren av covid-19

Risker och möjligheter för regionens näringsliv, kompetensförsörjning och trafikmönster

Region Stockholm

Sammanfattning och slutsatser

Coronapandemin har fått mycket stora konsekvenser för Stockholmsregionen. För att regionen ska fortsätta att vara attraktiv för investeringar, företagsetableringar och människorna i länet behövs fokus på digitalisering, grön omställning och folkhälsa.

Stockholmsregionen är en av Europas snabbast växande och mest konkurrenskraftiga storstadsregioner med stor betydelse för både Sveriges och EU:s utveckling. För att stärka regionens näringsliv, tillväxt och internationella ställning i spåren av coronapandemin behöver kompetensomställning ske inom flera branscher, elkraftförsörjningen säkras, bredbandsutbyggnaden fullföljas, den internationella tillgängligheten prioriteras och en hållbar bostadsförsörjning möjliggöras.

Coronapandemin påverkar människors rörelse- och boendemönster med bland annat ökat digitalt distansarbete och ett förändrat resande, vilket intensifierar trender med bäring på digitalisering, transportsektor, fastighets- och bostadsmarknad. Utvecklingen av nya teknologier möjliggör en grönare omställning med nya konkurrensfördelar. Det gäller till exempel regionens fordonsindustri och dess många underleverantörer, som är en nyckelsektor för grön omställning och Sveriges största exportnäring. EU:s regionalfondsprogram blir särskilt viktiga för att kunna stötta och stärka regionens näringsliv samt gynna tillväxt och grön omställning, till exempel inom smart specialisering och digitalisering.

Stockholmsregionen har drabbats hårdast i landet av coronapandemin med konkurser och arbetslöshet som följd. Inom flera av de branscher som drabbats mest utgör unga personer och personer med utländsk bakgrund en stor del av de anställda. En försvagad arbetsmarknad riskerar att öka segregationen i samhället, såväl i Sverige som övriga världen, med konsekvenser för människors försörjning och boende, trygghet och hälsa.

Uppdraget

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutade 2020-06-15 (TRN 2020-0148) att ge tillväxt- och regionplaneförvaltningen i uppdrag att initiera en framtidsanalys i spåren av covid-19 som studerar och analyserar förändrade vanor och beteenden ur ett systemperspektiv med de risker och möjligheter detta innebär för länets näringsliv, kompetensförsörjning och trafikmönster med fokus endast på gods, gång, cykel- flyg- och biltrafik samt långväga tågtrafik som inte berör Trafiknämndens eller Trafikförvaltningens ansvarsområden.

Utgångspunkt för arbetet är det regionala utvecklingsperspektivet samt Region Stockholms styrdokument Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUFS 2050) med tillhörande strategier samt externa omvärldsanalyser, kunskaps- och planeringsunderlag. Trafikförvaltningen har bidragit med underlag avseende pandemins effekter på kollektivtrafiken.

Analyser och slutsatser i denna Framtidsanalys är tillväxt- och regionplaneförvaltningens egna och *inte* av Region Stockholm beslutade ståndpunkter.

Fortsatt kraftsamling - nästa steg

Det är viktigt att Tillväxt- och regionplanenämnden löpande följer utvecklingen och pandemins påverkan på länet och kan vidta åtgärder vid behov. Den initierade framtidsanalysen ger en samlad, sektorsövergripande beskrivning och en framåtblickande ansats med både kort och långt perspektiv. Fortsatt utveckling av en attraktiv och konkurrenskraftig Stockholmsregion kräver en stark och målinriktad samverkan mellan regionens aktörer och bör tas vidare inom befintliga och tillkommande nätverk samt kontaktytor med branscher, näringsliv, kommuner, myndigheter, akademi med flera.

Följande områden är särskilt viktiga att löpande bevaka:

- Segregation och folkhälsa: Risk för ökad polarisering och sämre folkhälsa till följd av arbetslöshet och bostadssegregation.
- Digitalisering och innovation: Stimulera till att omstarten i näringslivet sker med digital transformation, grön omställning och ökad innovation i näringsliv och offentlig sektor.
- Hållbar kompetensförsörjning: för att regionens branscher ska vara internationellt konkurrenskraftiga och arbetslösheten minska.
- Internationell tillgänglighet: för att säkra regionens och landets konkurrenskraft och globala ställning.
- Bidra till goda finansiella förutsättningar och rikta stöd till beslutade prioriterade områden som gör mest nytta för länets tillväxt.

Innehåll

Sammanfattning och slutsatser..... 2

1. Coronakrisens effekter på folkhälsan ur ett arbets- och bostadsmarknadsperspektiv..... **5**

2. Digital omställning, ökad konkurrenskraft, stärkt mobilitet och tillgänglighet - för en attraktiv Stockholmsregion i spåren av covid-19 ..... **9**

3. Grön omställning - för en attraktiv och konkurrenskraftig Stockholmsregion i spåren av covid-19 ..... **13**

Bilaga 1: Kartor, diagram och statistik 19

Bilaga 2: Omvärld med covid-19 perspektiv 35

1. Coronakrisens effekter på folkhälsan ur ett arbets- och bostadsmarknadsperspektiv

Pandemin riskerar att försämra folkhälsan och öka polariseringen i samhället då lågkonjunkturens effekter på arbets- och bostadsmarknaden slår hårt mot utsatta grupper.

Covid-19 har hittills drabbat sociodemografiska grupper på olika sätt. Äldre personer, män, individer med sämre socioekonomiska förutsättningar, individer födda i vissa länder och boende i vissa bostadsområden har drabbats hårdare än andra. Analyser visar att inkomst är den socioekonomiska variabel som förklarar mest variation i covid-19-dödlighet i befolkningen i Stockholms län under våren 2020. Hushållsstorlek och trångboddhet tycks spela viss roll för sambandet med inkomst men en påtaglig skillnad mellan inkomstgrupper kvarstår även efter kontroll för dessa och andra faktorer.[1]

Att kunna försörja sig och sin familj är grundläggande för en god hälsa och därför är yrkesarbete och studier viktiga förutsättningar för folkhälsan. Pandemins effekter på arbetslösheten slår hårt mot redan utsatta grupper med svag ekonomi. Det finns risk för ett mer polariserat samhälle och sämre folkhälsa på grund av minskade försörjningsmöjligheter för lågkvalificerad arbetskraft, förstärkt boendesegregation, ökad trångboddhet och otrygghet.

De som drabbas hårdast av arbetslöshet är främst unga och utrikes födda,[2] för vilka vuxenlivet senareläggs då de inte har råd att skaffa egen bostad och kön till hyresrätt är lång. Redan före pandemin utgjorde i riket cirka 260 000 arbetslösa personer den grupp som historiskt sett har haft svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Gruppens vanliga ingångsbranscher har drabbats hårt av samhällets nedstängningar med förändrade rese- och arbetsmönster till följd av pandemin.

Distansarbete i hemmet ställer nya krav på arbetsgivare[3] och kan påverka hälsan negativt på grund av social och professionell isolering, sämre fysisk arbetsmiljö och risk för ökad utsatthet för missbruk och våld i nära relationer. Men distansarbete och digitalisering innebär också att människor blir mindre bundna till en viss geografisk plats och mindre beroende av dagliga resor. Livssituationen blir mer flexibel, ett minskat pendlande frigör mer tid till andra aktiviteter och man kan till exempel vistas utomhus i större utsträckning. Närheten till rekreation och attraktiva miljöer i regionen är en positiv livsmiljöfaktor. Ett ökat intresse för naturen och tillgång till tätortsnära rekreation kan ses i spåren av pandemin, vilket främjar folkhälsan och kan utveckla viktiga grönområden och ekosystemtjänster.

Det är inte möjligt att med säkerhet bedöma hur pandemins konsekvenser för arbetsmarknaden kommer att se ut på lång sikt och redan innan pandemin visade prognoser

[1] https://www.folkhalsoguiden.se/globalassets/verksamheter/forskning-och-utveckling/centrum-for-epidemiologi-och-samhallsmedicin/folkhalsoguiden/rapporter-och-faktablad/rapport-2020.10-socioekonomiska-faktorer-och-covid-19-i-stockholms-lan_november-2020_.pdf

[2] **Bilaga 1** bild 2, 4, 5

[3] Folkhälsomyndigheten, Påverkar covid-19-pandemin befolkningens psykiska ohälsa? 2020

på en viss ökning av arbetslösheten på sikt men krisen har accelererat arbetslöshetssiffrorna och effekterna på arbetsmarknaden förväntas bli långvariga. Det är dock sannolikt att den matchningsproblematik som fanns innan utbrottet av covid-19 finns kvar.

I de prognoser för Stockholmsregionen som presenterats före krisen kommer efterfrågan på arbetskraft att öka med 600 000 personer till år 2050 och främst drivas av den tillväxt som är länkad till den demografiska utvecklingen. En förändring till en mer kunskaps- och humanintensiv tjänstemarknad med en ökad automatisering och digitalisering förväntas[4]. Pandemin har påskyndat strukturomvandlingen i samhället, där digitaliseringen ersätter vissa aspekter av samhälls- och arbetsmässiga funktioner.[5] Med en väl utvecklad digital infrastruktur i länet som nyttjas av flertalet företag skapas goda förutsättningar för omställning.

Näringslivet i regionala stadskärnor kan stärkas och öka i omsättning till följd av pandemin och restauranger och andra branscher i ytterområden och förorter har fått ett uppsving då många arbetar hemma, vilket har ökat företagens anställningsbehov. Det gäller både regionala stadskärnor och andra centrumbildningar utanför den centrala regionskärnan i Stockholms innerstad. Restaurangnäringen och flera butiker i den centrala regionkärnan har en nedgång i kundunderlag och arbetstillfällen har försvunnit.

Hållbar kompetensförsörjning är avgörande för näringslivets tillväxt och konkurrenskraft och efterfrågan på kompetens kommer med största sannolikhet att accelerera av den teknikdrivna strukturomvandlingen till följd av covid-19. Den beräknas öka på samtliga utbildningsnivåer men särskilt inom yrken med krav på gymnasieutbildning. Efterfrågan gäller framförallt yrkesutbildningar och yrken där teoretisk specialistkompetens på högskolenivå är ett krav. Regionen behöver därför även fortsatt främja innovations- och företagssystemet för att höja kompetensen på arbetsmarknaden och bidra till ett livslångt lärande.

Genom Kompetensarena Stockholm och Stockholmsregionens kompetensråd samlar Region Stockholm länets aktörer på ledningsnivå för att forma en samsyn på de utmaningar och strategiska lösningar som är mest angelägna för regionens arbetsmarknad och kompetensförsörjning under de närmaste åren, inte minst kopplat till covid19-pandemin. Samarbetet ska utmynna i rekommendationer till aktörerna inom arbetsmarknaden och utbildningsområdet om hur matchningen av kompetens och omställningsmöjligheter kan förbättras så att länets kompetens tas tillvara i enlighet med Stockholmsregionens utvecklingsstrategi, RUFS 2050.

Genom kompetensarenans arbete kommer Stockholmsregionen att stå bättre rustad i kommande kriser på arbetsmarknaden och möjligheterna att snabbt ställa om samverkansinsatser inom kompetensförsörjning kommer att öka.

[4] Kompetensförsörjning i Stockholms län 2050. TRF 2018:8
[5] https://www.chamber.se/rapporter/omstartskommissionen-ideer-for-ett-starkare-sverig.htm

Risker och möjligheter – arbetsmarknad och kompetensförsörjning

- **Det finns risk för att Stockholmsregionen missgynnas vid fördelningen av Socialfondsmedel** (ESF+,cirka 283 miljoner euro) för nationella arbetsmarknadspolitiska insatser då en större andel av medlen riskerar att riktas till att säkerställa likvärdig service i övriga Sverige och inte i Stockholmsregionen. Den stora utsatta grupp i Stockholmsregionen och med störst behov av arbetsförmedlingens stödinsatser kan som en konsekvens av detta drabbas mer negativt än i andra regioner, vilket försvårar inträdet eller återinträdet på arbetsmarknaden för dessa individer.
- **Region Stockholm kan mobilisera** i samverkan med Strukturfondspartnerskapet i Stockholmsregionen och bidra till att regionala aktörer kan driva sina återhämtnings- och utvecklingsprojekt med finansiering av relevanta EU-fonder och instrument.
- **Ta tillvara utrikes föddas kompetens och arbetskraft** genom insatser som möjliggör inträde på arbetsmarknaden. Exempelvis skulle jobb- och utbildningsmässan Bazaren kunna utvecklas med lokal, digital och nischad närvaro utöver den ordinarie mässan, som har fokus på hela regionens kompetensförsörjning. Projektet HOSP (Hälso- och sjukvårdspersonal) skapar förutsättningar för utlandsutbildad hälso- och sjukvårdspersonal från land utanför EU/EES att erhålla svensk legitimation som läkare, sjuksköterska och tandläkare. Region Stockholm kan underlätta validering genom att samordna och tydliggöra valideringsprocessen för individer samt främja projekt med exempelvis språkstödsinsatser för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden.
- **Etablering av ett Teknikcollege** pågår i Stockholmsregionen pågår och syftar till att öka status och kvalitet på industrirelevanta utbildningar i samarbete mellan företag, kommuner och utbildningsanordnare för att säkerställa industrins tillgång på rätt kompetens. Ett teknikcollege skulle bidra till arbets- och utbildningstillfällen och minska bristen på teknikkompetens i regionens företag.
- **Talangattraktion** är en central insats för att underlätta för kvalificerad, utländsk arbetskraft att etablera sig i regionen. Initiativet genomförs i samverkan med Stockholms stads International House och ska bidra till att säkra tillgången på spetskompetens inom viktiga områden, såsom digitalisering och artificiell intelligens (AI).
- **Nya möjligheter till ingångsjobb för lågkvalificerad arbetskraft** kan uppstå i effekterna av pandemin, till exempel inom taxibranschen, som kör ut covid-19 tester till invånare liksom den ökande näthandeln med hemkörning av varor och postorderhantering när arbetstillfällen i stora butiker minskar på grund av färre fysiska kundbesök. Här är det dock viktigt att verka för effektiva och klimatvänliga varutransporter.
- **Hälso- och sjukvården genomför extraordinära insatser under pandemin** och behoven att tillgodose regionens olika sjukvårdskompetenser är stora. Arbetssituationen är krävande och det är viktigt att kunna behålla befintlig personal och samtidigt kunna rekrytera nya medarbetare. Region Stockholms utbildningsuppdrag att tillhandahålla verksamhetsförlagda

utbildningsplatser (VFU) är mycket viktig för att nyutbildad hälso- och sjukvårdspersonal ska kunna komma i arbete.
- **Regionens aktörer behöver noga följa utvecklingen**, med fokus på olika socioekonomiska grupper och inomregionala skillnader.

Risker och möjligheter – bostadsmarknad

- **Det är angeläget att planerade investeringar i infrastruktur genomförs** då det får effekter för bostadsbyggandet (ex objekt kopplat till Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen). Lägre bostadsbyggande och framskjutna investeringar i spåren av covid-19 leder till sämre tillväxt för regionen.
- **Kommuner och byggaktörer behöver i större utsträckning anpassa bostadsbyggandet till efterfrågan** och lågkonjunktur med lägre köpkraft kan medföra att bostadsproducenterna effektiviserar bostadsproduktionen och erbjuder ett bredare utbud av bostäder så att fler har råd att köpa nyproducerade bostäder. Lägre markpriser skulle också kunna öka möjligheterna att bygga nya, billigare bostäder. Ett tydligare folkhälsoperspektiv är viktigt vid planering av bostäder och även kontor.
- **Tidigare bedömningar om regionens framtida bostadsbehov behöver aktualitetsprövas** och Region Stockholms analyser om hushållens förmåga att efterfråga bostäder utifrån behov i olika områden är ett värdefullt underlag, som kan behöva bedömas och uppdateras utifrån den nya situationen.
- **Förenklade byggregler:** Boverket har av regeringen fått i uppdrag att analysera hur befintliga regler och styrmedel påverkar förutsättningarna för omvandling från kontor till bostad.[6] Offentlig sektor har ett stort ansvar för att förhindra att olika regler inte hindrar ombyggnad av lokaler till bostäder.
- **En möjlig grön våg** med möjligheten att arbeta digitalt och bo ”var som helst” kan öka förutsättningar för perifera delar av länet att stärka underlag för service och kan förstärkas av digitala satsningar. Omställningen till att arbeta mer på distans kan vidga arbetsmarknaden och öka chansen att kunna rekrytera kompetens utanför den centrala bostadsmarknaden.

[6] https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/11/mojligheten-att-omvandla-lokaler-till-bostader-ska-utredas/

2. Digital omställning, ökad konkurrenskraft, stärkt mobilitet och tillgänglighet - för en attraktiv Stockholmsregion i spåren av covid-19

Pandemin riskerar att få stora konsekvenser för regionens attraktivitet. För att Stockholmsregionens konkurrenskraft och internationella ställning ska bibehållas och stärkas behöver kompetensen på arbetsmarknaden höjas, den internationella tillgängligheten prioriteras och en hållbar bostadsförsörjning säkras. Med nya rörelse- och boendemönster i spåren av covid-19 påverkas utbud och efterfrågan i de regionala stadskärnorna och i den centrala regionkärnan där handel, hotell och restaurangnäring drabbas hårt. I kontorstäta fastighetskärnor står fastighetsmarknaden inför en omställning av kontorsytor.

Den digitala omställningen öppnar upp för utveckling av nya teknologier, innovationer och företag i Stockholmsregionen, vilket innebär nya konkurrensfördelar och affärsmöjligheter. I den regionala utvecklingsstrategin, RUFS 2050, identifieras sju styrkeområden där näringslivet ligger i framkant: life science, informations- och kommunikationsteknologi (IKT), högspecialiserad industriell tillverkning, miljöteknik, finanssektorn, kulturella och kreativa näringar (KKN) samt besöksnäringen. Tjänstesektorn är den bransch som växer starkast och står stark i de globala värdekedjorna.[7]

Stockholmsregionen kommer på tredje plats i Europa när det gäller antalet huvudkontor och har flest i en jämförelse med övriga nordiska huvudstadsregioner[8]. Det bidrar till Stockholmregionens och hela Sveriges konkurrenskraft och är en viktig nationell tillgång. Exempel på globala företag som har huvudkontor i regionen är IT-och telekombolag som Ericsson och IBM.

För att svenska företag ska vara attraktiva arbetsgivare för kvalificerad utländsk arbetskraft och det svenska näringslivet vara framgångsrikt även i denna nya tid behöver svenska företag ta tillvara digitaliseringens möjligheter. Det är viktigt att små och medelstora företag, bland annat underleverantörer till exportföretag, klarar av den tekniska omställningen med digitalisering, automatisering, robotisering, elektrifiering av fordonsflottan och e-handel. Risken är annars att dessa företag tappar konkurrenskraft och slås ut, vilket medför ökad arbetslöshet och minskad export för regionen.

Regionens tillgänglighet – flyg och tåg är avgörande för Sveriges och Stockholmsregionens ekonomi och konkurrenskraft.

Norden och Stockholmsregionen är perifera delar av Europa och övriga världen och internationell flyg- och tågtillgänglighet är strategiskt avgörande för Stockholmsregionens och Sveriges ekonomi och konkurrenskraft. Det är nödvändigt med direktflyg till

[7] Export och globala värdekedjor, Region Stockholm (publiceras under våren 2021)
[8] Det Globala Stockholm - en kartläggning av multinationella företag med huvudkontor i Norden och Stockholmsregionen. TRN 2019–0077

och från Stockholm-Arlanda, som är landets nav för internationell tillgänglighet, globala värdekedjor och högvärdigt gods. Hot om nedläggning av SAS och Norwegian påverkar konkurrenskraften negativt och är särskilt problematiskt avseende strategiskt viktiga men mer avlägsna destinationer som till exempel USA:s västkust och tillväxtmarknaderna i Asien.

Risken blir att andelen globala huvudkontor i regionen minskar i takt med att regionens nav för internationellt flyg minskar[11]. Samverkan i befintliga nätverk, såsom Connect Sweden och samarbetet i Östra Mellansverige (ÖMS), kan stärkas och nya samverkansinitiativ kan behöva skapas för att värna Sveriges och Stockholmsregionens internationella tillgänglighet.

Även reseförbindelserna till Oslo och Helsingfors behöver utvecklas. Med tågprojektet Oslo-Stockholm2.55 ökar tillgängligheten mellan två innovationsstarka nordiska huvudstäder, vilket skapar starkare förutsättningar för långsiktig samverkan och ökad attraktionskraft. Liknande samverkansformer för färjetrafiken bör utredas.

Hållbar omställning och innovationskraft – för en konkurrenskraftig region

Digitalisering och nätkapacitet gör det möjligt att effektivisera och förbättra länets tekniska försörjningssystem och i Stockholmsregionen finns många innovationssatsningar som möjliggör detta. Till exempel är Urban ICT Arena en öppen testbädd och på denna samverkansarena i Kista kan digitaliseringens möjligheter utvecklas, testas och visas upp i en urban miljö. Akademi, näringsliv och offentlig sektor utvecklar tillsammans nya digitala lösningar för framtidens samhälle och näringsliv. Bland deltagarna finns globala företag såsom ABB, Ericsson och IBM tillsammans med KTH, RISE ICT, Stockholms universitet, Region Stockholm och Stockholms stad. Ett av utvecklingsområdena är urban mobilitet med självkörande och uppkopplade fordon.

Små och medelstora företag har inte samma förutsättningar att satsa på omställning och innovation som större företag och huvuddelen av Stockholmsregionens företag är små och medelstora. Dessa företag är ofta viktiga underleverantörer till de större produktionsföretagen och genererar dessutom betydande skatteintäkter. Risken är att dessa företag inte klarar den globala konkurrensen och försvinner från marknaden.

Besöksnäringen har de senaste åren vuxit till en betydande näring för Sveriges och Stockholmregionens ekonomiska utveckling och attraktivitet och är en viktig arbetsmarknad för många med lägre utbildningsnivå. Under pandemin har besöksnäringens många små företag drabbats hårt av restriktioner och det är viktigt med insatser för att stödja näringens överlevnad. Branschens små företag är starkt beroende av förutsägbarhet för att våga investera och anställa. Ofta upplevs regelverken som ett hinder, till exempel regler om sjuklöner och tillsynsavgifter.

Digital transformation och nya innovativa affärsmodeller behöver utvecklas för att branschen ska bli mer robust och hållbar. Baserat på internationell forskning beskriver Mittuniversitetet tre tänkbara scenarier för turismen efter corona. Ändrade resmönster är svåra att förutspå men det finns en inriktning mot ett mer lokalt, inhemskt resande och fokus på friluftsliv. Detta möjliggör en mer långsiktigt hållbar näringsutveckling för både klimat och entreprenörer.

Tillgången till bredband är avgörande för digital transformation och de regionala bredbandskoordinatorerna har en nyckelroll i att bidra till en effektiv utbyggnad och uppnå bredbandsmålen. Uppdraget är att identifiera hinder för utbyggnad, analysera möjliga lösningar och bidra till en god samverkan mellan aktörerna i utbyggnaden. Regeringen har nyligen beslutat om fortsatt stöd till regionala bredbandskoordinatorer.[9]

Omställning på fastighetsmarknaden i spåren av covid-19

Coronapandemin har bidragit till att flera branscher överväger att göra distans- och hemarbete till ett mer permanent inslag. Detta kan innebära att fastigheter för arbete och handel istället kan användas till bostäder. Omställningen av kontorsytor till bostäder kan öka i takt med ökad flexibilitet på arbetsmarknaden.

I de fall pandemin leder till att kontor omvandlas till bostäder kan detta leda till en mer diversifierad bebyggelse med ökad blandning av natt- och dagbefolkning. Co-sharing, nya typer av kontorslösningar, flexibel användning av fastigheter med boende, kontor och organisationsverksamhet i samma byggnad växer fram. Vidare spås att andra geografiska lägen kan komma bli mer attraktiva när mindre kontor eller co-office efterfrågas i regionala stadskärnor och i andra områden som tidigare mest har dominerats av bostäder. Bostadsproducenter utvecklar såväl utbud som produktion för att bättre svara mot förändringar i efterfrågan, vilket bidrar till smartare lösningar och effektivitetsvinster.

Risker och möjligheter – digital omställning, ökad konkurrenskraft, stärkt mobilitet och tillgänglighet

- **Den digitala omställningen möjliggör utveckling av nya teknologier**, **innovationer och företag** i Stockholmsregionen, vilket innebär nya konkurrensfördelar. Tjänstesektorn är den bransch som växer starkast i regionen och står stark i de globala värdekedjorna.
- **Satsa på de starka sektorerna i Stockholmsregionen**, såsom life science, informations- och kommunikationsteknologi (IKT), högspecialiserad industriell tillverkning, miljöteknik, finanssektorn, kulturella och kreativa näringar samt besöksnäringen. IKT-branschen (Informations- och kommunikationsteknik) är stor i länet, gynnas av omställningen och kan ge marknadsandelar för regionen då tekniköverföring till nya sektorer som till exempel vård, hälsa, hygien och juridik med mera accelererar.
  Stockholm-Uppsalaregionen är Sveriges största life Science kluster och samlar hälften av det svenska näringslivet inom life science. Stockholmsregionen har stark kompetens och utvecklar läkemedel, diagnostik och medicintekniska produkter med en rad snabbväxande företag, varav ca 300 små och medelstora företag. Detta styrkeområde är mycket viktigt för Stockholmsregionens innovations- och attraktionskraft.
- **Regionens fordonsindustri** och dess många underleverantörer utgör en nyckelsektor för grön omställning och Sveriges största exportnäring. Region Stockholm driver tillsammans med KTH projektet Fordonsdalen Stockholm som samverkar för en omställning till mer hållbara och digitala produkter och

[9] https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/11/fortsatt-stod-till-regionala-bredbandskoordinatorer/

tjänster samt affärsmodeller. En viktig del av projektet är tillgängliggörandet av regionens samlade forsknings- och innovationsresurser genom delningsarenor, framförallt för små och medelstora företag.

- **Stärk och ta tillvara Stockholmsregionens ledande position som ett tech-nav** där IT-sektorn är en viktig bransch för en hållbar omställning i stora delar av näringslivet. Många branscher och industrier växer ihop med IT, tech och telekom och Stockholmsregionens framstående position är en mycket värdefull tillgång för regionens övriga företag.
- **Skapa affärsmöjligheter genom innovativa lösningar** och stötta samverkansformer mellan akademin, innovationsaktörer, näringslivet och offentlig sektor för att omsätta innovativa lösningar i verksamhet, accelerera omställningen och skapa affärsmöjligheter. Kompetenshöjande insatser för ökad kunskap om innovationsfrämjande upphandlings- och samverkansmetoder behövs. Kan finansieras genom Vinnova och EU:s program för innovation till exempel [10].
- **Förstärk den gemensamma internationella marknadsföringen** genom strategiska åtgärder i samverkan med berörda aktörer för att förstärka Stockholmsregionens attraktivitet för företagsetableringar och som affärsresemål. Exempelvis som en hub för informations- och kommunikationsteknologi (IKT), tech, digitalisering och life Science.
- **Effektivisera och förbättra länets tekniska försörjningssystem** genom de många innovationssatsningar som möjliggör detta. Region Stockholm fortsätter att lyfta problemen med nätkapacitet på nationell nivå och i samverkansforum. Regionen Stockholm är en aktiv part i utbyggnationen av länets laddinfrastruktur [11] och kan bidra med kunskapsunderlag för att få en god spridning och tillgänglighet till infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel.[12]
- **Etablera kraftförsörjningsfrågan som planeringsfråga.** En samordnad planeringsprocess kan minska ledtiderna för förstärkningar av elnätet. till exempel genom att höja kunskapen om kommunernas planeringsprocesser hos nätföretagen, genom bland annat seminarier, samverkansplattformar och vägledningar.
- **Regionala och nationella tillväxtmedel samt ERUF-medel** kan stärka och stötta regionens näringsliv i spåren av covid-19, till exempel inom smart specialisering. Genom regional samordning kan medlen användas effektivt under regionalfondernas programperiod 2021–2027.
- **Stärkt samverkan för näringslivsutveckling** kommer att underlättas genom den kommande Näringslivs- och tillväxtstrategin för Stockholmsregionen. De fyra strategiska inriktningsområdena ska bidra till att stärka den internationella konkurrenskraften och hållbar tillväxt. Strategin utarbetas i bred dialog med regionens aktörer och bidrar till stärkt samverkan och samsyn mellan regionala och lokala aktörer, akademi, offentlig, privat och ideell sektor i det regionala näringslivsfrämjande arbetet.

[10] Upphandlingsmyndigheten, Innovationsupphandling – utvecklar din verksamhet, 2015 https://www.upphandlingsmyndigheten.se/verktyg/publikationer/innovationsupphandling---utvecklar-din-verksamhet/

[11] **Bilaga 1** bild 7

[12] **Bilaga 1** bild 13

- **Kommunicera behoven och utmaningarna för Stockholmsregionens tillväxtarbete.** Fortsätt påverkansarbetet på den nationella nivån för att tilldelas rimliga regionala utvecklingsmedel. Det regionala näringslivsfrämjande tillväxtarbetet kan stärkas genom en ökad tillgång till nationella medel, exempelvis för omställning och digitalisering i små och medelstora företag.
- **Stärk regionalt samverkansarbete för att öka platsers attraktivitet.** En attraktiv plats lockar företag, boende, besökare, investeringar och etableringar. Attraktivitet kan handla om trygghet, välfungerande kollektivtrafik, ett rikt utbud av hotell, restauranger vacker natur och allemansrätt liksom fler former av upplevelser. Aktörssamverkan kan innebära utveckling av besöksanpassade planeringsverktyg för ökad och hållbar mobilitet. En regional samverkan för platsutveckling kan exempelvis handla om att utveckla de regionala stadskärnornas attraktivitet eller ytterligare stärka regionens besöksmål som attraktiva platser.

3. Grön omställning - för en attraktiv och konkurrenskraftig Stockholmsregion i spåren av covid-19

Med pandemin har redan pågående trender med grön omställning intensifierats när människors mobilitetmönster ändras. Utvecklingen medför en viss minskad klimatpåverkan, vilket stärker regionens förutsättning att nå klimatmålen och innebär nya konkurrensfördelar för regionens företag. En region som bidrar till hållbara lösningar på samhällsutmaningar är mer långsiktigt konkurrenskraftig.

Forskning inom mobilitet och beteendeförändring visar tydligt att vi har som störst förmåga till förändrat beteende vid livsomställande tidpunkter. Det bör därför nu finnas stora möjligheter att etablera nya, mer hållbara och effektiva resmönster under och efter pandemin.

Grön forskning, innovation och entreprenörskap - för en konkurrenskraftig och grön region

I tidigare kapitel beskrevs samverkansprojektet Fordonsdalen som ska bidra till grön omställning i fordonsindustrin. På motsvarande sätt driver Region Stockholm projektet Stockholm LifeTech tillsammans med olika forskningsaktörer.[13] Även detta projekt syftar till ett effektivt resursutnyttjande genom att tillgängliggöra forsknings- och innovations-infrastrukturer till regionens små och medelstora life science-företag och därmed påskynda hållbar tillväxt.

[13] https://www.sll.se/verksamhet/Regional-utveckling/Nyheter/2020/032/364-miljoner-till-projekt-inom-teknikutveckling-i-stockholmsregionen/

Grön omställning av transportsystemet

Transportsektorn är en av de sektorer som belastar klimatet mest och svarar för cirka hälften av de totala utsläppen i Stockholms län. För att nå klimatmålen[14] måste länets transportsektor minska utsläppen till 1,1 miljon ton år 2030, vilket motsvarar en minskning med 70 procent jämfört med 3,7 miljoner ton år 2010 (exklusive flyg- och sjöfartssektorn).[15]

Coronapandemins effekter visar på möjligheterna för grön omställning av transportsystemet till följd av förändrade beteenden och förstärkning av redan pågående trender med minskad klimatpåverkan:

- möjlighet till distansarbete för stora yrkesgrupper
- ökad näthandel, även av dagligvaror.
- minskat resande med flyg och färjetrafik
- utveckling av elflyg och fossilfritt flyg

Negativ klimatpåverkan:

- minskat resande i kollektivtrafiken under pandemin, där bilen tagit flest färdmedelsandelar
- inbromsning för delningsekonomin, däribland inom delad mobilitet

Den senaste tidens diskussioner om brist inom kraftförsörjningen i delar av Sverige handlar om kapacitetsbrist[16]. Problematiken ligger i att den största andelen el produceras i norra delen av Sverige och konsumeras i södra delen och på vissa platser är nätet inte tillräckligt utbyggt för att kunna leverera den effekt som krävs när elbehovet är högt. Ökad elektrifiering ställer också krav på ökad energieffektivisering. Det ökande eleffektbehovet till följd av en snabb elektrifiering riskerar att förvärra kapacitetsbristen i regionen på kort sikt, innan elnätet byggts ut.

Den pågående elektrifieringen av transportsektorn är en viktig pusselbit för omställning till fossilbränslefri mobilitet. Att elektrifiering är en högprioriterad fråga blir tydligt med de nationella satsningar som görs, bland annat med Elektrifieringskommissionen som ska öka tempot på elektrifieringsarbetet och Trafikverkets uppdrag och utlysningar kring elektrifiering och kartläggning av vita vägsträckor.

Omstartskommissionen, som drivs av Stockholms Handelskammare för att göra Sverige starkare efter coronakrisen, identifierar luckor i stödet till elektrifieringen av transportsektorn, bland annat till tunga transporter. Kommissionen konstaterar att elnätskapaciteten inte är tillräcklig för att stödja infrastruktur för elfordon och att utbyggnaden av infrastruktur inte sker jämnt över länet.[17] [18]

[14] Klimatfärdplanen Region Stockholm: https://www.sll.se/globalassets/4.-regional-utveckling/styrdokument/klimatfardplan_2019_webb.pdf

[15] https://www.sll.se/globalassets/4.-regional-utveckling/styrdokument/klimatfardplan_2019_webb.pdf s.10

[16] Kapacitetsbrist innebär att elnätets fysikaliska egenskaper begränsar nätets överföringsförmåga.

[17] Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel, 2020 Länk

[18] Kraftförsörjning inom östra Mellansverige, 2020 länk

I rapporten *Kraftförsörjning inom östra Mellansverige*[19] bedöms transporterna stå för ca 60 procent av den tillkommande elanvändningen i Stockholms län, fram till år 2030. Närmare hälften av Sveriges bilar kan vara laddbara om tio år och utsläppen minska med nästan 60 procent, visar en rapport från Handelskammaren[20]. Rapporten understryker behovet av en kraftigt utbyggd infrastruktur där det skulle krävas att Sverige går från dagens 10 300 publika ladd-punkter till ungefär 260 000 för att möta efterfrågan för antalet ladd-bilar år 2030 och vara i linje med EU:s rekommendationer. Länsstyrelsen bedömer att det behövs ca 3200 snabbladd-platser i länet till år 2030.

Region Stockholm deltar i Interreg-projektet EV Energy, som ska bidra till omställningen av transportsektorn i storstadsregionerna, från fossila energilösningar till rimligt prissatt, fossilfri och ren mobilitet. Projektet fokuserar på integrering av elfordon och förnybar energi genom smarta IKT-lösningar (informations- och kommunikationsteknologi) och ska genom partnerskap mellan städer och regioner utbyta kunskap om lämpliga strategiska åtgärder för att påskynda denna omställning. Ett konkret exempel är Region Stockholm med trafikförvaltningen satsning på eldriven bussflotta, där nuvarande biogasdrivna bussar successivt byts mot eldrivna.

Omställningen av flyget

Målet i Klimatfärdplan 2050 är att regionen ska gå från ett starkt fossilberoende idag, via en blandning av el, förnybara och fossila bränslen år 2030, till en nästan total utfasning av fossila drivmedel.[21]

Swedavia har beslutat om en strategi för elflyg med målsättningen att företagets samtliga tio flygplatser ska kunna hantera elflyg och att en första kommersiell elflygslinje kan tas i bruk kring 2025.[22] En växling från fossilt bränsle till biobränsle är möjlig eftersom tekniken finns. Flygningar med biobränsle sker idag regelbundet på ett fåtal ställen i världen. Det som saknas för att bränslet ska börja användas i högre grad är storskalig produktion och ett konkurrenskraftigt pris.[23] Bränslet är den största kostnaden för flygbolagen och högkvalitativa flygbränslen är dyra. Kostnaden för biobränslebaserade flygbränslen är 2–3 gånger högre än dagens fossila flygbränsle. Det saknas också en produktionskedja som kan leverera stora volymer biobaserade flygbränslen.[24]

Hållbar bebyggelse och energieffektiv renovering i spåren av covid-19

För att möta den växande befolkningens behov av bostäder och samtidigt nå klimatmålen behövs en långsiktigt hållbar bebyggelse med resurseffektiv markanvändning och samordning mellan transportsystemet och bebyggelsestrukturen. Byggsektorn är den

[19] http://rufs.episerverhosting.com/globalassets/h.-publikationer/2020/20200211_kraftforsorjning-oms_underlagsrapport.pdf
[20] https://www.chamber.se/rapporter/elbilar-pa-frammarsch.htm
[21] https://www.sll.se/globalassets/4.-regional-utveckling/styrdokument/klimatfardplan_2019_webb.pdf s.42
[22] https://www.swedavia.se/om-swedavia/presskontakt/swedavia-lanserar-strategi-for-elflyg--are-ostersund-redo-for-forsta-elflyget-hosten-2020/
[23] https://www.swedavia.se/biobransle
[24] https://www.sll.se/globalassets/4.-regional-utveckling/styrdokument/klimatfardplan_2019_webb.pdf s.48

andra av två sektorer som har störst kvarvarande utsläpp i länet och där regionala och lokala aktörer har rådighet.

Byggsektorn blir allt mer elberoende och genom att arbeta aktivt med att minska fastigheternas effektuttag finns stora möjligheter att frigöra kapacitet. Därigenom kan effekttoppar i el- och fjärrvärmesystemet minska och omfattningen av mer klimatbelastande produktion reduceras. I början av 2020 tog Region Stockholm tillsammans med övriga regioner i Östra Mellansverige (ÖMS) fram en rapport om nuläget och det förväntade behovet av eleffekt25. Nu utarbetas en vägledning som stöd för kommunala planerare att i högre grad integrera kraftförsörjningen i planeringen.

Rörelse- och boendemönster i regionen i spåren av covid-19

Det är ännu för tidigt att säga vilka långtgående konsekvenser på våra resmönster som består efter pandemin. Tydligt är att många under pandemin kan ha skapat sig nya vanor som kan komma att bestå. Under pandemin har resandet med kollektivtrafik sjunkit drastiskt och det är troligt att fler resenärer vill undvika trängsel eller kollektiva färdmedel även efter pandemin. Under pandemin har fler valt att promenera eller ta cykeln, vilket ställer högre krav på cykelnätet och ökar behovet av en utbyggd cykelinfrastruktur.[26] I Stockholms innerstad har antalet cyklister ökat under lång tid, vilket lett till en fyrdubbling av antalet passager över innerstadssnittet sedan 1990.

Med ökat distansarbete ökar också möjligheten att bosätta sig längre utanför stadskärnorna och behovet av kollektivtrafik och bilanvändning under rusningstid kan minska till följd av detta. Statistik visar att efterfrågan på småhus och fritidshus är stor i länet och i exempelvis Värmdö kommun är snittpriset på fritidshus 4,4 miljoner kronor efter en prisuppgång på 11 procent de senaste 11 månaderna.[27] Det är inte sannolikt att människor permanent kommer att arbeta heltid på distans och behovet att ta sig till arbetet bedöms finnas kvar. Här kan kollektivtrafiken behöva anpassas, liksom andra typer av transportlösningar. Det kan, enligt trafikförvaltningen, bli en utmaning att finansiera och utveckla en resurssmart kollektivtrafik om ett minskat och mer utspritt resmönster kvarstår.

I Stockholms län arbetar knappt 500 000 personer (44%) i yrken där man potentiellt kan arbeta på distans, till exempel inom IKT-branschen (Informations- och kommunikationsteknik) och avancerad tjänsteproduktion.[28] De som har möjlighet att även i fortsättningen arbeta på distans kommer kanske resa mindre till arbetet och välja att arbeta exempelvis från en hub närmare hemmet. Detta skulle potentiellt kunna stärka exempelvis de regionala stadskärnorna.

Områden med invånare som har lägre inkomst fortsätter i större utsträckning än andra att använda kollektivtrafik.[29] Invånare i dessa områden har sannolikt få resandealternativ och arbeten som inte kan utföras hemifrån. Även andra yrkesgrupper har svårt att

[25] http://www.rufs.se/publikationer/2020/kraftforsorjning-oms-rapport/
[26] **Bilaga 1** bild 9 och 10
[27] https://www.maklarstatistik.se/pressmeddelanden/okande-priser-pa-bostader/
[28] **Bilaga 1** bild 6
[29] Ibid

utföra sitt arbete hemifrån och behöver ta sig till sin arbetsplats, till exempel läkare och annan sjukvårdspersonal.

Det är värt att notera att gruppen innerstadsboende, som har den kortaste pendling, ersätter en större andel av sina kollektivtrafikresor med cykel eller promenader.[30] Det faktum att innerstadsboende har tillgång till många alternativa bussturer, där biljett inte kunnat valideras under pandemin kan till viss del förklara den kraftiga minskningen av registrerat kollektivtrafikåkande hos innerstadsboende.

RUFS 2050 prioriterar tydligt att regionens bebyggelse ska hållas samman och skapa närhet till viktiga samhällsfunktioner och god kollektivtrafik. Utspridd bebyggelse tar mer mark i anspråk, ger sämre förutsättningar för effektiva tekniska försörjningssystem och genererar mer reserelaterade klimatpåverkande utsläpp än samlad bebyggelse. Det är därför angeläget att undvika ytterligare utglesning i regionen och att på bästa sätt samordna kollektivtrafiken med bebyggelsen.

Risker och möjligheter – Grön omställning

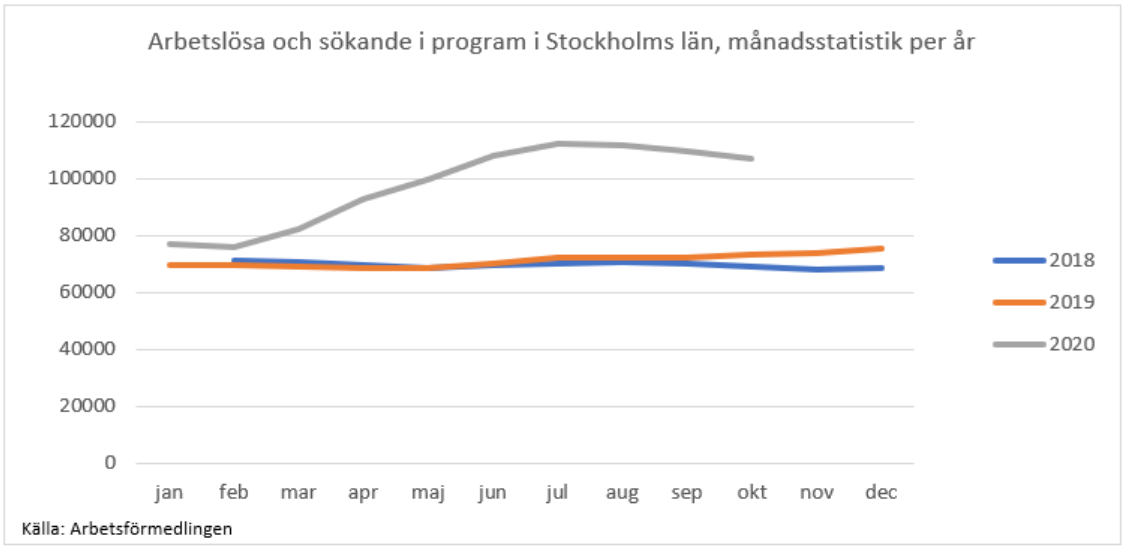
- **Stärk grön offentlig upphandling och samverkan.** Ställ krav på hållbara och fossilfria fordon och transporter i upphandlingar och satsa på forskning, innovation och entreprenörskap, som bidrar till en hållbar utveckling.
- **Verka för en ökad elektrifiering av transporter och utbyggnad av länets ladd-infrastruktur** för att möta behoven. Elektrifierade fordon kan på sikt bli en tillgång för elnäten då batterierna kan användas som lager och nyttjas för att jämna ut effekttoppar.[31]
- **Verka för att Trafikverket använder flexibla verktyg** i form av gröna körfält, omfördelning av gatuutrymmet, justering av hastighetsgränser, trafiksignaler och mer flexibla trängselskatter.
- **Verka för att cykelinfrastrukturen utvecklas i snabbare takt** för att minska trängseln i transportsystemet och dämpa transportsystemets klimatutsläpp. Målet i den regionala cykelplanen är att cykelvägnätet ska vara fullt utbyggt år 2030 och det regionala cykelkansliet verkar för att underlätta för länets väghållare (kommunerna och Trafikverket) att nyttja de möjligheter som finns för att stärka en ökad cykling.
- **Bebyggelsestrukturen i RUFS 2050** bidrar till att säkerställa att kommande bebyggelse utformas och lokaliseras i regionalt prioriterade bebyggelselägen och det är viktigt att bebyggelseutvecklingen utgår från RUFS 2050.
- **Energieffektiv renovering av befintliga byggnader** är en bevisat långsiktigt ekonomisk och miljömässig hållbar åtgärd som prioriteras i EU:s budget. Bankerna erbjuder gröna bolån om byggnaderna har energiklass A-B eller är certifierade enligt till exempel Miljöbyggnad för att uppmuntra fler att välja klimatsmarta boenden eller att minska energiförbrukningen. Att möjliggöra för olika typer av hållbara finansiella produkter är ett viktigt verktyg för att gå till en mer klimatneutral ekonomi och samhälle.

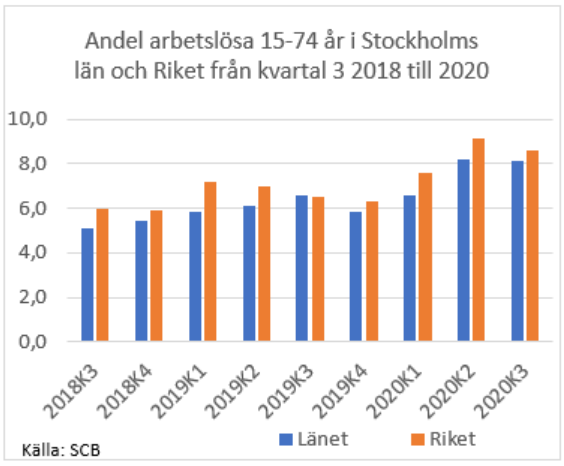
[30] **Bilaga 1** bild 10
[31] PowerCircle, 2020 https://www.powercircle.org/v2g.pdf

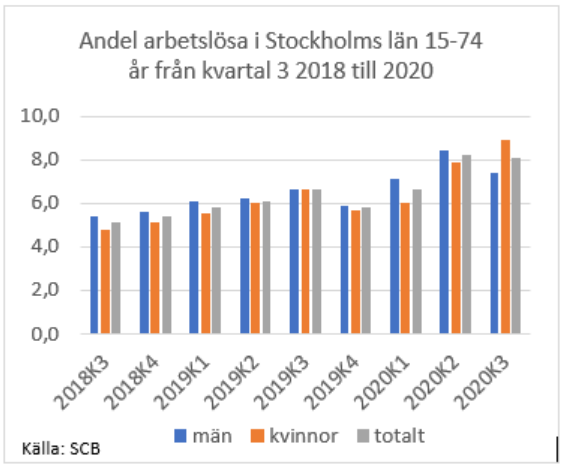
- **Digitaliseringen gör det möjligt att effektivisera och förbättra länets tekniska system.** I Stockholmsregionen finns många innovationssatsningar som möjliggör detta, exempelvis solcellstekniken som utvecklas i snabb takt. Incitament kan möjliggöra en mer decentraliserad elproduktion i den byggda miljön.
- **Öka hastigheten på bredband** på landsbygd och skärgård och säkerställ en fortsatt utbyggnad i de områden som saknar nödvändig uppkoppling.

Bilaga 1: Kartor, diagram och statistik

Bild 1 Arbetslösa och sökande i program, Stockholms län och riket

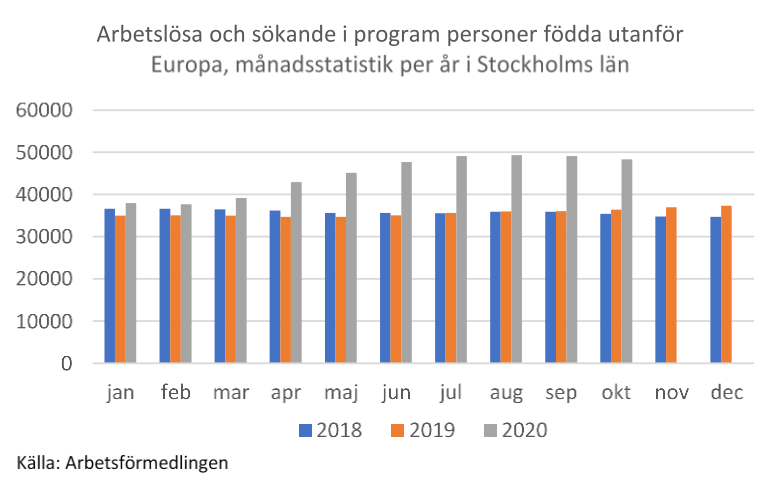

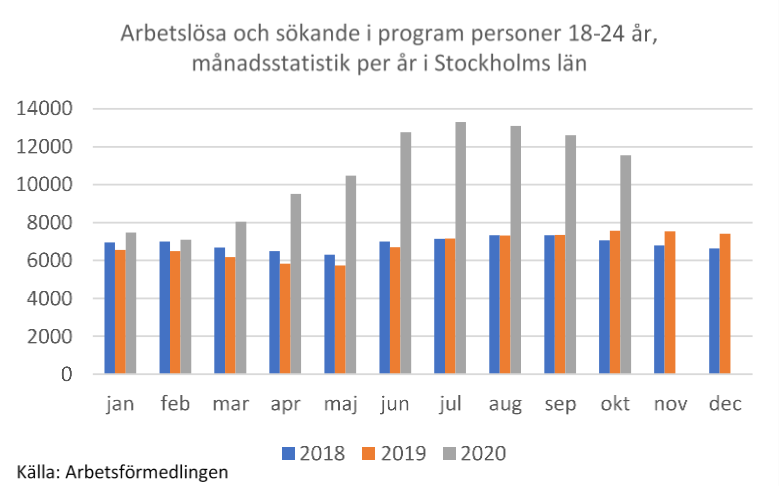

Det översta diagrammet visar en jämförelse av antalet arbetslösa och sökande i program under 2018, 2019 och 2020 per månad. De två mindre diagrammen visar andelen arbetslösa i procent; sammanlagt (till vänster) och uppdelat på kön (till höger) per kvartal.

Bild 2 Arbetslösa och sökande i program i Stockholms län, födda utanför Europa samt 18–24 åringar

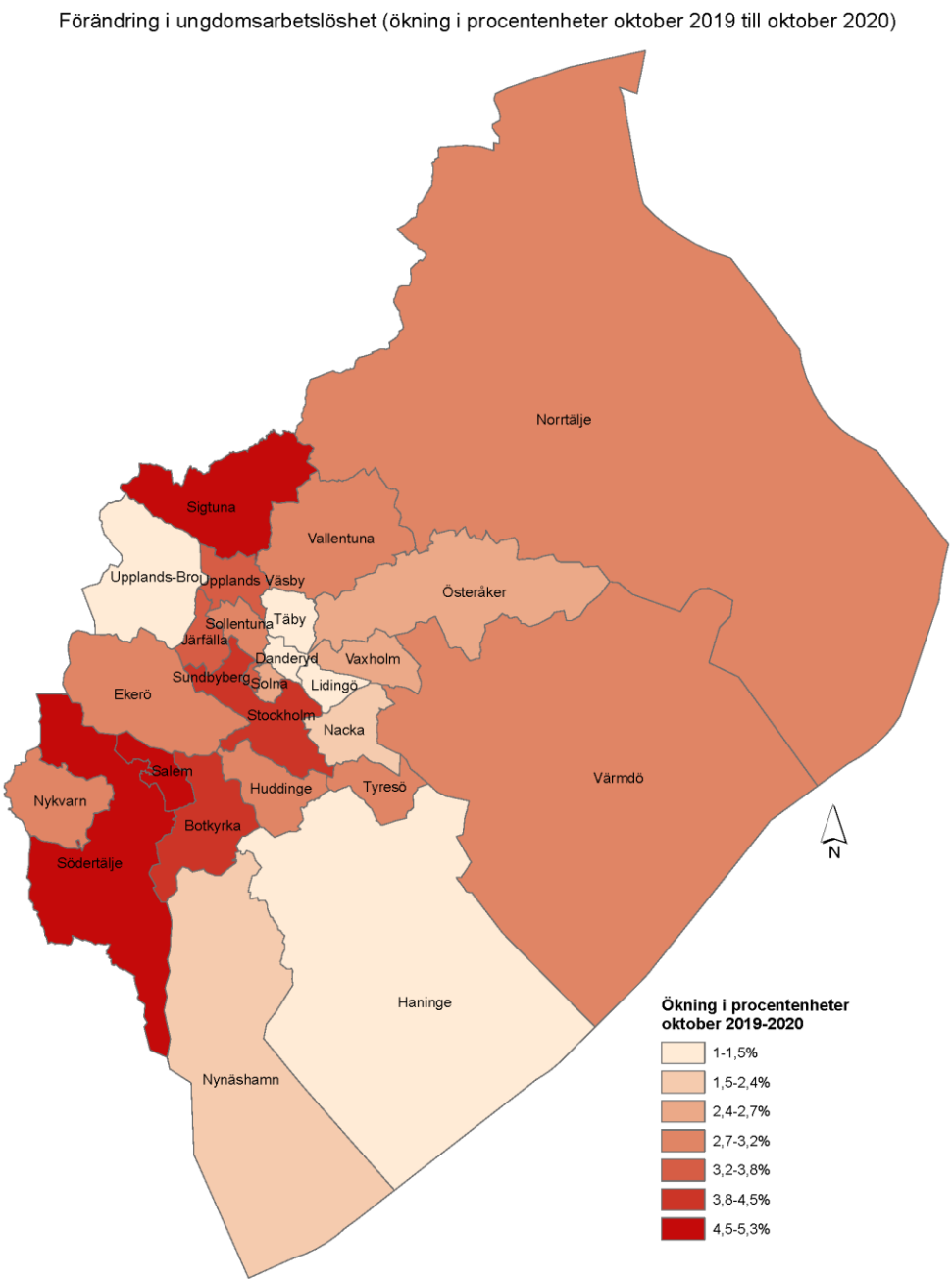
Källa: Arbetsförmedlingen

Källa: Arbetsförmedlingen

Diagrammen visar en jämförelse av antalet arbetslösa och sökande i program under 2018, 2019 och 2020 per månad. Det översta visar statistik för personer födda utanför Europa och det nedre visar statistik för personer i åldern 18–24 år.

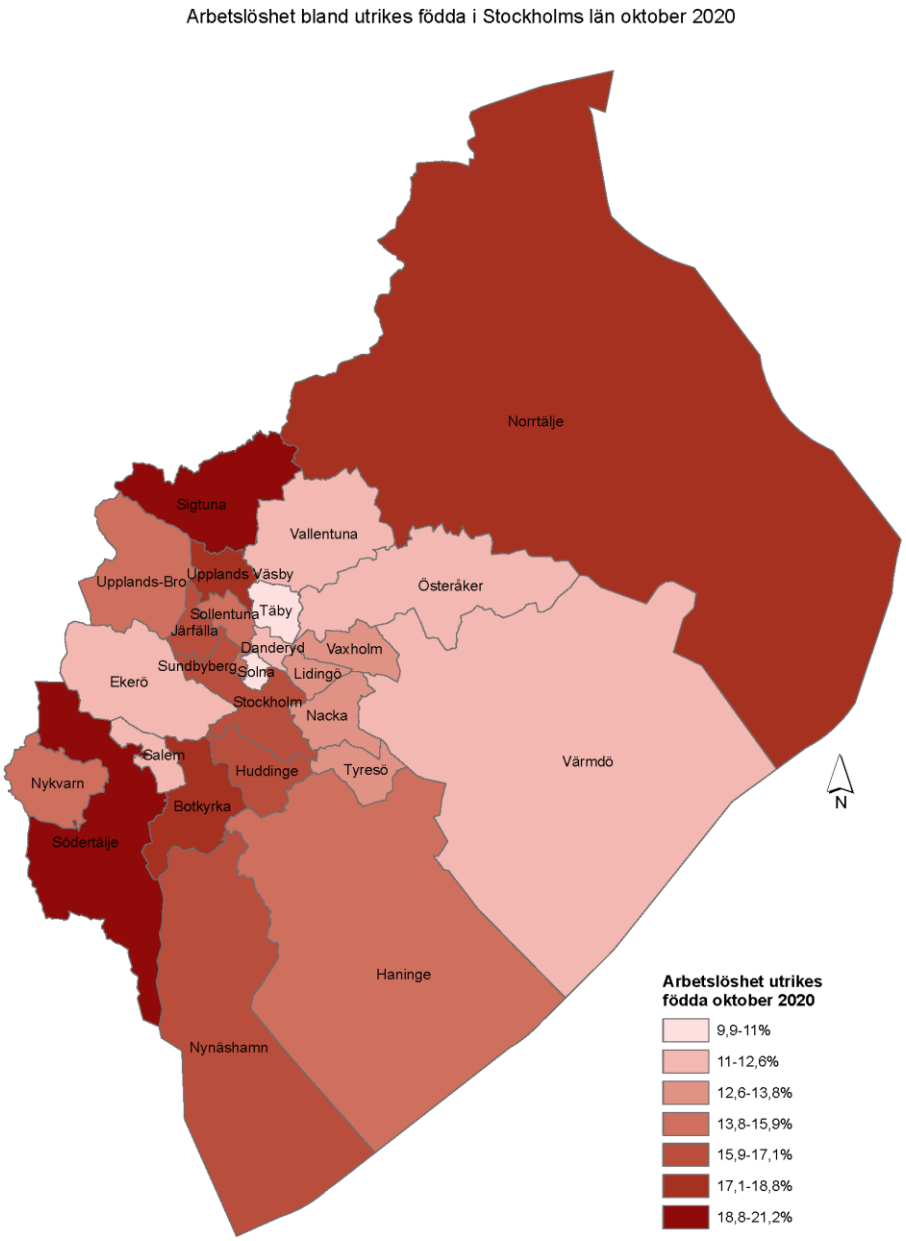
Bild 3 Förändring i ungdomsarbetslöshet

Källa: Arbetsförmedlingen. Förändring sedan oktober 2019.

Kartan visar förändring i arbetslöshet för personer i åldern 18–24 år i procentenheter i Stockholm mellan oktober 2019 och oktober 2020. Kommuner med störst ökning är Södertälje, Salem, Sigtuna, Botkyrka, Sundbyberg och Stockholm.

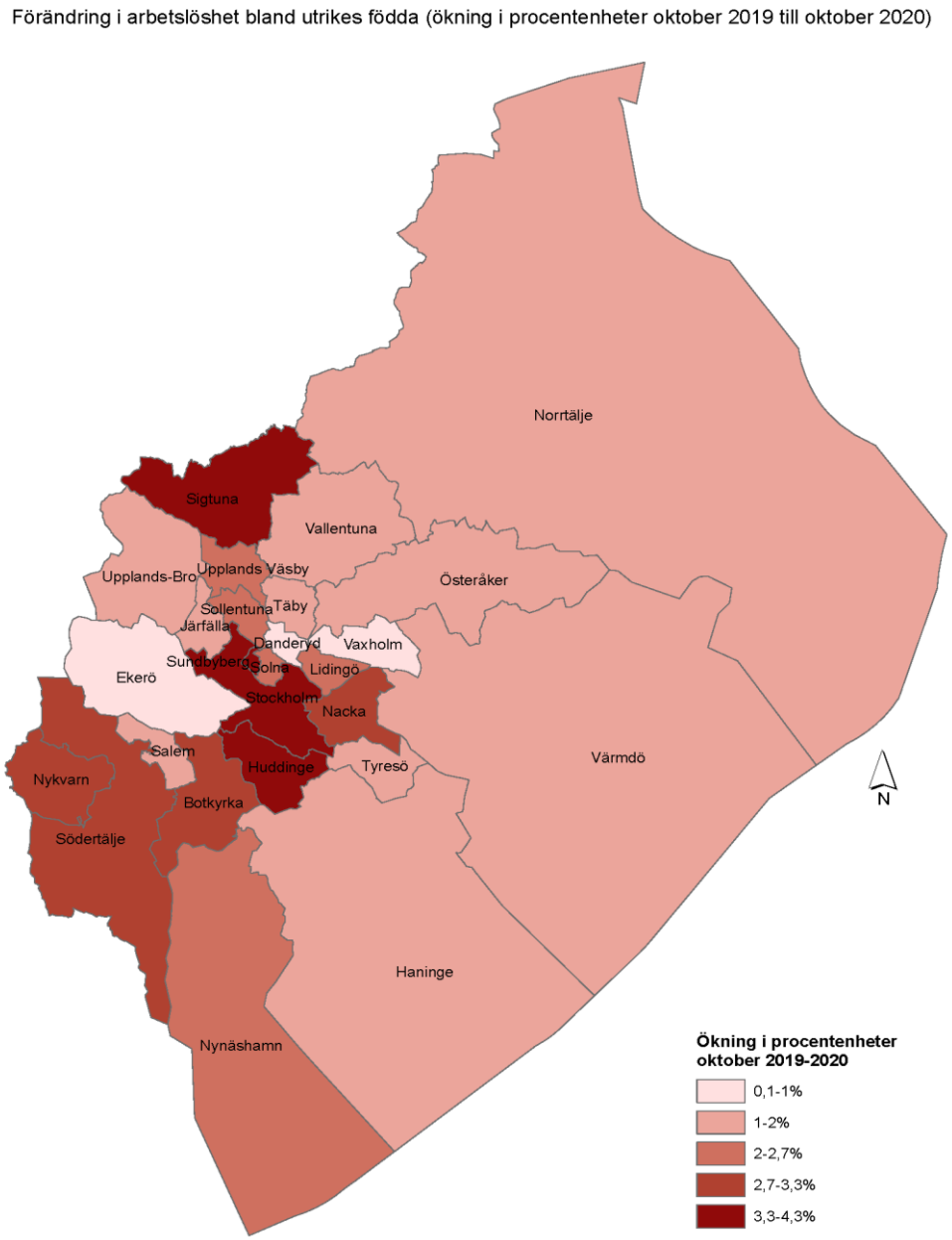
Bild 4 Arbetslöshet bland utrikes födda i Stockholms län oktober 2020

Källa: Arbetsförmedlingen. Andel av den registerbaserade arbetskraften bland utrikes födda 16-64 år.

Kartan visar arbetslösheten i procent för utrikes födda i åldern 16–64 år i Stockholm i oktober 2020. Kommuner med högst andel arbetslösa är Södertälje, Sigtuna, Botkyrka, Norrtälje och Upplands Väsby.

Bild 5 Förändring i arbetslöshet bland utrikes födda oktober 2019-oktober 2020

Källa: Arbetsförmedlingen. Förändring sedan oktober 2019.

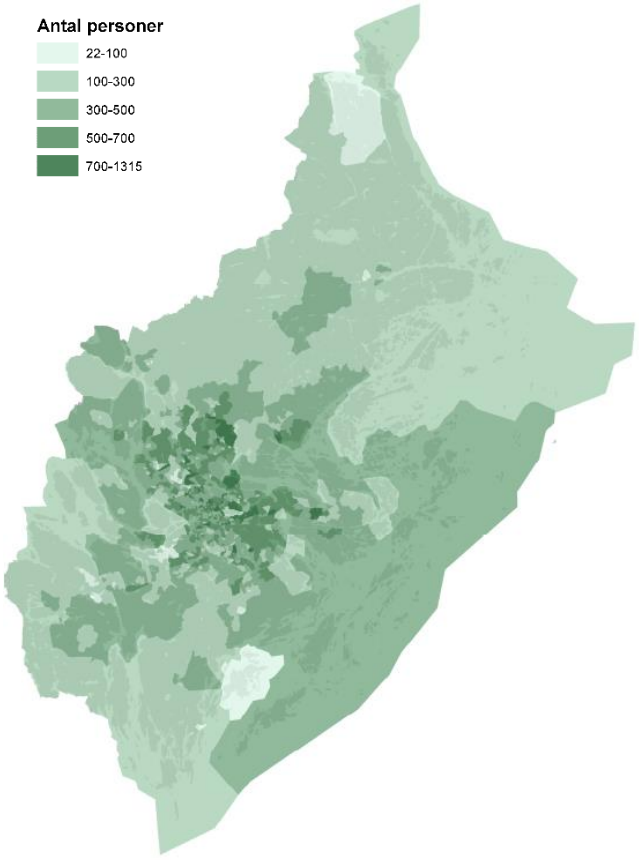
Kartan visar förändring i arbetslöshet för utrikes födda i åldern 16–64 år i procentenheter i Stockholm mellan oktober 2019 och oktober 2020. Kommuner med störst ökning är Sigtuna, Stockholm, Huddinge, Sundbyberg och Botkyrka.

Bild 6 Potential att arbeta på distans i Stockholms län

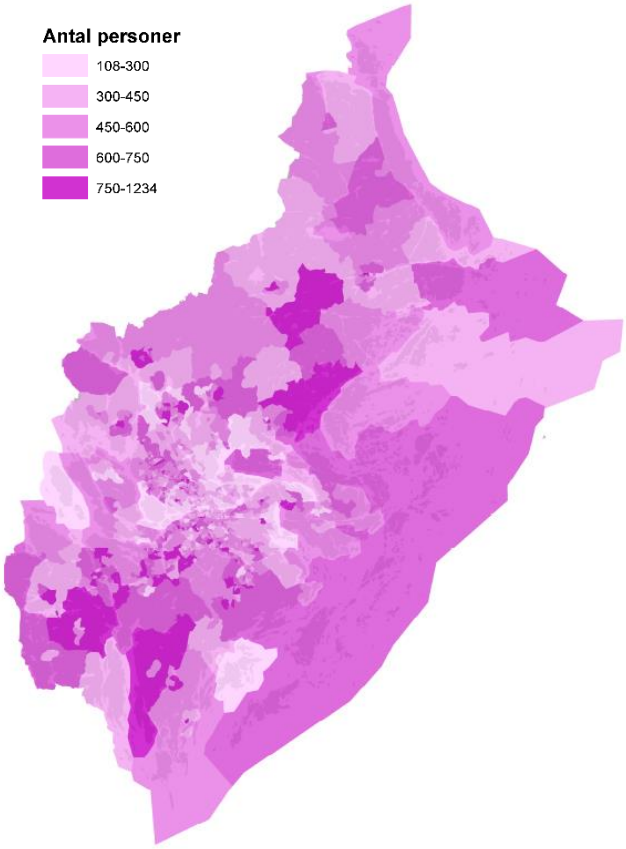
I Stockholms län arbetar 497 604 personer (44%) i yrken där man potentiellt kan arbeta på distans, Den geografiska utbredningen i den vänstra kartan visar att dessa personer till största delen bor i de centrala delarna av länet.

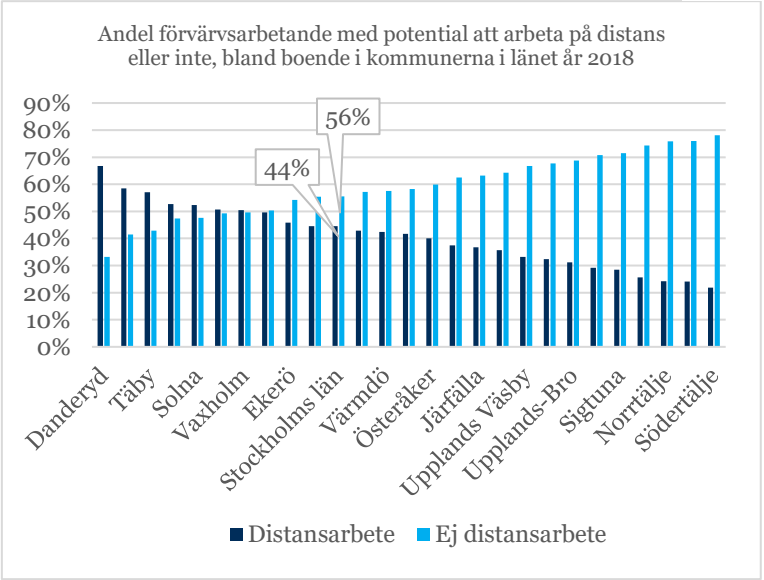
I länet finns det 620 856 personer (55%) som har yrken där det inte är möjligt att arbeta på distans, till exempel inom tillverkning och omsorg. Dessa personer bor i större utsträckning utanför de centrala delarna, vilket redovisas i den högra kartan. Samtliga yrken är inte klassade i den här studien.

Personer med yrken som **har** potential att arbeta på distans

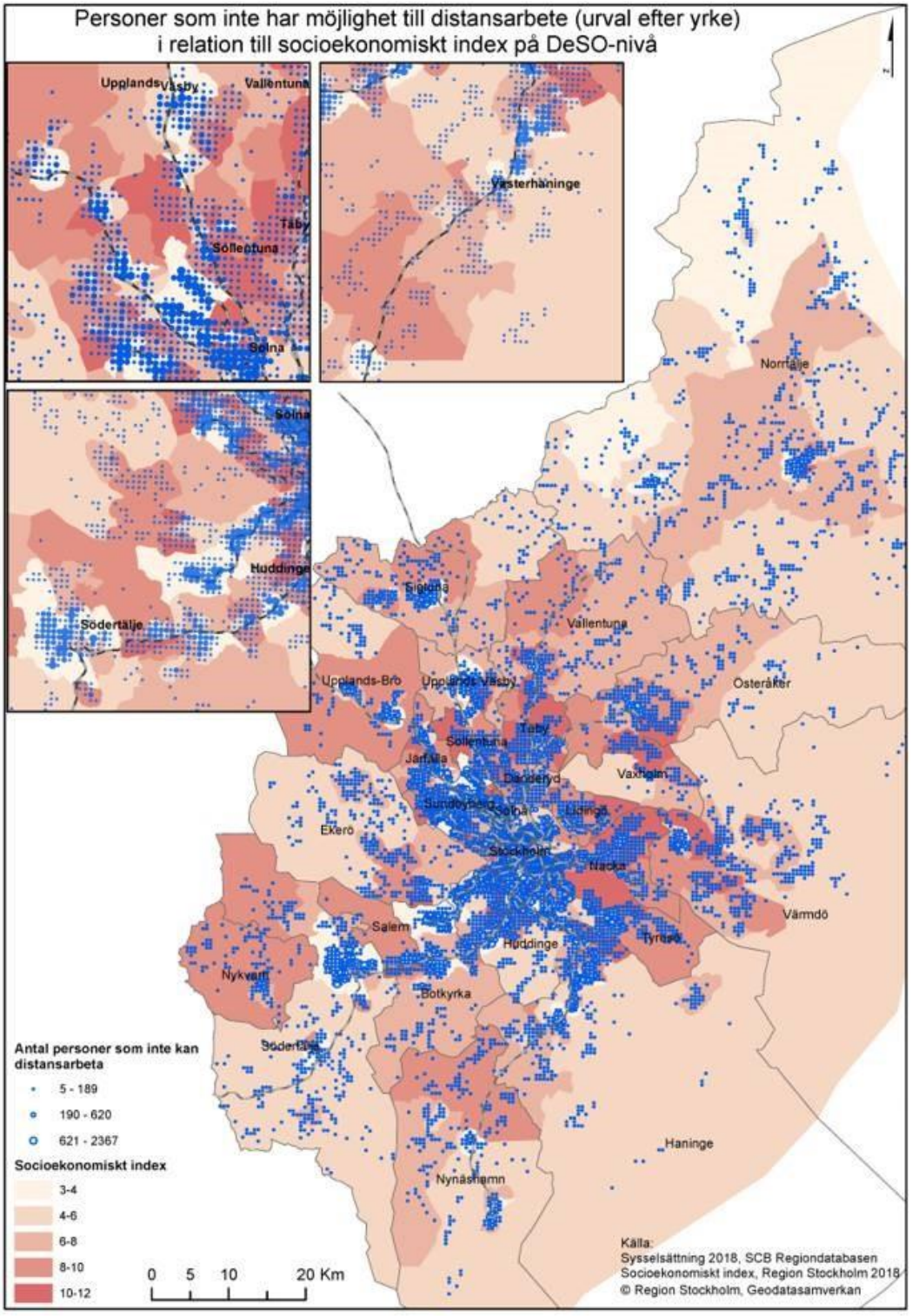

Personer med yrken som **inte** har potential att arbeta på distans

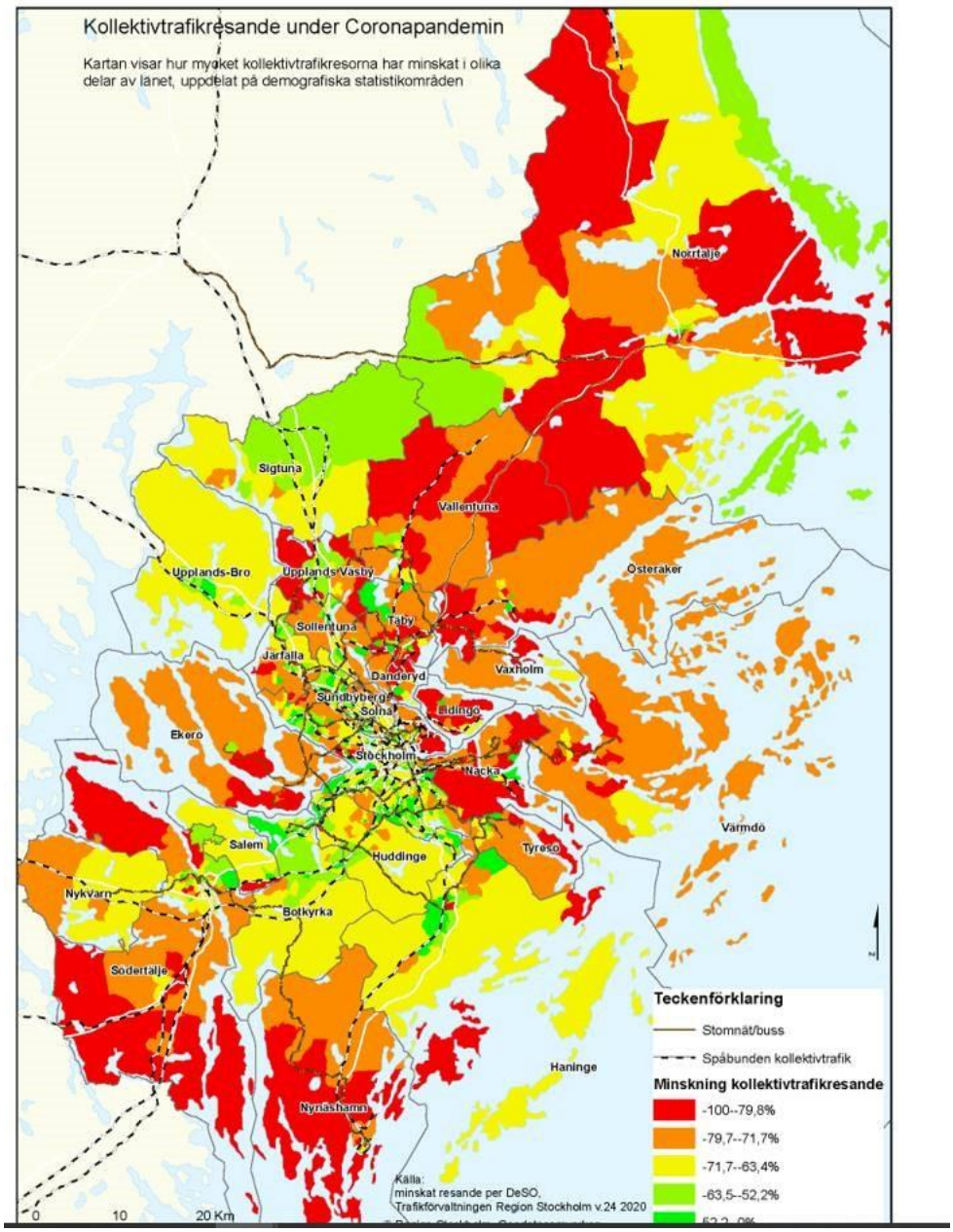

Källa och underlag: statistik från Regiondatabasen/SCB 2018. Underlag till indelning av yrken från amerikansk studie, översatt till svensk yrkesstandard av Region Skåne ”Skåneanalysen”. Statistik på kartor redovisade på demografiska statistikområden (DeSO).

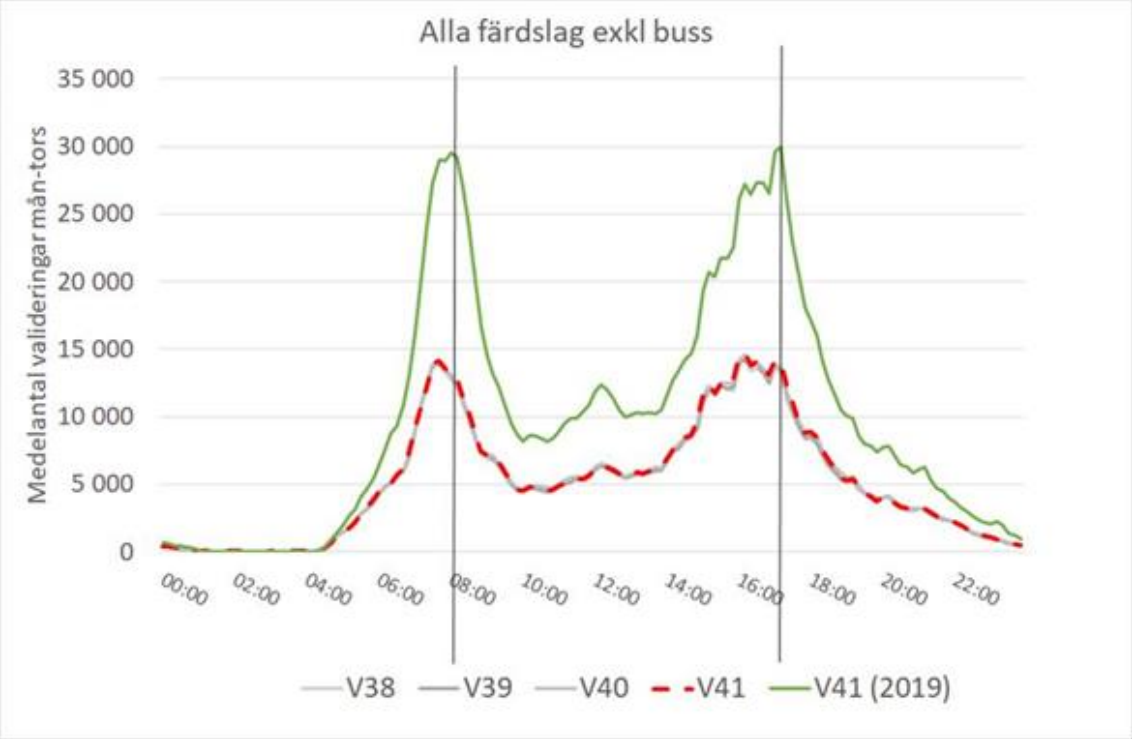
Personer som inte har tillgång till distansarbete i relation till socioekonomiskt index.

Bild 7 Kollektivtrafikresande under coronapandemin

Kartan visar hur mycket kollektivtrafikresorna har minskat i olika delar av länet uppdelat på demografiska statistikområden.

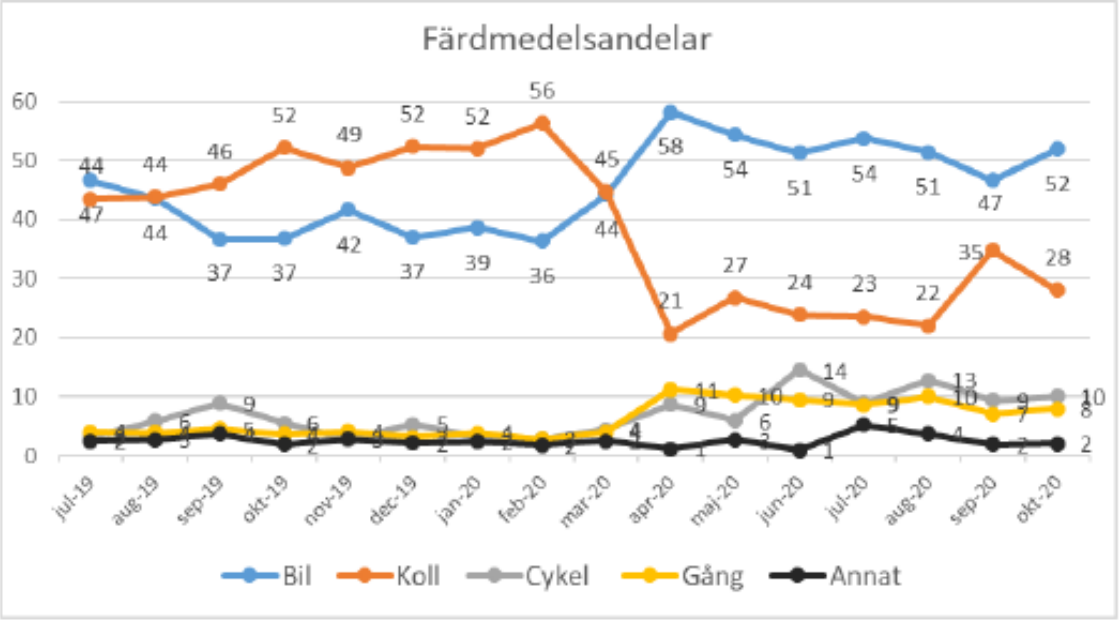
Bild 8 Peakproblematiken består under pandemin

Källa: Accesskortsvalideringar, SL, fram till och med v 41 2020

Diagrammet visar att peakproblematiken består under peaktiderna, även om en viss minskning har skett under pandemin.

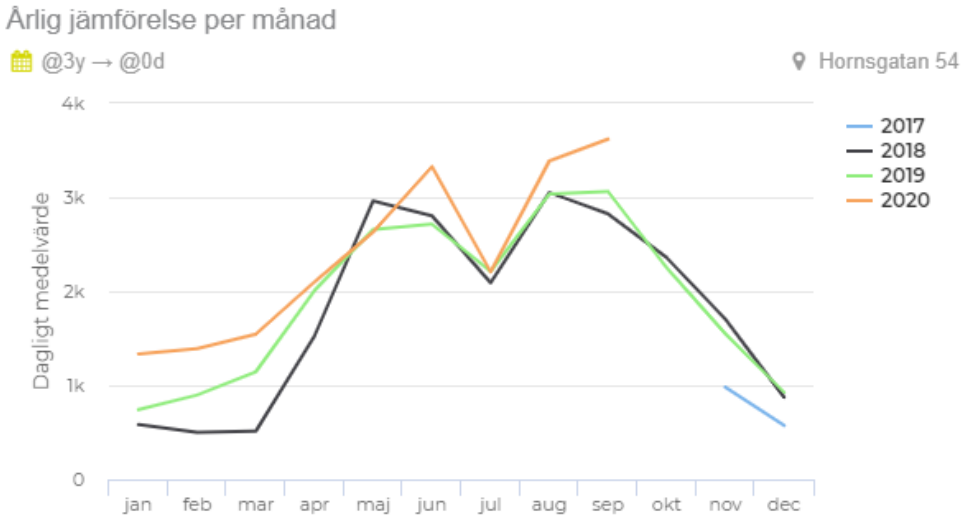
Bild 9 Kollektivtrafiksresor halverade - tappade resor har ersatts med bil, cykel och gång

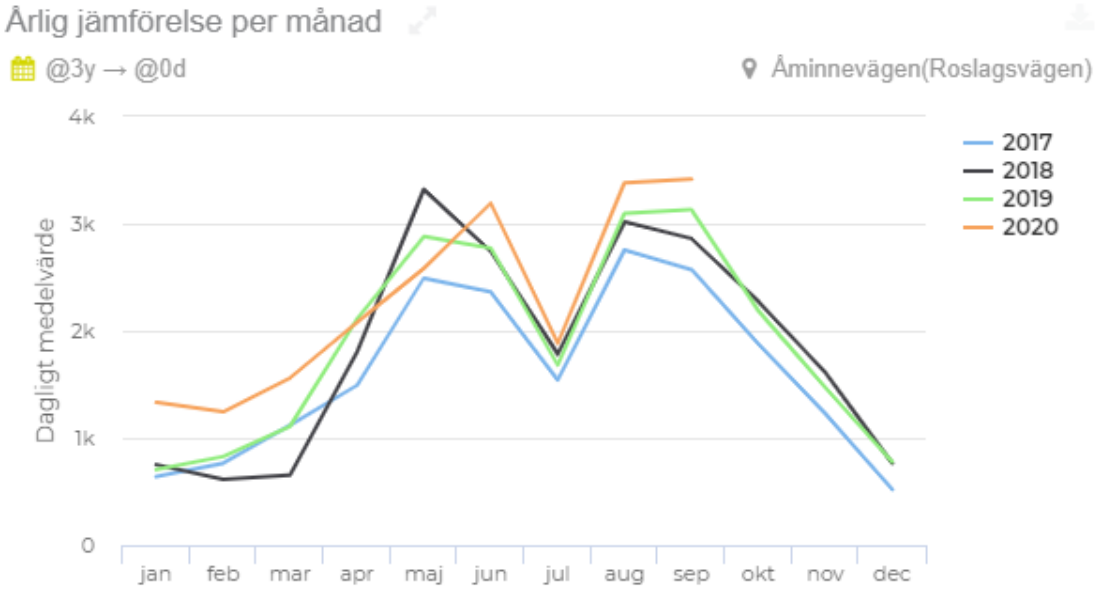

Källa: Kollektivtrafikbarometern till oktober 2020, Svensk Kollektivtrafik

Diagrammet visar att färdmedelsfördelningen påverkades kraftigt efter det att covid-19 spridit sig i regionen. Det är framförallt bilen kollektivtrafiken tappar resor till. Cykel och gång fortsätter att vara stora.

Bild 10 Cykelflöden i Stockholms län

25 stationer har de högsta septemberflödena någonsin. På sex platser noteras de högsta månadsmedelvärdena någonsin och totalt ligger cykelflödena på ca 5 procent över 2019 års siffror.

Bild 11 Inrikes- och utrikes flygtrafik, samt fraktgods och passagerare Arlanda 2020

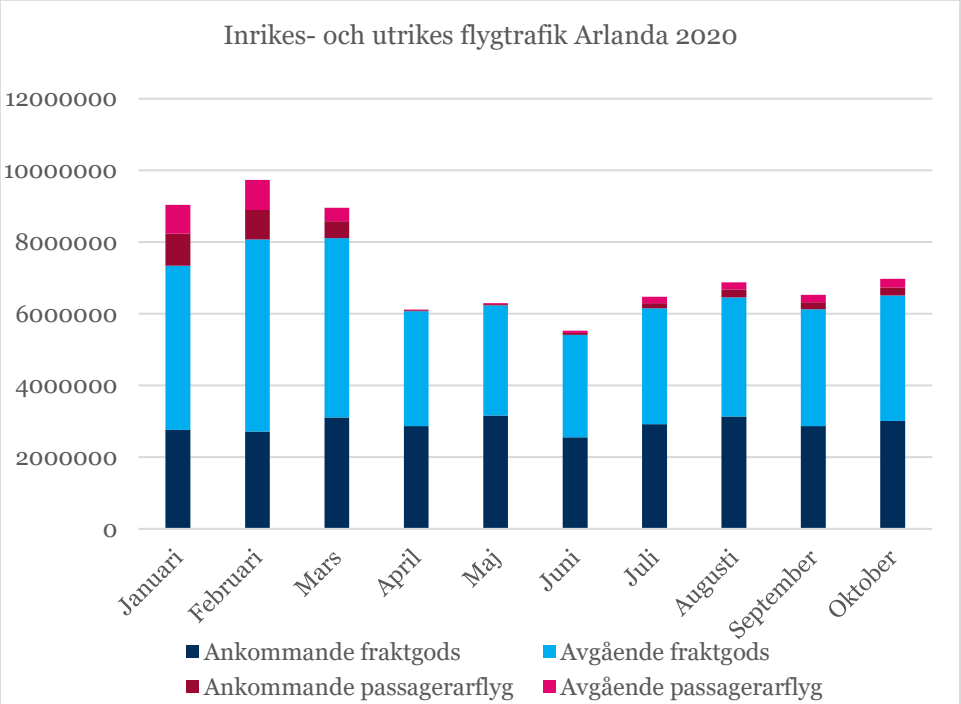

Diagram med antalet passagerare och fraktgods i kg som ankom och avgick från Arlanda under 2020.

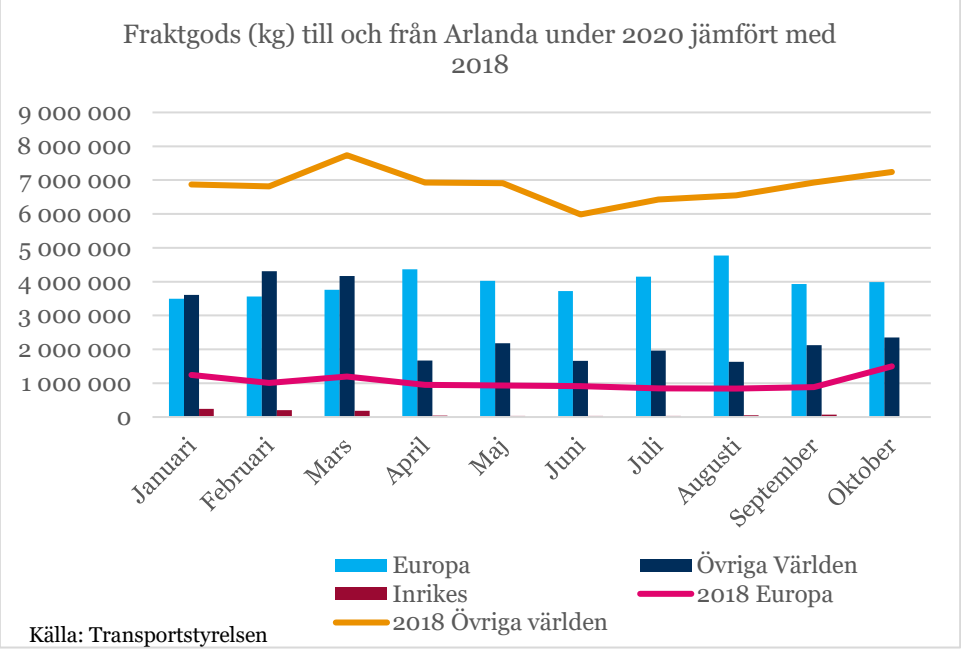
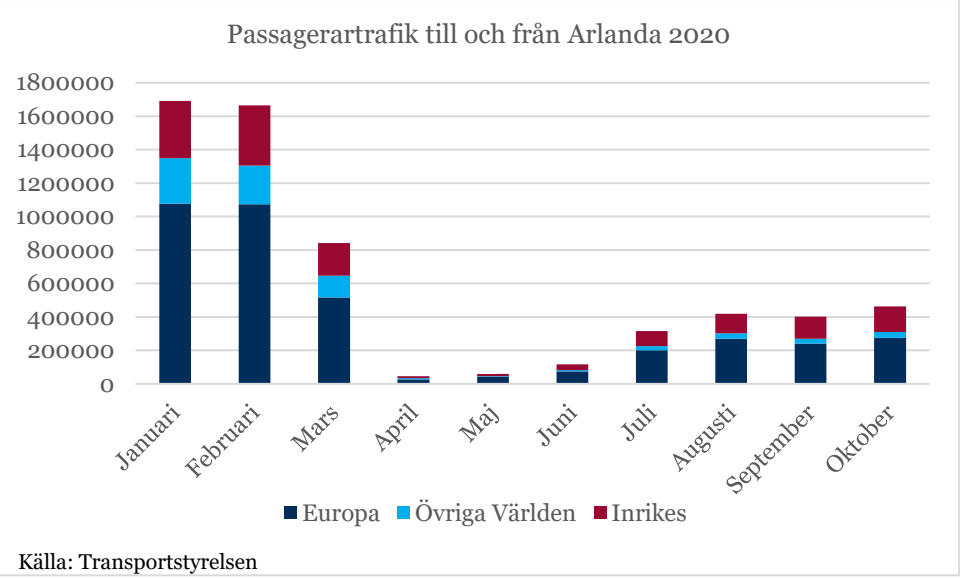

Diagram med fraktgods i kg sammanlagt för flygtransporter till och från Arlanda under 2020 jämfört med 2018 uppdelat i kategorier.

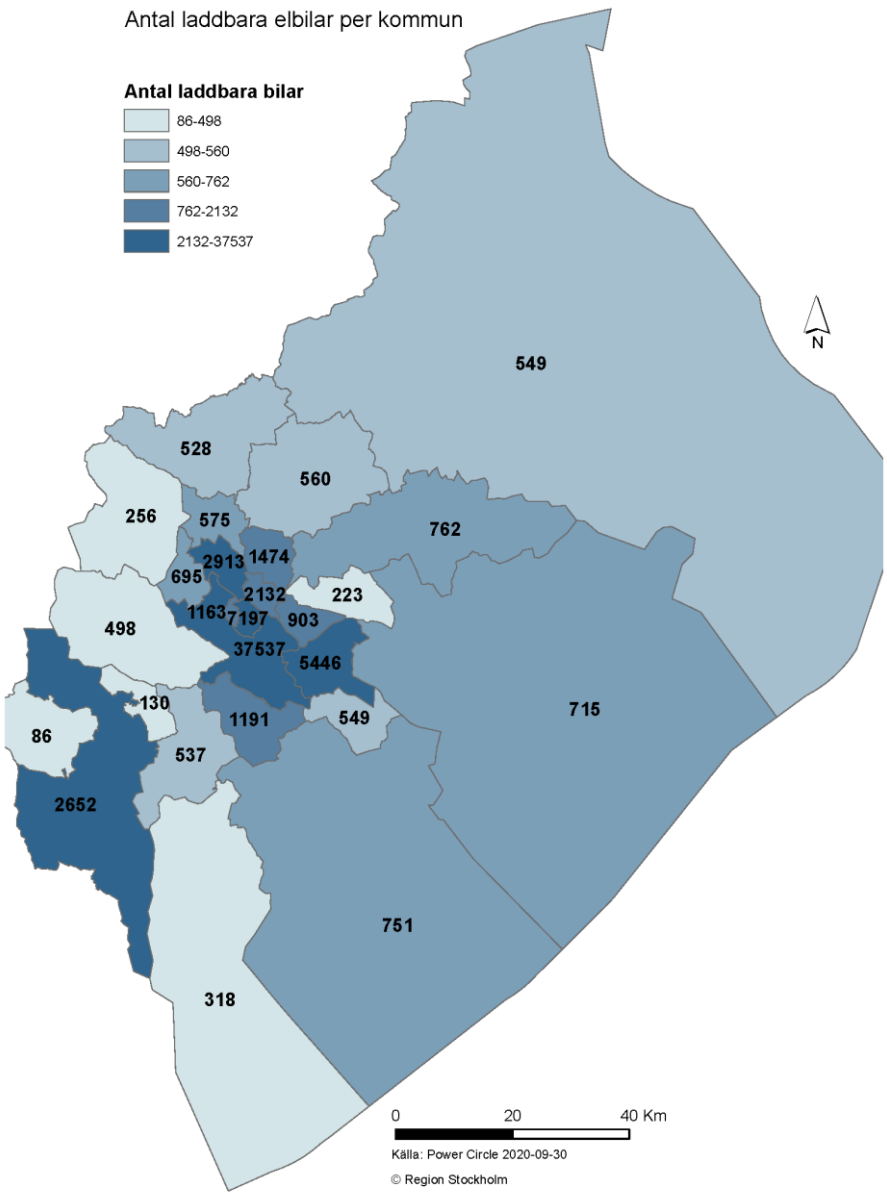

Källa: Transportstyrelsen

Passageratrafiken har kraftigt minskat sin andel mellan Arlanda och Europa samt övriga världen under år 2020.

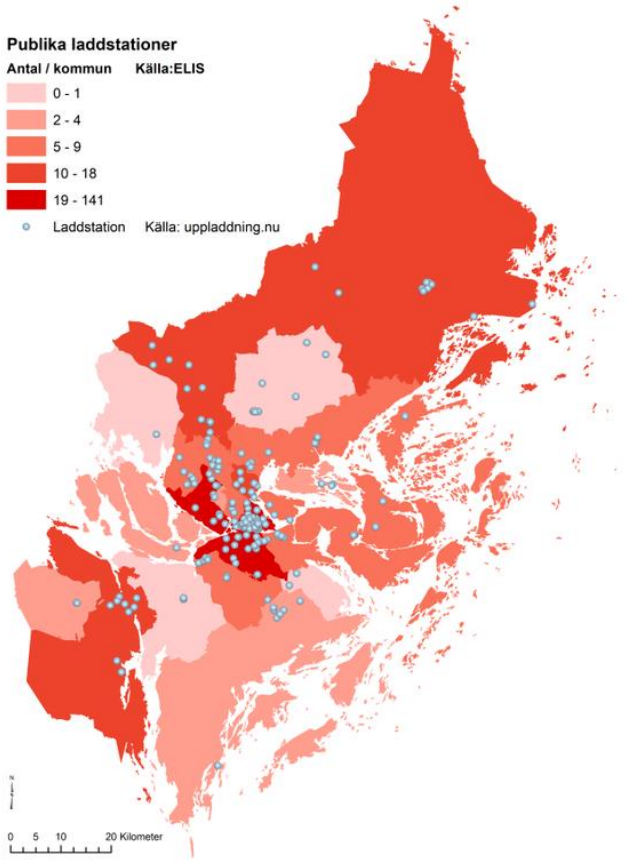
Källdata från Transportstyrelsen.

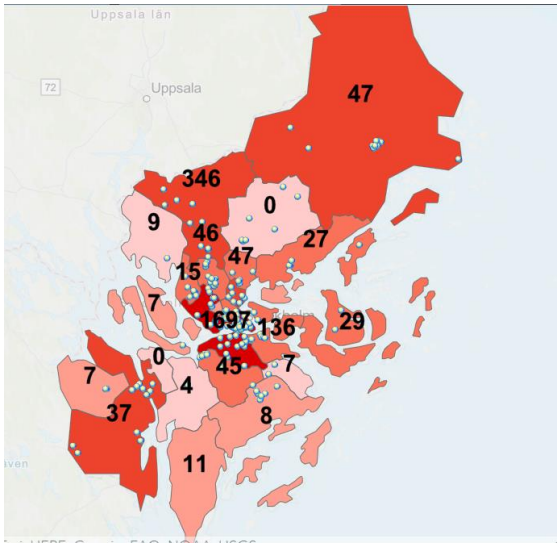
Bild 12 Antal laddbara elbilar per kommun, Stockholms län

Kartan visar antalet laddbara elbilar per kommun. Källdata från Power Circle.

Bilaga 13 Regional laddinfrastruktur

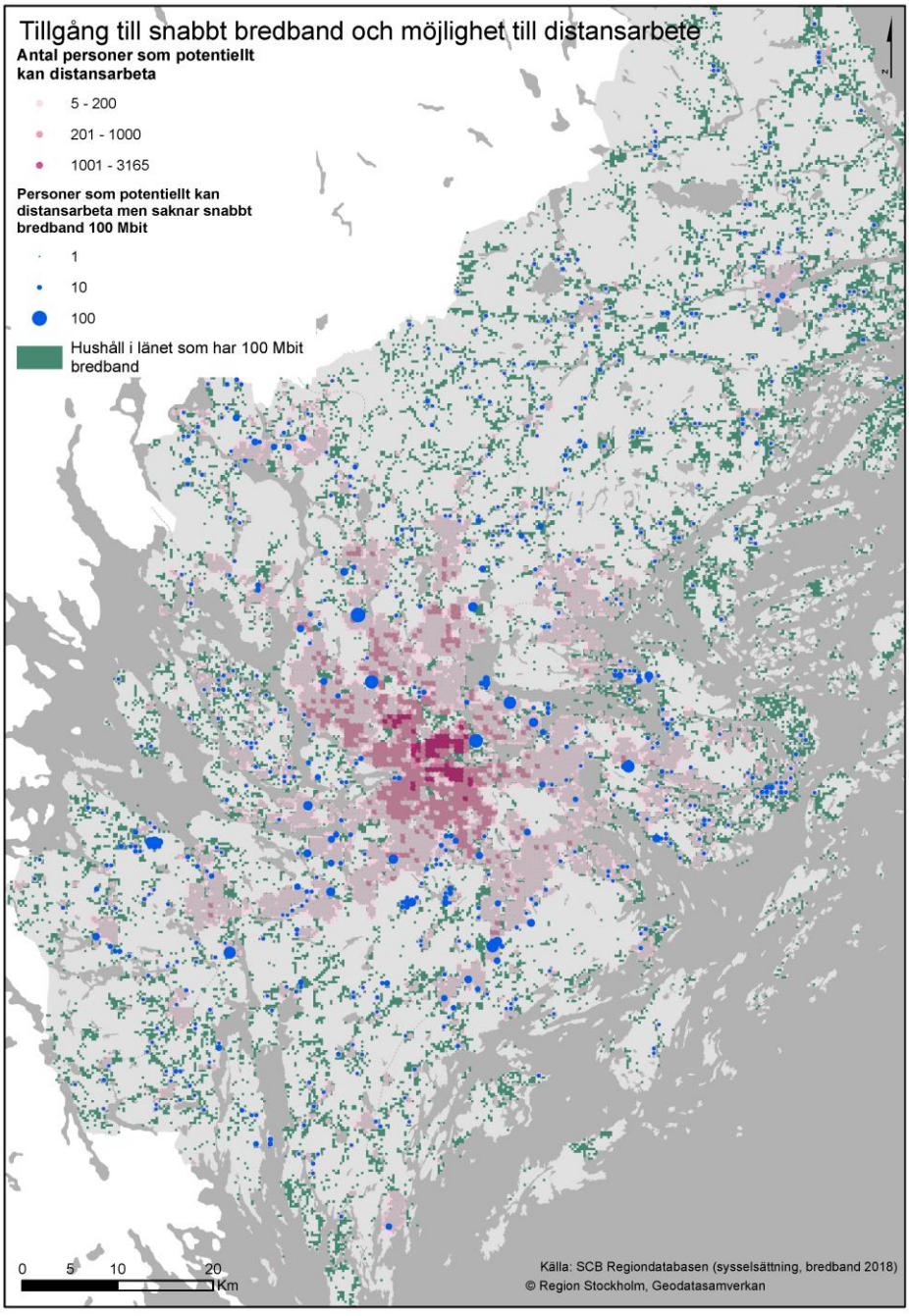

Källa: uppladdning.nu

Kartorna visar laddpunkter i länets kommuner. Det är tydligt att det skiljer sig åt från kommun till kommun. Söderortskommunerna har påtagligt färre laddpunkter än nor-rortskommuner, även om det även i norra delen av länet finns kommuner med inga och få laddpunkter. Orsaken till den stora spridningen i utbyggnadsgrad av laddpunkter och då särskilt snabbladdpunkter kan bero på flera saker:

- Marknadens efterfrågan och investeringsplaner
- Otydliga förutsättningar kring vem som ska investera i och ansvara för ladd-infrastrukturen
- Samverkan, strategier och implementering har kommit olika långt

Bild 14 Bredbandstillgång, Stockholms län

I Stockholms län arbetar 497 604 personer (44%) i yrken där man potentiellt kan arbeta på distans, till exempel IKT-branschen (Informations- och kommunikationsteknik) och avancerad tjänsteproduktion. Vid en analys kan man se var dessa personer bor och om de har tillgång till snabbt bredband (fiber 100 Mbit).

Bilaga 2: Omvärld med covid-19 perspektiv

Nedanstående rapporter är ett urval av de underlag som framtidsanalysen har tagit sin grund i.

Omstartskommissionen, Handelskammaren; Idéer för ett starkare Sverige[32]. Rapporten innehåller åtta kapitel om olika teman, från grön omställning till skatter. Följande områden behandlas: Finanspolitik, Grön omställning, Digitalisering, En arbetsmarknad, Utbildning, En bostadsmarknad, Infrastruktur, Ett entreprenöriellt näringsliv, Ett skattesystem samt Ett starkare Sverige i världen.

Svenskt Näringsliv, Återstarta Sverige; Efter pandemin. Ekonomisk bedömning hösten 2020[33]. Coronakrisen har lett till en mycket kraftig nedgång i den svenska ekonomin, liksom i den globala ekonomin. För att hantera de negativa effekterna av Coronapandemin behövs en hållbar tillväxt.

Tillväxtverket; Coronas konsekvenser för regionerna[34]. Tre regionalekonomiska scenarier för bruttoregionprodukt (BRP) och sysselsättning redovisas. Tre regionalekonomiska scenarier som en konsekvens av coronapandemin målas ut. Det spås att sysselsättningen i regionen kommer att sjunka med 3 till 15 procent inom de kommande månaderna.

Tillväxtverket; Regionala insatser i Coronakrisen[35] . Tillväxtverkets rekommendationer till regeringen är att de utifrån krisens effekter bör: • stärka regionernas centrala roll att samordna, initiera och genomföra extraordinära insatser på kort och medellång sikt för att skapa en hållbar omstart av Sverige. • stärka samordningen inom kompetensförsörjningsområdet genom att skapa ett nära samspel mellan centrala politikområden där mål, inriktning och insatser kompletterar och samordnas på alla nivåer i samhället. • säkerställa flexibilitet i större nationella satsningar. • stärka strukturer för och företagens förmåga till omställning.

WSP; *Så påverkas pendlingsvanor under en pandemi*[36]. Varannan pendlare att de känner sig tveksamma till att återgå till kollektivt resande när pandemin har ebbat ut.

RISE; Färdplan för hållbar industriell konkurrenskraft[37]. I rapporten analyseras den svenska industrins behov av kontinuerlig digitalisering, materialomställning,

[32] https://www.chamber.se/rapporter/omstartskommissionen-ideer-for-ett-starkare-sverig.htm
[33] https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/ekonomisk-analys/efter-pandemin-ekonomisk-bedomning-hosten-2020_1146893.html
[34] https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/publikationer/publikationer-2020/2020-05-12-coronas--konsekvenser--for-regionerna.html
[35] https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/publikationer/publikationer-2020/2020-06-30-regionala-insatser-i-corona-krisen.html
[36] https://www.wsp.com/sv-SE/insikter/sa-paverkas-pendlingsvanor-av-en-pandemi
[37] https://www.ri.se/sv/fardplan-svensk-industri

innovations- och transformationsförmåga samt kompetensförsörjning, i nuläget och 15 år framöver.

Västra Götalandsregionen; Tillståndet i Västra Götaland – Hösten 2020[38]

- Corona har drabbat alla men främst de som redan hade det sämre
- Det värsta är inte över men positiva tecken finns
- Allt snabbare strukturomvandling
- Det sociala livet, kultur, möten behöver komma igång – besöksnäringen lider
- Nya resmönster har etablerats och minskat resande i framtiden är troligt

Trafikanalys; Ekonomiska krisers betydelse för transporter och transporteffektivitet (2019). Rapporten redovisar i en analys av den senaste finanskrisen 2008–2009 att det är svårt att kunna påvisa en mer långtgående och bestående effekt för resmönster eller transportkedjor till följd av en ekonomisk kris[39].

EU-kommissionens generaldirektorat för forskning- och innovation; I ett working paper från förordas policy som ger företag stöd att hantera krisen och att skapa innovativa lösningar för att möta de direkta och indirekta konsekvenserna av pandemin, som hjälper arbetstagare och företag att anpassa sig till nya sätt att arbeta och bedriva verksamhet, samt adresserar långsiktiga hot såsom klimatförändringar.[40]

Cordis; EU working paper, Ökad fattigdom medför social exkludering och hög arbetslöshet ökat stöd för populism. Studien utgår från följdverkningarna av finanskrisen 2008. En slutsats är policys för att erbjuda medborgare mellan 15 – 34 år utbildning och arbete är särskilt viktiga för att motverka ökad populism i en situation när arbetslösheten ökar.[41]

Kommissionen och Rådet har tagit fram landspecifika rekommendationer för att möta utmaningarna i medlemsstaterna. Sverige omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. [42]

Europeiska regionkommittén; Regional and Local Barometer. I rapporten varnar kommittén för att coronaviruspandemin påverkar de subnationella myndigheternas intäkter kraftigt. Krisen ökar de sociala och ekonomiska ojämlikheterna inom EU:s territorier. Rapporten varnar för att krisen riskerar att skapa en "Covid-förlorad generation" av ungdomar och lyfter fram allvarliga skillnader mellan regionala hälso- och

[38] https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/workspace/SpacesStore/7c2f5865-40f4-483f-836d-085d0f897caa/Tillståndet%20i%20VG%20hösten%202020%20rapport%202020_47.pdf?a=false&guest=true

[39] https://www.trafa.se/etiketter/transportovergripande/ekonomiska-krisers-betydelse-for-transporter-och-transporteffektivitet-8252/

[40] https://ec.europa.eu/info/publications/can-research-and-innovation-save-day_en 2020-10-06

[41] https://cordis.europa.eu/article/id/422402-social-exclusion-polarised-societies-and-technocracy-leads-to-populism-new-study-argues 2020-10-06

[42] Rådets rekommendation om Sveriges nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Sveriges konvergensprogram 2020, COM(2020) 527 final.

sjukvårdssystem. Den ökande klyftan mellan stad och stad utgör också ett tydligt hot mot EU:s sammanhållning.[43]

Mittuniversitetet; Så blir turismen efter corona[44]. ETOUR har, baserat på internationell turismforskning, tagit fram tre tänkbara scenarier för turismen efter corona. I det första scenariot återgår resandet tillbaka till det tidigare. I både scenario två och tre spår man ändrade resmönster som är tillfälliga respektive bestående. Dessa båda scenarier pekar dock på ett mer lokalt och inhemskt resande samt fokus på friluftsliv. ETOUR skriver själva att det är svårt att förutspå hur pandemin slutar och kommer påverka resandet framåt men påpekar att det ligger en stor möjlighet i att utveckla en mer långsiktigt hållbar näring både för klimat och entreprenörer.

Entreprenörskapsforum (2020); *Små och medelstora företags digitala omställning efter pandemin*[45]. Pandemin har slagit hårt mot hela ekonomin. Krisen har redan kostat företag mycket i förlorade intäkter men riskerar bli ännu dyrare för de som inte förmår att experimentera, lära sig och anpassa sina verksamheter. Sveriges små och medelstora företag har i regel små marginaler för att experimentera med ny teknik i sina verksamheter. Samtidigt har dessa företag mycket att vinna på ökad digitalisering. I Små och medelstora företags digitala omställning efter pandemin presenteras en ny undersökning med över 5 300 små och medelstora företag bland Företagarnas medlemmar i hela Sverige. Resultaten visar att det finns ett tydligt behov av förändrade arbetssätt efter pandemin och att ytterligare digitalisering är åtminstone en del av lösningen.

Kairos Futures; What's NXT: Framtidsbarometern episod VII – Coronaviruset slår tillbaka. Kairos Futures redovisar hur näringsliv och offentliga organisationer ser på framtiden och med omställningen till post-coronasamhället.[46]

OECD, Tackling Coronavirus (Covid-19): Contributing to a global effort, City Policy Responses[47]

[43] https://cor.europa.eu/en/news/Pages/EU-Regional-and-Local-Barometer.aspx , 2020-10-12
[44] https://www.miun.se/Forskning/forskningsmiljoer/forskningscentra/etour/nyheter/nyhetsarkiv/2020-5/sa-blir-turismen-efter-corona/
[45] https://entreprenorskapsforum.se/publikationer/
[46] https://www.kairosfuture.com/se/publikationer/nyheter/nxt-framtidsbarometern-episod-vii-coronaviruset-slar-till-baka/
[47] https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=126_126769-yen45847kf&title=Coronavirus-COVID-19-Cities-Policy-Responses